

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงิน
ชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระ ตำบลตูม
อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

โดย

นายจำรูญ นาคทวน และคณะ

พฤศจิกายน ๒๕๕๔

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงิน
ชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านนงระ ตำบลตูม
อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

คณะผู้วิจัย

๑. นายจำรูญ นาคหลวง	๑๐. นายธวัช พันจันทา
๒. นายสรณ์ญา กระสังข์	๑๑. นางสุดา ดาศรี
๓. พระมานิตย์ โชติธัมโม	๑๒. นายสุรศักดิ์ บัญชาเมฆ
๔. นายสง่า ไชยภา	๑๓. นายสันติ นาคหลวง
๕. นางลำพึง สุรินทร์	๑๔. นายสมมัต ทวีชาติ
๖. นายสุรศักดิ์ ทองอัม	๑๕. นายภูวนารถ แสงมาศ
๗. นายสุข นาคหลวง	๑๖. นางสาวศิริกานดา ทวีชาติ
๘. นางสาวสมถวิล ทวีชาติ	๑๗. นางสาวนิตยา นาคหลวง
๙. นางพัต คำมา	๑๘. นางสาวอรจิรา พันจันทา
	๑๙. นางสาววันปกา สุรินทร์

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	
สารบัญภาพ	(๓)
สารบัญตาราง	(๔)
บทที่ ๑	บทนำ
	๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของชุมชน ๑
	๑.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย ๕
	๑.๓ คำถามการวิจัย ๖
	๑.๔ วัตถุประสงค์ ๖
	๑.๕ กิจกรรมวิจัย ๗
	๑.๖ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ๘
บทที่ ๒	บริบทชุมชนบ้านร่งระ
	๒.๑ ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย ๑๐
	๒.๒ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและพัฒนาการความเป็นมาของบ้านร่งระ ๑๕
	๒.๓ ลักษณะภูมิประเทศ ๒๐
	๒.๔ สาธารณูปโภคในหมู่บ้าน ๒๓
	๒.๕ ฐานทรัพยากรของชุมชน ๒๔
	๒.๖ ลักษณะด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้านร่งระ ๓๒
	๒.๗ ลักษณะทางสังคม ๓๓
บทที่ ๓	วิธีการดำเนินการวิจัย
	๓.๑ ขอบเขตการวิจัย ๔๖
	๓.๒ กระบวนการวิจัย ๔๗
	๓.๓ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ๗๐
	๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๗๒
	๓.๕ การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล ๗๔

สารบัญ

บทที่		หน้า
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	๗๗
	๔.๑ วิถีวัฒนธรรมชุมชนในการดำเนินชีวิตบ้านร่งระ จากอดีตถึงปัจจุบัน	๗๙
	๔.๒ การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน	๙๑
	๔.๓ รูปแบบการจัดสวัสดิการเดิมของชุมชนบ้านร่งระ	๑๒๗
	๔.๔ สถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัด และการเสริมประสิทธิภาพ กลุ่มองค์กรชุมชนในการจัดสวัสดิการ	๑๔๒
	๔.๕ รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงิน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระ	๑๔๖
	๔.๖ บทเรียนจากการดำเนินการวิจัย	๑๖๑
บทที่ ๕	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๖๔
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๖๔
	๕.๒ ผลจากการดำเนินการวิจัย	๑๖๗
	๕.๓ การขยายผล	๑๖๘
	๕.๔ ข้อจำกัดในการดำเนินการวิจัย	๑๖๘
	๕.๕ ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย	๑๖๙
ภาคผนวก		
ก	ภาพการดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัย	๑๗๑
ข	รายชื่อคณะผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยฯ	๑๘๙

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๒-๑	ปราสาทปรารังค์กู ตำบลกู อำเภอปรารังค์กู	๑๒
๒-๒	แสดงการโยกย้ายถิ่นฐานบ้านนงระ	๑๖
๒-๓	แสดงภาพตัดขวางพื้นที่จากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตกของหมู่บ้าน	๒๑
๒-๔	แสดงแผนผังชุมชนบ้านนงระ หมู่ที่ ๘ ตำบลตูม อำเภอปรารังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ	๒๓
๒-๕	แสดงแผนผังทรัพยากรชุมชนบ้านนงระ หมู่ที่ ๘ ตำบลตูม อำเภอปรารังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ	๓๑
๒-๖	แผนผังเครือญาติตระกูลทิวชาติ	๓๘
๒-๗	แผนผังเครือญาติตระกูลนาคนวล	๓๙
๒-๘	แผนผังเครือญาติตระกูลนาคนวล	๔๐
๒-๙	แผนผังเครือญาติตระกูลนาคนวล	๔๑
๒-๑๐	แผนผังเครือญาติตระกูลจันทอง	๔๒
๒-๑๑	แผนผังเครือญาติตระกูลจันทอง	๔๓
๒-๑๒	แผนผังเครือญาติตระกูลจันทอง	๔๔
๒-๑๓	แผนผังเครือญาติตระกูลไชยภา	๔๕
๔-๑	แสดงปฏิทินประเพณีชุมชนบ้านนงระ หมู่ที่ ๘ ตำบลตูม อำเภอปรารังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ	๙๑
๔- ๒	แสดงโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน	๙๓
๔-๓	แสดงแผนผังคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	๙๘
๔-๔	แสดงโครงสร้างคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน	๑๐๔
๔-๕	แสดงโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มร้านค้าชุมชน	๑๐๖
๔-๖	แสดงโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มสตรี	๑๑๓
๔-๗	แสดงโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง	๑๒๓
๔-๘	แสดงโครงสร้างคณะกรรมการรณวตข้าวชุมชน	๑๒๖
๔-๙	ที่มาของคณะกรรมการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนบ้านนงระ	๑๕๑
๔-๑๐	โครงสร้างคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนงระ	๑๕๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒-๑	ประชากรอำเภอปรางค์กู่จำแนกช่วงอายุ	๑๓
๒-๒	จำแนกการปกครองอำเภอปรางค์กู่	๑๓
๒-๓	กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอปรางค์กู่	๑๔
๒-๔	ประชากรจำแนกช่วงอายุหมู่บ้านรณะ	๓๓

บทคัดย่อ

โครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระ ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ เป็นโครงการวิจัยที่ได้รับสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านร่งระจากอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนบ้านร่งระแต่ละกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการเดิมของชุมชนบ้านร่งระทั้งที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเองและองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจากอดีต ถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนบ้านร่งระ และเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระ มีระยะเวลาในการดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (รวม ๑ ปี)

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ คือ วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนบ้านร่งระเป็นชุมชนที่มีผลการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวคิดสำคัญในการขับเคลื่อนหมู่บ้าน โดยการรวมกลุ่มของประชาชน สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานและเน้นให้สมาชิกของชุมชน เข้าสู่การสังกัดกลุ่มองค์กร และมีการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นมาอย่างหลากหลาย เพื่อให้กลุ่มองค์กรทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความสุขร่วมกัน ในด้านวิถีวัฒนธรรมชุมชนบ้านร่งระ ยังคงเป็นชุมชนที่ดำรงอยู่บนฐานการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ในปัจจุบันวิถีการทำมาหากินของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตไปสู่ความทันสมัย มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในรากฐานระดับครัวเรือนชาวบ้านร่งระก็ยังยึดวิถีการเป็นผู้ผลิตที่สามารถพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้ให้ชุมชน

การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน หมู่บ้านร่งระมีกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนจำนวน ๑๐ กลุ่ม ที่มาของกลุ่มองค์กรชุมชน พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนเกิดขึ้นมาทั้งจากการสนับสนุนการก่อตั้งโดยองค์กรภายนอกชุมชนหรือจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล และบางกลุ่มเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน ที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยชุมชนเอง ด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่ม พบว่ากลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนชาวบ้านร่งระ ให้เข้ามาสังกัดกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนด้วยความสมัครใจ และได้ใช้กลุ่มองค์กรดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้เป็นคนที่สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น เป็นคนดีมีคุณธรรม กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็น

กลุ่มที่มีกิจกรรมในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้ การส่งเสริมการออม การปล่อยสินเชื่อให้สมาชิกนำเงินทุนไปประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ การออมข้าวเปลือก การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับสมาชิก ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างสมาชิก ในด้านการบริหารจัดการ กลุ่ม จะมีการร่างระเบียบข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มให้มีหน้าที่ในการบริหารจัดการตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด ซึ่งผลจากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชนบ้านร่งระ มีบทบาทสำคัญที่เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านร่งระให้มีความเข้มแข็ง สมาชิกของกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการนำไปใช้พัฒนาครัวเรือนสร้างงานสร้างรายได้เป็นอย่างดี และพัฒนาระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความเห็นอกเห็นใจกัน และไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี

การจัดระบบสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้านร่งระ การจัดสวัสดิการเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนบ้านร่งระ ที่มีรากฐานความเป็นมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในอดีตสวัสดิการชุมชนเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลในรูปแบบสวัสดิการแบบดั้งเดิมที่ช่วยเหลือกันบนรากฐานทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น สวัสดิการการช่วยเหลือกันในงานบุญประเพณีของชุมชน เมื่อในหมู่บ้านมีกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกในชุมชนก็จะมีการช่วยเหลืองาน โดยมีได้คิดเป็นมูลค่า แต่เป็นระบบคุณค่าที่คนในชุมชนยึดถือร่วมกัน มีการช่วยเหลือแรงงานช่วยงาน ให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ การช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เช่น ผ้าไหม โสร่ง หมอน เป็นต้น ในด้านวิถีชีวิตก็จะดำรงอยู่โดยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปันกัน ตามคำที่กล่าวว่า พริกบ้านเหนือเกลือบ้านใต้ การเย็บผ้า ฝ้ายไผ่เย็บปวย การลงแขกในวิถีการผลิต ในฐานะทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนก็มีการอนุรักษ์ป่าชุมชน อนุรักษ์พันธุ์ปลา เพื่อเป็นสวัสดิการร่วมกันของคนในชุมชน ในการทำมาหากินและเข้าถึงทรัพยากรชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าสวัสดิการชุมชนเดิมของหมู่บ้าน จะเป็นสวัสดิการการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในแบบที่มีได้เป็นตัวเงินทุน จะเป็นระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีความเอื้ออารี ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นสำคัญ สวัสดิการชุมชนในยุคปัจจุบัน จะเป็นสวัสดิการทันสมัย ที่เน้นการช่วยเหลือกันที่เป็นตัวเงิน ในหมู่บ้านร่งระ มีกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนเป็นองค์กรในการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีการร่างกฎกติกาในการช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อบรรเทาเหตุเดือดร้อน เช่น สวัสดิการช่วยเหลืองานศพ การรักษาพยาบาล การช่วยเหลือในงานประเพณี เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานสู่ขวัญ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ในปัจจุบันหมู่บ้านร่งระมีระบบสวัสดิการชุมชนทั้งแบบดั้งเดิม และแบบทันสมัย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ได้เป็นอย่างดี

สถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและ

สมาชิกในชุมชนบ้านนรณะ คือ ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน ที่มีการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ คือ ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน ที่มีขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานเนื่องจากคณะกรรมการขาดความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ ซึ่งทางราชการที่รับผิดชอบมิได้มาติดตามให้การสนับสนุนในการดำเนินงาน ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ในการบริหารจัดการ และชักงัก นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในด้านคณะกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนกลุ่มเดิม ที่สมาชิกในชุมชนคัดเลือกให้มาดำรงตำแหน่งในกลุ่มองค์กร ส่งผลให้ผู้นำชุมชนบางท่านต้องทำหน้าที่คณะกรรมการในหลายองค์กร ทำให้มีความอ่อนล้าในการทำงานเพราะมีความรับผิดชอบมาก ในด้านการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน บางองค์กรไม่สามารถดำเนินการได้เพราะมีข้อจำกัด ด้วยระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ ส่วนราชการกำหนดระเบียบไว้เฉพาะเจาะจงขาดความยืดหยุ่น เช่น กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน กองทุนแม่ของแผ่นดิน

รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในหมู่บ้านนรณะ โดยจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนรณะ ขึ้น เป็นองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านนรณะ ให้มีเป้าหมายและเอกภาพร่วมกันในการจัดสวัสดิการชุมชน ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั่วทั้งชุมชนบ้านนรณะ อย่างเสมอภาคและทั่วถึง และสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยการปลูกเสริมป่าและปล่อยปลาเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชน ซึ่งเป็นสวัสดิการด้านความมั่นคงทางอาหารของชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยชุมชนต่อยอดพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนภายในและภายนอกชุมชน ให้สามารถดำรงอยู่บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองของครัวเรือน การบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนสามารถดำเนินการได้จริง เพราะชุมชนเห็นความสำคัญร่วมกันในการผลักดัน ให้สมาชิกในชุมชนสามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนขั้นพื้นฐานที่กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนจัดให้ ซึ่งเดิมมีข้อจำกัดว่า หากครัวเรือนใดมิได้เป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน ก็จะไม่ได้รับสวัสดิการดังกล่าว แต่จากการดำเนินการวิจัย สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้โดยมีกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนรณะ ทำหน้าที่ในการรวบรวมเงินทุนจากองค์กรการเงินชุมชน จำนวน ๑๐ องค์กร มาจัดสวัสดิการให้สมาชิกชุมชน อย่างทั่วถึง โดยกำหนดให้มีการจัดสวัสดิการชุมชน ใน ๓ เรื่อง คือ สวัสดิการด้านการเสียชีวิต สวัสดิการด้านการเกิด และสวัสดิการการรักษาพยาบาล

ผลจากการวิจัย นักวิจัยชุมชนได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัย เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีความเข้าใจในระบบชุมชนของตนเอง และได้ศึกษาข้อมูล นำข้อมูลมาสู่การตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา นักวิจัยชุมชนมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการบริหารการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

การขยายผลในระดับพื้นที่ จากการดำเนินการวิจัยของชุมชนบ้านนรระ ส่งผลให้หน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน ตามกิจกรรมของชุมชน เนื่องจากมองเห็นศักยภาพของชุมชน และแกนนำชุมชน โดยมีกิจกรรมการดำเนินงาน โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปรางค์กู่ ได้สนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยนักวิจัยชุมชน จำนวน ๒๓ คน ได้พัฒนาตนเองสู่การเป็นวิทยากรชุมชนบรรยาย แนวคิดในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการอบรมฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรายย่อยที่เป็นหนี้ในระบบ อำเภอปรางค์กู่ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมอบรม จำนวน ๑,๔๒๕ คน หลักสูตร ๓ วัน ๒ คืน ดำเนินการอบรมจำนวน ๑๑ รุ่น สำนักงานประมงอำเภอปรางค์กู่ สนับสนุนพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้าน เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนจำนวน ๕,๐๐๐ ตัว ศูนย์เพาะพันธุ์กล้วยไม้ จังหวัดศรีสะเกษ สนับสนุนกล้วยไม้ เช่น ยางนา ประดู่ สะเดา เพื่อปลูกเสริมป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนรระ ด้านการขยายผลผ่านสื่อสาธารณะ การดำเนินโครงการวิจัยในช่วงปฏิบัติการ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน ในมิติการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ผ่านกิจกรรมการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนรระมีทีมสื่อ มาบันทึกและนำเสนอ ผ่านโทรทัศน์ ทีวีสี่ช่อง ๓ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ และรายการนักข่าวพลเมือง สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

ข้อจำกัดในการวิจัย นักวิจัยชุมชนทุกคนต่าง ๆ มีภารกิจ บางครั้งการดำเนินการวิจัยที่แผนปฏิบัติการตรงกับช่วงวิถีการผลิต ส่งผลให้นักวิจัยไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ จนครบทุกกิจกรรม ขาดความต่อเนื่อง บางครั้งจัดกิจกรรมในเวลากลางคืน ทำให้มีความอ่อนล้า ขาดเวลาในการพักผ่อน ในส่วนนักวิจัยเยาวชนต้องไปเรียน ในวันปกติ การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จึงดำเนินการในวันเสาร์ – อาทิตย์ ดังนั้นจึงประสบปัญหาในการเชิญส่วนราชการมาร่วมกิจกรรม เนื่องจากในช่วงวันหยุด ข้าราชการจะไม่ว่างเข้าร่วมกิจกรรม งานวิจัยเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนในชุมชน นักวิจัยไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย ส่งผลให้นักวิจัยบางท่านเบื่อหน่ายและออกจากทีมวิจัยไป ร่วมวิจัยไม่ครบกระบวนการ

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความสำคัญของปัญหา

บ้านร่งระ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๘ ตำบลตุม อำเภอลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ โดยเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๙ หรือ ๘๕ ปี ที่ผ่านมามีคนกลุ่มแรกที่มาตั้งถิ่นฐาน คือ ผู้ใหญ่ทาว ทวีชาติ และคณะ ซึ่งอพยพโยกย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านชีนา หมู่ที่ ๖ ตำบลตุม อำเภอลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ สาเหตุของการอพยพโยกย้ายมาสู่พื้นที่ทำกินใหม่ เนื่องจากหมู่บ้านเดิม มีประชากรอยู่อาศัยหนาแน่น พื้นที่ทำนาลดลง จึงมาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณ ห้วยไร่ปลายนา

ปัจจุบันหมู่บ้านร่งระ มีครัวเรือนทั้งสิ้น ๘๔ ครัวเรือน ประชากร ๔๐๔ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๑๙๖ คน เพศหญิง จำนวน ๒๐๘ คน เป็นชุมชนชาวกูย ที่พูดภาษากูยเป็นภาษาหลัก และถูกจัดอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์มอญ-เขมร ชุมชนประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การทำนาและทำสวน โดยมีพื้นที่ทางการเกษตร จำนวน ๑,๒๐๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำนา ๘๖๐ ไร่ พื้นที่สวน จำนวน ๒๔๐ ไร่ อาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้ชุมชน ส่วนการเลี้ยงโค-กระบือ การปลูกพืชผักสวนครัว และการรับจ้าง เป็นอาชีพที่สร้างรายได้รองลงมาและแตกต่างกันไป

ชุมชนบ้านร่งระ นับเป็นชุมชนหนึ่งที่มีความตื่นตัวในการริเริ่มส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในชุมชนให้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนผ่านกิจกรรมการพัฒนาตามประเด็นต่าง ๆ มีทั้งกลุ่มองค์กรที่เกิดจากการริเริ่มของชุมชนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน และที่เกิดจากการสนับสนุนหรือก่อตั้งโดยองค์กรภายนอกชุมชน โดยกลุ่มองค์กรที่ชุมชนได้ร่วมกันก่อตั้งขึ้นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ส่งเสริมการออม เปิดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนของประชาชน ตลอดจนสนับสนุนการจัดสวัสดิการของชุมชน ซึ่ง ณ ปัจจุบันมีกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน ๑๐ กลุ่ม ดังนี้

ลำดับ	ชื่อกลุ่มองค์กร	เงินทุน (บาท)	สมาชิก (คน)	ปีที่ก่อตั้ง
๑	กองทุนฌาปนกิจศพ ระดับหมู่บ้าน	-	๘๖	๒๕๑๙
๒	กองทุนสงเคราะห์ราษฎร ประจำหมู่บ้าน	๘,๐๐๐	๘๔	๒๕๓๕

ลำดับ	ชื่อกลุ่มองค์กร	เงินทุน (บาท)	สมาชิก (คน)	ปีที่ก่อตั้ง
๓	กองทุนแก้ไขปัญห ความยากจน	๒๘๐,๐๐๐	๕๐	๒๕๓๙
๔	กองทุนหมู่บ้าน	๑,๓๔๐,๐๐๐	๖๕	๒๕๔๔
๕	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิต	๑๐๒,๐๐๐	๑๒๑	๒๕๔๕
๖	ร้านค้าชุมชน	๒๐๐,๐๐๐	๕๘	๒๕๔๕
๗	ธนาคารข้าวเปลือก	ข้าวเปลือก ๗ ตัน	๕๐	๒๕๔๖
๘	กองทุนเศรษฐกิจ พอเพียง	๘๗,๐๐๐	๕๐	๒๕๔๙
๙	กองทุนกลุ่มสตรีฯ	๑๒,๐๐๐	๒๕	๒๕๕๐
๑๐	กองทุนแม่ของแผ่นดิน	๔๒,๐๐๐	๘๕	๒๕๕๒

กลุ่มองค์กรในชุมชนดังกล่าวมีรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมและวัตถุประสงค์แตกต่างกัน แบ่งได้ดังนี้

- การให้กู้ยืมเงิน เป็นการให้สินเชื่อแก่สมาชิกในกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสมาชิก เพื่อนำไปประกอบอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ โดยกลุ่มที่ดำเนินการตามแนวทางนี้ คือ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนแก้ไขปัญห
ความยากจน กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง กองทุนกลุ่มสตรี

- การส่งเสริมการออม เป็นการกระตุ้น ให้สมาชิกมีการออมเงินร่วมกัน เป็นลักษณะการ
ส่งเงินสัจจะ สะสมรายเดือน โดยกลุ่มที่ดำเนินการตามแนวทางนี้ คือ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออม
ทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนแก้ไขปัญห
ความยากจน กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง

- การพัฒนาอาชีพ เน้นการส่งเสริมให้สมาชิกร่วมกันดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตและ
จำหน่ายรวมกัน เช่น การผลิตผ้าไหมพรม การทอผ้าไหม โดยกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมแนวทาง
นี้ คือ กองทุนกลุ่มสตรี

- การจัดสวัสดิการชุมชน เป็นการนำผลกำไรจากการดำเนินงานของกลุ่มมาช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันในชุมชน และสร้างองค์กรขึ้นเพื่อช่วยเหลือกัน เช่น การช่วยเงินสงเคราะห์ศพ
สวัสดิการเข้ารักษาที่โรงพยาบาล สวัสดิการสิ่งของช่วยเหลือเมื่อมีงานบุญประเพณี การจัดตั้ง
กองทุนสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาสมาชิก โดยกลุ่มที่ดำเนินการตามแนวทางนี้ คือ กองทุน
หมู่บ้าน กองทุนร้านค้าชุมชน กองทุนฌาปนกิจศพระดับหมู่บ้าน

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าองค์กรในชุมชนที่ก่อตั้งขึ้น ส่วนใหญ่เป็นองค์กรทางการเงินที่ชุมชนร่วมกันก่อตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนและเพื่อยกระดับพัฒนาคุณภาพของสมาชิกในชุมชนให้ดีขึ้น ในแง่ของการมีแหล่งทุนที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึง การมีเงินออม การพัฒนาอาชีพ และการมีสวัสดิการชุมชน

เนื่องจากกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนหมู่บ้านนงระ มีหลักการและวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่หลากหลายเป็นผลให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรทางการเงินของชุมชนเป็นไปในลักษณะการบริหารจัดการตามระเบียบข้อบังคับและเงื่อนไขขององค์กรทางการเงินของชุมชน แต่ละกลุ่ม การดำเนินการมีความซ้ำซ้อนกันในด้าน เช่น ด้านคณะกรรมการ แนวคิด หลักการ ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติ ส่งผลให้ไม่มีความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการด้านการจัดสวัสดิการชุมชนที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและคนในชุมชน และขาดเป้าหมายในการพัฒนาหมู่บ้านเชิงยุทธศาสตร์ที่เป็นองค์รวมของชุมชนร่วมกัน

ดังนั้น ถึงแม้บ้านนงระจะมีกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชนอยู่หลายกลุ่มแต่ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเด็นการจัดสวัสดิการชุมชนยังมิได้มีการขับเคลื่อนอย่างเป็นเอกภาพขาดการส่งเสริมช่วยเหลือให้สมาชิกในชุมชนได้รับสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้ชุมชนยังคงมีครัวเรือนยากจน จากผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๒ บ้านนงระมีครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ ๒,๓๐๐ ต่อคนต่อปี จำนวน ๕ ครัวเรือน และยังมีผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ เกือบครึ่งเป็นระบบจากองค์กรทางการเงินชุมชนที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชน

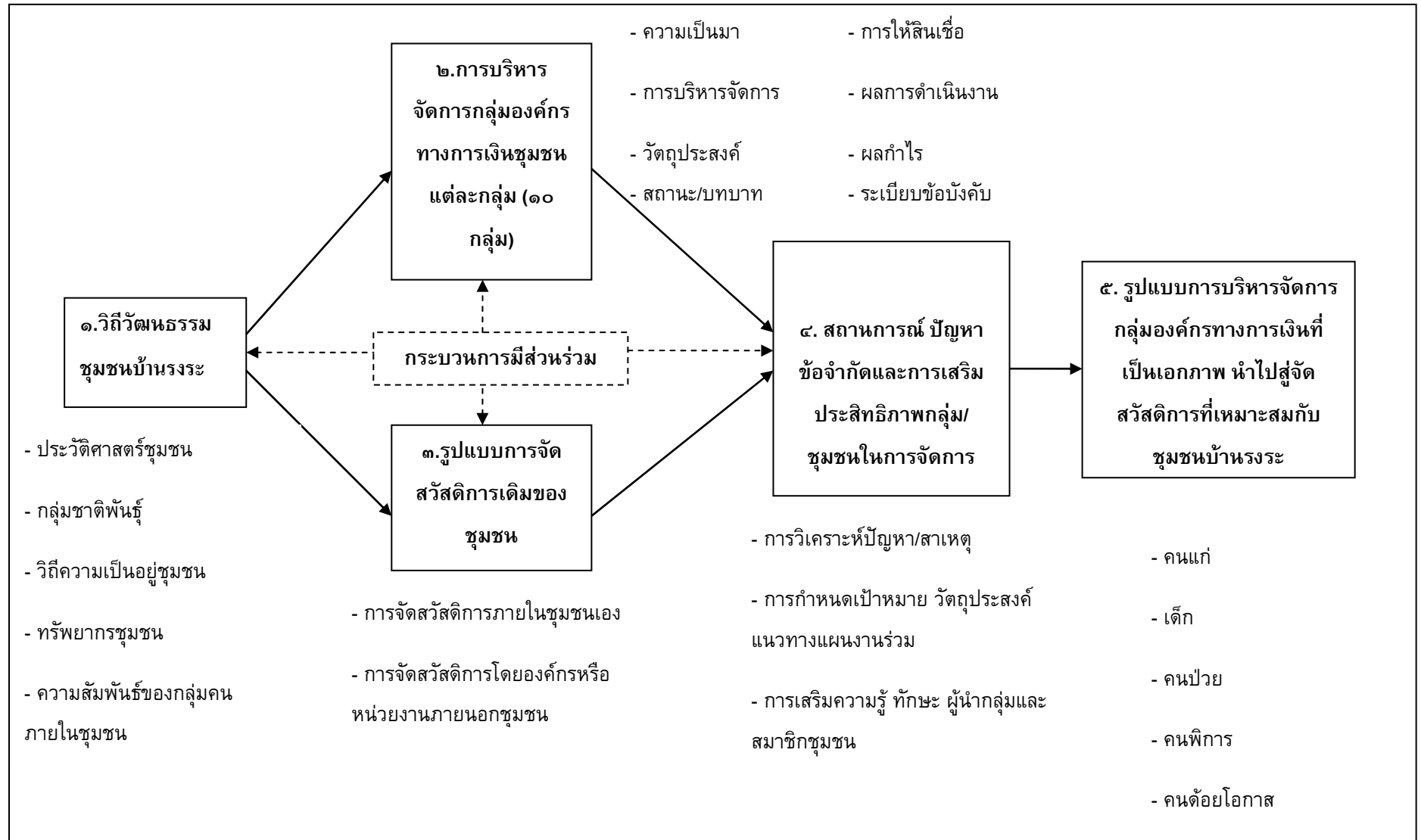
จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้แกนนำชุมชนได้มีความพยายามในการศึกษาข้อมูลจากองค์กรทางการเงินชุมชนต่างๆ เพื่อแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินให้มีเอกภาพและเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการสนับสนุนให้องค์กรทางการเงินชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน

ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและร้านค้าชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดสวัสดิการชุมชน จึงได้กำหนดระเบียบข้อบังคับ การให้เงินสวัสดิการของกลุ่มแก่สมาชิกที่เจ็บป่วยเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลของรัฐครั้งละ ๒๐๐ บาท นอกจากนั้น กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ศพหมู่บ้านนงระยังได้กำหนดข้อบังคับในการช่วยเหลือผู้สูญเสียชีวิตรายละ

๑๐๐ บาท ซึ่งนับเป็นแนวคิดทางการจัดสวัสดิการชุมชนที่เกิดในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวมิได้เป็นการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งระบบของหมู่บ้าน

ดังนั้น โครงการวิจัยศึกษารูปแบบการจัดการองค์การทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนจึงมีขึ้นเพื่อศึกษาค้นหาว่า สถานะ บทบาทและการบริหารจัดการองค์การทางการเงินชุมชนเพื่อการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านระวะที่มีความเหมาะสมและสามารถช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นต่อไป

๑.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย

๑.๓ คำถามการวิจัย

๑.๓.๑ คำถามวิจัยหลัก

รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้าน
ร่งระ ควรเป็นอย่างไร และจะพัฒนาให้เกิดความมีเอกภาพและเป้าหมายร่วมอย่างไร?

๑.๓.๒ คำถามวิจัยย่อย

๑. วิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านร่งระจากอดีตถึงปัจจุบันเป็น
อย่างไร?

๒. กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในหมู่บ้านร่งระแต่ละกลุ่มมีการบริหารจัดการ
เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชนอย่างไร?

๓. รูปแบบการจัดสวัสดิการเดิมของชุมชนบ้านร่งระทั้งที่ชุมชน กลุ่มองค์กรทาง
การเงินชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเองและองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนในการดำเนินการ
ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไร?

๔. ชุมชนบ้านร่งระจะสามารถจัดการ ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริม
ประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกใน
ชุมชนได้อย่างไร

๕. รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและ
ศักยภาพของชุมชนบ้านร่งระเป็นอย่างไร

๑.๔ วัตถุประสงค์

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์เชิงวิจัย

๑. เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านร่งระจากอดีตถึงปัจจุบัน

๒. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนบ้านร่งระแต่ละกลุ่มในการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน

๓. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการเดิมของชุมชนบ้านร่งระทั้งที่ชุมชนเป็น
ผู้ดำเนินการเองและองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจากอดีต ถึงปัจจุบัน

๔. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนบ้านนงระ

๕. เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านนงระ

๑.๔.๒ วัตถุประสงค์เชิงพัฒนา

เพื่อเสริมประสิทธิภาพการพัฒนาแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนบ้านนงระ

๑.๕ กิจกรรมวิจัย

๑. ประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เตรียมทีมวิจัย
๒. ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยต่อชุมชนและกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกันกับชุมชน
๓. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ทบทวนเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
๔. อบรมทีมวิจัยเรื่องแนวคิดการวิจัยและการออกแบบเครื่องมือในการศึกษา
๕. ศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม
 - ข้อมูลด้านวิถึวัฒนธรรมชุมชน
 - ข้อมูลด้านการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน
 - ข้อมูลด้านการจัดระบบสวัสดิการเดิมของชุมชน
 - ข้อมูลด้านสถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพกลุ่ม/ชุมชนในการจัดสวัสดิการ
๖. ประชุมกลุ่มย่อยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาในเบื้องต้น
 - ข้อมูลด้านวิถึวัฒนธรรมชุมชน
 - ข้อมูลด้านการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน
 - ข้อมูลด้านการจัดระบบสวัสดิการเดิมของชุมชน

- ข้อมูลด้านสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพกลุ่ม/ชุมชนในการจัดสวัสดิการ
- ๗. นำเสนอข้อมูลการศึกษาในเบื้องต้นต่อชุมชน
- ๘. ประชุมที่มวิจัยเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า
- ๙. จัดทำรายงานความก้าวหน้า
- ๑๐. ศึกษาดูงานการจัดระบบสวัสดิการชุมชนตัวอย่างการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและมีเอกภาพ
- ๑๑. ประชุมที่มวิจัยเพื่อวางแผนการทดลองปฏิบัติการ
- ๑๒. ทดลองปฏิบัติการการจัดสวัสดิการโดยกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน
 - ปฏิบัติการจัดระบบสวัสดิการชุมชนกับผู้ด้อยโอกาส
 - ปฏิบัติการในการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน
 - ปฏิบัติการในการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ๑๓. ประชุมติดตามความก้าวหน้าผลการทดลองปฏิบัติการรายเดือน
- ๑๔. เวทีนำเสนอผลการศึกษาวิจัยต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๑๕. ประชุมที่มวิจัยเพื่อจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
- ๑๖. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

๑.๖ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ผลเชิงวิจัย

๑. ได้ชุดข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้วิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านร่องระจอกอดีตถึงปัจจุบันทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนภายในชุมชน วิธีการทำมาหากิน เศรษฐกิจชุมชน และฐานทรัพยากร รวมทั้งกิจกรรมการพัฒนาอื่นๆในชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๒. ได้องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน ในประเด็นความเป็นมาและวัตถุประสงค์ สถานะ/บทบาท ระเบียบข้อบังคับ การบริหารจัดการ การให้สินเชื่อ ผลการดำเนินงาน ผลกำไร และการจัดการปัญหา/ข้อจำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจัดสวัสดิการขององค์กรการเงินชุมชนให้กับสมาชิกในชุมชน

๓. ได้องค์ความรู้ในการจัดระบบสวัสดิการเดิมของชุมชนบ้านนรระในประเด็นแนวคิดหลักการจัดสวัสดิการชุมชน พัฒนาการและองค์ความรู้ในการจัดระบบสวัสดิการชุมชนตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันทั้งในส่วนที่ชุมชน กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง และในส่วนที่องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

๔. ได้องค์ความรู้สถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนบ้านนรระ

๕. ได้องค์ความรู้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในหมู่บ้านนรระ

๑.๖.๒ ผลเชิงพัฒนา

๑. เกิดรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในหมู่บ้านนรระ

๒. เกิดรูปธรรมการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินเพื่อการจัดสวัสดิการชุมชนที่สามารถเป็นรูปแบบในการพัฒนากับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น

๓. เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการหาทางออกในการจัดการปัญหาของชุมชนร่วมกัน

๔. ชุมชนมีความตื่นตัวในการช่วยเหลือดูแลกันภายในชุมชนเองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดระบบสวัสดิการชุมชน

๕. นักวิจัยชุมชนได้พัฒนาระบบการทางความคิด การวิเคราะห์ ที่เป็นระบบ

บทที่ ๒

บริบทชุมชนบ้านนรระ

๒.๑ ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย

๒.๑.๑ ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูยในจังหวัดศรีสะเกษ

ดินแดนอีสานใต้ซึ่งเป็นมีที่อยู่ของชาวกูย หรือส่วยในอดีต แม้จะอยู่ใต้อิทธิพลทางการเมืองทั้งของไทยและกัมพูชาก็ตาม แต่อำนาจอธิปไตยของไทยและเขมรนั้น ไม่สามารถเข้าไปควบคุมชาวเผ่า กูย อย่างเข้มงวดได้ เนื่องจากชนเผ่ากูยมักจะอยู่ตามป่า ตามภูเขาสูง ดังนั้นชนกลุ่มนี้จึงตั้งหลักแหล่งเป็นอิสระอยู่อย่างมั่นคงโดยไม่ขึ้นต่อเมืองใดๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๒๐๐ (สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) อันเป็นปีที่อพยพมาจากเองอัตบือแสนแปแห่งแคว้นจำปาศักดิ์เป็นต้นมา

ชาวส่วย กวย กูย หรือ กูย ได้อพยพมาจากเขตนครจำปาศักดิ์ข้ามแม่น้ำโขงเข้าสู่ภาคอีสานทางแก่งสะพือเดิมเรียกตามภาษากูยว่าแก่งกะชัยพืด (แก่งงูใหญ่) และในเขตอำเภอโขงเจียม (โขงเจียม – ผู่ช้าง) บ้านนาจอหอ (บ้านนาลูกหมา อำเภอวารินชำราบ) อีกกลุ่มหนึ่งอพยพมาตั้งบ้านเรือนที่บ้านเรือนที่บ้านเจียงอี (บ้านช้างปวยหรือช้างเจิบ) ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองศรีสะเกษ ส่วนกลุ่มอื่นๆได้อพยพไปตั้งบ้านเรือนในเขตจังหวัดสุรินทร์

สมัยสมเด็จพระนั่งสุริยาอมรินทร์ (พระเจ้าเอกทัศ) พ.ศ. ๒๓๐๒ ช้างเผือกของพระองค์ได้แตกออกจากโรงช้างหนีเข้าป่ามาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาได้โปรดให้สมเด็จพระยาภักดีศรี (ทองด้วง) กับกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท (บุญมา) คุ่มทหารออกติดตามช้างเผือกแล้ว ไปหาเชียงสีบ้านกุดหวาย (อำเภอรัตนบุรี) เชียงปุม บ้านเมืองทรี (เมืองทรี) เชียงมะ บ้านอจจะบึง (อำเภอสังขะ) เชียงขันและตากะจะ บ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน (บ้านดวนใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ) หัวหน้าชาวส่วยข้างต้นนี้มีความชำนาญในการเดินป่าและคล่องช้าง ช่วยทหารออกติดตามจับช้างเผือกได้เมื่อถึงกรุงศรีอยุธยาแล้ว สมเด็จพระที่นั่งสุริยาอมรินทร์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า แต่งตั้งให้ เชียงสี เป็นหลวงศรีนครเตส (พระศรีนครเตา) อยู่บ้านกุดหวาย เชียงปุม เป็นหลวงสุรินทร์ภักดี (พระสุรินทร์ภักดีศรี – ฌรณจจากวาง) อยู่บ้านคุปะทายสมัน เชียงมะ เป็นหลวงเพชร (พระสังขะบุรี) เชียงขันเป็นหลวงปราบอยู่บ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวนและตากะจะเป็นหลวงสุวรรณ (พระไกรภักดีนครลำดวน) อยู่บ้านปราสาทที่ดงลำดวน โดยให้บุคคลทั้งห้าควบคุมชาวส่วยในตำบลที่ตนอยู่ทำ

ราชการขึ้นกับเมืองพิมาย รัชการด้วยความรักภักดีต่อบ้านเมืองและสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา^{๑๖} เจ้าเมืองเชื้อสายชาวกูย หรือส่วยได้มีโอกาสสนอง เบื้องพระยุคลบาทและรับใช้ประเทศชาติในราชการสงครามเคียงบ่าเคียงไหล่กับกองทัพหลวง มาโดยตลอด ปัจจุบันมีชาวไทย-กูย กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดศรีสะเกษ และบางส่วนของจังหวัดมหาสารคามซึ่งได้อพยพไปจากจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษอีกทอดเป็นนัยสังเกตว่าชาวไทย – กูยหรือส่วย ส่วนใหญ่มักจะตั้งหลักแหล่งอยู่ระหว่าง แม่น้ำมูลกับเทือกเขาตงรัก อาจเป็นเพราะบริเวณดังกล่าวมีป่าและน้ำอุดมสมบูรณ์ ซึ่งสะดวกในการเลี้ยงช้างก็เป็นได้ เพราะโดยปกติช้างต้องอาศัยอาหารจากป่าและจะต้องมีน้ำให้กินให้เล่น อย่างเพียงพอ ในบรรดาจังหวัดในเขตอีสานใต้ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์ จะมีชาวไทย – กูย ส่วนอยู่ก่อนข้างหนาแน่นกว่าจังหวัดอื่นๆ โดยจะมีกระจายอยู่แทบอยู่แทบทุกคน กล่าวกันว่าก่อนที่ชาวไทย – ลาว และไทย – เขมรจะอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัด ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นั้นดินแดนเหล่านี้จะเป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทย – กูย หรือส่วยเกือบ ทั้งหมด แต่ปัจจุบันเมื่อมีชาวไทย – ลาว – เขมรอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณดังกล่าว จำนวนของชาวไทย – กูยหรือส่วยยังคงเหลืออยู่ในปัจจุบันมีเพียง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ของประชากร ในเขตอีสานใต้ กลุ่มไทย – กูยหรือส่วยมีลักษณะเฉพาะตัวในการปรับตัวและยอมรับวัฒนธรรม อื่นสูง เมื่อได้มีโอกาสสัมผัสกับกลุ่มชนที่เข้ามาอยู่ใหม่ที่มีความเจริญมากกว่า ทำให้กลุ่มไทย – กูย หรือส่วยกลายเป็นกลุ่มสหวัฒนธรรม คือ พูดภาษาลาวกับกลุ่มไทย – ลาว พูดภาษาเขมร กับกลุ่มไทย – เขมร และพูดภาษาไทยกลางกับคนไทยภาคกลางหรือใช้ในการติดต่อราชการวิถี ชีวิตชาวส่วยจะมีความผูกพันกับป่าไม้ที่เป็นธรรมชาติ เพราะต้องเลี้ยงช้างทำการเกษตร ทอผ้า ใช้ภาษากูยในการพูดจาสื่อสารระหว่างกัน

๒.๑.๒ ชาวกูยในพื้นที่อำเภอปราสาท

อำเภอปราสาทเดิมได้แยกมาจากอำเภอยุชชุมตามประกาศกระทรวงมหาดไทยให้ยกฐานะ ตำบลพิมาย ตำบลภู ตำบลสมอ และตำบลหนองเชียงทูน ขึ้นเป็นกิ่งอำเภอเรียกว่า กิ่งอำเภอปราสาท เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๒ ขึ้นอยู่ในการปกครองของอำเภอยุชชุม ที่ให้ชื่อว่า กิ่งอำเภอปราสาทเพราะในท้องถื่นอำเภอนี้ มีโบราณสถานที่สำคัญคือ ปราสาทปราสาท ก่อตั้งอยู่ที่บ้านภู ตำบลภู ปราสาทบ้านทามจานตั้งอยู่ที่บ้านทามจาน ตำบลสมอ และปราสาทบ้านหว้าน ตั้งอยู่ที่บ้านหว้าน ตำบลสำโรงปราสาท ต่อมาทางราชการได้จัดสรรงบประมาณ ในการก่อสร้างที่ว่าการอำเภอหลังใหม่ให้จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท การก่อสร้างได้ดำเนินมาด้วยดีจนเสร็จเรียบร้อยในราวเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้ทำการพัฒนามาตามลำดับจนพร้อมที่จะยกฐานะเป็นอำเภอได้ เมื่อวันที่ ๑๗ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ เรียกว่า อำเภอปราสาท โดยมี

นายสงวน วัฒนานันท์ เป็นนายอำเภอคนแรก ปัจจุบันมีนายเพิ่มศักดิ์ จวีร์รักษ์ เป็นนายอำเภอ อำเภอปรangkู่อยู่ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษตามเส้นทางหลวงแผ่นดินสาย ๒๒๐ จากจังหวัดถึงบ้านตรงสวายระยะทาง ๔๐ กิโลเมตรและแยกเข้าอำเภอปรangkู่ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินสาย ๒๑๖๗ จากบ้านตรงสวายเข้าอำเภอปรangkู่ระยะทาง ๒๐ กิโลเมตร รวมระยะทางจากจังหวัดถึงอำเภอปรangkู่รวม ๖๐ กิโลเมตร

ภาพที่ ๒-๑ ปราสาทปรangkู่ ตำบลกู่ อำเภอปรangkู่

พื้นที่ไปของอำเภอปรangkู่เป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขาส่วนใหญ่ทำนาพื้นที่ดินเป็นดินปนทราย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๒๘๕.๔๗๕ ตร.กม. หรือ ๒๐๓,๐๑๐ ไร่ ไม่มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน มีแต่เพียงลำห้วยและหนองเท่านั้น ลำห้วยที่สำคัญคือ ลำห้วยสำราญ ลำห้วยเสน ลำห้วยทับทัน ลำห้วยวะ ลำห้วยกุดจง และลำห้วยฆ้อง เป็นที่น่าสังเกตว่าลำห้วยทุกลำห้วยจะไหลจากทางทิศใต้ไปทาง ทิศเหนือของอำเภอเสมอ และมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ จดเขตอำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ
- ทิศใต้ จดเขตอำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ และอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- ทิศตะวันออก จดเขตอำเภอขุขันธ์ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
- ทิศตะวันตก จดเขตอำเภอสังขะ อำเภอศรีขรภูมิ และอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ด้านโครงสร้างประชากร อำเภอปรังค์ภูมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน ๔๒,๙๙๒ คน จำแนกเป็นเพศชาย ๒๑,๐๔๓ คน เพศหญิง ๒๑,๙๔๙ คน โดยจำแนกประชากรตามช่วงอายุ ได้ดังตารางที่ ๒-๑ (ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๒ สืบมาจากประชากรที่อาศัยอยู่จริงระหว่างเดือน มกราคม ๒๕๕๑ – ธันวาคม ๒๕๕๒) ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ ทำนา ๙๕ % ทำสวนและไร่ ๔ % ค้าขายและอื่นๆ ๑ %

ตารางที่ ๒-๑ ประชากรอำเภอปรังค์ภูมีจำแนกช่วงอายุ

ช่วงอายุประชากร	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
น้อยกว่า ๑ ปีเต็ม	๑๑๒	๑๑๔	๒๒๖
๑ ปีเต็ม - ๒ ปี	๔๑๖	๓๙๒	๘๐๘
๓ ปีเต็ม- ๕ ปี	๘๓๙	๘๔๙	๑๖๘๘
๖ ปีเต็ม - ๑๑ ปี	๒,๓๗๐	๒,๑๖๖	๔,๕๓๖
๑๒ ปีเต็ม - ๑๔ ปี	๑,๔๘๘	๑,๓๘๐	๒,๘๖๘
๑๕ ปีเต็ม - ๑๗ ปี	๑,๒๗๖	๑,๒๗๘	๒,๕๕๔
๑๘ ปีเต็ม - ๒๕ ปี	๒,๐๒๘	๑,๙๓๔	๓,๙๖๒
๒๖ ปีเต็ม - ๔๙ ปีเต็ม	๗,๐๔๙	๗,๕๗๓	๑๔,๖๒๒
๕๐ ปีเต็ม - ๖๐ ปีเต็ม	๒,๘๕๖	๓,๐๗๖	๕,๙๓๒
มากกว่า ๖๐ ปีเต็มขึ้นไป	๒,๖๐๙	๓,๑๘๗	๕,๗๙๖
รวมทั้งหมด	๒๑,๐๔๓	๒๑,๙๔๙	๔๒,๙๙๒

ด้านการปกครองอำเภอปรังค์ภูมีพื้นที่การปกครองออกเป็น ๑๐ ตำบล ๑๓๙ หมู่บ้าน และอีก ๑ เขตเทศบาล รับผิดชอบโดยเทศบาลตำบลปรังค์ภูมีพื้นที่ทั้งสิ้นจำนวน ๒๐๓,๐๑๐ ไร่ หรือประมาณ ๒๘๕.๔๗๕ ตร.กม. จำแนกได้ดังตารางที่ ๒-๒

ตารางที่ ๒-๒ จำแนกการปกครองอำเภอปรังค์ภูมี

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนพื้นที่ (ตร.กม.)
๑. ตำบลภู	๑๗ หมู่บ้าน	๕๙.๘๕
๒. ตำบลพิมายเหนือ	๑๐ หมู่บ้าน	๒๓.๕๐
๓. ตำบลพิมาย	๑๐ หมู่บ้าน	๒๙.๘๕
๔. ตำบลตู	๑๓ หมู่บ้าน	๑๗.๙๙
๕. ตำบลตูม	๑๒ หมู่บ้าน	๒๓.๘๕

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนพื้นที่ (ตร.กม.)
๖. ตำบลสวาย	๑๐ หมู่บ้าน	๒๓.๘๕
๗. ตำบลสมอ	๑๗ หมู่บ้าน	๒๗.๘๐
๘. ตำบลโพธิ์ศรี	๑๔ หมู่บ้าน	๑๗.๙๘๘
๙. ตำบลหนองเชียงทูน	๑๙ หมู่บ้าน	๒๖.๘๕
๑๐. ตำบลสำโรงปราสาท	๑๗ หมู่บ้าน	๓๔.๐๑

อำเภอปรางค์กู่ นับเป็นอีกอำเภอหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ในด้านกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอปรางค์กู่ มีอยู่ ๓ กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มชาวกูย ลาว เขมร กระจายอยู่ในพื้นที่ตำบลต่างๆ กระจายกันไปซึ่งในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ จะมีความเชื่อวิถีวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันไปทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอปรางค์กู่ พบว่า มีหมู่บ้านที่พูดภาษากูย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อยู่จำนวนทั้งสิ้น ๙ ตำบล ๖๐ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕๕ ตามรายละเอียดในตารางที่ ๒-๓

ตารางที่ ๒-๓ กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอปรางค์กู่

ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร	กลุ่มชาติพันธุ์		
				กูย	เขมร	ลาว
๑. กู่	๑๗	๕๙.๘๕	๗,๗๘๒	๑๗	-	-
๒. ดู่	๑๓	๑๗.๙๙	๒,๙๔๘	๑๐	๓	-
๓. ตูม	๑๒	๒๓.๘๕	๔,๑๒๕	๕	๗	-
๔. พิมาย	๑๒	๒๙.๘๕	๒,๗๒๗	๙	๓	-
๕. โพธิ์ศรี	๑๓	๑๗.๙๘	๓,๔๗๓	-	๖	๘
๖. สมอ	๑๗	๒๗.๘๐	๔,๘๗๘	๑	๖	๑๐
๗. สวาย	๑๐	๒๓.๘๕	๒,๘๐๗	๗	๒	๑
๘. พิมายเหนือ	๑๐	๒๓.๕๐	๒,๖๔๙	๔	๕	๑
๙. หนองเชียงทูน	๑๙	๒๖.๘๕	๕,๓๖๙	๖	-	๑๓
๑๐. สำโรงปราสาท	๑๗	๓๔.๐๑	๔,๒๔๔	๑	๑๔	๒

ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวกูยในพื้นที่อำเภอปรางค์กู่ ปัจจุบันในหลายหมู่บ้าน กำลังพบปัญหาวิกฤติในด้านเอกลักษณ์ ชาวกูยในพื้นที่ปรางค์กู่ เริ่มมีการผสมผสานและถูกกลืนโดยวัฒนธรรมกระแสหลัก ทำให้ชาวกูย บางส่วนขาดความภาคภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ของ

ตนเอง ไม่กล้าใช้ภาษาญในการสนทนา เนื่องจากอายุ การสืบทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมสู่เด็กรุ่นใหม่ไม่มี เด็กรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ใช้ภาษากลางในการสนทนากัน บางคนพูดภาษาญไม่เป็นแล้ว

๒.๒ ประวัติศาสตร์และพัฒนาการความเป็นมาของของบ้านรระ

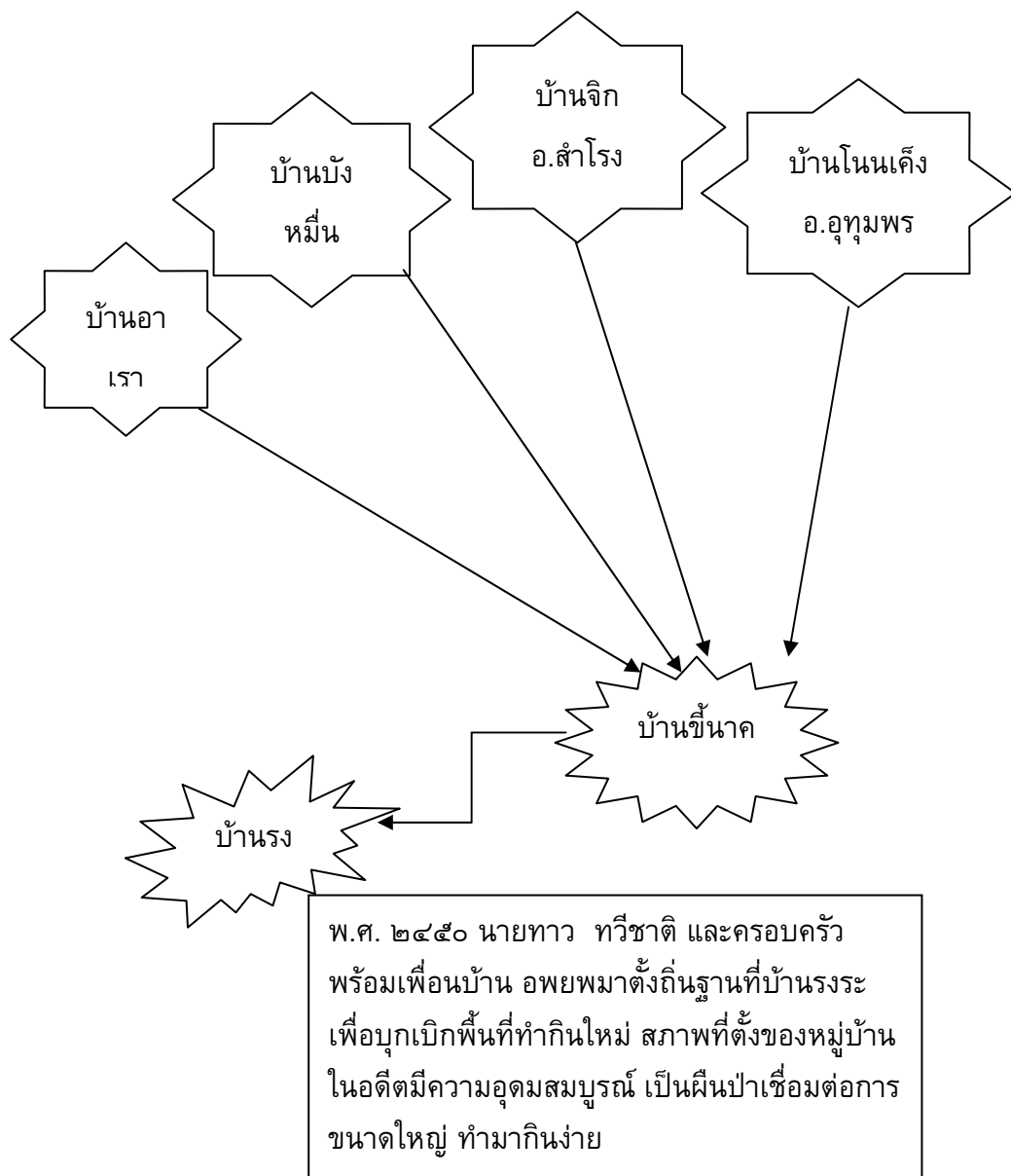
๒.๒.๑ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านรระ

ความเป็นมาของชุมชนบ้านรระ แบ่งเป็นยุค ได้ดังนี้

๑. ยุคก่อนปี ๒๕๕๐ บุ๊กเบิกพื้นที่ทำมาหากิน ใน พ.ศ. ๒๔๕๐ นายทาว ทวีชาติพร้อมครอบครัวและเพื่อนบ้านจำนวน ๒ ครัวเรือนได้อพยพโยกย้ายมาจากบ้านขึ้นาค ปัจจุบันตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านรระประมาณ ๘๐๐ เมตร สาเหตุที่โยกย้ายเพื่อมาบุกเบิกพื้นที่ทำมาหากิน โดยนายทาว ทวีชาติ ได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณชายป่าซึ่งมีหนองน้ำ ในบริเวณดังกล่าว เรียกเป็นภาษาญว่า “ผังอะระ” หรือ “ผังโรงระ” ต่อมากลายเป็นชื่อเรียกว่าบ้านรระ

ในด้านการทำมาหากิน ในระยะแรก ชาวบ้านบุกเบิกพื้นที่ทำกินใหม่ด้วยการถางป่า และสุมไฟเผาเพื่อให้พื้นที่โล่งเตียน เปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่นา โดยอาศัยแรงงานในครัวเรือนมาช่วยกันใช้มีดใช้ขวาน ตัดต้นไม้และกิ่งไม้ เผารวมกัน บางคนขุดต่อไม้ออกและเริ่มต้นการเพาะปลูกข้าวไร่ โดยการหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่ ในปีแรกๆ จะปลูกข้าวไร่ก่อนเพื่อปรับปรุงพื้นที่ให้เหมาะสมกับการทำนาหลังจากนั้นก็เปลี่ยนเป็นนาดำ ลักษณะดินในยุคแรกๆ ดินมีสภาพอุดมสมบูรณ์เพาะปลูกข้าวได้ผลดีไม่ต้องพึ่งพาปุ๋ยเคมี ลักษณะการผลิตข้าวเดิม เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก การจำหน่ายมีน้อยมากเนื่องจากไม่มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร ราคาข้าวกิโลกรัมละ ๒ บาท ดังนั้นครัวเรือนจึงมีข้าวเหลือแจกจ่ายให้ครัวเรือนหิบบิ่ยมเอาดอกเบี๋ย เรียกเป็นภาษาพื้นถิ่นชาวญว่า “ซออบีลส”

นอกจากการปลูกข้าวแล้วชาวบ้านนิยมปลูกพืชชนิดอื่นๆ ในบริเวณพื้นที่โคกโพน หรือจอมปลวกในบริเวณที่นา เช่น ถั่วพักยาว แตงโม แตงไทย แตงกวาข้างฟาง ข้าวโพด เป็นต้นเวลาไปนาก็มีต้องนำพืชผักไปจากบ้านไปหาในที่นาและป่ารอบๆ หมู่บ้านซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถหาอยู่หากินได้โดยมีต้องพึ่งพาตลาด นอกจากนั้นหมู่บ้านยังมีการ ปลูกอ้อยไว้เพื่อทำน้ำตาลปึก ไว้กินในครัวเรือนอีกด้วย อาชีพอีกอย่างหนึ่งของชุมชนคือการเลี้ยงสัตว์แต่เดิมแต่ละครัวเรือนจะเลี้ยงโค-กระบือจำนวนมาก เนื่องจากมีพื้นที่ป่าไม้จำนวนมากเลี้ยงได้ไม่ยาก ทุกครอบครัวจึงมีโคกระบืออย่างน้อยครอบครัวละ ๓-๕ ตัว นับเป็นรายได้อีกทางหนึ่งของชุมชน

หมายเหตุ : ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อย ร้านค้าชุมชนบ้านรงระ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๓

ภาพที่ ๒-๒ แสดงการโยกย้ายถิ่นฐานบ้านรงระ

๒. ยุคการทำนาโดยใช้สารเคมี ภายหลังจากการบุกเบิกพื้นที่ทำกินแล้วเริ่มมีการผลิตข้าวอย่างเต็มรูปแบบในระยะแรกผลผลิตข้าวของหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ได้ผลผลิตต่อไร่สูง เนื่องจากดินบุกเบิกใหม่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๕ ชุมชนเริ่มนำปุ๋ยเคมีมาใช้ในการพัฒนาเร่งผลผลิตให้ได้มากขึ้นนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ที่ชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต จากที่แต่เดิมที่เน้นการปลูกเพื่อกินมาสู่การเร่งผลผลิตให้ได้มากขึ้น ใช้

สารเคมีมากขึ้น ปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าวพื้นบ้านเป็นพันธุ์ข้าวสมัยใหม่ คือพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ในระยะนี้ชาวบ้านเริ่มมีหนี้สินมากขึ้น เนื่องจากมีการจับกลุ่มรวมกันของเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาปรางค์กู่ ในปี ๒๕๒๖ นับเป็นปีแรกที่ชาวบ้านเริ่มรับสินเชื่อเป็นหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยในระยะต้นชาวบ้านจะมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ ๕,๐๐๐ บาท โดยนำเงินสินเชื่อมาใช้ในการลงทุนภาคเกษตรเป็นหลัก ทางด้านความสัมพันธ์ในการผลิตของชุมชน พบว่าในการทำยังคงมีการช่วยเหลือแรงงานกันในรูปแบบของการลงแขก ในทุกขั้นตอนของการผลิต เช่น การลงแขกดำนา ลงแขกเกี่ยวข้าว ลงแขกทูปข้าว เอาข้าวขึ้นฉาง เป็นต้น ในด้านอาชีพเสริม ชุมชนนิยมปลูกพืชผักสวนครัวและพืชผักอายุสั้น เช่น พริก มะละกอ กัลฉ่าย มันประเภทต่างๆ เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ชุมชนข้างเคียงโดยการหาบตะกร้าไปขายสินค้าในทุกๆ เช้า

การเลี้ยงโค กระบือ นับเป็นอาชีพเสริมอีกด้านหนึ่งที่ชุมชนยึดถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างต่อเนื่องมีเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีพื้นที่ในการเลี้ยงโดยหมู่บ้านมีพื้นที่สาธารณะประโยชน์ทำเลเลี้ยงสัตว์จำนวน ๒๐๐ ไร่ อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน นอกจากนั้นชุมชนยังใช้กระบือ ในการไถนา และนำมูลโคกระบือ ไปลงในไร่นาเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน อีกทั้งโคกระบือ ยังสามารถเปลี่ยนมูลค่าเป็นเงินได้ตลอดเวลาชาวบ้านจึงนิยมเลี้ยงโคกระบือเป็นกิจกรรมการออม และแปรเปลี่ยนเป็นเงินตราเมื่อยามฉุกเฉิน

๓. ยุคไฟฟ้ามา รถไถนาและนาหว่าน ในปัจจุบัน ใน พ.ศ. ๒๕๓๕ หมู่บ้านร่งระมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เมื่อหมู่บ้านมีการขยายเขตไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน ถนนหนทางสายหลักได้รับการพัฒนาจากถนนดินแดงเป็นถนนลาดยาง ครัวเรือนเริ่มมีเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น เริ่มมีการซื้อโทรทัศน์ ตู้เย็น มอเตอร์ไซด์ และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ อีกมากมาย

ในด้านวิถีการผลิตชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตจากการใช้กระบือไถนา และการทำนาแบบนาดำ ปรับเปลี่ยนมาสู่ใช้รถไถนา และการทำนาหว่าน การทำนาหว่าน นับเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนส่งผลให้วิถีการผลิตมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก กระบวนการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจ้างแรงงานในภาคเกษตรมากขึ้น การช่วยเหลือแรงงาน ในรูปแบบการลงแขกดำนา ปรับสภาพมาสู่การช่วยเหลือแรงงาน โดยการจ้างในราคาต่ำกว่าค่าแรงงานโดยทั่วไป

นอกจากนั้นการทำนาหว่านยังมีผลให้ต้นทุนการผลิตของชาวนาสูงมากขึ้นด้วย การใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืช การใช้สารเคมีในเร่งผลผลิตมีมากขึ้นตามลำดับ ชาวนาสวนใหญ่จ้างแรงงานในการผลิตทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การไถนา การหว่านข้าว การฉีดสารปราบศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวผลผลิต การนำข้าวขึ้นฉาง ดังนั้นชาวนาจึงมีต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นจากยุคก่อนๆ มีเวลาร้างมากขึ้น เนื่องจากผลิตในไร่ นาปีละ ๔ เดือน และว่างงานตามฤดูกาลอีก ๘ เดือน

ในยุคนี้ชาวบ้านมีภาวะหนี้สินเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการจัดตั้งสถาบันการเงินเพื่อเกษตรกรรมขึ้น ชาวบ้านมีศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยมีการก่อตั้ง สหกรณ์การเกษตรสาขาปรางค์กู่ขึ้นในราว พ.ศ. ๒๕๒๒ และใน พ.ศ. ๒๕๒๖ ชาวบ้านนงระเริ่มสมัครเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ มีหนี้สินกับ ธกส. เป็นต้นเรื่อยมาและใน พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐบาล ได้มีการสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านละ ๑ ล้านบาท และชุมชนได้จัดตั้งองค์กรทางการเงินชุมชน ขึ้นอีกหลายองค์กรส่งผลให้หนี้สินครัวเรือนในหมู่บ้านมีมากขึ้นตามลำดับ

๒.๒.๒ พัฒนาการด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในยุคของการบุกเบิกหมู่บ้านนงระ ในราวปี ๒๔๕๐ พื้นที่ตั้งหมู่บ้านนงระปัจจุบัน เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีพื้นที่ป่าอยู่รายรอบพื้นที่ของหมู่บ้าน มีสัตว์ป่ามากมาย การทำมาหากินพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ เก็บของป่าซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ เช่น เห็ด ปลา กบ เขียด งู นก หนู เป็นต้น นอกจากนั้นในด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านประมาณ ๑ กิโลเมตร ยังมีลำห้วยวะไหลผ่านที่บ้านขึ้นาค ซึ่งหมู่บ้านนงระเองก็มีการใช้ประโยชน์ลำห้วยในการหาอยู่หากินซึ่งลำห้วยวะแต่เดิมเป็นลำห้วยที่มีความอุดมสมบูรณ์ ด้วยมีป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำหนาแน่นตลอดแนวลำน้ำ เป็นแหล่งวางไข่ของสัตว์น้ำ และมีพืชตามธรรมชาติ ปลามีอีกมากมายหลากหลายชนิด ทั้งนี้พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของฐานทรัพยากรของชุมชนบ้านนงระมีช่วงเวลา ตามรายละเอียด ดังนี้

ช่วงที่ ๑ การบุกเบิกพื้นที่ทำกินและการตั้งหมู่บ้านนงระในยุคแรก

ในยุคแรกพื้นที่หมู่บ้านนงระ ปัจจุบันรายล้อมด้วยป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่า นานาชนิดให้ชุมชนได้หาอยู่หากิน พึ่งพาธรรมชาติ อยู่ร่วมกับธรรมชาติ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ ๒-๓ คนโอบ สูงราว ๒๐ - ๕๐ เมตร เมื่อเข้าไปในพื้นที่ป่าจะมีความหนาทึบในระยนั้นจะมีสัตว์ป่าทั้งหมู่ป่า ค่าง กระรอก กระต่าย กวาง เก้ง นก เหยี่ยว หม่าจิ้งจอก เป็นต้น

ทรัพยากรดิน เป็นดินที่บุกเบิกที่ทำกินใหม่ จึงมีความอุดมสมบูรณ์ การทำนาไม่ต้องใช้ปุ๋ยเคมี แรงผลผลิต ก็จะได้ผลผลิตในปริมาณที่มากเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือนตลอดปี

ช่วงที่ ๒ การเร่งผลผลิตโดยสารเคมี

ในช่วงนี้เป็นช่วงที่ชาวบ้านเริ่มมีการเปลี่ยนแนวคิดในการทำการเกษตร จากในช่วงแรกที่ทำนาเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ไปสู่การทำนาเพื่อการจำหน่าย ดังนั้น จึงเห็นภาพของการเร่งผลผลิตมากขึ้นใช้สารเคมีมากขึ้น ป่าหัวไร่ปลายนาหรือป่ารอบครัวที่มีการจับจอง ถูกแปรสภาพเป็นบริเวณในการปลูกพืช และทำนา ทำให้พื้นที่ป่าในบริเวณ รอบหมู่บ้าน ลดลงตามลำดับ นอกจากนั้นบริเวณหนองน้ำ (ผัง) ที่ชุมชนเคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน ก็มีการถมที่ปรับสภาพให้กลายเป็นพื้นที่ทำนาไปด้วย เช่น ผังขู ผังอะระ ผังเปรียล ผังสะนอ ผังละแง ผังเปรอ ผังจึงบุต เป็นต้น

ช่วงที่ ๓ ในยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในหมู่บ้านร่งระทั้งดิน น้ำ ป่า มีจำนวนลดน้อยลงตามลำดับ ด้านป่าไม้ยังมีพื้นที่สาธารณประโยชน์ป่าชุมชนจำนวน ๒๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นแหล่งที่ชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในด้านการเป็นแหล่งอาหารเป็นแหล่งยาสมุนไพร เป็นแหล่งพลังงานซึ่งนับว่ามีค่าในเชิงเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ต่อชุมชนบ้านร่งระ และชุมชนข้างเคียง

๒.๒.๓ ลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านร่งระ

จากการศึกษาพบว่า บ้านร่งระมีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๕๐ นายทาว ทวีชาติและครอบครัวนำพี่น้องโยกย้ายจากบ้านขึ้นาค ตั้งครัวเรือนที่บ้านร่งระ

- พ.ศ. ๒๔๖๖ – ๒๔๙๙ เกิดฝนแล้งติดต่อกัน ๓ ปี ไม่มีข้าวกิน ส่งผลกระทบให้ชุมชนเกิดความระส่ำระสาย ผู้เฒ่าผู้แก่ต้องพาลูกหลานออกไปขอข้าวญาติพี่น้องชุมชนข้างเคียงไว้บริโภค นอกจากนั้นยังไปหาของป่า เช่น มัน กลอย หน่อไม้ มาประกอบอาหารกินแบบประหยัด เรียกตามภาษาญว ว่า “โดยพะะ”คือการนำอาหารที่หามาได้ต้มรวมกัน เพื่อให้ได้กินในปริมาณมาก ๆ เน้นการกินอิ่มท้องเพื่อประทังชีวิต ในช่วงวิกฤติของหมู่บ้าน

- พ.ศ. ๒๔๙๗ เกิดโรคระบาดในชุมชนบ้านนงระ คนล้มตายจำนวนมาก ส่งผลให้ประชากรของหมู่บ้านโดยเฉพาะ ในกลุ่มวัยเด็กได้เสียชีวิตไป จำนวนมาก ในช่วงเวลาดังกล่าวชาวบ้านแก้ไขปัญหามาโดยการรักษาโรคโดยใช้สมุนไพร และความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเป็นหลัก

- พ.ศ. ๒๔๙๙ ชาวบ้านนงระ บางส่วนได้อพยพโยกย้ายไปบ้านหอก อำเภอสงขะ จังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากปัญหาความแห้งแล้ง และในพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่บุกเบิกใหม่สามารถจับจองที่ดินทำกินได้ จึงได้เสี่ยงโชคไปแสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยได้มอบที่ดินทำกินที่บ้านเก่าให้ญาติพี่น้องช่วยดูแลให้

- พ.ศ. ๒๕๐๔ อำเภอปรังคู้ แยกจากอำเภอชุมขันธ์ จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอปรังคู้ ส่งผลให้การติดต่อราชการ ของชาวบ้านมีความสะดวกสบายขึ้น จากเดิมไม่ต้องเดินทางไกลเช่นในยุคก่อน

- พ.ศ. ๒๕๐๕ ชาวบ้านนงระอพยพไปบ้านโคกปรือ อำเภอสงขะ จังหวัดสุรินทร์ ในปัจจุบัน เนื่องจากทำมาหากินฝืดเคือง เพื่อบุกเบิกพื้นที่ทำกินใหม่ แต่บางครั้งเรือต้องอพยพกลับคืนบ้านเดิมเนื่องจากประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต ในการปรับตัวเข้ากับชุมชนใหม่

๒.๓ ลักษณะภูมิประเทศ

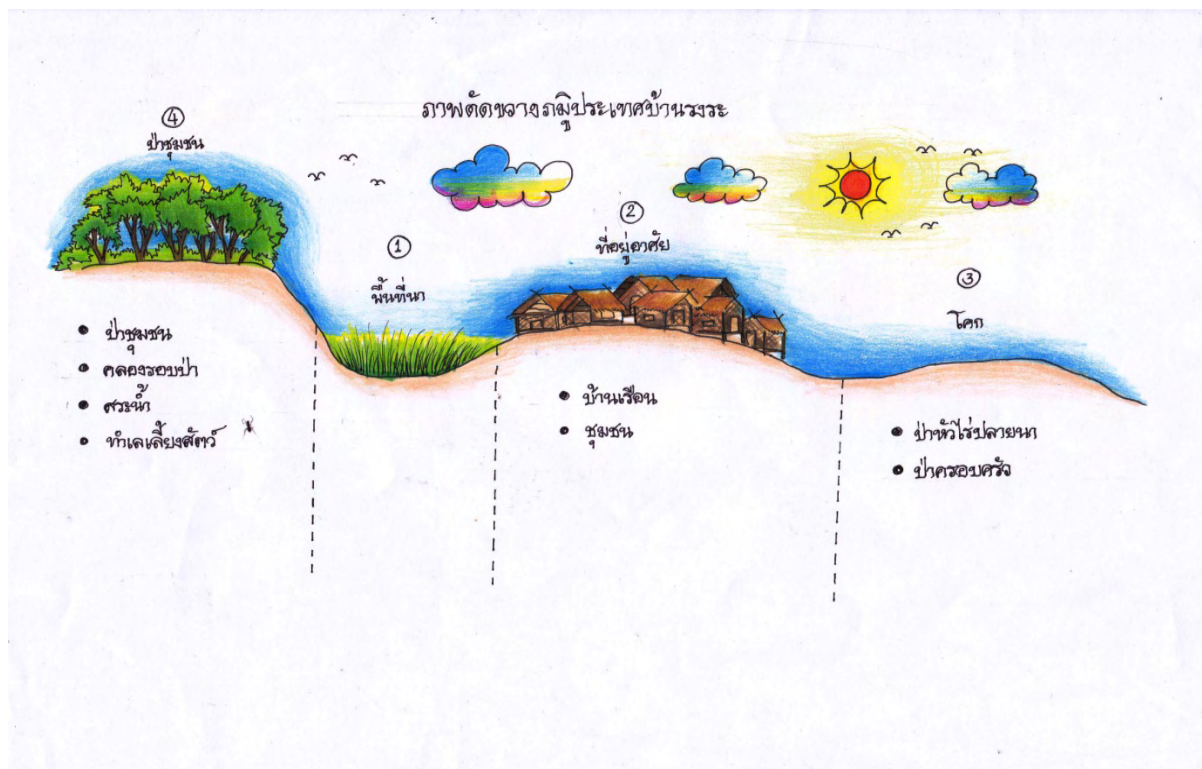
๒.๓.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านนงระ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอปรังคู้ระยะทางแยกมาจาก ทางหลวงชนบทหมายเลข ๓๑๐๓ เส้นทางปรังคู้ – ห้วยทับทัน มาทางด้านทิศตะวันตก ๘๐๐ เมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอปรังคู้ ๑๐ กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษ ๗๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ บ้านกระสังข์ อำเภอห้วยทับทัน
ทิศใต้	ติดต่อ ท่าเล็้งสังข์วสารณะประโยชน์
ทิศตะวันตก	ติดต่อ บ้านสนธิ ตำบลสวาย อำเภอปรังคู้
ทิศตะวันออก	ติดต่อ บ้านชีนาค อำเภอปรังคู้

๒.๓.๒ สภาพนิเวศพื้นที่

สภาพนิเวศของหมู่บ้านร่งระ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในที่ราบลุ่ม ลักษณะพื้นที่มีความแตกต่างกันบ้าง จำแนกเป็นที่ลุ่ม ที่โคก ซึ่งมีลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่แตกต่างกันไป สามารถอธิบายได้โดยเครื่องมือภาพตัดขวาง จากด้านทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ดังภาพที่ ๒-๓

ภาพที่ ๒-๓ ภาพตัดขวางพื้นที่จากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตกของหมู่บ้าน

ทางด้านทิศตะวันตกสุดของหมู่บ้านร่งระ ซ่องหมายเลข ๔ จะเป็นพื้นที่ป่าชุมชนสาธารณประโยชน์ ซึ่งชุมชนบ้านร่งระ ได้ร่วมกันกำหนดกติกาในการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน พื้นที่ ๒๐๐ ไร่ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะใช้ประโยชน์ในการหาอยู่หากิน จากทรัพยากรในป่าชุมชน และยังเป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ของชุมชน โดยเฉพาะในฤดูกาลทำนา นิยมนำสัตว์เลี้ยงโค-กระบือ ไปเลี้ยงในป่าชุมชน

ซ่องหมายเลขที่ ๑ เป็นพื้นที่ทำนาของชาวบ้านร่งระ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวหอมมะลิ เป็นหลัก ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย เป็นดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่ผลิตข้าวเฉลี่ยไร่ละ ๓๐๐ กิโลกรัม

ช่องหมายเลขที่ ๒ จะเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านรณะ ทั้ง ๗ คุ่ม ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเรียงรายไปตามความยาวของถนนสองข้างทาง ตั้งบ้านเรือนค่อนข้างห่างกัน อยู่บนพื้นที่สวนของตนเองหลังบ้านทุกครัวเรือน จะมีการปลูกพืชผักสวนครัว สมุนไพร เพื่อบริโภคในครัวเรือน

ช่องหมายเลขที่ ๓ เป็นพื้นที่โคก หรือเดิมเป็นป่าหัวไร่ปลายนา ป่าครอบครัว หรือพื้นที่ป่าที่มีเจ้าของจับจองแล้ว แต่ยังคงเป็นพื้นที่ซึ่งชุมชนยังคงมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ปัจจุบันพื้นที่เหล่านี้ถูกแปรสภาพเป็นพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิ แต่พื้นที่นี้จะได้ผลผลิตไม่ค่อยดี เนื่องจากน้ำไม่เพียงพอ

๒.๓.๔ ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน

ในส่วนพื้นที่ตั้งในหมู่บ้านได้แบ่งการปกครองออกเป็น ๗ คุ่ม โดยให้แต่ละคุ่มมีโครงสร้างคณะกรรมการในการจัดการคุ่มของตนเองในทุกๆ ด้าน ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเรียงรายไปตามความยาวของถนนสองข้างทาง ตั้งบ้านเรือนค่อนข้างห่างกัน อยู่บนพื้นที่สวนของตนเอง สามารถแสดงได้ดังผังชุมชนบ้านรณะ ดังภาพที่ ๒-๔

หมู่บ้าน มีจุดชำรุด สภาพเป็นหลุมเป็นบ่อ จำนวน ๗ จุด นอกจากนั้นยังมีถนนคอนกรีตในซอยอีก จำนวน ๖ ซอย แต่ยังไม่สุดซอยเนื่องจากขาดงบประมาณในการดำเนินการ

๒) ถนนดิน ในหมู่บ้าน มีจำนวน ๓ ซอยที่ยังเป็นถนนดิน ถนนคอนกรีตยังไม่สุดซอย นอกจากนั้นยังมีถนนจากหมู่บ้านไปสู่ป่าชุมชน ทางด้านทิศตะวันตกสภาพยังเป็นถนนดิน ในฤดูฝนสัญจรไม่สะดวก โดยเฉพาะการเดินทางไปนา ยากลำบาก ระยะทางจากหมู่บ้านไปป่าชุมชน ความยาว ๔๐๐ เมตร

๓) ไฟฟ้าส่องสว่างในชุมชน ในหมู่บ้านมีการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างไว้ที่ปากซอย จำนวน ๔ ปากซอยใช้การได้ จำนวน ๒ จุด ไฟส่องสว่างชำรุด จำนวน ๒ จุด

๔) โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน ๑ แห่ง ใช้การไม่ได้เนื่องจากสภาพชำรุด

๕) ด้านน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค หมู่บ้านรณรงค์เป็นชุมชนที่ใช้น้ำใต้ดินในการอุปโภค โดยแต่ละครัวเรือนจะขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อใช้งาน ส่วนใหญ่ใช้ในการอุปโภค และรดน้ำพืชผักสมุนไพร ซึ่งในฤดูแล้งจะมีปัญหาปริมาณน้ำบาดาลไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ทางด้านน้ำบริโภคส่วนมากจะมีพาชนะเก็บกักน้ำฝน และซื้อน้ำจากรถบริการน้ำดื่มในชุมชนเป็นหลัก

๒.๕ ฐานทรัพยากรของชุมชน

๒.๕.๑ ทรัพยากรดิน

ลักษณะดิน จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ลักษณะดินของหมู่บ้านรณรงค์ เป็นลักษณะชุดดินที่ ๒๒ หน่วยที่ดินเป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดินทรายปนดินร่วนสีพื้นเป็นสีเทาหรือน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง หรือสีเหลืองปนน้ำตาลอ่อน และอาจพบศิลาแลงอ่อนในดินชั้นล่าง มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ ค่าความเป็นกรด เป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๕ บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ปลูกข้าว บางแห่งยังคงสภาพเป็นป่าอยู่ หรือใช้ปลูกไม้ยืนต้น แต่ถ้ามีปัญหาเรื่องการแข่งขันของน้ำในช่วงฤดูฝน ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินน้ำกระจาย ชุดดินสีทน ชุดดินสันทราย และชุดดินชัยภูมิ

โดยทั่วไปศักยภาพของกลุ่มชุดดินที่ ๒๒ เหมาะที่จะใช้ในการทำนาเนื่องจากสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบมีน้ำขังแฉะในช่วงฤดูฝน แต่สามารถปลูกพืชไร่หรือพืชผักเช่น ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด ยาสูบ กระเทียม มะเขือเทศ ฯลฯ ก่อนและหลังการปลูกข้าวถ้ามีน้ำ

ชลประทานหรือมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ในเขตฝนตกชุก เช่น ภาคใต้ และภาคตะวันออก ใช้ปลูก
ยางพาราและไม่ผล

การใช้ประโยชน์ในที่ดิน หมู่บ้านรณะมี จำนวนที่ดินทำกินทั้งหมด ๑,๗๑๙ ไร่
โฉนดที่ดิน ๑,๗๑๙ ไร่ คราวเรือนเช่าที่ดินทำกิน ๒๑๔ ไร่ คราวเรือนที่ไม่มีที่ดินทำกิน จำนวน ๙
ครัวเรือน ทางด้านสถานการณ์ถือครองที่ดิน พบว่า ส่วนใหญ่เอกสารสิทธิในที่ดินของชุมชนจะ
จำนวนเข้าสู่ระบบธนาคาร โดยที่ดินติดจำนองธนาคาร ๔๔ ครัวเรือนประกอบด้วยจำนองผ่าน
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน ๒๓ ครัวเรือน สหกรณ์การเกษตรสาขา
ปรังค์กู ๒๐ ครัวเรือน และธนาคารพาณิชย์ ๑ ครัวเรือน

๒.๕.๒ ทรัพยากรน้ำ

๑) บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำตื้นในหมู่บ้านรณะซึ่งมีการใช้ประโยชน์จากอดีตจนถึง
ปัจจุบันมีทั้งหมด ๔ แห่ง ดังนี้

๑.๑) บ่อน้ำตื้นกลางหมู่บ้าน เป็นบ่อน้ำตื้นที่ชาวบ้านรณะใช้ประโยชน์ร่วมกัน
เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ดื่มกินเปรียบเสมือนเส้นเลือดที่หล่อเลี้ยงผู้คนบ้านรณะเนื่องจากชาวบ้าน
รณะส่วนใหญ่มาใช้ประโยชน์บ่อน้ำตื้นแห่งนี้ บ่อน้ำตื้นแห่งนี้ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน
บ่อน้ำตื้นแห่งนี้มีขนาดกว้าง ๒ เมตร ลึก ๖ เมตร ในอดีตการใช้น้ำของบ้านรณะจะหาน้ำไปใส่
โอ่งไว้ดื่มกินซึ่งในฤดูแล้งบ่อน้ำแห่งนี้จะมีปริมาณน้อยส่งผลให้ต้องมีการรอกวนในการหาน้ำ
เพราะน้ำไม่เพียงพอทุกครัวเรือน

ในปัจจุบันบ่อน้ำตื้นลดความสำคัญลงเนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีภาชนะสำหรับ
กักเก็บน้ำฝนเพียงพอการดื่มในฤดูแล้งและมีรถบริการดื่มจำหน่ายได้ทั่วถึงทุกครัวเรือน

๑.๒) บ่อน้ำตื้น(เปาะตาหั่ว) บ่อน้ำตื้นแห่งนี้ตั้งอยู่ทิศเหนือของหมู่บ้านห่าง
จากหมู่บ้านรณะประมาณ ๕๐๐ เมตร การใช้ประโยชน์ในอดีตที่ผ่านมาชาวบ้านรณะใช้เป็น
แหล่งในการดื่มเป็นส่วนใหญ่ แหล่งน้ำบริเวณนี้จะเป็นแหล่งน้ำสำรองของบ่อน้ำตื้นในหมู่บ้าน
เมื่อบ่อน้ำตื้นกลางหมู่บ้านมีปริมาณน้ำน้อยก็จะมาใช้ประโยชน์บ่อน้ำตื้นบริเวณนี้

ในปัจจุบันบ่อน้ำตื้นลดความสำคัญลงเนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีภาชนะสำหรับ
กักเก็บน้ำฝนเพียงพอการดื่มในฤดูแล้งและมีรถบริการดื่มจำหน่ายได้ทั่วถึงทุกครัวเรือน

๑.๓) บ่อน้ำตื้น(เปาะถั่ว) แหล่งน้ำนี้ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกของหมู่บ้านมีขนาด
กว้าง ๑.๕ เมตร ลึก ๖ เมตร เป็นบ่อน้ำที่วางท่อซีเมนต์ลงไปปัจจุบันตั้งอยู่ในที่ดินของ นาย
สงวน ไชยภา ในอดีตที่ผ่านมาบ่อน้ำตื้นแห่งนี้ใช้สำหรับดื่มกินเป็นหลัก

ในปัจจุบันบ่อน้ำตื้นลดความสำคัญลงเนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีภาชนะสำหรับกักเก็บน้ำฝนเพียงพอต่อการดื่มในฤดูแล้งและมีรถบริการดื่มจำหน่ายได้ทั่วถึงทุกครัวเรือน

๑.๔) บ่อน้ำตื้น(เปาะเผาะเผาปุย) เป็นบ่อน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคตั้งอยู่ในที่ดินของ นางสุข ทวีชาติ มีขนาดกว้าง ๑.๕ เมตร ลึก ๖ เมตร ในปัจจุบันบ่อน้ำตื้นแห่งนี้ไม่มีการใช้ประโยชน์ เนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีการขุดเจาะบ่อบาดาลไว้ใช้ในครัวเรือน

๒) แหล่งน้ำชุมชนบ้านนงระ (แหล่งน้ำธรรมชาติ)

๒.๑) ผังจึงบุต ตามตำนานเล่าขานว่า จึงบุต (บุคคล) เป็นผู้บุกเบิกผืนที่นาแล้วจึงบุตก็เสียชีวิตที่หนองน้ำแห่งนี้ จึงเรียกชื่อว่า ผังจึงบุตมาจนถึงทุกวันนี้ จึงบุตเป็นคนบ้านสวายเป็นบุตรนายคล บุราคร ต่อมาญาติของจึงบุตได้ขายให้ นายเลน กระสังข์ บ้านนงระ นายเลนขายให้นายเทียม ทวีชาติ หนองผังจึงบุต มีขนาดที่ตั้ง ๑ งานมีการใช้ประโยชน์โดยเจ้าของมีการขุดสระน้ำ เลี้ยงปลาและใช้ในการทำการเกษตรและการจัดการแหล่งน้ำจะขึ้นอยู่กับเจ้าของแหล่งน้ำ

๒.๒) ผังอะระ อดีตมีหนองน้ำ (ระผัง) อยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านและมีการดักจับปลาและการใช้น้ำในการเกษตรในการจับปลาแต่ละครั้งจะมีการทำรังระเพื่อจับปลาและวิดน้ำจับปลาในการทำรังระจะมีการทำไวดลอดทั้งปีไม่มีการรื้อออกจึงเรียกผังอะระซึ่งมาจากรังระที่เป็นอุปกรณ์ในการจับปลา มีพื้นที่ประมาณ๑ไร่ ปัจจุบันมีนายน้อม กระสังข์ เป็นเจ้าของมีการใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรไม่มีปัญหาในการใช้ประโยชน์เพราะเป็นแหล่งน้ำส่วนบุคคลไม่มีการจัดการแหล่งน้ำร่วมกันแต่ชุมชนมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันเช่นการใช้พื้นที่เลี้ยงสัตว์

๒.๓) ผังสะนอ เกิดจากน้ำกัดเซาะแล้วเป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นแหล่งน้ำที่มาของชื่อนั้นมาจากจากการมีต้นสะโน เยอะเลยเรียกว่าผังสะนอติดนั้นมี นางแพง แสงมาศ เป็นเจ้าของปัจจุบัน นางชา แสงมาศ ซึ่งปัจจุบันอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านมีขนาดที่ตั้ง ๑ไร่ มีการใช้ประโยชน์ในการหาปูหาปลา เลี้ยงวัวเลี้ยงควายและจะมีหมู่บ้านใกล้เคียงมาใช้ประโยชน์ร่วมกันแต่ก็ไม่มีขัดแย้งกัน การจัดการแหล่งน้ำขึ้นอยู่กับเจ้าของว่าจะมีการจัดการอย่างไร

๒.๔) จะเลาะละแหง เกิดจากน้ำกัดเซาะเพราะน้ำป่าไหลหลากแล้วกัดเซาะดินเป็นหนองน้ำเป็นบ่อเป็นแอ่งน้ำใหญ่เกิดในไร่นาดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ ๑ ไร่ นา ในอดีตเจ้าของคือ นางแพง แสงมาศ ปัจจุบันเจ้าของ คือ นางเฟื่อง นาคนวน โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำใช้ในการหาปูหาปลาทำมาหากินไม่มีความขัดแย้งอะไรกัน ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้มีการขุดลอกเป็นสระน้ำ ใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงปลา และในทางการเกษตรกรรม

๒.๕) จะเลาะจึง แต่ก่อนมีคนโบราณมาขุดสระน้ำแล้วมาพักที่ป่าและขุดบ่อเล็กไว้ตม้หน้าและมีข้างมาพักด้วยจึงเรียกกันต่อว่าจะเลาะจึงโดยจะเลาะจึงมีพื้นที่ประมาณ ๒ งาน จะเลาะจึงมีนางเหลียม จันทอง เป็นเจ้าของใช้ประโยชน์โดยการเก็บเห็ดมาไปรับประทานหาปูหาปลา และทำการเกษตร ไม่มีปัญหาในการใช้ประโยชน์เพราะเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเพราะเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลขึ้นอยู่กับเจ้าของ

๒.๖) ผังขู เมื่อสมัยก่อนมีคนแก่เล่าให้ฟังว่ามีมนุษย์ยาวแปดศอกขุดหนองผังขูกับหนองบ้านกู่ ผู้ชายขุดหนองผังขู ผู้หญิงขุดหนองบ้านกู่ ผู้ชายมัวไปแอบดูสาว ๆ ที่ขุดหนองบ้านกู่เลยขุดไม้เสร็จส่วนผู้หญิงขุดเสร็จจนเป็นหนองน้ำถึงทุกวันนี้ (เกียปายผังเซาะโก) เหตุจึงเรียกว่าผังขูขุดทำคูกันไว้รอบ ๆ ได้แต่คูยังไม่เป็นหนองน้ำก็เลยเป็นที่มาที่ไปของคำว่าผังขู

๒.๗) ผังเปรียลเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเพราะว่ามีต้นไม้ชนิดหนึ่งที่ชื่อว่าต้นเผรียลเกิดขึ้นข้าง ๆ จึงเรียกว่าหนองเผรียล มีพื้นที่ประมาณ ๑๐๐ ตารางวา ปัจจุบันชุมชนไม่ได้ใช้ประโยชน์เพราะเป็นที่ดินส่วนบุคคลหมู่บ้านขึ้นาคดง มีกบมีปลาชุกจนชาวบ้านเลยจับมาทำอาหาร

๒.๘) ผังเปรอ เนื่องจากสมัยก่อนมีต้นไม้ที่ไว้ทำฝายบ้าน (เปรอ) เป็นจำนวนบ้านจึงได้นานนามว่าหนองเปรอซึ่งมีต้นปรือเป็นจำนวนมากจึงนำมาตั้งชื่อหนองเปรอ มีพื้นที่ประมาณ ๔ ไร่ ปัจจุบันมีผู้ใหญ่ฮัมเป็นเจ้าของชุมชนไม่ได้ใช้ประโยชน์เพราะเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลไม่มีการจัดการแหล่งน้ำเพราะเป็นพื้นที่ที่มีเจ้าของขึ้นอยู่กับเจ้าของ

๓) แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ (แหล่งน้ำคนสร้างขึ้น)

เนื่องจากหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่ทำการเกษตร เช่น ทำนา ปลูกผัก เป็นต้น ช่วงหน้าแล้งจะขาดน้ำในการทำการเกษตร ชาวบ้านจึงเสนอโครงการไปที่ภาครัฐเพื่อทำการขุดสระน้ำสาธารณะเพื่อใช้ในการทำการอุปโภคบริโภคและใช้ในการดำรงชีวิตซึ่งมีจำนวน ๕ แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน จำนวน ๓ แห่ง แต่ละแห่งมีขนาดพื้นที่ ๑ ไร่ ส่วนนอกหมู่บ้าน ๒ แห่ง ซึ่งอยู่ในป่าชุมชน ชุมชนใช้ประโยชน์คือใช้น้ำในการทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์และอุปโภคบริโภคซึ่งในสระแต่ละแห่งนั้นจะมีการปล่อยปลาและเลี้ยงปลาไว้เป็นของหมู่บ้าน เมื่อมีกิจกรรมของชุมชนร่วมกันจะนำปลามาประกอบอาหารเลี้ยงผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือจำหน่ายบัตร ให้ผู้สนใจมาตกปลา และนำรายได้ใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านและซื้อพันธุ์ปลามาปล่อยใหม่ซึ่งจะมีการทำแบบนี้ซ้ำ ๆ ทุกปี

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ซึ่งชาวบ้านจะมีกฎระเบียบของสระน้ำว่าถ้ามีการลักลอบทอดแหจับปลาจะมีการปรับเงินตามความเหมาะสม แต่มีชาวบ้านบางคนลักลอบทอดแหและชุมชนนอกหมู่บ้านก็มีการลักลอบเช่นเดียวกันซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือจำนวนปลาลดลงเกิดการไม่พอใจต่อชาวบ้านได้

๒.๕.๓ ทรัพยากรป่าไม้

๑) ป่าชุมชน (เกาะกะอะ)

ป่าชุมชนบ้านนงระ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตก ห่างจากหมู่บ้านนงระ ๕๐๐ เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๒๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่ ที่ชุมชนร่วมกันใช้ประโยชน์ ในด้านต่าง ๆ เช่นเป็นแหล่งอาหารของชุมชน เป็นแหล่งสมุนไพรรักษาโรค เป็นแหล่งพลังงานในการเก็บฟืนเพื่อหุงต้มอาหาร ในราว พ.ศ.๒๕๑๘ สภาพในอดีตมีต้นไม้ปกคลุมหนาแน่นขนาด ๓-๔ คนโอบ ในอดีตเป็นป่ารกทึบหนาแน่นความอุดมสมบูรณ์ ใน พ.ศ.๒๕๒๑ ชาวบ้านนงระ พลึงและบ้านสวาย ได้บุกเบิกปลูกข้าวเข้ามาในเขตป่าชุมชนเพื่อเป็นที่ทำการเกษตรมากขึ้น โดยครว้เรือนที่มีที่ดินทำกินรอบป่าชุมชนจะบุกเบิกถากถาง กินบริเวณป่าชุมชนเข้ามา

ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ ชาวบ้านได้ร่วมกัน ทำจัดเวทีประชาคมเพื่อแบ่งพื้นที่ป่าชุมชนใช้ประโยชน์เพื่อทำที่ทำกินคนละ ๑ ไร่ แต่ที่ประชุมมีมติคัดค้าน เนื่องจากเห็นควรให้มีการอนุรักษ์ป่าชุมชนไว้ให้เป็นพื้นที่ที่ใช้ประกอบอาชีพและใช้เป็นประโยชน์ส่วนร่วมของชุมชน และใน พ.ศ. ๒๕๓๕ ชาวบ้านนงระโดยแกนนำ นายสน นาคนวล ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านขณะนั้น ได้มีมติให้มีการขุดคลองรอบป่าชุมชนเพื่อแบ่งเขตป่าชุมชนป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชน

ต่อมา ใน พ.ศ.๒๕๕๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มาสนับสนุนให้มีการทำแผนพัฒนาป่าชุมชนและสร้างกฎระเบียบข้อบังคับในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ปัจจุบันป่าชุมชนมีพื้นที่ ๓๐ ไร่ ซึ่งมีกฎระเบียบของป่าชุมชน ๑๐ ข้อดังนี้

๑. ห้ามตัดไม้ทำลายป่าและล่าสัตว์ทุกชนิดในเขตป่าชุมชน ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกปรับโดยคณะกรรมการป่าชุมชนเป็นผู้พิจารณาในอัตราตั้งแต่ ๕๐๐-๕,๐๐๐ บาท
๒. ห้ามบุกรุกแผ้วถางจุดไฟเผาป่าทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลในเขตป่าชุมชน ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกปรับโดยคณะกรรมการป่าชุมชนเป็นผู้พิจารณาในอัตราตั้งแต่ ๕๐๐-๕,๐๐๐ บาท
๓. ห้ามให้สัตว์เลื้อยทำความเสียหายแก่สภาพป่าชุมชนผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกปรับโดยคณะกรรมการป่าชุมชนเป็นผู้พิจารณาในอัตราตั้งแต่ ๕๐๐-๕,๐๐๐ บาท

๔. การนำไม้ไปทำฟืนจะต้องเป็นไม้ที่ตายแล้วเท่านั้นและจะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการป่าชุมชนก่อน ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกปรับโดยคณะกรรมการป่าชุมชนเป็นผู้พิจารณาในอัตราตั้งแต่ ๕๐๐-๕,๐๐๐ บาท

๕. ห้ามนำเลื่อยและรถทุกชนิดเข้าไปในเขตป่าชุมชนที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกปรับโดยคณะกรรมการป่าชุมชนเป็นผู้พิจารณาในอัตราตั้งแต่ ๕๐๐-๕,๐๐๐ บาท

๖. การเข้าประโยชน์ป่าชุมชนอื่นใดนอกเหนือจากที่ได้กำหนดห้ามไว้ให้คณะกรรมการป่าชุมชนเป็นผู้พิจารณา

๗. ในกรณีที่ผู้กระทำผิดตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับนี้ถูกปรับได้ไม่ยอมเสียค่าปรับตามที่คณะกรรมการป่าชุมชนพิจารณาคณะกรรมการจะนำตัวผู้กระทำผิดส่งสถานีตำรวจและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งตัวมอบหมายดำเนินตามคดีต่อไป

๘. ผู้กระทำผิดซ้ำในความผิดเดิมจะถูกปรับเพิ่มขึ้น ๑ เท่าของความผิดเดิมและหากกระทำผิดเดิมเป็นครั้งที่ ๓ คณะกรรมการป่าชุมชนจะนำตัวผู้กระทำผิดส่งสถานีตำรวจและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งตัวมอบหมายดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

๙. เงินค่าปรับจะนำไปใช้ในกาพัฒนาป่าชุมชนโดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการป่าชุมชน

๑๐. การเพิ่มหรือแก้ไขข้อบังคับต่างๆที่อาจมีขึ้นต่อไปในอนาคตจะทำได้โดยการประชาคมเวทีชาวบ้านโดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ

คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านนงระ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ เจริญฤทธิ และกรรมการ รวมทั้งหมด ๑๒ คน ดังนี้

๑. นายจำรูญ นาคนวล	ประธาน
๒. นายสุข นาคนวล	รองประธาน
๓. นายสุรศักดิ์ ทองอัม	เลขานุการ
๔. นายธวัช พันจินดา	ผู้ช่วยเลขานุการ
๕. นายสมมัต ทีวีชาติ	เจริญฤทธิ
๖. นายภูวนาค แสงมาศ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๗. นายประยัด นาคนวล	กรรมการ

๘. นายเสมียน แสงมาศ	กรรมการ
๙. นายสมหมาย สงพิมพ์	กรรมการ
๑๐. นายแสง ชัยวิเศษ	กรรมการ
๑๑. นายประวัติ จันทอง	กรรมการ
๑๒. นายปราโมทย์ มุขสาร	กรรมการ

ด้านทรัพยากร ในป่าชุมชน จากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านร่งระมี ทรัพยากรธรรมชาติ ที่หลากหลาย เช่น มีเห็ดตามฤดูกาลให้ชาวบ้านได้หากินตามฤดูกาล เช่น เห็ดโพน(หอม) เห็ดปลวก เห็ดปลวกใหญ่ เห็ดปลวกเล็ก เห็ดปลวกขาว เห็ดปลวกดำ เห็ดละโงก เห็ดละโงกขาว เห็ดละโงกเหลือง เห็ดผึ้งเหลือง เห็ดผึ้งดำ เห็ดผึ้งขาว เห็ดถ่าน เห็ดครั่งแดง เห็ดขอนขาว เห็ดขอนดำ เห็ดขอนกระด้าง เห็ดลึงละ (กุย) เห็ดลูกปลา เห็ดเปาะ เห็ดกลาเปาะ(ปิงปองเหลือง) เห็ดหาด เห็ดชะกาย(เห็ดดินทราย) เห็ดไส้เดือน เห็ดยูคา

แมลงและสัตว์กินได้ในพื้นที่ป่าชุมชน เช่น แมงปับ ตัวง แมงจิ้งหรีด แมงจิ้งหรีดใหญ่ แมงจิ้งหรีดเล็ก แมงจิ้งหรีดเขียว แมงจิ้งหรีดแวง หนอนดักแด้ ไช้มดแดง แมงจิ้งจก กิ้งก่า กิ้งก่า งู กระแต กาเหว่า นกกระจิบ ตี๋แตน ผีเสื้อ จักจั่น แอ้ง บ่าง กบ แมงเห จิ้งหรีด เป็นต้น

พืชและสมุนไพร เช่น นมวัว เกล้าช้างสาร ชำประยะ มะดอง กำแพงสูงชัน หว่า หนอนบั้ง ต้นจิก ต้นบกป่า ต้นผักติ้ว ต้นโจด บักผิวน ผักไหมป่า ส้มโม่ ตะแบก ปะแต ขโมล ทิง ดอกตาง(ตระกูลกล้วยไม้) พอก ตะขบป่า)ม่วงป่า มะกอกป่า พระเพีย ตูงโพง กระตอมป่า ต้นชาต หมอยยายชี มะขาวป่า ต้นแดงต้นแท้ ละมั่ง สะเดา ผักสาบ หวาย อะราง เพี้ยลพาแวก ต้นข้าวตอก ขมิ้นป่า หมากเม่ ละวี่ง ตั้งติง จูโซย ส้มเสี้ยว จี๊ว เล็บแมว ประแป มั่นนก มั่นนำ กลอย ยอป่า ต้นตาล ยุงแถม ส้มกุ่ม พยแม ตะเลาะเกาะ ต้นตะราง ลำดวน เป็นต้นซึ่งสมุนไพรในแต่ละชนิดมีสรรพคุณแตกต่างกัน

๒) ป่าหัวไร่ปลายนา (เกาะโนน)

ป่าหัวไร่ปลายนา หรือเกาะโนน ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของหมู่บ้าน ห่างจากบ้านร่งระ ๖๐๐ เมตร มีพื้นที่จำนวน ๓ ไร่ เป็นพื้นที่ป่าที่มีการจับจองเป็นเจ้าของแต่เดิมเป็นที่ ป่าที่คนในชุมชนทำมาหากิน ร่วมกัน ในด้านการเก็บเห็ด การหาพืชผักพื้นบ้าน เช่น สมุนไพร หน่อไม้ต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันป่าหัวไร่ปลายนามีเจ้าของจับจอง ทำประโยชน์ บุกร้างถางถาง เป็นพื้นที่ทำกิน

๒.๖ ลักษณะด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้านนงระ

๒.๖.๑ การประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้านนงระ ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก การเลี้ยงสัตว์ การรับจ้างทั่วไป การทอผ้าไหม เป็นอาชีพรองลงมา โดยทั้งหมู่บ้านมีพื้นที่ทำการเกษตร ๑,๗๑๙ ไร่ แบ่งเป็น ที่นา ๑,๔๗๙ ไร่ ที่สวน ๒๔๐ ไร่ โดยเฉพาะอาชีพการทำนานั้นถือว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของชุมชน เน้นการผลิตเพื่อจำหน่ายและมีการเร่งปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตโดยใน พ.ศ. ๒๕๕๓ หมู่บ้านใช้ปุ๋ยเคมี ทั้งสิ้น ๑,๐๕๗ กระสอบ มูลค่า ๙๒๕,๙๐๙ บาท ผลผลิตจากการทำนาของหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ทำนาข้าวเจ้า ได้ผลผลิตทั้งสิ้นจำนวน ๑,๒๔๙.๘๒ ตัน แบ่งเป็นผลผลิตเพื่อการจำหน่ายจำนวน ๓๕๙,๕๗๕ กิโลกรัม ผลผลิตข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือน จำนวน ๒๑๙,๑๒๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๓๗๕ กิโลกรัม ส่วนใหญ่เมื่อได้ผลผลิตจากการทำนาแล้วจะระบายผลผลิตสู่ตลาดนำเงินมาใช้หนี้สิน เหลือจากนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้บางครัวเรือนไม่มีข้าวเหลือบริโภคตลอดทั้งปี ต้องไปยืมข้าวเปลือกจากหมู่บ้านข้างเคียงมาบริโภคซึ่งพบว่ามีอยู่หลายครัวเรือนที่ได้รับความเดือดร้อน ตามกรณีข้างต้น

นอกจากอาชีพทางด้านเกษตรกรรมแล้วชุมชนยังประกอบอาชีพเสริมในด้าน การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงโคทั้งสิ้นจำนวน ๒๖๐ ตัว กระบือ จำนวน ๑๒๖ ตัว เป็ด ไก่ และ หมูตามลำดับ การเลี้ยงสัตว์นั้นนิยมเลี้ยงทุกครัวเรือนเพื่อนำมูลใส่ไปใช้ประโยชน์ในไร่นาอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ชุมชนยังมีประชากรกลุ่มหนึ่ง ที่โยกย้ายแรงงานสู่กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยเฉพาะกลุ่มคนหนุ่มสาวนั้นส่วนมากไปขายแรงงานในต่างถิ่นทำให้ชุมชนมีเพียงคนเฒ่าคนแก่ที่เฝ้าบ้านเลี้ยงหลาน รอคอยการกลับมาของลูกหลาน นอกจากนี้แล้วยังมีรูปแบบการโยกย้ายแรงงานเฉพาะภายหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะแรงงานชายวัยฉกรรจ์นิยมไปรับจ้างตัดอ้อยในพื้นที่ต่างๆ เช่น ชลบุรี ฉะเชิงเทรา กำแพงเพชร บุรีรัมย์ นครราชสีมา เป็นต้น จากการไปรับจ้างตัดอ้อยดังกล่าวถือเป็นแหล่งรายได้เสริมที่สำคัญของชุมชน

๒.๖.๒ รายได้

จากการจัดเก็บข้อมูลชุมชน พบว่าหมู่บ้านนงระมีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ทำนา	๕,๒๒๖,๐๒๓	บาท
- เลี้ยงสัตว์	๒๒๐,๖๗๐	บาท
- รับจ้างทั่วไป	๑๙๘,๘๔๓	บาท

- ค่าตอบแทน	๕๒,๖๒๕	บาท
- ลูกหลานส่งให้	๘๓,๔๘๒	บาท
- ค่าขาย	๑๒๓,๐๖๐	บาท
รายได้รวม	๕,๙๐๔,๗๐๓	บาท

๒.๖.๓ รายจ่ายของชุมชน (รายปี)

- รวมรายจ่ายหมวดอาหาร	๙๐๕,๔๖๖	บาท
- รายจ่ายฟุ่มเฟือยและอบายมุข	๑,๒๖๒,๑๖๐	บาท
- รายจ่ายหมวดของใช้ เครื่องสำอาง	๓๐๗,๕๐๘	บาท
- รายจ่ายสาธารณูปโภค การศึกษา	๕๒๕,๙๐๖	บาท
- รายจ่ายภาคการผลิต	๒,๐๐๓,๑๒๙	บาท
- รายจ่ายค่าช่วยงานบุญประเพณี	๔๕๒,๘๓๐	บาท
รายจ่ายรวมทั้งสิ้น	๕,๔๕๖,๙๙๙	บาท

๒.๖.๔ ด้านหนี้สินชุมชน

- ร้านค้าชุมชน	๗๓,๓๑๘	บาท
- กองทุนหมู่บ้าน	๑,๑๘๐,๒๐๐	บาท
- ธกส.	๓,๐๑๐,๕๐๐	บาท
- กข.คจ	๒๕๗,๓๐๐	บาท
- กลุ่มออมทรัพย์	๕๔,๐๐๐	บาท
- กองทุนเศรษฐกิจ	๔๘,๖๔๘	บาท
- นายทุน	๗๗๔,๓๐๐	บาท
- สหกรณ์การเกษตร	๓,๐๑๙,๐๐๐	บาท
หนี้สินรวม	๑๐,๗๑๗,๒๖๖	บาท

๒.๗ ลักษณะทางสังคม

๒.๗.๑ โครงสร้างประชากร

หมู่บ้านรณะเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีจำนวน ๘๔ หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด ๓๓๒ คน ชาย ๑๔๙ คน หญิง ๑๘๓ คน ดังตารางที่ ๒-๔

ตารางที่ ๒-๔ ประชากรจำแนกช่วงอายุหมู่บ้านนงระ

ช่วงอายุประชากร	เพศชาย	เพศหญิง	จำนวนรวม
น้อยกว่า ๑ ปีเต็ม	๑	๑	๒
๑ ปีเต็ม - ๒ ปี	๔	๑๐	๑๔
๓ปี - ๕ปี	๓	๗	๑๐
๖ ปี - ๑๑ ปี	๒๑	๑๕	๓๖
๑๒ปี - ๑๔ ปี	๖	๙	๑๕
๑๕ ปี - ๑๗ ปี	๖	๑๐	๑๖
๑๘ปี - ๒๕ ปี	๑๙	๑๒	๓๑
๒๖ ปี - ๔๙ ปี	๖๑	๖๕	๑๒๖
๕๐ ปี - ๖๐ ปี	๑๕	๑๓	๒๘
๖๐ปี ขึ้นไป	๑๓	๔๑	๕๔
รวม	๑๔๙	๑๘๓	๓๓๒

๒.๗.๒ การปกครองภายในชุมชน

พัฒนาการปกครองของบ้านนงระ

หมู่บ้านนงระ หมู่ที่ ๘ ตำบลตุม อำเภอลำทะเมนชัย ในยุคแรกตั้งอยู่ในเขตการปกครองของตำบลผักไหม อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาได้ย้ายเขตการปกครองมาขึ้นตรงต่อ ตำบลพินายเหนือ อำเภอชุมพวง ในยุคนี้ ทางราชการจะประชุมประจำเดือน ผู้ใหญ่บ้านต้องเดินทางไปประชุมที่อำเภอชุมพวง ผ่านปารกชฎ และนอนค้างคืนที่อำเภอชุมพวง ๑ คืน เพื่อประชุมข้อราชการต่าง ๆ และรับเงินเดือนเดือนละ ๗๐ บาท เมื่อกลับมาถึงบ้านจะมีการตีกลองเพื่อประชุมลูกบ้านในวันถัดไป การทำงานในอดีตผู้ใหญ่บ้านจะไม่มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแต่จะเน้นการขอความร่วมมือจากชาวบ้านในการช่วยงานการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

พ.ศ. ๒๕๐๔ อำเภอลำทะเมนชัยได้แยกตัวจากอำเภอชุมพวง สถาปนาเป็นอำเภอ มีนายสงวน วัฒนานนท์ เป็นนายอำเภอคนแรก ในปีนั้นเองหมู่บ้านนงระได้แยกจากตำบลพินายมาเป็นหมู่ที่ ๑๐ ตำบลสวาย ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้แยกจากตำบลสวายมาเป็นหมู่ที่ ๘ ตำบลตุม อำเภอลำทะเมนชัยโดยมีทำเนียบผู้นำหมู่บ้านตามรายนาม ดังต่อไปนี้

๑. นายกอง นาคนวล ผู้ใหญ่บ้าน
๒. นายอินทร์ นาคนวล ผู้ใหญ่บ้าน

๓. นายทัศน์ นาคนวล	ผู้ใหญ่บ้าน
๔. นายเทียม ทวีชาติ	ผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๐๓ – ๒๕๒๗
๕. นายพันธ์ วิเศษชาติ	ผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๒๗ – ๒๕๓๕
๖. นายสน นาคนวล	ผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๔๘
๗. นายจำรูญ นาคนวล	ผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๕๔
(ปัจจุบัน)	

ผู้นำในหมู่บ้านนงระ มีดังนี้

๑. ผู้นำที่เป็นทางการ เป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากส่วนราชการให้มีบทบาทหน้าที่ในการทำงานตามภารกิจของทางราชการดังนี้

๑.๑ คณะผู้บริหารหมู่บ้านนงระ ประกอบด้วย

๑.นายจำรูญ นาคนวล	ผู้ใหญ่บ้าน
๒.นายสุรศักดิ์ ทองอัม	ส.อบต.
๓.นายสมมัตต์ ทวีชาติ	ส.อบต.
๔.นายธวัช พันจันดา	ผช.ผญบ.
๕.นางสวาท นาคนวล	ผช.ผญบ.
๖.นายประวัติ จันทอง	ผรส.
๖.นายอุทัย อุดมศักดิ์	สารวัตรกำนัน
๘.นายภูวนารถ แสงมาศ	กรรมการ
๙.นายเสมียน แสงมาศ	กรรมการ
๑๐.นายสมหมาย สงพิมพ์	กรรมการ

๑.๒ ฝ่ายปกครองและรักษาความสงบ ประกอบด้วย

๑.นายจำรูญ นาคนวล	หัวหน้าฝ่ายฯ
๒.นายธวัช พันจันดา	รองหัวหน้าฝ่ายฯ
๓.นายประวัติ จันทอง	เลขานุการ
๔.นายอุทัย อุดมศักดิ์	กรรมการ
๕.นายสมบูรณ์ สุขจันทร์	กรรมการ

๑.๓ ฝ่ายจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ประกอบด้วย

๑.นายสุรศักดิ์ ทองอัม	หัวหน้าฝ่ายฯ
๒.นายภูวนารถ แสงมาส	รองหัวหน้าฝ่ายฯ
๓.นายวิจิต ไชยภา	เลขานุการ
๔.นางพัฑ คำมา	กรรมการ
๕.นางลำพึง สุรินทร์	กรรมการ

๑.๔ ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

๑.นายสมมัต ทีวีชาติ	หัวหน้าฝ่าย ฯ
๒.นายสันติ นาคนวล	รองฯฝ่าย
๓.นางสุดา ดาศรี	เลขานุการ
๔.นางดวงรัตน์ นาคนวล	กรรมการ
๕.นายเสมียน แสงมาส	กรรมการ

๑.๕ ฝ่ายสังคมและสาธารณสุข

๑.นางปกาพันธ์ ทีวีชาติ	หัวหน้าฝ่ายฯ
๒.นางสมิน วรติยะ	รองฯฝ่าย
๓.นายสุข นาคนวล	เลขานุการ
๔.นายสุชาครีย์ นาคนวล	กรรมการ
๕.นายฤทธิ์ ทีวีชาติ	กรรมการ

๑.๖ ฝ่ายการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย

๑.นายชำ นาคนวล	หน.ฝ่าย
๒.นายภา นาคนวล	รองฯฝ่าย
๓.นางสมถวิล ทีวีชาติ	เลขานุการ
๔.นางคำใหม่ บันเทิงใจ	กรรมการ
๕.นางยุพิน ทีวีชาติ	กรรมการ

๑.๗ ผู้นำคุ้ม บ้านนงระได้จัดแบ่ง และมอบบทบาทในการบริหารจัดการ

กิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยให้คุ้มมีบทบาทสำคัญ ในการทำงาน ในด้านการประสานงาน การพัฒนา การสร้างการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น ๗ คุ้ม ในแต่ละคุ้มมีการเลือกคณะกรรมการคุ้ม และมีแผนงานของคุ้มตนเอง ตามรายละเอียดดังนี้

- คุ่มที่ ๑ เทพพิทักษ์	นายภูวนารท แสงมาศ
- คุ่มที่ ๒ สันติไมตรี	นายสุรศักดิ์ ทองอัม
- คุ่มที่ ๓ ทานตะวัน	นายเสมียน แสงมาศ
- คุ่มที่ ๔ มิตรสัมพันธ์	นายสมมัต ทวีชาติ
- คุ่มที่ ๕ ดาวเรือง	นางปกาพันธ์ จันทอง
- คุ่มที่ ๖ ประสานใจ	นายชำ นาคนวล
- คุ่มที่ ๗ สันติธรรม	นายสันติ นาคนวล

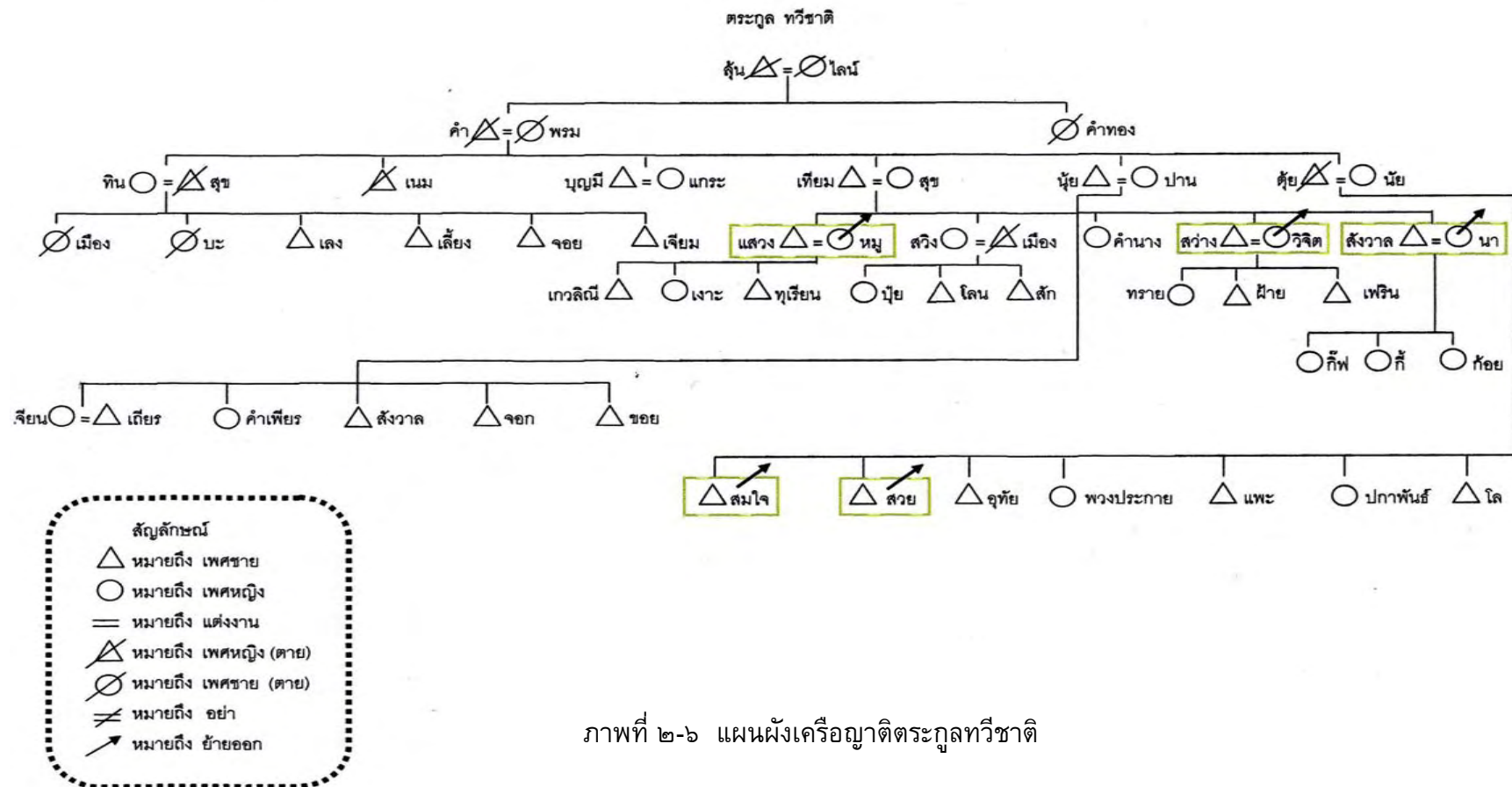
๒. ผู้นำตามธรรมชาติ คือผู้นำที่มีบทบาทในการนำการพัฒนาการทำงานในหมู่บ้าน เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ตามรายละเอียดดังนี้

๒.๑ ผู้นำทางพิธีกรรมทางศาสนา หมอพรหมณ์ คือ นายชำ นาคนวล ทำหน้าที่เป็นผู้นำพิธีกรรมทางศาสนา เป็นผู้เตรียมการในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน งานมงคล งานอวมงคล ต่าง ๆ

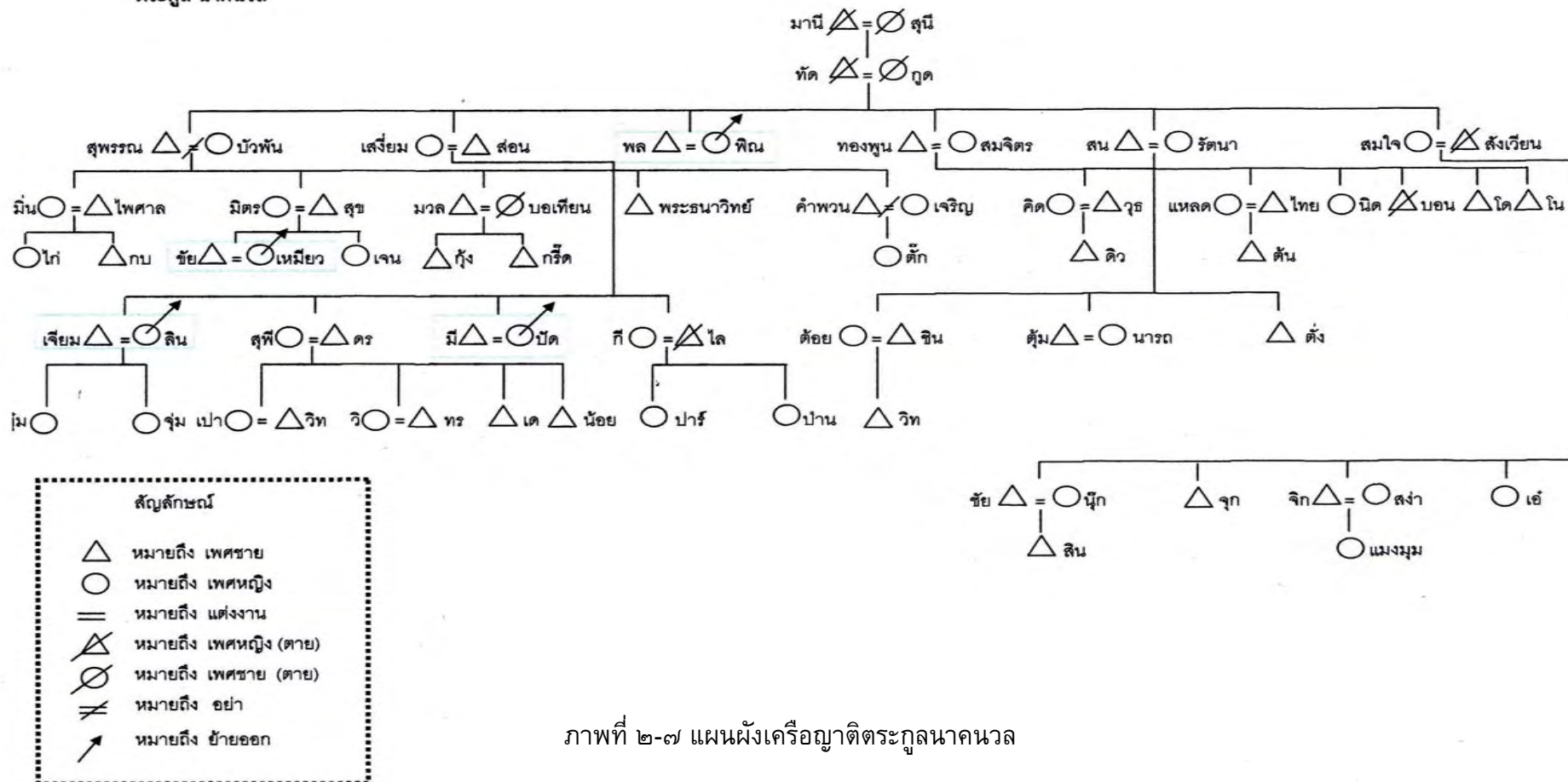
๒.๒ ข้าวจ้ำ คือ นายตัน ทวีชาติ หมู่บ้านแต่งตั้งให้เป็นข้าวจ้ำ เพื่อทำหน้าที่ในการนำการทำกิจกรรมในการเช่นไหว้ ญะจุสย ตามความเชื่อของชุมชน

๒.๗.๓ กลุ่มเครือญาติ

ระบบเครือญาติในชุมชนบ้านนงระ จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่บ้านนงระ จะมีสายตระกูลเดียวกันเป็นญาติพี่น้องกันเกือบทั้งหมู่บ้าน เนื่องจากในอดีตจะแต่งงานกันในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีกลุ่มนามสกุลสำคัญจำนวน ๔ นามสกุล คือ กลุ่มนามสกุลจันทอง ไชยภา นาคนวล และ ทวีชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

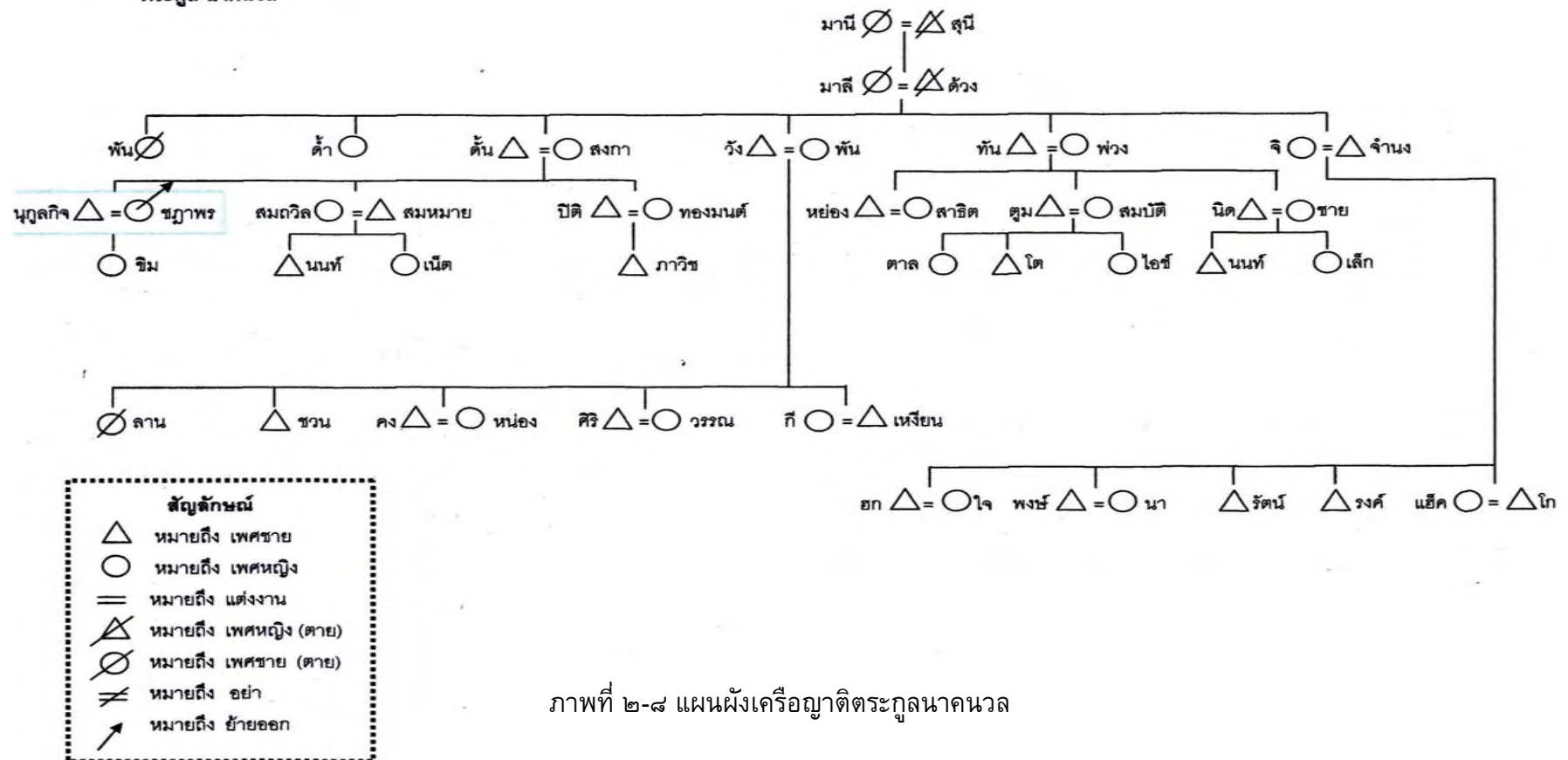

ภาพที่ ๒-๖ แผนผังเครือญาติตระกูลทวีชาติ

ตระกูล นาคนวน

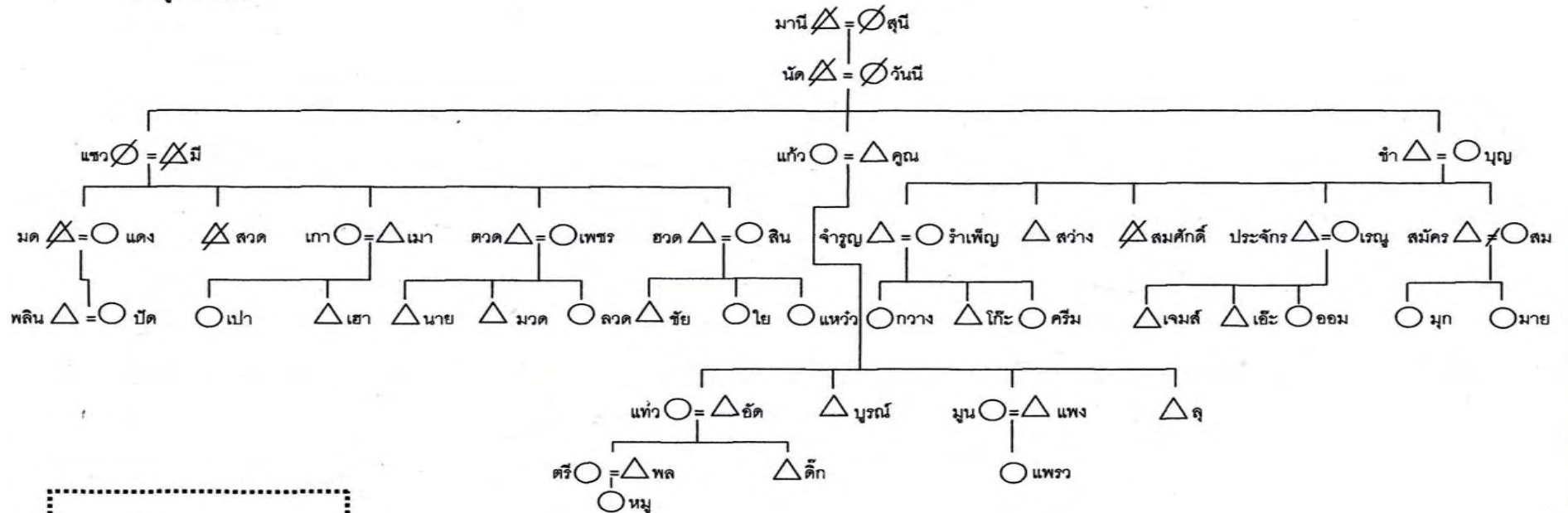
ภาพที่ ๒-๗ แผนผังเครือญาติตระกูลนาคนวล

ตระกูล นาคนวน

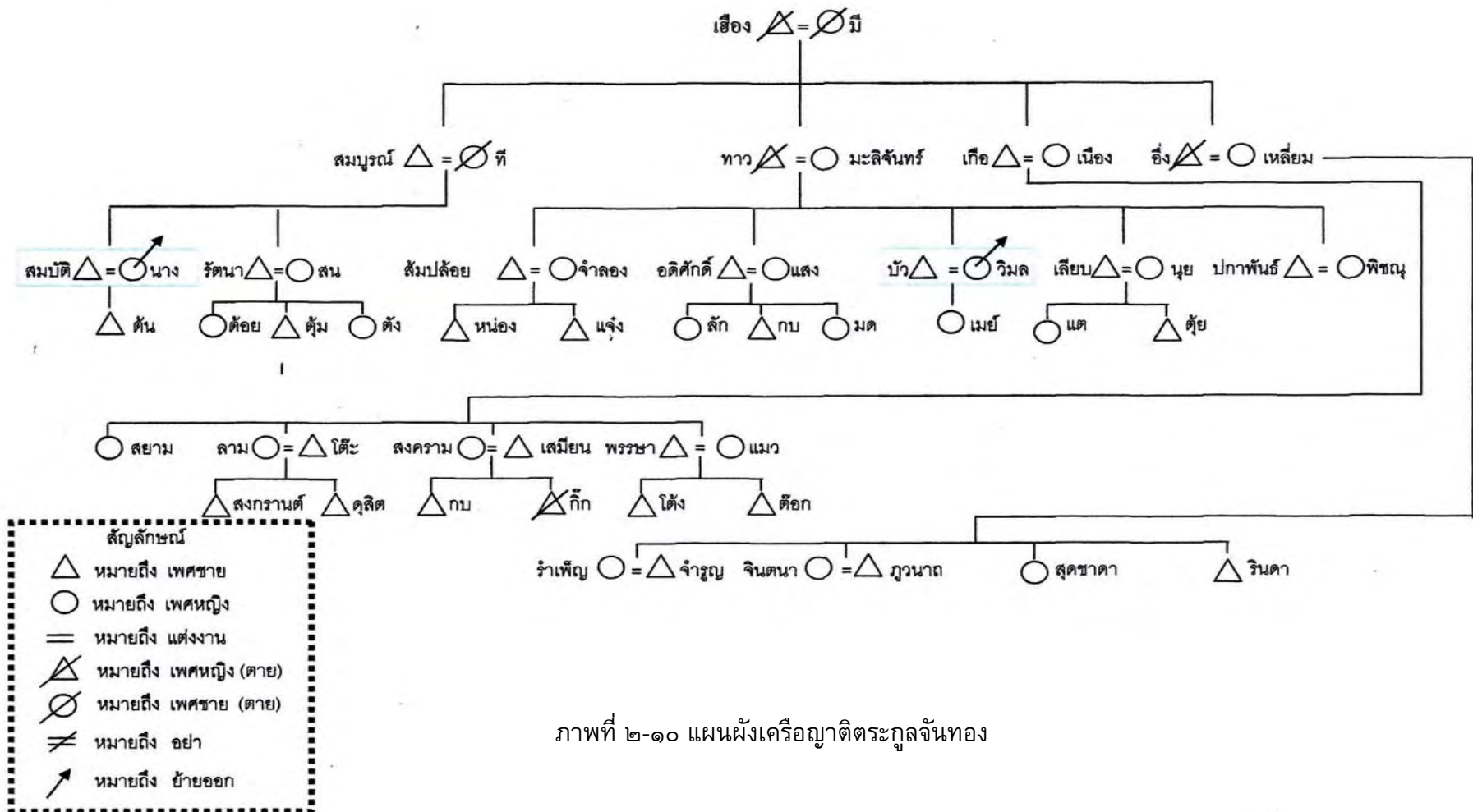
ภาพที่ ๒-๘ แผนผังเครือญาติตระกูลนาคนวน

ตระกูล นาคนวน

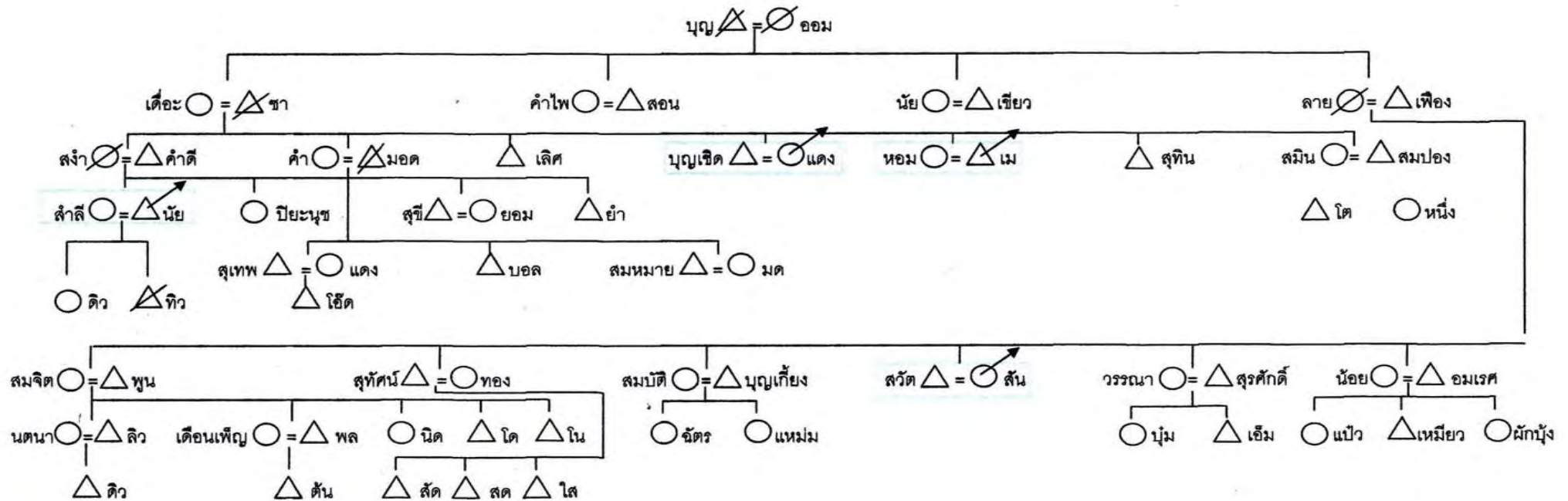
ภาพที่ ๒-๙ แผนผังเครือญาติตระกูลนาคนวน

ตระกูลจันทอง

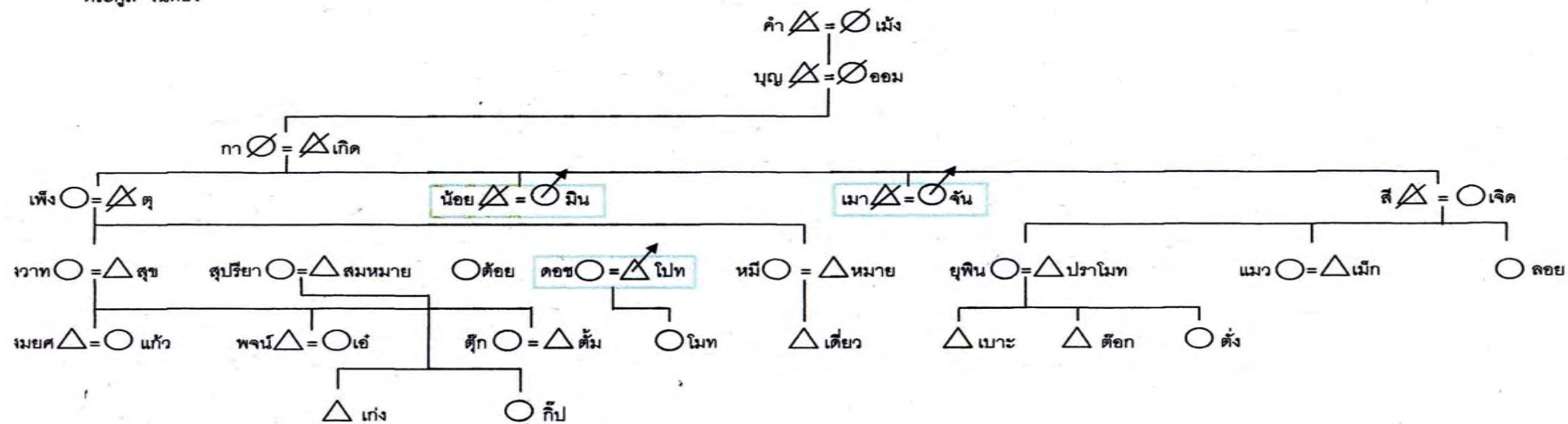
ภาพที่ ๒-๑๐ แผนผังเครือญาติตระกูลจันทอง

ตระกูล จันทอง

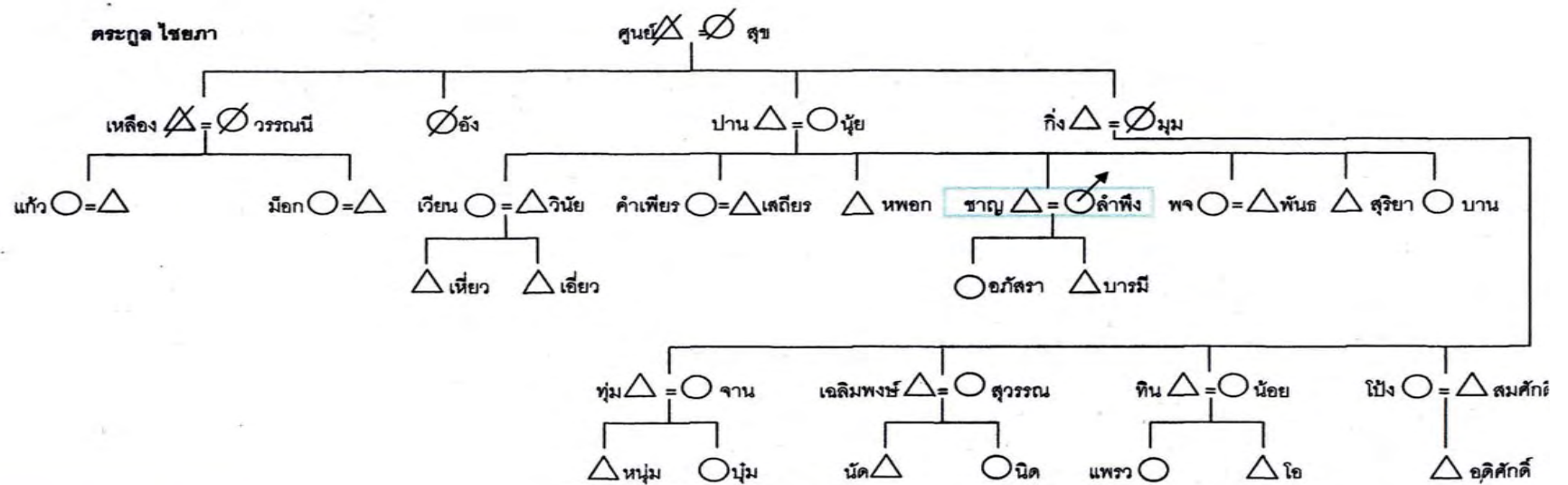

ภาพที่ ๒-๑๑ แผนผังเครือญาติตระกูลจันทอง

ตระกูล จันทอง

ภาพที่ ๒-๑๒ แผนผังเครือญาติตระกูลจันทอง

ภาพที่ ๒-๑๓ แผนผังเครือญาติตระกูลไชยภา

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีระยะเวลาในการดำเนินการ ๑ ปี ทีมวิจัยได้กำหนดการดำเนินกิจกรรมโครงการไว้ ๒ ช่วง คือช่วงที่ ๑ ทีมวิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลสองส่วน คือข้อมูลบริบทชุมชนของตนเองและข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ส่วนในช่วงที่ ๒ เป็นการทดลองปฏิบัติการ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. ขอบเขตการวิจัย
๒. กระบวนการวิจัย
๓. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการดำเนินการวิจัยดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ ขอบเขตการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถตอบคำถามและวัตถุประสงค์ของโครงการ และได้มีการกำหนดขอบเขตการศึกษาในประเด็นดังนี้

๓.๑.๑ ขอบเขตเนื้อหา

๑. **เนื้อหาด้านวิถีวัฒนธรรม** เป็นการศึกษาในประเด็นด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้นำชุมชน ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนภายในชุมชน วิธีการทำมาหากิน เศรษฐกิจชุมชน และฐานทรัพยากร รวมทั้งกิจกรรมการพัฒนาอื่นๆในชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๒. **เนื้อหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน** ในประเด็นความเป็นมาและวัตถุประสงค์ สถานะ บทบาท ระเบียบข้อบังคับ การบริหารจัดการ การให้สินเชื่อ ผลการดำเนินงาน ผลกำไร และการจัดการปัญหาข้อจำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจิตสวัสดิการขององค์กรการเงินชุมชนให้กับสมาชิกในชุมชน

๓. เนื้อหาด้านการจัดระบบสวัสดิการเดิมของชุมชน ในประเด็นแนวคิด หลักการจัดสวัสดิการชุมชน พัฒนาการและองค์ความรู้ในการจัดระบบสวัสดิการชุมชนตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันทั้งในส่วนที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเองและในส่วนที่องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ

๔. เนื้อหาด้านสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพ กลุ่ม/ชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชน จะเป็นการหาแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การวางแผนงานร่วม การเสริมความรู้ ทักษะ ผู้นำ กลุ่มและสมาชิกชุมชน และการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาของชุมชน

๕. เนื้อหาด้านรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน ในประเด็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดระบบสวัสดิการให้กับสมาชิก กลุ่ม สมาชิกผู้ด้อยโอกาสในชุมชนทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่ม และระดับชุมชน และทั้งที่เป็นเด็ก คนแก่ คนป่วย คนพิการ

๓.๑.๒ ขอบเขตพื้นที่ชุมชนเป้าหมาย

ดำเนินการในพื้นที่บ้านร่งระหมู่ที่ ๘ ตำบลตุม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

๓.๑.๓ ขอบเขตกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

- ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และผู้อาวุโสในชุมชนบ้านร่งระ
 - คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในหมู่บ้านร่งระ
- จำนวน ๙ กลุ่ม

๓.๑.๔ ขอบเขตระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษา ๑ ปี เริ่มวันที่ ๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๓๑ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

๓.๒ กระบวนการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีระยะเวลาในการดำเนินการ ๑ ปี ทีมวิจัยได้กำหนดการดำเนินกิจกรรมโครงการไว้ ๒ ช่วง คือช่วงที่ ๑ ทีมวิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลบริบทชุมชนของตนเอง และข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ส่วนในช่วงที่ ๒ เป็นการทดลองปฏิบัติการ โดยมีกระบวนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเตรียมทีมวิจัย

๑. ประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เตรียมทีมวิจัย

การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เตรียมทีมวิจัย จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๔.๐๐ น. ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนงระ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประกอบด้วยทีมวิจัย จำนวน ๑๑ คน ทีมพี่เลี้ยงโครงการวิจัย จำนวน ๒ คน คณะที่ปรึกษาโครงการ ๒ คน ทีมวิจัยชุมชน ๑๑ คน ทีมวิจัยเยาวชน จำนวน ๑๕ คน วัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ คือ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดระบบสวัสดิการชุมชน แนวคิดการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการวิจัย แบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน และเพื่อเรียนรู้แนวทางในการบริหารโครงการวิจัยตามระเบียบของสกว.

นายจำรูญ นาคนวล หัวหน้าโครงการวิจัย ได้กล่าวขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่เข้าร่วมกิจกรรมในการประชุมในครั้งนี้ สืบเนื่องจากหมู่บ้านได้ร่วมกันพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยท้องถิ่น ภายใต้ชื่อโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดระบบสวัสดิการชุมชน งบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท มีกิจกรรมในการศึกษาวิจัย จำนวน ๑๕ กิจกรรมระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี จึงขอความร่วมมือนักวิจัยทุกท่านร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดกิจกรรมในวันนี้ ดังนี้

๑. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดระบบสวัสดิการชุมชน และแนวคิดการวิจัยเพื่อท้องถิ่น

๒. เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรม ตามโครงการวิจัย และแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน

๓. เพื่อเรียนรู้แนวทางในการบริหารโครงการวิจัย

สุดท้ายนี้จึงขอความร่วมมือนักวิจัยทุกท่านร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นายสรณ์ญา กระสังข์ ทีมวิจัยชุมชน กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนเพื่อศึกษาสถานการณ์ของคนในชุมชน ปัญหาของชุมชนและหาทางแก้ไขโดยกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการวิจัยคือการ

ค้นหาความรู้ โดยที่นักวิชาการได้แบ่งความรู้เป็น ๒ ลักษณะ คือ ความรู้ชัดแจ้งที่มีการจัดการความรู้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว เช่น หนังสือ ตำรา งานวิจัย เอกสาร บทความ เป็นต้น แบบที่ ๒ คือความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน ยังไม่มีการเกาะจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น ภูมิปัญญาของคน ทักษะ ความสามารถที่อยู่ในตัวตนของมนุษย์ ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงเป็นการค้นหาความรู้ที่ฝังแน่นอยู่ในมนุษย์ให้ลึกที่สุด ให้รู้มากที่สุดผ่านกระบวนการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และจัดการความรู้ให้กลายเป็นความรู้ชัดแจ้ง และมีการปฏิบัติการเพื่อทดลองแก้ไขปัญหาของชุมชน

คุณสมบัตินักวิจัยชุมชนต้องมีหัวใจนักปราชญ์เป็นพื้นบาน คือ การฝึกทักษะ สุ จี ปุ ลิ ฟัง คิด ถาม เขียน ต้องมีการคิด มีการตั้งคำถาม และจดบันทึก นี่คือนักคุณลักษณะที่ควรฝึกฝนให้มีความชำนาญ หลังจากนั้นได้ชี้แจงให้ทีมวิจัยชุมชนทราบถึงกระบวนการวิจัยโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินเพื่อจัดระบบสวัสดิการชุมชนบ้านนงระมี กระบวนการศึกษาวิจัยในระยะ ๖ เดือนแรกตามแผนปฏิบัติการวิจัยที่กำหนดส่วนข้อมูลรายละเอียดในส่วนวิธีการศึกษาและกระบวนการ เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลจะได้ลงรายละเอียดในการดำเนินงานในเวทีการเรียนรู้ในกิจกรรมอบรมนักวิจัยชุมชนต่อไป

นายรุ่งวิจิต คำงาม ผู้ประสานงาน จังหวัดศรีสะเกษ ได้ให้ข้อมูลถึง ความหมายของงานวิจัย คือ การพิจารณา อยากรู้ การหาข้อมูล การศึกษาข้อมูล การค้นหา ค้นหาว่าข้อมูลอย่างเป็นระบบเป็นกระบวนการ ค้นหาบริบทชุมชนของตนเองก่อน เพื่อให้รู้ที่มาที่ไปของชุมชนตนเอง รู้ชุมชนตนเองในปัจจุบัน รู้แนวทางของการพัฒนาชุมชนตนเองในอนาคต และกล่าวถึงลักษณะนักวิจัยที่ดีว่าประกอบด้วย เป็นคนช่างคิด ชี้งสัย นักฟังที่ดี หูฟัง สามารถนำเสนอข้อมูลได้ดี ไวต่อข้อมูลข่าวสาร มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีระบบความคิดของตนเอง มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี / ประสานงานได้ดี นักบันทึกข้อมูลที่ดี มีใจรักการทำงานวิจัย

จากนั้นทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวทางการกำหนดและแบ่งบทบาทหน้าที่ภายในทีมวิจัย เพื่อให้มีการทำงานที่เป็นระบบ โดยให้มีการนำเสนอชื่อเพื่อรับผิดชอบงานตามความถนัดและสมัครใจของแต่ละบุคคล ทั้งนี้มีการแบ่งฝ่ายในการทำงานตามรายละเอียด ดังนี้

หัวหน้าโครงการวิจัย

นายจำรูญ นาคนวล

ฝ่ายการเงิน บัญชี

นายจำรูญ นาคนวล /นางสมถวิล ทวีชาติ

นายสุรศักดิ์ ทองอัม

ฝ่ายประสานงาน	นายสรณ์ญา กระสังข์ / นายสุข นาคนวล นายสุรศักดิ์ บัญชาเมฆ
ฝ่ายบันทึกการประชุม	นางพัช คำมา / นางสาวศิริกานดา ทวีชาติ นางสง่า ไชยภา / นายอนุวัติ อรรถชาติ นางสาวนิตยา นานวล / นางสาวอรจิรา พันจันทา
ฝ่ายข้อมูล	พระมานิตย์ โชติธัมโม / นายภูวนารท แสงมาศ นางปกาพันธ์ ทวีชาติ / นางสุดา ดาศรี นางสาววันпка สุรินทร์
ฝ่ายสถานที่	นายสันติ นาคนวล / นายสมมัตต์ ทวีชาติ นายธวัช พันจันทา
ฝ่ายถ่ายรูป	นายสรณ์ญา กระสังข์ / นางสาวนิตยา นาคนวล
ฝ่ายอาหาร	นางลำพึง สุรินทร์ / นางสุปรียา สงพิมพ์
ฝ่ายสนับสนุนการ	ทีมเยาวชนบ้านนงระ

การชี้แจงทำความเข้าใจในระบบรายงาน เมื่อทีมวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมวิจัยแล้วต้องจัดทำรายงาน ๓ แบบ ส่งมาที่ทีมพี่เลี้ยง ซึ่งประกอบด้วย ๑) รายงานผลการดำเนินกิจกรรม มีองค์ประกอบดังนี้ ชื่อกิจกรรมวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมกิจกรรม ระยะเวลาการจัดกิจกรรม สถานที่ วิธีดำเนินการ ผลที่ได้รับ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ๒) รายงานผลข้อมูล คือ การรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมในการดำเนินการในแต่ละกิจกรรมว่าได้เกิดกระบวนการเรียนรู้อะไรบ้างในการดำเนินงานมีข้อค้นพบอะไรบ้างในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง และ ๓) รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ โดยการสรุปผลข้อมูลด้านการเงินว่ามีการใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรมจำนวนเท่าใด การรายงานงบประมาณ โดยให้ส่งรายงานดังกล่าวทุกวันที่ ๕ ของเดือนเพื่อทางทีมพี่เลี้ยงจะได้ดำเนินการรายงาน สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นต่อไป

ภายหลังจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการขับเคลื่อนการวิจัยแล้ว จึงได้ร่วมกันกำหนดแผนงาน แผนปฏิบัติการวิจัยที่จะดำเนินงานร่วมกัน แล้วหัวหน้าโครงการจึงได้กล่าวปิดประชุม

๒. อบรมทีมวิจัยเรื่องแนวคิดการวิจัยและการออกแบบเครื่องมือในการศึกษา

กิจกรรมนี้ดำเนินการในระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ศูนย์พัฒนาการเกษตร อำเภอกุสิงห์ อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๓๑ คน ประกอบด้วย ทีมพี่เลี้ยงโครงการวิจัย จำนวน ๓ คน ทีมนักพัฒนา ๓ คน ทีมวิจัยชุมชน ๑๒ คน ทีมวิจัยเยาวชน

จำนวน ๑๓ คน มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานกิจกรรม ดังนี้ ๑) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจ แนวคิดหลักการ กระบวนการขั้นตอน การวิจัยเพื่อท้องถิ่น ๒) เพื่อเรียนรู้การกำหนดกรอบประเด็นในการศึกษา ประเด็นคำถามการวิจัยและเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลการวิจัย ๓) เพื่อให้นักวิจัยชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการดำเนินงานตามโครงการวิจัย

นายจำรูญ นาคนวล หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ได้กล่าววัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม ในการอบรมนักวิจัยท้องถิ่นและออกแบบเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

๑. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจ แนวคิดหลักการ กระบวนการขั้นตอน การวิจัยเพื่อท้องถิ่น

๒. เพื่อเรียนรู้การกำหนดกรอบประเด็นในการศึกษา ประเด็นคำถามการวิจัยและเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลการวิจัย

๓. เพื่อให้ นักวิจัยชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการดำเนินงานตามโครงการวิจัย

ทั้งนี้ในกระบวนการดำเนินกิจกรรมทั้ง ๒ วัน จะดำเนินการโดยให้ทีมวิทยากรจาก ทีมพี่เลี้ยงโครงการวิจัยฯ และวิทยากรภายนอกร่วมให้ข้อมูลและดำเนินกิจกรรมในวันนี้

การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยการละลายพฤติกรรมและความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้ นายสรณัญญา กระสังข์ ทีมวิจัยชุมชน โครงการวิจัย ฯ ได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยกิจกรรมเกมและสถานการณ์ ตามความเหมาะสมพอสมควรจึงได้ เข้าสู่บทเรียนโดยให้นักวิจัยชุมชนแต่ละคนร่วมกัน อธิบายและบอกกล่าวความคาดหวังของแต่ละคนว่ามีความคาดหวังอะไรบ้างในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดสรุปผลความคาดหวังตามประเด็นดังนี้

- ได้ความรู้ความเข้าใจในประเด็นการวิจัยเพิ่มขึ้น
- นำความรู้ไปพัฒนาหมู่บ้าน
- ได้ความรู้กระบวนการวิจัย หลักการทำงานวิจัย
- นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนต่อไป
- นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว กลุ่ม และชุมชน

- ได้รับความรู้ และแนวความคิดที่หลากหลาย
- ได้รู้ว่างานวิจัยคือ อะไร ยังไม่เข้าใจ

หลังจากนั้นได้แนะนำวิทยากรกระบวนการที่เข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้ ตามรายชื่อ ดังนี้

๑. นายรุ่งวิจิต คำงาม ผู้ประสานงาน สนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ
๒. นายบุญมี โสภัง นักวิจัยชุมชน โครงการ “ควายทาม” อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์
๓. นายวิเชียร สอนจันทร์ ผู้ช่วยผู้ประสานงานการวิจัยท้องถิ่นพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้
๔. นางสาวเบญจมาภรณ์ แดนอินทร์ ผู้ช่วยผู้ประสานสนับสนุนงานวิจัยท้องถิ่น จ.ศรีสะเกษ

กระบวนการในวันนี้ที่มหาวิทยาลัยจะร่วม กิจกรรมการดำเนินงานทั้ง ๒ วัน จากนั้นไป หลังจากนั้น ทีมวิทยากรได้นำชมวีดิทัศน์บทเรียนการวิจัยโครงการวิจัย “ควายทาม” พื้นที่ตำบล ดอนแรดอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ดำเนินการโดยนายวิเชียร สอนจันทร์ นายบุญมี โสภัง วิทยากร

นายบุญมี โสภัง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมนายฮ้อย บ้านดอนแรด นักวิจัยชุมชน โครงการวิจัยศึกษารูปแบบการเลี้ยงควายที่เหมาะสมการพื้นที่ป่าทาม ได้บรรยายให้ข้อมูล บทเรียนประสบการณ์ในการดำเนินการวิจัยในพื้นที่ ภายหลังจากที่ได้เปิดวีดิทัศน์ ให้ผู้เข้าร่วม ประชุมได้ชมแล้ว นายวิเชียร สอนจันทร์ นำสนทนาให้เห็นถึงกระบวนการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการเริ่มต้นวิจัย นายบุญมี โสภัง ได้เล่าถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อ โครงการ พัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐมีผลกระทบต่อชุมชนโดยรัฐบาลได้อนุมัติให้มีการสร้างฝายราศีไศล ส่งผลให้น้ำท่วมในพื้นที่ป่าบุงป่าทามในพื้นที่แม่น้ำมูล มีผลกระทบต่อพื้นที่ทำมาหากินในป่าบุง ป่าทาม พืชผัก สมุนไพรพื้นบ้าน พื้นที่การเลี้ยงควายทามได้รับผลกระทบ วิถีชีวิตชุมชนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง มีการรวมกลุ่มกันประท้วงนโยบายของรัฐ ในรูปแบบต่าง ๆ

การพัฒนาโจทย์วิจัย เมื่อชุมชนประสบปัญหา ดังกล่าวจึงเริ่มคิดหากระบวนการแก้ไขปัญหาและได้เริ่มต้น พัฒนาโจทย์วิจัยขึ้น โดยการสนับสนุนของมูลนิธิประสานงานการพัฒนาในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ โดยเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เก็บข้อมูลในพื้นที่ทาม และพัฒนา โจทย์วิจัย โดยเริ่มต้นจากประเด็นปัญหาของชุมชนเป็นหลัก และได้เสนอโครงการวิจัย ศึกษา รูปแบบการเลี้ยงควายที่เหมาะสมการพื้นที่ป่าทาม ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ จาก สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ให้ดำเนินการในพื้นที่

ในกระบวนการดำเนินโครงการวิจัย ได้จัดตั้งทีมวิจัยเพื่อเพื่อจัดทำระบบข้อมูล ใน ๓ ด้านคือ การเลี้ยงควาย ยารักษาโรคควาย โรงเรือน อาหารการกินของควาย ในระยะปฏิบัติการ ได้ผลักดันให้มีการฟื้นฟู การเลี้ยงควาย จัดตั้งกลุ่มเลี้ยงควาย การขอพื้นสาธารณะเพื่อปลูกหญ้า และขยายผลต่อยอดสู่กิจกรรมอื่นๆ จนมีการจัดตั้งโรงเรียนเตรียมนายฮ้อย เพื่อสร้างสำนึกให้แก่เยาวชนมีความรู้เรื่องภูมิปัญญาของตนเองมากขึ้น

ผลที่เกิดจากการวิจัย ชุมชนมีการใช้องค์ความรู้ในการทำงานพัฒนามากขึ้น ทำงานพัฒนาโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน มีภาคีการพัฒนาเข้าร่วมงานอย่างหลากหลาย เช่น ที่ทำการปกครอง ปศุสัตว์อำเภอ เป็นต้น ทีมวิจัยมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น

การเรียนรู้ แนวคิด หลักการ กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยคุณรุ่งวิจิต คำงาม ได้นำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยได้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมระดมสมองตามประเด็นที่กำหนดโดยใช้เทคนิคบัตรคำ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการแสดงออกผ่านการระดมบัตรคำ โดยมีรายละเอียดตามประเด็น ดังนี้

การวิจัยท้องถิ่น คือ อะไร ผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็นดังนี้

- การสืบหาข้อมูล การสืบหาข้อเท็จจริง
- การค้นหาข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขปัญหา
- การเสาะแสวงหา –การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน
- การเรียนรู้เพื่อหาความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อไปปฏิบัติ
- การสำรวจ การค้นหาข้อคิดเห็น
- มีปัญหาเป็นตัวตั้งแลกเปลี่ยน

สรุปงานวิจัย คือ กระบวนการ ค้นหา ข้อมูลข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นสภาพปัญหาของชุมชน เพื่อนำสู่การแก้ไขปัญหา ของชุมชนร่วมกัน โดยที่ประชุมได้ร่วมกันนิยามงานวิจัยเป็นภาษาบุญ ใช้คำว่า จั่วบวย ฟรีด

ทำวิจัยแล้วได้อะไร นักวิจัยได้ร่วมกันระดมสมอง มีประเด็นดังนี้

- ได้ความรู้
- ได้ความรู้ใหม่ นำความรู้ไปพัฒนาหมู่บ้าน สังคม ชุมชน
- ได้ความจริง ได้ข้อมูลความรู้ ความจริง สิ่งที่ค้นหา นำไปพัฒนา แก้ไขปัญหา
- มีการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคม

วิทยาการได้บรรยายเส้นทางกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ว่ามีกระบวนการที่สำคัญดังนี้

๑. การค้นหาพัฒนาโจทย์วิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้ปัญหาและพื้นที่เป็นตัวตั้งในการดำเนินการวิจัยเพื่อท้องถิ่น
๒. ขั้นตอนการเตรียมทีมวิจัย และพื้นที่ชุมชน ในการดำเนินการงานวิจัย
๓. การจัดเก็บข้อมูลในกระบวนการวิจัยตามประเด็นที่โครงการวิจัยกำหนด
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล และวางแผนการปฏิบัติการ
๕. การลงมือปฏิบัติการร่วมกันในชุมชน
๖. การสรุปผลการดำเนินงานโครงการวิจัย
๗. การนำเสนอผลการวิจัย
๘. การขยายผลการดำเนินการสู่พื้นที่อื่น ๆ
๙. การเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การทบทวนโครงการวิจัย ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านนรธา พระمانิตย โสติธัมโม นักวิจัยชุมชน ได้สรุปแนวความคิด และกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่โครงการวิจัย ฯ กำหนดไว้โดยย่อ เพื่อเป็นการทบทวนตัวโครงการปรับฐานการเรียนรู้ร่วมกันดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านนรธาจากอดีตถึงปัจจุบัน
 ๒. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนบ้านนรธาแต่ละกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน
 ๓. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการเดิมของชุมชนบ้านนรธาทั้งที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเองและองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจากอดีต ถึงปัจจุบัน
 ๔. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนบ้านนรธา
 ๕. เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านนรธา
- วัตถุประสงค์เชิงพัฒนา

เพื่อเสริมประสิทธิภาพการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการองค์การทางการเงินของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนบ้านนงระ

เมื่อปรับพื้นฐานกรอบแนวคิดการวิจัยของโครงการเรียบร้อยแล้ว ทีมวิทยากรได้ให้ดำเนินการแตกกรอบประเด็นในการศึกษา โดยนายวิเชียร สอนจันทร์ นายรุ่งวิจิต คำงาม วิทยากรได้ให้แตกกรอบประเด็นในการศึกษา ตามกระบวนการวิเคราะห์ วัตถุประสงค์โครงการ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องจำนวน ๕ กลุ่มประเด็น คือ

- ๑.ด้านทรัพยากรและสาธารณูปโภค (นายสุรศักดิ์ ทองอัม หน.กลุ่ม)
- ๒.ด้านเศรษฐกิจ และสวัสดิการชุมชน (นส.สมถวิล ทวีชาติ/นางพัช คำมา)
- ๓.ด้านกองทุนชุมชนและผู้นำเครือข่าย(นายสมมัต ทวีชาติ)
- ๔.ด้านประวัติศาสตร์ชุมชนและประเพณีวัฒนธรรม (นายจำรูญ นาคนวล)

วิทยากร ได้แบ่งผู้เข้าร่วมอบรมเป็น ๔ กลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประเด็น และกำหนดกรอบในการศึกษาและมีการนำเสนอผลแตกประเด็นคำถามจากกรอบการศึกษาโดยคุณนุฏลกิจ ทวีชาติ เป็นวิทยากรในการให้กลุ่มได้นำเสนอ กรอบการศึกษาและประเด็นแต่ละกลุ่มแล้ว จึงได้แบ่งกลุ่มโดยใช้กลุ่มเดิมไปแตกประเด็นคำถามจากการกรอบการศึกษา โดยแบ่งจำนวนกลุ่มเป็น ๔ กลุ่มตามรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านทรัพยากรและสาธารณูปโภค (นายสุรศักดิ์ ทองอัม หน.กลุ่ม)
๒. ด้านเศรษฐกิจ และสวัสดิการชุมชน (นส.สมถวิล ทวีชาติ/นางพัช คำมา)
๓. ด้านกองทุนชุมชนและผู้นำเครือข่าย(นายสมมัต ทวีชาติ)
๔. ด้านประวัติศาสตร์ชุมชนและประเพณีวัฒนธรรม (นายจำรูญ นาคนวล)

หลังจากนั้นได้นำเสนอผลการดำเนินงานในกลุ่มใหญ่ เพื่อให้มีการอภิปรายเพิ่มเติมกัน ให้มีความสมบูรณ์

ในช่วงสุดท้ายของการอบรม ทีมวิทยากรได้มอบหมายให้นักวิจัยชุมชน จัดทำแผนปฏิบัติการวิจัย ในระยะต่อไป โดยนายสรณ์ญา กระสังข์ ทีมวิจัยชุมชนได้เปิดพื้นที่ให้มีการแลกเปลี่ยนและกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินโครงการวิจัย ตามกิจกรรมที่กำหนดในระยะที่ ๑ เมื่อนักวิจัยกำหนดแผนปฏิบัติการแล้ว นายจำรูญ นาคนวล หัวหน้าโครงการวิจัย ฯ ได้ปิดการประชุม เวลา ๑๔.๐๐ น.

การเตรียมชุมชน

กิจกรรมประชุมชี้แจงโครงการวิจัยต่อชุมชนและกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกันกับชุมชนดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านร่งระ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน ๗๔ คน ประกอบด้วย ทีมนักพัฒนา ๑ คน ทีมวิจัยชุมชน ๑๒ คน ทีมวิจัยเยาวชน จำนวน ๑๔ คน หัวหน้าครัวเรือนในบ้านร่งระ ๔๘ จำนวน มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้ ๑) เพื่อนำเสนอแนวคิด กระบวนการ ดำเนินงานโครงการวิจัย ๒) ให้ชุมชนได้รับทราบ ๒) เพื่อนักวิจัยชุมชน สามารถนำเสนอกระบวนการวิจัยชุมชนให้ประชาคมหมู่บ้านได้รับทราบและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมร่วมกัน ๓) เพื่อให้หัวหน้าครอบครัวในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในกรอบแนวคิดและกระบวนการวิจัยและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ต้น

นายศรายุทธ ท้องอัมและนางสาวศิริกานดา ทวีชาติ ทำหน้าที่พิธีกร เชิญนายจำรูญ นาคนวล หัวหน้าโครงการวิจัย ๒ กล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมในวันนี้

นายจำรูญ นาคนวล หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และชี้แจงวัตถุประสงค์และความเป็นมาของโครงการวิจัยฯ ว่าได้ดำเนินการพัฒนาโครงการวิจัยฯ โดยเน้นจากประเด็นปัญหาที่สำคัญของชุมชน ในด้านการมีกลุ่มองค์กรในชุมชนที่หลากหลายแต่ยังขาดมิติของการพัฒนาแบบองค์รวมหรือขาดการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกันของประชาชนโดยเฉพาะในประเด็นสวัสดิการชุมชนนั้นยังไม่เกิดจึงร่วมกันพัฒนาโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดระบบสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระขึ้นซึ่งในวันนี้ทีมวิจัยชุมชนแต่ละคนก็จะได้ร่วมกันอธิบายให้ข้อมูลเพื่อมีการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน และปรับความคาดหวังในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันต่อไป สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมวันนี้มีดังต่อไปนี้

๑. เพื่อนำเสนอ แนวคิด กระบวนการ ดำเนินงานโครงการวิจัย ๒) ให้ชุมชนได้รับทราบ
๒. เพื่อนักวิจัยชุมชน สามารถนำเสนอกระบวนการวิจัยชุมชนให้ประชาคมหมู่บ้านได้รับทราบและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมร่วมกัน
๓. เพื่อให้หัวหน้าครอบครัว ในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในกรอบแนวคิดและกระบวนการวิจัยและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ต้นและสนับสนุนกระบวนการวิจัยร่วมกัน

นักวิจัยชุมชนได้ชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมในการดำเนินงานตามโครงการวิจัย นำเสนอโดยนางสาวสมถวิล ทวีชาติ เพื่อเสนอให้ชุมชนทราบมีรายละเอียดดังนี้

๑. ชี้แจงถึงความเป็นมา หลักการ วัตถุประสงค์ และกิจกรรม ในการดำเนินการตามโครงการวิจัย เพื่อให้ชุมชนทราบถึงกรอบแนวคิด และกระบวนการขับเคลื่อนงานวิจัยในพื้นที่บ้านร่งระ

๒. ชี้แจงให้ทราบถึงรายละเอียดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิจัยตามโครงการ

๓. ชี้แจง ให้ชุมชนได้ทราบถึงคณะทำงาน ทีมวิจัยชุมชนและแผนปฏิบัติการที่จะดำเนินการขับเคลื่อนในหมู่บ้านตลอดระยะเวลา ๑ ปี

ทีมวิจัยชุมชน ผู้นำเสนอมอบหมายให้ที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในกระบวนการวิจัยที่ทีมวิจัยได้บรรยายมาทั้งหมด โดยชุมชนให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินการวิจัยดังนี้

นายชำ นาคนวล : ประธานประชาคม หมู่บ้านกล่าวว่า เห็นด้วยกับโครงการวิจัยที่จะก่อให้เกิดผลในด้านการพัฒนาหมู่บ้านจะทำให้นักวิจัยชุมชนเก่งขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็ง

นายสุรศักดิ์ ทองอัม : กล่าวว่า การวิจัยเป็นกิจกรรมที่จะทำให้ชุมชนเรามีสิ่งที่ดีใหม่ ๆ เกิดขึ้นกับหมู่บ้าน โครงการนี้ก็แน่ว่าจะเป็นโครงการที่ดีเช่นกัน ตนเองสนับสนุนโครงการ ถึงแม้ว่าจะยังไม่เข้าใจชัดเจนนักก็ตาม

หลังจากที่ได้เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และซักถาม เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันแล้ว จึงได้ปิดประชุมเวลา ๑๔.๓๐ น.

การเก็บข้อมูลการวิจัย

ในขั้นตอนของการจัดเก็บข้อมูล ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ ทีมวิจัย ได้กำหนดกรอบในการจัดเก็บข้อมูลไว้ ๒ ระดับดังนี้

๑. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ทบทวนเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมนี้คณะวิจัยชุมชนบ้านร่งระได้มอบหมายภารกิจในการ ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ พระมานิตย์ โชติธัมโม ทีมวิจัยชุมชนดำเนินการ ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารมือสอง โดยการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และนำผลการสืบค้นข้อมูลดังกล่าวมานำเสนอให้ทีมวิจัยทราบ ดำเนินการในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ ร้านค้าชุมชนบ้านร่งระ วัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมนี้ ๑) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ

แนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนและบทเรียนการดำเนินการในพื้นที่อื่น ๆ ๒) เพื่อศึกษาเชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจัดสวัสดิการชุมชนของแต่ละชุมชนและประยุกต์ใช้ในชุมชนตนเอง

พระมานิตย์ โชติธัมโม นักวิจัยชุมชน ได้นำเสนอบทเรียนการดำเนินการในการจัดสวัสดิการชุมชนโดยยกกรณีศึกษาชุมชนที่มีการดำเนินงานดังนี้

- ความหมายของการจัดสวัสดิการชุมชน
- แนวทางในการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน
- บทเรียนการดำเนินการบริหารจัดการกลุ่มองค์กร ในพื้นที่ต่าง ๆ

ภายหลังจากนำเสนอผลข้อมูลจากการศึกษา ทีมวิจัยได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บทเรียนการดำเนินการของชุมชนอื่น ๆ เพื่อทราบข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบ

๒. ศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม

กิจกรรมนี้กำหนดดำเนินการในระหว่างช่วงเวลาเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน โดยได้มอบหมายประเด็นในการศึกษาให้ทีมวิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูล โดยการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล เช่น การสำรวจ การจัดทำผังภายนอก ภายในชุมชน การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย โดยได้แบ่งกระบวนการจัดเก็บข้อมูลชุมชน เป็นช่วงเวลาดังนี้

๒.๑ การจัดเก็บข้อมูลความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูยและลักษณะวิถีชีวิตชาวกูย

กิจกรรมนี้ดำเนินการในช่วงวันที่ ๑ – ๘ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยทีมวิจัยได้นำกรอบแนวคำถามเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย และลักษณะวิถีชีวิตชาวกูยมาสร้างความรู้ความเข้าใจและได้แบ่งบทบาทหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้อาวุโส ในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย และลักษณะวิถีชีวิตชาวกูย

ทีมวิจัยได้ประชุมร่วมกันเพื่อซักซ้อมความเข้าใจในแนวทางในการดำเนินการ โดยมีนักวิจัยชุมชนจำนวน ๓๐ คนเข้าร่วมกิจกรรมและกำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนว่าจะให้การดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อใด หลังจากนั้นได้จัดทีมลงสัมภาษณ์ ผู้รู้ผู้อาวุโส ตามประเด็นรายละเอียด ดังนี้

- ชาติพันธุ์ชาวกูย
- ชาวกูยมีที่มาที่ไปอย่างไร
- ทำไมถึงเรียกชาวกูย
- ชาวกูยมีลักษณะอย่างไร
- มีภาษาพูดอย่างไร
- เดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ใด
- มีเอกลักษณ์อย่างไร
- ชาวกูยเดิมแต่งกายอย่างไร
- มีวิถีชีวิตอย่างไร
- ชาวกูยในอำเภอปรางค์กู่
- ลักษณะชาวกูยในบ้านนงระ

ผลจากการดำเนินการ ส่งผลให้นักวิจัยชุมชน ได้ข้อมูลความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย ในจังหวัดศรีสะเกษ ในพื้นที่อำเภอปรางค์กู่ ในหมู่บ้านนงระ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ข้อมูลรากฐานความเป็นมา ที่มา ลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่าข้อมูลที่ทีมวิจัยจัดเก็บมาเป็นข้อมูลที่จัดเก็บจากประเด็นคำถามยังไม่ชัดเจน การเรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยังไม่สมบูรณ์ ต้องมาสรุปผลในเวทีเรียนรู้ เพื่อให้มีการนำเสนอและขยายความให้ชัดเจนขึ้น

๒.๒ การจัดเก็บข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมชุมชนบ้านนงระ

กิจกรรมนี้ดำเนินการในระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยทีมวิจัยได้ประชุมสรุปผลการจัดเก็บข้อมูล เกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว มอบหมายให้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้านประเพณีวัฒนธรรม โดยแบ่งเป็นกลุ่มแยกประเด็นการจัดเก็บให้ทีมวิจัยลงไปสัมภาษณ์ผู้รู้ในแต่ละด้านโดยไปสัมภาษณ์ผู้รู้ในครัวเรือน ตามความสะดวกของทีมวิจัยในแต่ละกลุ่ม วัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนทั้งประเพณีเฉพาะและ ประเพณีที่ถือปฏิบัติทั่วไป

ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้อาวุโสในพื้นที่ตามประเด็นคำถามที่ได้มอบหมาย โดยมีรายละเอียดประเด็นคำถาม ดังนี้

วัฒนธรรมประเพณี

- กรอบในการตั้งประเด็นศึกษา และคำถามด้านวัฒนธรรม ประเพณี กระบวนการ รูปแบบ ขั้นตอน วิธีการ จุดเด่น จุดด้อย โดยมีประเด็นหลัก คือ การดูดวง ดูฤกษ์
- ประเพณีการไหว้ปู่ตา ตาแฮก
- วัฒนธรรมประเพณีในอดีตมีอะไรบ้าง วัฒนธรรมในปัจจุบันมีอะไรบ้าง มีความเป็นมาอย่างไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร และมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร
- วัฒนธรรมประเพณีเฉพาะบ้านร่งระ มีอะไรบ้าง มีกระบวนการ รูปแบบ ขั้นตอน วิธีการ จุดเด่น จุดด้อย อย่างไร

เมื่อทีมวิจัยจัดเก็บข้อมูลเสร็จแล้ว จะมีการประชุมทีมเพื่อร่วมสรุปข้อมูล นำเสนอข้อมูล เติมเต็มตรวจสอบข้อมูล ด้านประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน

๒.๓ การจัดเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน

กิจกรรมนี้ดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ ร้านค้าชุมชนบ้านร่งระ เวลา ๑๖.๐๐น. – ๑๘.๓๐ น. โดยทีมวิจัยได้เชิญผู้อาวุโสในหมู่บ้านจำนวน ๑๐ ท่าน มาให้ข้อมูล ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์ ชุมชนพัฒนาการและความเป็นมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันในด้านเศรษฐกิจ การปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการครั้งนี้ใช้ การประชุมกลุ่มย่อย โดยเชิญผู้รู้ผู้อาวุโสในชุมชนร่วมให้ข้อมูล เกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชน พัฒนาการความเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยมีการ เรียนรู้ตามประเด็นคำถาม ตามรายละเอียด ดังนี้

- พัฒนาความเป็นมาของหมู่บ้าน เป็นอย่างไร หมู่บ้านตั้งอยู่ที่ไหน จำนวนคนที่อาศัย อยู่เท่าใด มีกลุ่มชาติพันธุ์อะไรบ้างมาจากไหน
- ทำไมมาตั้งหมู่บ้านในพื้นที่ปัจจุบัน
- มีการคัดเลือกผู้นำและสืบทอดตำแหน่งอย่างไร
- ชุมชนใช้ภาษาอะไร
- ด้านเศรษฐกิจ การผลิต การทำมาหากิน วิถีชีวิต มีพัฒนาการความเปลี่ยนแปลง อย่างไร
- ด้านการปกครอง พัฒนาการความเปลี่ยนแปลง จากอดีต ถึงปัจจุบัน
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ผลจากการดำเนินการส่งผลให้ ทีมวิจัยได้รับทราบข้อมูล ประวัติศาสตร์ชุมชน ความเป็นมาและพัฒนาการของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นักวิจัยชุมชนได้เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ของชุมชน มีความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง ด้านปัญหา/อุปสรรค พบว่า นักวิจัยเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบ และบางส่วนไม่เต็มเวลา เนื่องจากมีภารกิจและไม่สะดวกในการร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาดังกล่าว การควบคุมเวทีสนทนาลำบาก เนื่องจากผู้อาวุโสต่างคนต่างให้ข้อมูลของตนเอง นักวิจัยไม่ค่อยเข้าใจในประเด็นคำถาม ไม่รู้แนวทางการถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดขึ้น

๒.๔ การจัดเก็บข้อมูลผู้นำชุมชนและกลุ่มเครือญาติ

ทีมวิจัยได้จัดประชุมเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ ร้านค้าชุมชนบ้านนงระ เวลา ๑๘.๐๐น.-๒๑.๐๐ น. เพื่อวางแผนการดำเนินงาน และสร้างความเข้าใจแนวทางในการจัดเก็บข้อมูล ด้านผู้นำและกลุ่มเครือญาติ โดยกำหนดแผนการดำเนินการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและผู้อาวุโส วัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ เกี่ยวกับผู้นำชุมชนและกลุ่มเครือญาติในหมู่บ้านนงระ

ทีมวิจัยได้แบ่งกลุ่มในการศึกษาครั้งนี้ เป็น ๔ กลุ่ม ตามกลุ่มตระกูลที่สำคัญของหมู่บ้าน โดยให้มีการสลับกันระหว่างทีมวิจัยเยาวชนกับทีมวิจัยรุ่นใหญ่ เพื่อเป็นการหนุนเสริมบทบาทการทำงานซึ่งกันและกัน กำหนดวันเวลาในการดำเนินการ ในระหว่างวันที่ ๒๘ สิงหาคม ถึงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๓ ศึกษาตามรายละเอียดประเด็นคำถาม และผังเครือญาติเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล ตามรายละเอียดดังนี้

๑. ผู้นำทางการ

- ใครเป็นผู้นำทางการ เป็นผู้นำเมื่อใด อย่างไร มีที่มาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันอย่างไร
- มีบทบาทอย่างไร

๒. ผู้นำทางธรรมชาติ

- ใครบ้างเป็นผู้นำตามธรรมชาติ
- มีผู้นำธรรมชาติ กี่คน ด้านใดบ้าง แต่ละด้านมีบทบาทอย่างไร

๓. กลุ่มเครือญาติ

- บ้านนงระมีกลุ่มเครือญาติกี่กลุ่ม จำนวนเท่าใด
- แต่ละกลุ่มตระกูลมีที่มาอย่างไร
- แต่ละกลุ่มเครือญาติ มีความสัมพันธ์อย่างไร
- กลุ่มเครือญาติมีบทบาทต่อชุมชนอย่างไร

๒.๕ การจัดเก็บข้อมูลกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์การดำเนินการเพื่อ จัดเก็บข้อมูลองค์กรทางการเงินชุมชนในหมู่บ้านรณะ จำนวน ๑๑ กลุ่ม เพื่อทราบความเป็นมา การก่อเกิด การบริหารจัดการ ผลการบริหารจัดการ การจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ จัดเก็บข้อมูลโดยการประชุมกลุ่มย่อย คณะกรรมการกลุ่มองค์กรทางการเงินทั้ง ๑๑ กลุ่มมาแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินการตามประเด็นที่กำหนด

ทีมวิจัยได้ประสานงานคณะกรรมการกลุ่มองค์กรทางการเงิน จำนวน ๑๑ กลุ่มมาประชุมกลุ่มย่อยในระหว่างวันที่ ๖ กันยายน - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ กลุ่มละ ๑ วัน โดยเน้นการดำเนินการในช่วงที่คณะกรรมการกลุ่ม และนักวิจัยมีความสะดวก ส่วนใหญ่ดำเนินการในช่วงเวลา ๑๘.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. โดยมีประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังนี้

๑. ความเป็นมาของกองทุนชุมชน

- ใครก่อตั้งกองทุนชุมชน/ตั้งขึ้นเมื่อไหร่
- มีความเป็นมาอย่างไร
- มีวิธีการจัดตั้งอย่างไร
- มีสมาชิกก่อตั้งครั้งแรกจำนวนเท่าใด
- ทำไมจึงก่อตั้งกองทุนชุมชน มีแนวคิดอย่างไร

๒. วัตถุประสงค์การก่อตั้ง

- มีวัตถุประสงค์อย่างไร

๓. การบริหารจัดการกองทุนชุมชน

๓.๑ คณะกรรมการกองทุนชุมชน

- ใครเป็นคณะกรรมการกองทุนชุมชน
- ที่มาของคณะกรรมการกองทุนชุมชน
- แบ่งหน้าที่การทำงานอย่างไร
- มีบทบาทหน้าที่อย่างไร
- มีคุณสมบัติอย่างไร

๓.๒ สมาชิกกองทุน

- มีสมาชิกก่อตั้งจำนวนเท่าใด ปัจจุบันมีสมาชิก เท่าใด
- มีการรับสมัครสมาชิกอย่างไร
- สมาชิกมีคุณสมบัติอย่างไร
- สมาชิกมีบทบาทหน้าที่อย่างไร
- สมาชิกได้รับประโยชน์อะไรบ้าง

๔. การจัดการกองทุน

- กลุ่มมีการจัดการอย่างไร
- กองทุนมีระเบียบข้อบังคับ อย่างไร
- การถือหุ้น การออมของสมาชิกเป็นอย่างไร แต่ละกลุ่มมีเงินทุนเท่าใด
- กองทุนให้สมาชิกกู้เงินอย่างไร
- กองทุนมีผลกำไรเท่าใด
- จัดสรรผลกำไร แต่ละปีอย่างไร
- มีการจัดการด้านบัญชีอย่างไร
- ใครส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมกลุ่มบ้าง

๕. กิจกรรมของกลุ่ม

- กองทุนมีกิจกรรมอะไรบ้าง
- มีการวางแผนการทำงานอย่างไร
- มีการพัฒนาสมาชิก และกรรมการอย่างไร
- มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างไร

๖. การจัดสวัสดิการของกลุ่ม

- กลุ่มมีการจัดสวัสดิการอย่างไร
- มีการจัดสวัสดิการเมื่อใด
- ใครได้รับสวัสดิการบ้าง
- มีการจัดสวัสดิการด้านใดบ้าง
- แต่ละปีมีการจัดสวัสดิการอย่างไร

๗. ศักยภาพของกองทุน

- กองทุนมีข้อดีอย่างไร
- กองทุนมีข้อเสียอะไรบ้าง
- กองทุนมีโอกาสในการพัฒนาอย่างไรบ้าง
- กองทุนมีข้อจำกัดด้านใดบ้าง
- กองทุนมีทิศทางในการพัฒนาในอนาคตอย่างไร

เมื่อดำเนินการในแต่ละกิจกรรมเสร็จ ทีมวิจัย ได้มอบหมายให้แต่ละกลุ่มนำข้อมูลไปเรียบเรียง ตามประเด็นคำถามและแนวทางการจัดการข้อมูล

๒.๖ การศึกษาข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณูปโภค

กิจกรรมนี้ทีมวิจัยได้มอบหมาย ให้ทีมวิจัยเยาวชน ดำเนินการในการจัดเก็บข้อมูลในด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสาธารณูปโภค ใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลประกอบด้วย การเดินสำรวจ การทำผังรอบนอก การทำผังชุมชนรอบใน และการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้รู้ ผู้อาวุโส ในชุมชน โดยมีประเด็นคำถามนำ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ ๕ – ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

ทีมวิจัยได้จัดทีมในการจัดเก็บข้อมูลเป็น ๒ ทีม คือ ทีมสำรวจทรัพยากรชุมชน และจัดทำผังรอบนอกชุมชน ผังรอบในชุมชน และข้อมูลสาธารณูปโภค รับผิดชอบดำเนินการโดยนายสุรศักดิ์ บัญชาเมฆและทีมเยาวชน ด้านข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ มอบหมายให้ทีมวิจัย ไปดำเนินการจัดเก็บตามประเด็นแยก เรื่องดิน น้ำ ป่า โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรมเพื่อศึกษาฐานทรัพยากรของชุมชนตามประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ด้านป่าไม้

- มีพื้นที่ป่าไม้กี่แห่ง พื้นที่เท่าใด
- มีทรัพยากรอะไรบ้างในป่า เช่น แมลง พืช สัตว์ สมุนไพร
- ชุมชนใช้ประโยชน์จากป่าอย่างไร ใครเข้าไปใช้ประโยชน์บ้าง
- ความสำคัญของป่าที่มีต่อชุมชนเป็นอย่างไร
- สถานะของป่าเป็นอย่างไร
- ชุมชนมีการจัดการป่าอย่างไร มีระเบียบข้อบังคับหรือไม่ มีคณะกรรมการหรือไม่
- มีข้อขัดแย้งในการจัดการป่าหรือไม่
- มีวิธีการแก้ไขอย่างไร

- สภาพป่ามีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างไร
- มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำป่าหรือไม่อย่างไร
- ชุมชนมีความเชื่อเรื่องป่าอย่างไร มีผลต่อชุมชนอย่างไร

๒. แหล่งน้ำในชุมชนบ้านนงระ

๒.๑ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

- มีขนาดที่ตั้งอย่างไร
- ใครเป็นเจ้าของแหล่งน้ำ
- มีการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำธรรมชาติอย่างไร
- มีปัญหาในการใช้ประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
- มีกระบวนการในการแก้ไขปัญหาเรื่องแหล่งน้ำอย่างไร
- มีการจัดการแหล่งน้ำร่วมกันอย่างไร

๒.๒ แหล่งน้ำคนสร้างขึ้น

- มีขนาดที่ตั้งอย่างไร
- ใครเป็นเจ้าของแหล่งน้ำ
- มีการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำธรรมชาติอย่างไร
- มีปัญหาในการใช้ประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
- มีกระบวนการในการแก้ไขปัญหาเรื่องแหล่งน้ำอย่างไร
- มีการจัดการแหล่งน้ำร่วมกันอย่างไร

๓. ดินที่ดิน

- ในหมู่บ้านมีที่ดินทั้งหมดกี่ไร่
- ที่ดินที่มีอยู่ทั้งหมดใช้ทำอะไรบ้าง
- จำแนกเป็นที่นาเท่าใด ที่สวนเท่าใด ที่ตั้งหมู่บ้านเท่าใด
- สิทธิการถือครองที่ดินเป็นอย่างไร เป็นโฉนดเท่าใด นส.๓ เท่าใด
- ลักษณะดินเป็นอย่างไร สภาพพื้นที่เป็นอย่างไร
- ในหมู่บ้านมีความขัดแย้งเรื่องที่ดินหรือไม่ อย่างไร

๔. ด้านสาธารณูปโภค

- มีปริมาณเท่าใด เริ่มใช้ประโยชน์เมื่อใด
- ตั้งอยู่ในจุดใด
- มีการใช้ประโยชน์อย่างไร
- มีการจัดการอย่างไร มีปัญหาหรือไม่ มีการแก้ไขปัญหาอย่างไร ได้มาเมื่อไหร่อย่างไร

๒.๗ การศึกษาข้อมูลการจัดสวัสดิการชุมชนในหมู่บ้านร่งระ

กิจกรรมนี้กำหนดดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนในหมู่บ้านร่งระตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ทั้งที่เป็นเงินทุนและไม่เป็นเงินทุน โดยกำหนดวิธีการจัดเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มย่อย แยกเป็นการสวัสดิการชุมชนตามกรอบประเด็นที่กำหนด เชิญผู้อาวุโสมาร่วมสนทนากลุ่มย่อย ดำเนินการในระหว่างวันที่ ๒๐ ตุลาคม – ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๓

การดำเนินจัดเก็บข้อมูลด้านสวัสดิการชุมชนคณะวิจัย ได้แบ่งประเด็นในการจัดเก็บข้อมูลสวัสดิการชุมชนเป็นด้าน ๆ เช่น สวัสดิการชุมชนที่เป็นเงินทุน สวัสดิการบนฐานประเพณี วัฒนธรรม สวัสดิการบนฐานเศรษฐกิจชุมชน สวัสดิการบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ มีประเด็นในการศึกษาตามกรอบ ดังนี้

๑. ด้านสวัสดิการชุมชน

ด้านการศึกษา

- สวัสดิการเป็นชุมชนด้านการศึกษามีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร
- สวัสดิการด้าน อุปกรณ์การศึกษาามีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร

๒. ด้านสุขภาพ

- สวัสดิการด้านการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย มีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร
- สวัสดิการการรักษาพยาบาล มีอะไรบ้างมีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร
- สวัสดิการการเยี่ยมผู้ป่วยที่โรงพยาบาล มีอะไรบ้างมีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร

๓. เศรษฐกิจ

- สวัสดิการด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับแรงงาน มีอะไรบ้างมีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร

- สวัสดิการด้านการสนับสนุนเงินทุน มีอะไรบ้าง มีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร

วัฒนธรรม (สุขวิทย์ ขึ้นบ้านใหม่ สงเคราะห์ศพ งานบวช งานแต่งงาน รับขวัญทารก มีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร

- สวัสดิการการพัฒนาหมู่บ้านมีอะไรบ้าง มีความเป็นมา กระบวนการ ขั้นตอน ผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อดี ข้อด้อย อย่างไร

๒.๘ ศึกษาข้อมูลด้านสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพ กลุ่ม/ชุมชนในการจัดสวัสดิการ

กิจกรรมนี้ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ดำเนินการ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนงระ เวลา ๑๘.๐๐ น. – ๒๑.๐๐ น. โดยทีมวิจัยได้เชิญคณะกรรมการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน จำนวน ๑๑ กลุ่ม และผู้อาวุโสในชุมชนมาพูดคุยกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลด้านสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพกลุ่ม/ชุมชนในการจัดสวัสดิการ

การดำเนินกิจกรรมนี้ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือ การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาด้านสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพกลุ่ม/ชุมชนในการจัดสวัสดิการ โดยมีประเด็นคำถามในการศึกษาตามรายละเอียด ดังนี้

- ข้อจำกัดของกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในหมู่บ้าน
- ปัญหาในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน
- ปัญหาในการจัดสวัสดิการชุมชนในปัจจุบัน
- แนวทางในการเสริมประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้าน

การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้

กิจกรรมนี้ดำเนินการในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยนักวิจัยชุมชน ได้เดินทางไปศึกษาดูงานที่บ้านบึงหมอก ตำบลสัมป่อย อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วย นักวิจัยชุมชน หัวหน้ากลุ่ม เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขาปรางค์กู่ และผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้านรวมจำนวน ๘๔ คน

ผลของการดำเนินกิจกรรมส่งผลให้ นักวิจัยชุมชนเข้าใจแนวทางในการบริหารจัดการ กองทุนสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษาการบริหารจัดการ กองทุนเสริมสร้างชีวิตและสวัสดิการ ชุมชนบึงหมอก โดยที่มิวิจัยได้แบ่งบทบาทหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล และนักวิจัยได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ตามรายละเอียดดังนี้

๑. แนวทางในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ที่หนุนเสริมการเสริมสร้างชีวิตและ สวัสดิการชุมชน โดยมีประเด็นศึกษา ได้แก่ การก่อเกิดของกองทุน วัตถุประสงค์ของกองทุน โครงสร้างการบริหารจัดการ และปัญหาอุปสรรคในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน
๒. นักวิจัยได้เห็นภาพการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีความชัดเจน และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับเจ้าของข้อมูล ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะดำเนินการค้นหาแนวทางการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการ ชุมชนที่มีความเหมาะสมกับชุมชนบ้านนงระ
๓. นักวิจัยชุมชน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิดในการดำเนินการศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้าน บึงหมอก ซึ่งเป็นชุมชนที่มีการ ดำเนินการสวัสดิการชุมชนด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ที่ ยกระดับเป็นจุดฝึกอบรมเกษตรกร ตามโครงการแก้ไขปัญหานี้ของระบบของรัฐบาล
๔. ศึกษาดูงานแนวทางการจัดการผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่า ผลผลิตทางการเกษตร การ ผลิตข้าวกล้องงอก และการผลิตไอศกรีมข้าวกล้องงอก ณ บ้านอุ่มแสง อำเภอราศีไศล จังหวัด ศรีสะเกษ

ภายหลังจากการศึกษาดูงาน นักวิจัยชุมชนได้ ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการ จัดการสวัสดิการชุมชน เพื่อทราบแนวทางการดำเนินงานในการประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเอง

การปฏิบัติการทดลอง

๑. ประชุมที่มิวิจัยเพื่อวางแผนการทดลองปฏิบัติการ

กิจกรรมนี้ดำเนินการในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ โดยนักวิจัยชุมชน ได้ดำเนินการ ประชุมเพื่อวิเคราะห์แผนงานในการปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน ๒๐ คน ดำเนินการ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านนงระ เวลา ๑๘.๓๐ – ๒๑.๐๐ น.

ที่มิวิจัยชุมชนได้ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาในระยะที่ ๑ แล้วได้ร่วมกัน กำหนดแผนงานในการทดลองปฏิบัติการวิจัยในระยะที่ ๒ โดยกำหนดแนวทางในการ ดำเนินการ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ ทดลองปฏิบัติการจัดสวัสดิการชุมชนโดยฐานองค์กรทางการเงินชุมชน กิจกรรมย่อยที่ ๑.๑ เวทีเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสวัสดิการชุมชน

กิจกรรมย่อยที่ ๑.๒ เวทีเรียนรู้และยกร่างแนวทางการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน

กิจกรรมย่อยที่ ๑.๓ เวทีประชาพิจารณ์ ประชาคมพิจารณา แนวทางการจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน

กิจกรรมที่ ๒ ทดลองจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยกิจกรรมการปลูกป่าชุมชนและการอนุรักษ์พันธุ์ปลา

กิจกรรมที่ ๓ ทดลองจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานการศึกษาตลอดชีวิต โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน

๒. ทดลองปฏิบัติการจัดสวัสดิการชุมชน

การดำเนินการทดลองปฏิบัติการจัดสวัสดิการชุมชนที่มิวิชัยชุมชนได้กำหนดแนวในการจัดสวัสดิการชุมชนไว้ ๓ แนวทาง โดยในแต่ละแนวทางมีช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ ทดลองปฏิบัติการจัดสวัสดิการชุมชนโดยฐานองค์กรทางการเงินชุมชน กิจกรรมย่อยที่ ๑.๑ เวทีเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสวัสดิการชุมชน ดำเนินการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

กิจกรรมย่อยที่ ๑.๒ เวทีเรียนรู้และยกร่างแนวทางการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน ดำเนินการในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๔

กิจกรรมย่อยที่ ๑.๓ เวทีประชาพิจารณ์ ประชาคมพิจารณา แนวทางการจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน ดำเนินการในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔

กิจกรรมที่ ๒ ทดลองจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปลูกป่า ชุมชนและการอนุรักษ์พันธุ์ปลา ดำเนินการในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

กิจกรรมที่ ๓ ทดลองจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานการศึกษาตลอดชีวิต โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนและดำเนินการ ทดลองอบรมให้ความรู้ในโครงการพัฒนาและฟื้นฟูเกษตรกรร่าย่อย

ที่เป็นหนี้ในระบบ ดำเนินการในระหว่างเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๕๔ และจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ภายในชุมชน ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

ผลจากการดำเนินการ นักวิจัยได้ดำเนินการทดลองปฏิบัติการ และสามารถสังเคราะห์รูปแบบในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน ที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านร่งระ และ สามารถสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ของชุมชน และถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลภายนอกที่เข้ามาศึกษา ผ่านระบบสวัสดิการชุมชนในมิติด้านการศึกษาที่ชุมชน จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการพึ่งตนเองสำหรับบุคคล ภายในและภายนอกชุมชนในด้านสวัสดิการด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีการปลูกป่าชุมชน และการอนุรักษ์พันธุ์ปลา เพื่อหนุนเสริมระบบสวัสดิการชุมชน ในด้านการดูแลรักษาและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์และความมั่นคงทางอาหารให้แก่ชุมชน

๓.๓ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Action Research) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

๓.๓.๑ ขั้นเตรียมการ ดำเนินการในขั้นเตรียมการนี้ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่จะมาร่วมดำเนินการ ประกอบด้วย การเตรียมชุมชน การเตรียมทีมวิจัยชุมชน สร้างความเข้าใจแก่นำในชุมชน คณะกรรมการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน และสมาชิกกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน โดยมีกิจกรรมดำเนินการดังนี้

๑. เตรียมทีมวิจัย/คณะที่ปรึกษา โดยการจัดประชุมสร้างทีมวิจัย เรียนรู้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และประชุมทีมวิจัยเพื่อพัฒนา ออกแบบเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อสร้างเข้าใจร่วมกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในงานวิจัย ฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพ ในการเก็บข้อมูล และออกแบบเครื่องมือในการศึกษา

๒. เตรียมชุมชน โดยการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการวิจัยแก่ชุมชน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานวิจัย เพื่อให้หมู่บ้านมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย ทุกขั้นตอน

๓.๓.๒ ขั้นตอนการศึกษารวบรวมข้อมูล โดยมีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

๑. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมเอกสารมือสองและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย ได้แก่ แนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชน การจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน โดยจะทำการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ วารสาร เว็บไซต์ เป็นต้น

๒. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ต้องรวบรวมจากภาคสนาม จากกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา ตามขอบเขตเนื้อหาดังต่อไปนี้

- **ข้อมูลด้านวิถีวัฒนธรรม** จะเป็นการศึกษาในประเด็นด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเครือญาติ และความสัมพันธ์ของกลุ่มคนภายในชุมชน วิธีการทำมาหากิน / เศรษฐกิจชุมชน ฐานทรัพยากร รวมทั้งกิจกรรมการพัฒนาอื่นๆในชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ผู้รู้ และผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชน

- **ข้อมูลด้านการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน** ในประเด็นความเป็นมาและวัตถุประสงค์ สถานะ/บทบาท ระเบียบข้อบังคับ การบริหารจัดการ การให้สินเชื่อ ผลการดำเนินงาน ผลกำไร และการจัดการปัญหา/ข้อจำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดสวัสดิการขององค์กรการเงินชุมชนให้กับสมาชิกในชุมชน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ จัดประชุมกลุ่มย่อย จัดประชุมกลุ่มใหญ่ร่วมกับผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชน

- **ข้อมูลด้านการจัดระบบสวัสดิการเดิมของชุมชน** ในประเด็นแนวคิด หลักการจัดสวัสดิการชุมชน รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดระบบสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่ม ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่ม และระดับชุมชน ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนทั้งที่เป็น เด็ก คนแก่ คนป่วย คนพิการ พัฒนาการและองค์ความรู้ในการจัดระบบสวัสดิการชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้จะทำการศึกษาทั้งในส่วนที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง กลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชนดำเนินการและในส่วนที่องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลเอกสาร สัมภาษณ์ จัดประชุมกลุ่มย่อย จัดประชุมกลุ่มใหญ่ ร่วมกับผู้นำ ผู้รู้ และสมาชิกในชุมชน รวมทั้งหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

- **ข้อมูลด้านสถานการณ์ปัญหา และข้อจำกัดของชุมชนและกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการ** จะเป็นการศึกษาหาแนวทางและวิธีการในการวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุ การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การวางแผนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการเสริมประสิทธิภาพในการจัดสวัสดิการโดยการเสริมความรู้ ทักษะของผู้นำกลุ่มและสมาชิกชุมชน รวมทั้งการศึกษาดูงาน เพื่อค้นหาข้อมูลการปฏิบัติงานที่ดี และ

บทเรียนที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อการจัดระบบสวัสดิการชุมชนและการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับในชุมชน

๓.๓.๓ ขั้นตอนการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล ในระดับทีมวิจัยและที่ปรึกษา และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลร่วมกันกับชุมชน การกำหนดแนวทางแผนงานการทดลองปฏิบัติการร่วมกับชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้าโดยยึดกรอบแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์โครงการเป็นหลัก

๓.๓.๔ ขั้นตอนการทดลองปฏิบัติการ โดยการประชุมทีมวิจัย/ที่ปรึกษา เพื่อกำหนดแผนงานและวิธีการในการทดลองปฏิบัติการ โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติการทดลองการจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กรทางการเงินชุมชน

๓.๓.๕ การติดตามประเมินผล โดยการติดตามผลการดำเนินการทดลองปฏิบัติการประชุมทีมสรุปวิเคราะห์ข้อมูลผลการปฏิบัติการ และกำหนดแผนปฏิบัติการต่อเนื่องร่วมกับชุมชน และกลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมจัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เผยแพร่ผลการศึกษาสู่สาธารณะ

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการศึกษา เพื่อศึกษาค้นหาข้อมูล ตามประเด็นศึกษาที่กำหนด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง นักวิจัยชุมชนเตรียมแนวคำถามหลัก และซักซ้อมสร้างความเข้าใจในแนวคำถามหลัก ตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย ไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล โดยในการใช้การสัมภาษณ์ได้แบ่งความรับผิดชอบของคนในทีมให้มีผู้ทำหน้าที่สัมภาษณ์ตามประเด็นคำถาม และแบ่งหน้าที่ในการจดบันทึก และถ่ายรูปภาพ ในการสัมภาษณ์ โดยในทีมเก็บข้อมูล จะช่วยการตรวจสอบความสมบูรณ์ ของตัวข้อมูลให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ตามที่กำหนดไว้

๒. การสำรวจชุมชน การสำรวจชุมชน ทีมวิจัยใช้ในการจัดเก็บข้อมูลทางด้านภูมิประเทศ และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยทีมวิจัย จะใช้วิธีการเดินสำรวจเพื่อสัมผัสพื้นที่จริง ให้ผู้อาวุโสคอยบอกกล่าวเล่าเรื่องราว ตามสภาพที่ออกสำรวจ และจดบันทึกข้อมูล

หลังจากนั้นทีมวิจัย จะได้ร่วมกันร่างข้อมูลชุมชน แบบกระดาศ ตามชนิดของข้อมูล เช่น ผังชุมชน แผนที่รอบนอก ภาพตัดขวางภูมิประเทศ เป็นต้น

๓. การประชุมกลุ่มย่อย การประชุมกลุ่มย่อยที่ทีมวิจัย มักใช้ในกระบวนการจัดเก็บข้อมูล และการสรุปข้อมูล โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐ – ๑๕ คน เพื่อมาศึกษาข้อมูล สืบค้นข้อมูล ตามประเด็นวิจัยที่กำหนด ส่วนมากใช้ในกิจกรรมการศึกษาข้อมูล กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๔. เส้นประวัติศาสตร์ เทคนิคการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ การแบ่งช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ ทีมวิจัยจะใช้เพื่อศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชน พัฒนาการความเป็นมาของชุมชน ความเปลี่ยนแปลงทางการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้เส้นประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้อย่างลึกซึ้ง โดยนำเหตุการณ์สำคัญ ๆ มาเป็นประเด็นในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งจะทำให้ผู้ให้ข้อมูลจดจำข้อมูล ในช่วงต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ ข้อมูลถูกต้อง เชื่อถือได้

๕. การประชุมเชิงปฏิบัติการ นักวิจัยชุมชนบ้านร่งระ ใช้เครื่องมือนี้ เมื่อต้องการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้คนในชุมชน และต่อยอดสู่การวางแผนชุมชน หรือแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนให้มีความต่อเนื่อง โดยนักวิจัยใช้ในเวทีการเรียนรู้ แนวคิดสวัสดิการชุมชนและกำหนดแผนงานในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ต่อไป

๖. กระบวนการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งโอกาสภาวะคุกคาม นักวิจัยได้ใช้เครื่องมือนี้ ในการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในกระบวนการวิจัย ทั้ง ๑๐ องค์กร โดยให้คณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ได้ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลองค์กร ใน ๔ มิติจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทั้งจาก จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรคหรือภัยคุกคามของกลุ่มองค์กร เพื่อให้สามารถมองเห็นสถานการณ์ที่เป็นจริง ของกลุ่มและนำไปสู่การกำหนดแผนพัฒนาองค์กรต่อไป

๗. การศึกษาดูงาน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนที่ประสบผลสำเร็จเป็นชุมชนต้นแบบในประเด็นการวิจัย โดยก่อนการดำเนินการศึกษาดูงาน ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อกำหนดประเด็นที่ต้องไปศึกษาและเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน และภายหลังจากศึกษาดูงานมีการสรุปประเด็นที่ได้เรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ ในการพัฒนางาน หรือต่อยอดองค์ความรู้ ให้พัฒนาสู่ความสำเร็จต่อไป

๓.๕ การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลระดับทีมวิจัยและทีมที่ปรึกษา

กิจกรรมนี้ดำเนินการโดยให้นักวิจัยชุมชน ที่มอบหมายให้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในแต่ละทีม ได้นำข้อมูลดิบ ที่ได้ดำเนินการจัดเก็บมาร่วมประชุมสรุปผลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ลำดับข้อมูลเรียงเรียงข้อมูล เติมเต็มให้มีความสมบูรณ์ ครบถ้วนตามขอบเขตและเนื้อหา ตามประเด็นการวิจัยที่กำหนด ตามรายละเอียด ดังนี้

๑. ประชุมกลุ่มย่อยสรุปข้อมูลด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน

จัดกิจกรรมนี้เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๘.๓๐ น.- ๒๑.๐๐ น. ณ ร้านค้าชุมชนบ้านนงระ มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมประกอบด้วยทีมวิจัยชุมชน คณะที่ปรึกษา รวมจำนวน ๓๔ คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะวิจัยนำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูล และร่วมกันวิเคราะห์ ตรวจสอบ เติมเต็มข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ หลังจากนั้นทีมวิจัยชุมชนได้แบ่งกันนำข้อมูลไปเรียงเรียงให้มีความสมบูรณ์ จัดทำเป็นเอกสารประกอบการรายงานผลการศึกษา

กิจกรรมนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการจัดเก็บข้อมูล และเรียงเรียงข้อมูล ประกอบการรายงานผลการวิจัย และเตรียมข้อมูลนำเสนอต่อชุมชน โดยมีองค์ประกอบข้อมูลจาก กิจกรรมที่ ๕.๑ การจัดเก็บข้อมูลความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวภูยและลักษณะวิถีชีวิตชาวภูย กิจกรรมที่ ๕.๒ การจัดเก็บข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมชุมชนบ้านนงระ กิจกรรมที่ ๕.๓ การจัดเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน กิจกรรมที่ ๕.๔ การจัดเก็บข้อมูลผู้นำชุมชนและกลุ่มเครือญาติ กิจกรรมที่ ๕.๖ การศึกษาข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสุข

ทีมวิจัยนำข้อมูลที่ได้จัดเก็บ บันทึก รวบรวม ในแต่ละกิจกรรมมาวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ และจัดหมวดหมู่ เรียงเรียงตามประเด็นดังนี้

- ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ชาวภูย
- ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านนงระ
- บริบทชุมชนในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประเพณีวัฒนธรรมชุมชน
- ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

๒. ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสรุปข้อมูลด้านกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน

จัดกิจกรรมนี้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๘.๓๐- ๒๑.๐๐ น. ณ ร้านค้าชุมชนบ้านนงระ มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมประกอบด้วยทีมวิจัยชุมชน คณะที่ปรึกษา รวมจำนวน ๓๔

คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะวิจัยนำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูล และร่วมกันวิเคราะห์ ตรวจสอบ เติมเต็มข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ หลังจากนั้นทีมวิจัยชุมชนได้แบ่งกันนำข้อมูลไปเรียบเรียงให้มีความสมบูรณ์ จัดทำเป็นเอกสารประกอบการรายงานผลการศึกษา

กิจกรรมนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการจัดเก็บข้อมูล และเรียบเรียงข้อมูล ประกอบการรายงานผลการวิจัย และเตรียมข้อมูลนำเสนอต่อชุมชน ทีมวิจัยนำข้อมูลที่จัดเก็บ บันทึก รวบรวม ในแต่ละกิจกรรมมาวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ และจัดหมวดหมู่ เรียบเรียงตามประเด็นดังนี้

- ความเป็นมาของกองทุนชุมชน
- วัตถุประสงค์การก่อตั้ง
- การบริหารจัดการกองทุนชุมชน
- สมาชิกกองทุน
- การจัดการกองทุน
- กิจกรรมของกลุ่ม
- การจัดสวัสดิการของกลุ่ม
- ศักยภาพของกองทุน

๓. ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสรุปข้อมูลด้านการจัดสวัสดิการชุมชนในหมู่บ้านนงระ

จัดกิจกรรมนี้เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๘.๓๐- ๒๑.๐๐ น. ณ ร้านค้าชุมชนบ้านนงระ มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมประกอบด้วยทีมวิจัยชุมชน คณะที่ปรึกษา รวมจำนวน ๓๔ คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะวิจัยนำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูล และร่วมกันวิเคราะห์ ตรวจสอบ เติมเต็มข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ หลังจากนั้นทีมวิจัยชุมชนได้แบ่งกันนำข้อมูลไปเรียบเรียงให้มีความสมบูรณ์ จัดทำเป็นเอกสารประกอบการรายงานผลการศึกษา

กิจกรรมนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการจัดเก็บข้อมูล และเรียบเรียงข้อมูล ประกอบการรายงานผลการวิจัย และเตรียมข้อมูลนำเสนอต่อชุมชน ทีมวิจัยนำข้อมูลที่จัดเก็บ บันทึก รวบรวม ในแต่ละกิจกรรมมาวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ และจัดหมวดหมู่ เรียบเรียงตามประเด็นดังนี้

- การจัดสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา
- การจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นเงินทุน
- การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานประเพณีวัฒนธรรม

- การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การจัดสวัสดิการชุมชนด้านเศรษฐกิจ
- การจัดสวัสดิการโดยองค์กรภายนอกชุมชน

๔. ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสรุปข้อมูลด้านสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพกลุ่ม/ชุมชนในการจัดสวัสดิการ

จัดกิจกรรมนี้เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๘.๓๐- ๒๑.๐๐ น. ณ ร้านค้าชุมชนบ้านนงระ มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมประกอบด้วยทีมวิจัยชุมชน คณะที่ปรึกษา รวมจำนวน ๓๔ คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะวิทยานำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูล และร่วมกันวิเคราะห์ตรวจสอบ เติมเต็มข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ หลังจากนั้นทีมวิจัยชุมชนได้แบ่งกันนำข้อมูลไปเรียบเรียงให้มีความสมบูรณ์ จัดทำเป็นเอกสารประกอบการรายงานผลการศึกษา

กิจกรรมนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการจัดเก็บข้อมูล และเรียบเรียงข้อมูลประกอบการรายงานผลการวิจัย และเตรียมข้อมูลนำเสนอต่อชุมชน ทีมวิทยานำข้อมูลที่จัดเก็บบันทึก รวบรวม ในแต่ละกิจกรรมมาวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ และจัดหมวดหมู่ เรียบเรียงตามประเด็นดังนี้

- ข้อจำกัดของกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในหมู่บ้าน
- ปัญหาในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน
- ปัญหาในการจัดสวัสดิการชุมชนในปัจจุบัน
- แนวทางในการเสริมประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้าน

๓.๕.๒ การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันกับชุมชนและกลุ่มเป้าหมายเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยนำเสนอข้อมูลการศึกษาในเบื้องต้นต่อชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน

กิจกรรมนี้จัดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทีมวิจัยได้นำเสนอข้อมูล ต่อชุมชนเพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการรับรู้ข้อมูล ผลการวิจัย โดยทีมวิจัยนำเสนอข้อมูล จากการวิจัยตั้งแต่ช่วงแรกของโครงการ นอกจากนั้นยังเป็นการเสนอเพื่อให้ชุมชนร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วย กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมประกอบด้วย ตัวแทนครัวเรือนชาวบ้านนงระทุกครัวเรือน ทีมพี่เลี้ยงจำนวน ๒ คน ดำเนินการครั้งที่ ๑ ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม

๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านร่งระ และครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๐๐– ๑๒.๐๐ น. ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านร่งระ

ในการดำเนินการ ได้จัดแบ่งกลุ่มในการนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน โดยในแต่ละทีมได้จัดเตรียมข้อมูลและสื่อประกอบการนำเสนอ เป็นกระดานฟลิปชาร์ต เพาเวอร์พอยท์ แผนผังชุมชน ทั้งนี้ในการนำเสนอได้แบ่งประเด็นตามผลการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

- ทบทวนกระบวนการขั้นตอนการวิจัยชุมชน
- นำเสนอผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ประวัติศาสตร์ชุมชน
- เศรษฐกิจชุมชน ผู้นำ กลุ่มเครือญาติ
- การบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน
- การจัดสวัสดิการชุมชน
- รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน

๓.๕.๓ การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงานการวิจัย ทีมนักวิจัยชุมชน ได้ดำเนินการเขียนรายงานความก้าวหน้าผลการวิจัย ตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัย โดยแบ่งรายละเอียดการดำเนินการเป็น ๒ ช่วง ดังนี้

๑. การเขียนรายงานความก้าวหน้า

กิจกรรมนี้ดำเนินการในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๓.๐๐น. – ๑๕.๐๐ น. ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านร่งระ กลุ่มเป้าหมาย นักวิจัยชุมชน จำนวน ๒๐ คน และทีมพี่เลี้ยงวิจัย จำนวน ๒ คน วัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อ ประชุมกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินการจัดทำรายงานความก้าวหน้า ในช่วงระยะที่ ๑ และสรุปผลการดำเนินกิจกรรมระยะที่ ๑ เพื่อวางแผนการดำเนินการในระยะที่ ๒

ทีมวิจัยได้ประชุมร่วมกัน โดยนำเสนอผลการจัดเก็บข้อมูลในระยะที่ ๑ มาวิเคราะห์ร่วมกันให้พื้นฐานข้อมูลในการดำเนินการ ทั้งด้านศักยภาพและข้อจำกัดในการดำเนินงาน โดยเฉพาะประเด็นที่นำเสนอประกอบด้วย การจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ ทีมวิจัยมีบทสรุปร่วมกันในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ ๒ ใน ๔ ประเด็น คือ

- ปฏิบัติการเสริมศักยภาพกลุ่มองค์กรในการจัดสวัสดิการชุมชน
- ปฏิบัติการทดลองจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน โดยเน้น

การฟื้นฟูประเพณีบุญคุณลาน ของชุมชนเพื่อสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน

- ปฏิบัติการทดลองจัดสวัสดิการชุมชน โดยการใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการป่าชุมชน ให้เป็นแหล่งอาหาร แหล่งยารักษาโรค และแหล่งพลังงานของชุมชน
- การประสานความร่วมมือหน่วยงานองค์กรภายนอกในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการของชุมชน

ในด้านการเขียนรายงานผลการวิจัยในระยะแรกทีมพี่เลี้ยงได้ กำหนดโครงสร้างในการนำเสนอข้อมูลรายงานผลการวิจัย ในเล่มรายงานควรมี องค์ประกอบต่อไปนี้ ปก คำนำ สารบัญ บทที่ ๑ ความเป็นมาของการดำเนินโครงการ บทที่ ๒ รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินกิจกรรม บทที่ ๓ ข้อมูลบริบทชุมชนบ้านรณะ บทที่ ๔ ผลการศึกษา บทที่ ๕ สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาเบื้องต้น ภาคผนวก เช่น รายชื่อทีมวิจัย ภาพประกอบกิจกรรม เป็นต้น

๒. การเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

ทีมวิจัยชุมชน ได้ร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ในระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ มาจัดระบบข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง และเรียบเรียงให้มีความสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด โดยได้แบ่งบทบาทหน้าที่ในการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ ให้ทีมวิจัยชุมชนร่วมกัน เรียบเรียง โดยประสานแนวทางการดำเนินการ จัดทำร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์จากทีมพี่เลี้ยง และนำส่งข้อมูลให้แก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดระบบสวัสดิการชุมชนบ้านนรระ ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูล สรุปวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการดังกล่าว ได้ผลการวิจัย ดังนี้

๑. วิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านนรระ

๒. การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน

๓. รูปแบบการจัดสวัสดิการของชุมชนบ้านนรระ

๔. สถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินของชุมชนในการสวัสดิการ

๕. รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านนรระ

๖. บทเรียนที่ได้จากการวิจัย

แต่ละประเด็นข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

๔.๑ วิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านนรระจากอดีตถึงปัจจุบัน

ชุมชนบ้านนรระเป็นชุมชนชาวกูยที่มีวิถีชีวิตเรียบง่ายและมีความเฉพาะด้านวัฒนธรรม ประเพณี จากการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านนรระ มีดังนี้

๑. ด้านการแต่งกาย ชาวกูยบ้านนรระในอดีตนิยมปลูกต้นฝ้ายทอผ้าขาว (กะปิยะ) ในบริเวณพื้นที่หลังบ้าน แล้วนำฝ้ายมาเข็น แล้วปั่นให้เป็นเส้น นำมาทอเป็นผ้า เย็บผ้าฝ้ายด้วยมือเป็นเสื้อผ้าสำหรับสวมนอกจากนั้นยังมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เอาเส้นไหมมาทอผ้าเป็นผืน สวมใส่กัน โดยสตรีชาวกูยบ้านนรระนิยมสวมใส่ผ้าไหมลายลูกแก้วซึ่งเรียกขานเป็นภาษากูยว่า “ฮับแก็บ” นิยมย้อมผ้าสีดำโดยมีกระบวนการย้อมผ้าโดยสีธรรมชาติ ย้อมมะเกลือ และนำสมุนไพรมาอบเสื้อ

ให้มีกลิ่นหอมตามแบบฉบับของสตรีชาวกุยซึ่งเป็นกลิ่นที่หอมเย็นชื่นใจ ในหมู่สตรีผู้สูงอายุนิยมปรังแต่งกลิ่นสมุนไพรสำหรับอบเสื้อผ้าให้หอมอยู่ตลอดเวลา ในด้านผ้านุ่ง นิยมนุ่งผ้าถุงที่เป็นผ้าไหมทอมือที่มีความประณีตสวยงาม เรียกเป็นภาษากุยว่า “ฉิกะวี” สำหรับผู้ชายจะแต่งกายด้วยโสร่ง ซึ่งโสร่งลายเอกลักษณ์ชาวกุยนั้นต้องเป็นโสร่งที่มีสีสันทันเข้ม นิยมทอด้วยผ้าสีแดง สีนํ้าเงิน ลายตัดคล้ายตาหมากรุกและสวมใส่เสื้อผ้าไหมทอมือสีขาว

๒. ด้านวิถีชีวิต ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ใช้ชีวิตโดยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นด้านหลัก เนื่องจากทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ในอดีตทำนาโดยการปักดำและใช้แรงงานควายในการไถนา ชาวกุยเคร่งครัดในเรื่องการตอบแทนบุญคุณ เช่น วันสงกรานต์ ลูกหลานต้องหามน้ำไปให้พ่อแม่ ปู่ย่าตายายอาบพร้อมทั้งหาเสื้อผ้าใหม่ ๆ ให้ผลัดเปลี่ยนเป็นประจำทุกปี เชื้อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา ไม่ประพฤติผิดนอกกรอบ รอย การกินอยู่ของชาวกุยไม่นิยมกินของสุก ๆ ดิบ ๆ กินของปรุงสุกแล้วเป็นความเชื่อต่อ ๆ กันมา เพราะต้องเดินทางอยู่ในป่านาน ๆ อาจเป็นอันตรายได้ ส่วนใหญ่กินข้าวสวย ไม่นิยมกินข้าวเหนียว

๓. ด้านลักษณะของบ้านเรือน บ้านเรือนของชาวกุยแบบโบราณ ส่วนใหญ่นิยมปลูกบ้านไม้ทรงสูง ใต้ถุนสูง ไม้ที่มีคุณภาพดี เนื่องจากไม้ในอดีตมีมากมาย ประกอบขึ้นเป็นบ้านแบบโบราณที่ไม่ต้องใช้ตะปู อาศัยฝีมือในทางช่างประกอบกัน ตัวบ้านเรือน จะแยกเป็นพื้นที่ห้องนอน พื้นที่ประกอบอาหาร ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงกระบือไว้บริเวณใต้ถุนเรือน เนื่องจากในอดีตมีโจรผู้ร้าย ชุกชุมจึงต้องเลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ใกล้บ้านเรือน

๔. ด้านภาษาพูดของชาวกุย ชาวกุยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาพูดแต่ไม่มีภาษาเขียน ดังนั้น เวลาเทียบเคียงภาษาพูด ภาษาสนทนาของชาวกุย เป็นภาษาอื่น ๆ จึงทำได้ยากเนื่องจากขาดตัวพยัญชนะ สระ แทนการออกเสียงในภาษากุย แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีการเทียบเคียงการออกเสียงตามแบบฉบับชาวกุย ไว้เป็นภาษาไทยบ้างตามแต่พื้นที่จะดำเนินการเนื่องจากชาวกุยในแต่ละพื้นที่ก็พูดและออกเสียงแตกต่างกันไป สำหรับชาวกุยในหมู่บ้านรณระนั้นมีการออกเสียง พูดคุยสนทนาพื้นฐาน ดังนี้

- ประโยคบอกเล่า ยกตัวอย่างเช่น

แซม เยอ จา โดย	แปลว่า	น้องกินข้าวเร็ว
อาลูง พิ เกิด กอน	แปลว่า	ลุงไม่มีลูก
ไฮ จา โดย	แปลว่า	ฉันกินข้าว
แมว ไตร จอ กับ	แปลว่า	แมวถูกหมากัด

- ประโยคคำถาม ยกตัวอย่างเช่น

ละเมื่อย เถ	แปลว่า	เหนื่อยไหม
แอม เถ	แปลว่า	อร่อยไหม
วู้ ชะนอม ไอ	แปลว่า	ทำขนมหรือ
จา โดย แลว แดงะ	แปลว่า	กินแล้วหรือยัง

- ประโยคคำสั่ง ประโยคบอกความเชิงบังคับ ประโยคที่ย้ำความให้แน่ใจ หรือประโยคที่เป็น การชักชวน มักใช้ทำนองเสียงตอนท้ายประโยคสูง ยกตัวอย่างเช่น

จา จา โดย	แปลว่า	ไปกินข้าว (กัน) (ชักชวน)
จา โดย ไว	แปลว่า	กินข้าวซะ (คำสั่ง)
ตะเกา ยุง	แปลว่า	นั่งก่อนซิ (บังคับ)
หุย ไว ไว	แปลว่า	เดินเร็วๆ (บังคับ)

นอกจากนี้ชุมชนบ้านร่งะยังมีประเพณี ความเชื่อที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลในการดำเนินชีวิต ของชุมชน แบ่งเป็นประเพณีความเชื่อเฉพาะและประเพณีทั่วไปที่ชุมชนปฏิบัติในรอบ ๑๒ เดือน ดังนี้

๑. ประเพณี ความเชื่อเฉพาะของชุมชนบ้านร่งะ

ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนบ้านร่งะเป็นวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนชาวกูย ที่มีการสืบทอดส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่น เป็นความเชื่อที่บรรพบุรุษถือปฏิบัติจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากพราหมณ์บ้าง จากผีบ้าง โดยฮีตสิบสองหรือจารีตประเพณีประจำสิบสองเดือนที่สมาชิกในสังคมได้มีโอกาสร่วมชุมนุมกันทำบุญเป็นประจำเดือนทุกๆ เดือนของรอบปี "ฮีต" มาจากคำว่า "จารีต" ถือเป็นจรรยาของสังคม ถ้าฝ่าฝืนมีความผิด เรียกว่า ผิดฮีต หมายถึง ผิดจารีต ซึ่งมีทั้งฮีตสิบสอง ในด้านความเชื่อในชุมชนชาวกูยเชื่อเรื่องผี เทวดา มาเกี่ยวข้องซึ่งมีข้าวจ้ำ ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการดำเนินพิธีกรรมต่างๆ ข้าวจ้ำ หมู่บ้านจะพิจารณาจากผู้อาวุโสในชุมชนที่ได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรมมีความรอบรู้ ทั้งนี้มีกิจกรรมในการเซ่นไหว้ บวงสรวงในเทศกาลเกี่ยวกับความเชื่อของชุมชนชาวกูย ดังนี้

- **การแซนญะจุลส์ (ไหว้ปู่ตา)** ปู่ตาเปรียบเสมือนผู้ปกครองกำนัลบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุขซึ่งหมู่บ้านนรณะมีศาลปู่ตาดั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้านและบริเวณป่าชุมชนบ้านนรณะอีกหนึ่งแห่ง การเซ่นไหว้ปู่ตาจะทำให้หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล การเซ่นไหว้ปู่ตา จะมีพิธีกรรมอยู่ ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ และครั้งที่ ๒ ในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกปี เมื่อถึงวันพิธีแกนนำหมู่บ้านและข้าวจ้างประจำหมู่บ้านก็จะดำเนินการแจ้งให้ชาวบ้านทราบล่วงหน้าเพื่อเตือนความทรงจำให้เตรียมของเซ่นไหว้ปู่ตาโดยมีเครื่องเซ่นไหว้ปู่ตา คือ ข้าวห่าขัดแปด กรวยและดอกไม้ ๕ คู่ ผ้าขาว ๑ ผืน รูป ๑ ห่อ เทียน ๑ กล้อง เครื่องดื่ม ไข่ ๑ ฟอง ข้าวแดง ข้าวดำ น้ำอวดลม เหล้าขาว ดาบ ปิ่นและบังไฟ เมื่อทุกครอบครัวในหมู่บ้านนรณะมาพร้อมเพรียงกันแล้วข้าวจ้างจึงนำกล่าวเซ่นไหว้ และนำเครื่องเซ่นวางไหว้บนแท่นหน้าศาลเจ้าปู่ตาและกล่าวเชิญให้ปู่ตาประจำหมู่บ้านมารับของเซ่นไหว้ของชาวบ้าน และขอให้ท่านช่วยดูแลคุ้มครองบันดาลความสุข บัดเป่าความทุกข์ ให้แก่ชาวบ้านนรณะให้อยู่เย็นเป็นสุขฝนตกต้องตามฤดูกาล เมื่อเซ่นไหว้เสร็จก็จะมีการจุดบังไฟเพื่อเสี่ยงทาย เรื่องฟ้าฝน ถ้าบังไฟขึ้นดีเสี่ยงทายว่าปีหน้าฝนจะต้องบริบูรณ์มีน้ำมีท่าในการทำการเกษตร ถ้าบังไฟแตกฝนจะไม่ตก นอกจากนั้นยังมีการเสี่ยงทายผ่านลักษณะไก่ คือ ดึงเอาขากรรไกร (ปากล่าง) ของไก่ที่บูชาตาแล้วออกมาแล้วดูว่าปลายขากรรไกรทั้งสองข้าง (ซึ่งมีลักษณะเป็นสองง่าม) เป็นอย่างไร ถ้าปลายง่ามห้อยตกลงหรือไม่เสมอกัน หมายถึงในปีนั้นสัตว์เลี้ยงจะไม่สบาย เกิดโรค ถ้าเกี่ยวกับคนทายว่าจะแตกความสามัคคี เจ็บไข้ได้ป่วยถ้าเกี่ยวกับพืชพันธุ์ธัญญาหารก็จะไม่สมบูรณ์ ถ้าง่ามขากรรไกรทั้งสองข้างยาวเท่ากันจะหมายถึงมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งสัตว์เลี้ยง ผู้คน และพืชพันธุ์ ถ้าขากรรไกรมีสีขาวแสดงว่าฝนแล้ง ถ้าขากรรไกรมีสีดำแสดงว่าฝนฟ้าดี

- **การดูฤกษ์ยาม** เป็นความเชื่อที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา โดยเชื่อมั่นในพลังสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งที่มองไม่เห็น ซึ่งผู้ที่เป็นหมอพรหมณ์ส่วนใหญ่เป็นคนที่คนในหมู่บ้านให้การยกย่องเคารพนับถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรม ผ่านการบวชเรียนตามแนวทางพระพุทธศาสนามาก่อน โดยหมอพรหมณ์มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ มีความรู้ด้านเวทมนต์ และพิธีกรรมต่างๆ เป็นผู้นำกิจกรรมต่างในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพิธีพรหมณ์ทั้งหมด เช่น ในงานศพ งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ การบายศรีสู่ขวัญ การสะเดาะเคราะห์ การต่ออายุ งานบวช การทำนายฤกษ์ยาม เป็นต้น ส่วนใหญ่เวลามีกิจกรรมในชุมชนจะมีการเชิญหมอพรหมณ์ให้เป็นเจ้าพิธี ดำเนินพิธีกรรมตามขั้นตอนต่างๆ โดยในการเชิญหมอพรหมณ์ก็จะมีรูปเทียนไปเชิญให้มาร่วมกิจกรรม

- **ตาแฮก หรือ ผีตาแฮก** ในวัฒนธรรมชาวกูย เชื่อว่าเป็น ตาแฮก เป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างทางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย วิธีทำ คือเตรียมดินให้กว้างพอจะปลูกข้าวแฮก ประมาณ ๗ หรือ ๑๔ กอ แล้วสร้างร้านสี่เสาเล็ก ๆ ขึ้นพอจะเป็นที่วางเครื่องสังเวกได้ เอาเครื่องสังเวกซึ่งเป็นเช่นเดียวกับพิธีแฮกไถนาวางบนร้านจากนั้นจึงกล่าวคำอ้อนวอนว่า **"มือนี่มือนี่สันต์วันดี พวกข้าจะมาปักแฮก ขอให้ตาแฮก (หรือนางธรรณี) ช่วยคุ้มครองรักษาให้ข้าวกล้าในนาออกงาม ไม่มีพวกช้าง พวกควาย หรือ ไพร่พลมาทำลาย"** แล้วจึงปักข้าวแฮก ๗ หรือ ๑๔ กอ ตามแต่นับถือ เป็นอันเสร็จพิธี เป้าหมายของพิธี คือต้องการให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองข้าวกล้าในนาออกงาม ไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน สำหรับกรณีผู้นับถือตาแฮกจะบนบานว่าหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วจะแบ่งข้าวที่ได้ให้ตาแฮก ๔ เกวียน (เกวียนจำลอง)

- **รำกล่อม หรือ รำมอ** กล่อม เป็นพิธีกรรมเรียกตามภาษากูย ตรงกับพิธีกรรมการรำผีฟ้าของวัฒนธรรมของชาวอีสานเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งของชาวกูยที่ยังมีความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณ โดยเชื่อว่าผีมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตอย่างมาก เชื่อว่าผีมอหรือผีบรรพบุรุษมีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งไม่สามารถล่วงรู้ได้ว่าผีมอจะทำให้อะไรเกิดขึ้นแก่ครอบครัวบ้าง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความเจ็บป่วย ได้ใช้ของคนในสายตระกูล ดังนั้น การกล่อมเป็นความเชื่อของชาวกูยบ้านนงระซึ่งได้รับการสืบทอดกันมาเป็นการรักษาอาการเจ็บป่วยที่ไม่ทราบสาเหตุ แต่ผ่านพิธีกรรมเสียหายแล้วว่าเป็นการกระทำของสิ่งที่ไม่เห็นว่าผีมอทำให้เจ็บป่วย (มอวู้) จึงต้องจัดพิธีกรรมกล่อมขึ้นเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถบันดาลทุกข์สุขให้แก่ครอบครัว จัดพิธีกรรมแก้บนประกอบพิธีกรรมเพื่อรักษาผู้ป่วยซึ่งเป็นการอัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษมาช่วยเหลือให้หายจากโรคภัยเป็นการบำบัดรักษาให้หายจากการทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ

เครื่องเซ่นไหว้พิธีกล่อมประกอบด้วย การจัดทำปะรำพิธี มีขันดอก ดอกไม้ มีผ้าถุงผ้าขาว ถาดเครื่องไหว้ครู มีกระจก หวี แบ่ง ชันใส่ข้าวสาร และมีเครื่องดนตรีประกอบพิธีกรรม คือกลองโทน ๑ ใบ แคน ๑ เต้า พิธีกล่อมจะมีแม่มอและมอในหมู่บ้านมาร่วมกันจัดพิธีกรรมโดยแต่งกายเป็นชุดผ้าไหมและเสื้อไหมลายลูกแก้วสีดำอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวกูย เริ่มพิธีกรรมจะมีผีแม่มอและผีมอมมาประทับร่างแสดงกล่อมจนอึดหน้าสำราญแล้วก็จะออกจากร่างเป็นอันเสร็จพิธี ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เวลาในราว ๑ วัน

๒. ประเพณีทั่วไปของชุมชนบ้านพระในรอบ ๑๒ เดือน

เดือนอ้าย : บุญเข้ากรรม

ในเดือนอ้ายหรือเดือนหนึ่งชุมชนจะชอบทำบุญเข้ากรรมเป็นเดือนที่พระภิกษุสงฆ์เข้ากรรม (ปริวาสกรรม) เพื่อให้พระสงฆ์ที่ทำความผิดได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เป็นการล้างบาปล้างกรรมฝึกจิตสำนึกให้รู้ถึงความบกพร่องของตนเองและมุ่งปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยทางด้านฆราวาสก็จะมีกิจกรรมในการรักษาศีลฟังธรรมและร่วมถวายภัตตาหารและน้ำปานะ เมื่อถึงประเพณีบุญเข้ากรรมในอดีตชุมชนมาร่วมกันเตรียมยกโรงเรือนบริเวณทำบุญเข้ากรรม ปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ศาลาปฏิบัติธรรมที่วัดหรือศาลาก็ได้

นอกจากนั้นยังมีการทำเครื่องสักการะ เช่น ดอกไม้ ธูปเทียน แต่งเครื่อง ชัน ๕ ชัน ๘ มีกรวย ๑๓ คู่ ดอกไม้ ๑๓ คู่ เทียน ๑๓ คู่ ผ้าผืนแฉว ผ้าไตรจีวรอย่างน้อย ๒ ชุดเพื่อถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ การจัดประเพณีนี้จัดขึ้นเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมและมีความสามัคคีรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวมาทำงานร่วมกันผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในอดีตชุมชนจะไม่ยอมรับจะถูกตีดินนินทา ปัจจุบันประเพณีบุญเข้ากรรมมีจัดขึ้นต่อเนื่องทุกปีจัดขึ้นในช่วงเวลาที่สำคัญๆโดยการริเริ่มของทางวัดเป็นส่วนใหญ่ เช่น ในการจัดปริวาสกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

เดือนยี่ : บุญคูณลาน

ในความเชื่อของผู้เฒ่าผู้แก่สมัยก่อนนั้น เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีพิธีเรียกขวัญข้าวเข้าลานหรือการทำบุญคูณลานนิยมจัดกิจกรรมในช่วงเดือนยี่จะมีการนิมนต์พระสวดมนต์เย็นเพื่อเป็นมงคลแก่ข้าวเปลือก รุ่งเช้านิมนต์พระมาฉันแล้วทำพิธีสู่ขวัญข้าวและชาวบ้านจะเตรียมเชื้อเพลิงหรือฟืนเข้าบ้านเพื่อไว้ใช้สอยต่อไป

เมื่อบุญคูณลานมาถึงสมาชิกในชุมชนจะมาร่วมกันเตรียมลานสำหรับทำกิจกรรมบุญคูณลาน โดยนำขี้ควายมาผสมกับดินและฟางเพื่อทำเป็นลานตากให้แห้งแล้วนำข้าวของแต่ละครัวเรือนมาเทกองรวมกันเพื่อเตรียมทำพิธีทำในตอนเย็นและยามเช้า การจัดประเพณีนี้เชื่อว่าเป็นการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปลูกข้าวเป็นมงคลแก่ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขและชุมชนมีการทำ

กิจกรรมร่วมกันสมัครสมานสามัคคีกัน ปัจจุบันชุมชนบ้านนงระได้ละทิ้งประเพณีบุญคุณลานมาเป็นเวลานานขาดการสืบทอดประเพณีนี้ไว้

เดือนสาม : บุญข้าวจี

วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนสามของทุกปีชุมชนชาวภูยกุ้ยบ้านนงระมีความเชื่อว่าต้องร่วมกันทำบุญข้าวจีโดยเชื่อสืบต่อกันมาว่าในสมัยพุทธกาลนางปนะทาสีได้ถวายข้าวจีเป็นคนแรกจะได้บุญมากตายแล้วจะได้เกิดเป็นเทวดาในเมืองสวรรค์

ขั้นตอนในการทำบุญข้าวจีชุมชนจะร่วมกันตั้งปะรำหรือบริเวรประกอบพิธีทุกครัวเรือนจะเตรียมทำขนม ข้าวต้ม อาหารหวานคาว ข้าวเหนียว น้ำอ้อย ปลาป่น ไข่ไก่ ไม่สำหรับจีข้าวเมื่อถึงเวลาตีสี่คนในชุมชนจะนำอาหารและอุปกรณ์ที่เตรียมไว้มาปั้นข้าวเหนียวใส่น้ำอ้อยน้ำตาล และชุบด้วยไข่ไก่ที่เตรียมผสมด้วยเครื่องเทศ นำไปจี่บนไฟอ่อนๆ เมื่อสุกแล้วนำไปถวายพระสงฆ์ที่นิมนต์มาที่หมู่บ้านมาทำบุญตักบาตรและถวายข้าวจีให้แก่พระสงฆ์ รับศีลรับพร ฟังธรรมเป็นอันเสร็จพิธี

ในปัจจุบันชุมชนยังคงดำรงสืบทอดประเพณีนี้เพียงแต่ลดขั้นตอนต่าง ๆ ลง แต่ละครัวเรือนจะทำการจีข้าวที่บ้านของตนเองมิได้ไปจีข้าวที่ศาลากลางบ้านอย่างเมื่อครั้งอดีต

เดือนสี่ : บุญอัฐกะ

บุญอัฐกะหรือบุญพระเวส ฟังเทศมหาชาติจัดขึ้นในเดือนสี่ ในวันขึ้น ๑๓-๑๕ ค่ำ นิยมจัดขึ้นที่วัดหรือหากมีเจ้าภาพก็จะจัดที่หมู่บ้านหรือชุมชนก็ได้ สาเหตุของการจัดประเพณีนี้เนื่องจากพระคัมภีร์มัลลยหมีนและมัลลยแสนว่าผู้ใดปรารถนาที่จะพบพระศรีอริยเมตไตรย หรือเข้าถึงศาสนาของพระพุทธเจ้าจงอย่าฆ่าบิดามารดา สมณะ พราหมณาจารย์ อย่ายุ่งให้พระสงฆ์แตกแยกหรือทำให้ฟังเทศนาเรื่องพระมหาเวสสันดรชาดกให้จบสิ้นภายในวัดเดียว

ปัจจุบันหมู่บ้านและวัดไม่จัดงานประเพณีนี้แล้วเนื่องจากการจัดงานต้องใช้เงินทุนในการดำเนินการมากจึงยกเลิกไป

เดือนห้า : ประเพณีสงกรานต์

ตรุษสงกรานต์หรือประเพณีสงกรานต์จัดขึ้นในช่วงเดือน ๕ โดยมีการจัดกิจกรรมขึ้นทั้งที่หมู่บ้านและที่วัดจะมีการสรงน้ำพระพุทธรูปโดยการแห่พระพุทธรูปประจำวัดและนำไปประดิษฐานที่ฐานเพื่อให้ชาวบ้านสรงน้ำรดน้ำพระพุทธรูปพระสงฆ์โดยเตรียมดอกไม้ธูปเทียนไปบูชาพระพุทธรูปและรดน้ำดำหัว ขอพรผู้หลักผู้ใหญ่ผู้สูงอายุในชุมชน

สำหรับการจัดกิจกรรมในชุมชน ผู้นำชุมชนจะพาผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้อาวุโส ในหมู่บ้านมาพร้อมเพรียงกันที่บริเวณศาลาประชาคมของหมู่บ้านแล้วจัดให้มีการสรงน้ำพระพุทธรูปและรดน้ำดำหัวขอพรจากผู้อาวุโสในหมู่บ้าน บุตรหลานบางท่านจะมีของขวัญของฝากมอบให้ผู้สูงอายุ หรือ บุพการีของตนเองด้วย ปัจจุบันชุมชนยังคงมีการสืบทอดประเพณีโดยการจัดกิจกรรมทุก ๆ ปี ทั้งที่วัดและที่หมู่บ้านเพื่อให้ลูกหลานรู้จักการเคารพผู้อาวุโสให้เกียรติ มีสัมมาคารวะ มีความสามัคคี และชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

เดือนหก : บุญบั้งไฟ

บุญบั้งไฟนิยมจัดขึ้นในช่วงเดือนหก มีการเชื่อตามแบบวัฒนธรรมชาวกูยให้มีการจุดบั้งไฟไปเช่นไหว้บูชาพญาแถนให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลหากจุดบั้งไฟแล้วขึ้นเสี่ยงทายว่าฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลน้ำท่าจำอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านนิยมจัดประเพณีให้มีการจัดบุญบั้งไฟจุดแข่งขันประชันกันระหว่างหมู่บ้านมีหมู่บ้านรับเป็นเจ้าภาพมีการประดับตกแต่งบั้งไฟ มีการแข่งบั้งไฟเป็นที่สนุกสนานโดยไม่มีการทะเลาะวิวาท

ในปัจจุบันไม่มีการจัดบุญบั้งไฟแล้วเนื่องจากมีการเล่นการพนันและมีการทำเลาะวิวาทจึงไม่มีการสืบทอดประเพณีนี้ไว้ ยังคงมีเพียงกิจกรรมที่จัดการบุญบั้งไฟเพื่อเช่นไหว้ปู่ตาเพื่อขอฟ้า ขอฝนในช่วงเดือนหกที่ตอนปู่ตาเท่านั้น

เดือนเจ็ด : ประเพณีการทำบุญบ้าน

ประเพณีนี้นิยมจัดขึ้นในช่วงเดือน ๗ เรียกว่าการทำบุญบ้านเพื่อสืบทอดต่อกันมาว่าเป็นการทำบุญเพื่อสะเดาะเคราะห์หมู่บ้านครั้งใหญ่ในรอบปีในอดีตจะให้เป็นประจำพิธีในบริเวณทุ่งนา นอกหมู่บ้านปัจจุบันนิยมจัดประเพณีนี้ที่ศาลาประชาคมของหมู่บ้าน

ในขั้นตอนการดำเนินการจะมีการก่อกองทรายรอบๆ หมู่บ้านและโยงสายสินจากศาลาไปยังครัวเรือนในหมู่บ้านทุกหลังคาเรือนชาวบ้านจะเตรียมขนมข้าวต้มอาหารหวานคาว และนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เย็นเพื่อปัดรังควานในตอนเช้าจะมีการเลี้ยงอาหารเช้าทำบุญตักบาตรเป็นอันเสร็จพิธี ในการทำบุญบ้านชุมชนเชื่อว่าจะเป็นการสร้างขวัญกำลังใจปัดเป่าโรคภัยให้หมู่บ้านและสมาชิกในชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขซ้ำประเพณีนี้ได้รับการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

เดือนแปด : เข้าพรรษา

ประเพณีเข้าพรรษาจัดขึ้นในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ เข้าพรรษาแปลว่า “ฟ้าฝน” หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ ที่วัดในฤดูฝนโดยเหตุที่พระภิกษุในสมัยพุทธกาลมีหน้าที่ต้องจาริกโปรดสัตว์และเผยแผ่พระพุทธศาสนาในฤดูฝนชาวบ้านจึงดำหนิว่าไปเหยียบข้าวกล้าและพืชพรรณชาวบ้านได้รับความเสียหายพระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบให้พระภิกษุอยู่จำพรรษาในบริเวณวัด ตลอด ๓ เดือนในฤดูฝนเริ่มตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปีจนถึงวันออกพรรษาขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑

ในชุมชนบ้านระกักริจกรรมที่มักทำในช่วงวันเข้าพรรษาคือชาวบ้านจะเตรียม ขนมข้าวต้ม เพื่อจัดเครื่องสักการะ เช่น สนูป แปรง ยาสีฟัน ดอกไม้ รูปเทียนเพื่อไปถวายแด่พระสงฆ์ในวัด นอกจากนั้นแต่ละชุมชนก็จะมีถวายผ้าอาบน้ำฝน และแห่เทียนเข้าพรรษาสำหรับถวายพระสงฆ์นอกจากนั้นผู้อาวุโสในหมู่บ้านบางส่วนจะนิยมแต่ชุดขาวไปถือศีลปฏิบัติธรรมในทุกวันพระและสวดพระพุทธมนต์เย็นจนถึงรุ่งเช้าตลอดช่วงเข้าพรรษาซึ่งวัดนาครินทร์จัดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นปีแรก

เดือนเก้า : ประเพณีประดับดิน

บุญข้าวประดับดินเป็นประเพณีที่เชื่อสืบทอดต่อกันมาว่าเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลเช่นไหว้ผู้ที่เป็นบรรพบุรุษซึ่งล่องลับไปแล้วส่งผลให้บรรพบุรุษที่ล่องลับไปแล้วได้ผลบุญจากลูกหลานซึ่งในข้าวประดับดินชาวบ้านจะเตรียมห่อข้าวห่อใหญ่ประกอบด้วยขนม ข้าวต้ม อาหารหวานคาว หมากพลู ห่อใส่ถุงไปให้บรรพบุรุษที่บริเวณวัด

ในขั้นตอนการทำบุญข้าวประดับดินจะจัดขึ้นในวันแรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๙ จะมีพิธีการเจริญพระพุทธมนต์เย็น และชาวบ้านจะเตรียมการห่อ ขนม ข้าวต้ม ในตอนเช้าจะมีการทำบุญตักบาตรที่วัดโดยชาววัดนาครินทร์ทั้ง ๔ หมู่บ้านไปทำบุญร่วมกัน ปัจจุบันชุมชนชาวบ้านนงระยังคังมีการสืบทอดการทำบุญข้าวประดับดินเป็นประจำทุก ๆ ปี โดยทำเป็นการร่วมกัน ๔ หมู่บ้านที่วัดนาครินทร์ตำบลตูม

เดือนสิบ : บุญข้าวสาก

ประเพณีบุญข้าวสาก ในวัฒนธรรมชาวภูย เรียกว่า “จาสาก” ซึ่งจัดขึ้นในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ญาติพี่น้องหรือบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยเชื่อว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการปล่อยดวงวิญญาณของผีบรรพบุรุษให้มารับของซึ่งญาติพี่น้องอุทิศส่วนกุศลให้ ในช่วงเวลาดังกล่าว ชาวบ้านจะเตรียมอาหารชนิดต่างๆ เช่น ขนม ข้าวต้ม อาหารหวาน คาว สุก เครื่องดื่มชนิดอื่นๆ ใส่ภาชนะหรือถาดใส่อาหารไว้ตั้งแต่เช้ามีด ฆ คราวเรือนซึ่งเป็นต้นตระกูลของแต่ละคนซึ่งในครัวเรือนดังกล่าวจะมีญาติพี่น้องมาร่วมงานทั้งกลุ่มเครือญาติ เมื่อทุกคนมาพร้อมแล้วก็จะเริ่มพิธีกรรมโดยผู้อาวุโสจะนำจุดธูปเทียนบอกกล่าวดวงวิญญาณของลูกหลานหรือบรรพบุรุษที่ล่องลับไปแล้วมากินอาหารที่จัดเตรียมไว้ให้กินแล้วก็ขอให้มีความสุขและขอพรให้ลูกหลานที่มีชีวิตอยู่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความสุขและจากนั้นสมาชิกในชุมชนจะไปร่วมทำบุญตักบาตรที่วัดนาครินทร์ เป็นอันเสร็จพิธี

เดือนสิบเอ็ด :

ประเพณีบุญออกพรรษา จัดขึ้นในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งครบกำหนด ๓ เดือนในช่วงเข้าพรรษาโดยพระภิกษุสงฆ์จะออกพรรษาเนื่องจากชาวบ้านหมดภาระในการทำไร่ทำนาและหมดช่วงฤดูฝน มูลเหตุที่ทำให้เกิดบุญเข้าพรรษาเนื่องจากพระภิกษุสงฆ์สมณะได้มารวมกันที่วัด โดยจะไปค้างคืนที่อื่นไม่ได้ตั้งนั้นในช่วงออกพรรษาภิกษุสงฆ์จะออกไปปวารณา คือ การเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนกันได้ก่อนแยกย้ายไปทำนาที่อื่นๆ หรือบางรูปลาสิกขาบทในช่วงนี้

ทางด้านอุบาสกอุบาสิกาในช่วงนี้ก็จะมีการเตรียมขนม ข้าวต้มอาหารหวานคาวเตรียมไปทำบุญที่วัดฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัดในช่วงค่ำ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปีชาวบ้านสังกัดวัดนาครินทร์ (บ้านระวะ บ้านพลึง บ้านชีนาค บ้านชีนาคน้อย) จะร่วมทำต้นปราสาทผึ้ง หมู่บ้านละ ๑ ปราสาท ก่อนจะนำมาแห่พร้อมกันรอบอุโบสถ แล้วเจริญพุทธมนต์เย็นรับศีลอาราธนาพระปริตรพร้อมกัน และถวายต้นปราสาทผึ้งตามลำดับคติความเชื่อว่าการทำต้นปราสาทผึ้ง เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับและตั้งปรารภนาหากเกิดในภพมนุษย์ขอให้เป็นผู้มีศรีสุข นอกจากนี้ยังทำเพื่อรวมพลังสามัคคีทำบุญทำกุศลร่วมกัน

การทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ ดำเนินการในช่วง ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปีโดยเริ่มกิจกรรมในช่วงเช้าชาวบ้านจะมารวมกันที่วัดไหว้พระรับศีลก่อนที่พระสงฆ์จะได้ออกบิณฑบาต จากผู้มาร่วมกิจกรรมโดยมีการจัดขบวนในการออกรับบิณฑบาตโดยมีเห่ามโหรีนำขบวนต่อด้วยเทพบุตร เทพธิดา พระพุทธรูปประจำวัด และพระสงฆ์ทั้งหมดที่จำพรรษาอยู่ที่วัดโดยพระสงฆ์บิณฑบาตสามรอบ คือ รอบแรก ใส่ดอกไม้ ธูปเทียน และจัดปัจจัย รอบสองใส่ข้าวสารอาหารแห้ง และรอบสามใส่ข้าวสุกและอาหาร เมื่อเสร็จพิธี พุทธศาสนิกชนเข้าสู่บริเวณประจำพิธีและถวายต้นดอกไม้เงิน ดอกไม้ทอง สำหรับพระภิกษุซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะเรียงมาถวายวัด เป็นอันเสร็จพิธี

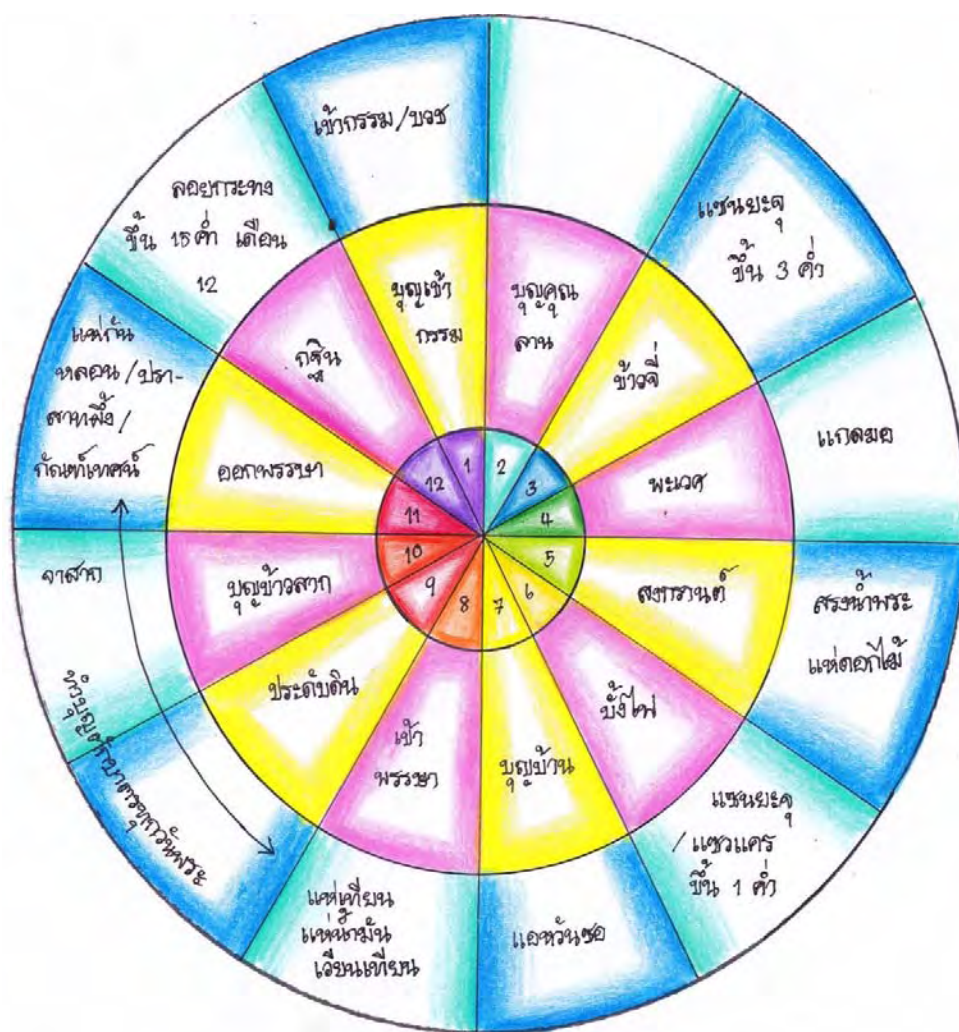
การเล่นกันหลอน นับเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องโดยหมู่บ้านจะจัดกลุ่มกันไปเล่นกันหลอนในหมู่บ้านต่างๆ เพื่อขอรับเงินบริจาคสมทบกับต้นดอกไม้ของหมู่บ้านถวายวัดในช่วงออกพรรษา ส่วนใหญ่หมู่บ้านจะนัดหมาย นัดแนะกันออกไป เล่นกันหลอนในช่วงก่อนถึงเทศกาลออกพรรษาในราว ๑๕ วัน ประเพณีนี้เน้นเป็นการสร้างความสนุกสนานผ่อนคลายและร่วมกันทำบุญก่อนที่จะเก็บเกี่ยวผลผลิตในไร่นาของตนเอง

เดือนสิบสอง : บุญกฐิน

บุญกฐินเป็นบุญถวายผ้าไตรจีวรแด่พระสงฆ์ซึ่งจำพรรษาแล้วเริ่มตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันเพ็ญ ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นช่วงเวลาในการถวายกฐิน โดยเจ้าภาพจะมีการจองวัด และกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวาร ตลอดจนบริวารอื่นๆ และเครื่องไทยทานก่อนนำกฐินไปทอดจะมีงานสมโภชกฐินวันรุ่งขึ้นก็เคลื่อนกฐินไปที่วัด ถวายให้พระสงฆ์ เป็นอันเสร็จพิธี

ชาวบ้านนรจะเข้าไปร่วมในการทำบุญกฐินที่วัดนาครินทร์เป็นประจำทุกปีซึ่งในแต่ละปีจะมีเจ้าภาพมาจององค์กฐินทุกๆ ปีมีทั้งเจ้าภาพจากกรุงเทพฯ และเจ้าภาพในชุมชนสลับสับเปลี่ยนกันไป

จากประเพณีของชุมชนบ้านนรที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถแสดงเป็นปฏิทินวัฒนธรรมได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๔-๑ ปฏิทินประเพณีชุมชนบ้านนงระ ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๒ การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน

จากการเก็บข้อมูลพบว่าในชุมชนบ้านนงระมีกลุ่มองค์กรทางการเงินทั้งหมด ๙ กลุ่ม ซึ่งมีความเป็นมา วัตถุประสงค์ และการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ กลุ่มกองทุนแก้ไขความยากจน

ความเป็นมา

ความยากจนของประชาชนชาวชนบทเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกรัฐบาลมุ่งแก้ไขให้หมดไป โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินงานโครงการ กข.คจ. ระยะที่ ๑ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๙ และขยายถึง พ.ศ. ๒๕๔๐ จำนวน ๑๑,๖๐๘ หมู่บ้านและมีมติอีกครั้งเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๐ เห็นชอบให้ กระทรวงมหาดไทยดำเนินงานโครงการ กข.คจ. ระยะที่ ๒ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๔ หมู่บ้าน รงระได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณจำนวน ๒๘๐,๐๐๐ บาท สนับสนุนเงินทุนในระดับหมู่บ้าน สำหรับครัวเรือนเป้าหมายไปประกอบอาชีพ โดยไม่มีดอกเบี้ยและมอบอำนาจให้คณะกรรมการ กองทุน กข.คจ. ประจำหมู่บ้านรับผิดชอบบริหารจัดการเงินทุนของหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

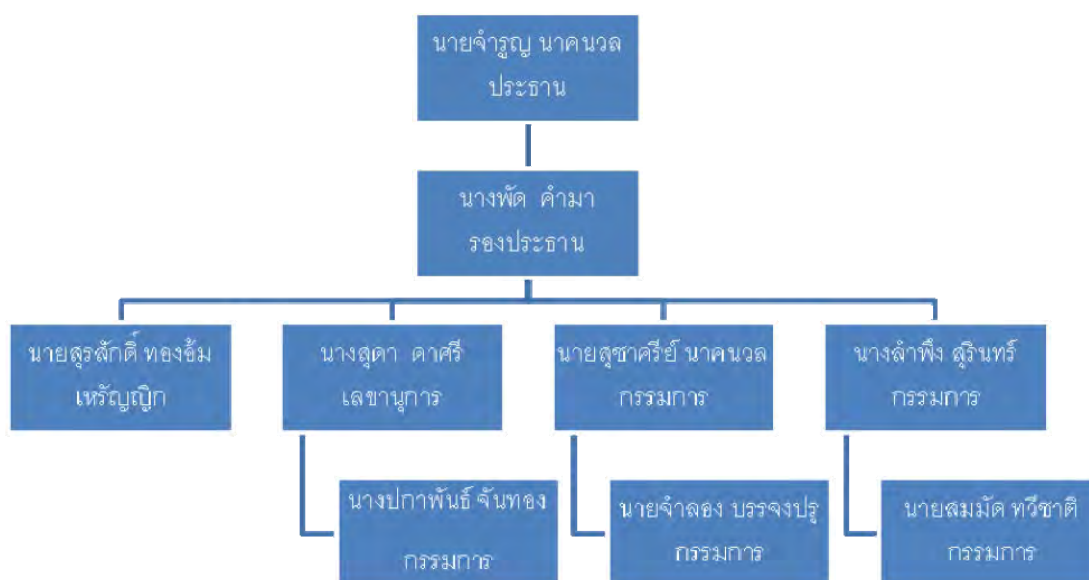
๑. เพื่อให้ครัวเรือนยากจนในหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๑ ได้รับความช่วยเหลือ เงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสม มีรายได้สูงขึ้นพ้นเส้นความยากจน
๒. เพื่อให้หมู่บ้านในชนบทได้รับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การปรับปรุงโครงสร้าง พื้นฐาน การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทางการศึกษา วัฒนธรรม สาธารณสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านต้นแบบให้สูงขึ้น
๓. เพื่อให้หมู่บ้านในชนบทเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองตลอดไป ประชาชน เกิดความร่มเย็นเป็นสุข มีความอุดมสมบูรณ์ มั่งคั่งยิ่ง ๆ ขึ้น

การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการกลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน(กข.คจ) บ้านร่งระ ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการกองทุน ในหมู่บ้านบริหารจัดการกองทุน โดยกำหนดให้ประชุม คณะกรรมการปีละ ๒ ครั้ง โดยมีการบริจาคค่าดำเนินงานเพื่อพิจารณาปล่อยให้สมาชิกยืมเงินไป ประกอบอาชีพโดยพิจารณาให้กู้ยืมตามโครงการที่ครัวเรือนนำเสนอต่อคณะกรรมการ ในครั้งแรก

คณะกรรมการพิจารณาให้สมาชิกครั้งแรกไม่เกิน ๒,๘๐๐ บาทต่อคน ปัจจุบันกองทุนแก้ไขปัญห ความยากจนมีเงินทุนทั้งสิ้นจำนวน ๒๘๐,๐๐๐ บาท โดยให้สมาชิกยืมเงินไปประกอบอาชีพ โดยไม่ มีดอกเบี้ยกำหนดชำระคืนเป็นงวด ๆ ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ ปี ปัจจุบันสมาชิกกู้ยืมเงินจำนวน ๗๐ ราย คิดเป็นเงินจำนวน ๒๒๔,๕๕๑ บาท ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีลูกหนี้ผิดสัญญา ๑๔ ราย เป็นเงิน จำนวน ๕๓,๓๐๐ บาท

โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหความยากจน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เกรียฎีก เลขานุการ และกรรมการ โดยมีผู้รับผิดชอบในแต่ละตำแหน่ง ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๔- ๒ โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหความยากจน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนแก้ไขปัญหความยากจน (กข.คจ.) สรุปผล ใน 4 ประเด็น คือ สถานการณ์ปัญหา จุดแข็ง ข้อเสีย และแผนพัฒนาหรือความต้องการ ได้ดังนี้

สถานการณ์ปัญหา	จุดแข็ง	ข้อเสีย	แผนพัฒนาหรือความต้องการ
๑. กองทุนแก้ไขปัญหาคายากจน(กข.คจ) เป็นกองทุนที่ให้หมู่บ้าน ยืมไปประกอบอาชีพ โดยไม่มีดอกเบี้ย ส่งผลให้สมาชิกไม่มีความกระตือรือร้นที่จะกู้ยืมเงิน ๒. ตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้กู้ยืมเงิน โดยไม่คิดอัตราดอกเบี้ย ส่งผลให้ การเพิ่มขึ้นของ กองทุนไม่มีการงอกเงยขึ้น ๓. สมาชิกที่ยืมเงินไป ประกอบอาชีพบางราย ผิดสัญญาไม่ชำระคืน ตามที่กำหนดไว้ใน ระเบียบข้อบังคับ ๔. การดำเนินการไม่มีความต่อเนื่อง ไม่มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การทำงานขาด ช่วงทั้งช่วงในการดำเนิน กิจกรรม ๕. กองทุนแก้ไขปัญหาคายากจน ประสบ ปัญหาชะงักขาดความ	๑. เป็นกองทุนกู้ยืมที่ไม่มีดอกเบี้ยในการ ดำเนินการ สมาชิก สามารถนำเงิน ลงทุนในการ ประกอบอาชีพ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้ สมาชิกและชุมชน ๒. กองทุนแก้ไขปัญหาคายากจน กำหนด ให้มีการ ชำระคืนเป็นราย งวด ระยะเวลาการ ชำระคืนไม่เกิน ๕ ปี ซึ่งเป็นการเปิด โอกาสให้สมาชิกนำ เงินไปลง ๓. สมาชิกในชุมชนมี เงินทุนหมุนเงินใน การประกอบอาชีพ โดยที่ไม่มีดอกเบี้ย	๑. สมาชิกในชุมชนมี หนี้สินเพิ่ม ๒. การชำระเงินยืมไม่ ตรงตามกำหนดใน สัญญากู้ยืม ๓. เป็นกองทุนที่ไม่มี ดอกเบี้ยในการกู้ยืม ๔. คณะกรรมการไม่มี ค่าตอบแทนในการ ทำงาน	๑. ให้สมาชิกมีการ สมทบทุนเพื่อ พัฒนากองทุนให้ มี การเติบโตเป็น กองทุนชุมชน ๒. อยากให้มีการ ปรับปรุง ให้คิด อัตราดอกเบี้ย เพื่อให้เหมาะสมกับ การพัฒนากองทุน ให้สอดคล้องกับ การพัฒนากองทุน อื่น ๆ ๓. ให้นำกองทุน กข.คจ ไปบูรณา การร่วมกันกับ กองทุนอื่น ๆ และ พัฒนาสู่การเป็น สถาบันการเงิน ชุมชนและจัด สวัสดิการสำหรับ ชุมชน

สถานการณ์ปัญหา	จุดแข็ง	ข้อเสีย	แผนพัฒนาหรือความต้องการ
ต่อเนื่อง ใน พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๙ ทั้งช่วง เนื่องจากแกนนำชุมชน ในขณะนั้น ไม่ใส่ใจ ติดตามผลในการ ดำเนินงาน ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ แกนนำหมู่บ้าน จึงแก้ไขปัญหาโดยเชิญ สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอปรารักษ์ มาสร้าง กระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ค้นหา แนวทางใน การแก้ไขปัญหาของ กองทุน กข.คจ จน สำเร็จลุล่วง			

๔.๒.๒ กองทุนหมู่บ้านนรระ

ความเป็นมา

ตามที่รัฐบาลได้อนุมัติให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน ชุมชนเมืองเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง สร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจในชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต ซึ่งได้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยหมู่บ้านนรระ ตำบลตูม อำเภอปรารักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ยื่นเรื่องเพื่อขอจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านต่อคณะกรรมการสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในระดับอำเภอและได้รับโอนเงินครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวนเงินงบประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

วัตถุประสงค์

๑. เป็นแหล่ง เงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วนและการนำไปสู่การสร้างทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
๒. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระเบียบ และบริหารเงินทุนของตนเอง
๓. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้าง และพัฒนาความคิดที่ริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
๔. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในอนาคต
๕. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ของสังคมประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นตอนการก่อตั้งก่อเกิดกองทุนหมู่บ้าน

ภายหลังรัฐบาลกำหนดนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ขึ้น ทางอำเภอปรากฏโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ แจ้งให้หมู่บ้านดำเนินการประชุมเพื่อ ก่อตั้งกลุ่มองค์กร กองทุนหมู่บ้านขึ้น โดยหมู่บ้านรณรงค์มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๑. ผู้ใหญ่บ้านเชิญชวนหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านทุกครัวเรือนมาประชุมประชาคม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในแนวคิด แนวทาง นโยบายการดำเนินงานของรัฐบาลตามโครงการ กองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท
๒. ผู้ใหญ่บ้านแจ้งให้ที่ประชุมคัดเลือกผู้อาวุโสในที่ประชุม เพื่อทำหน้าที่เป็น ประธานดำเนินการในที่ประชุม เพื่อคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๙ – ๑๕ คน
๓. หมู่บ้านรณรงค์ได้คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในครั้งแรกจำนวน ๙ คน โดยมีนายสน นาคนวล (ผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น) เป็นประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
๔. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ดำเนินการยกร่างระเบียบข้อบังคับกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองและประกาศรับสมัครสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน
๕. ดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในปัจจุบัน

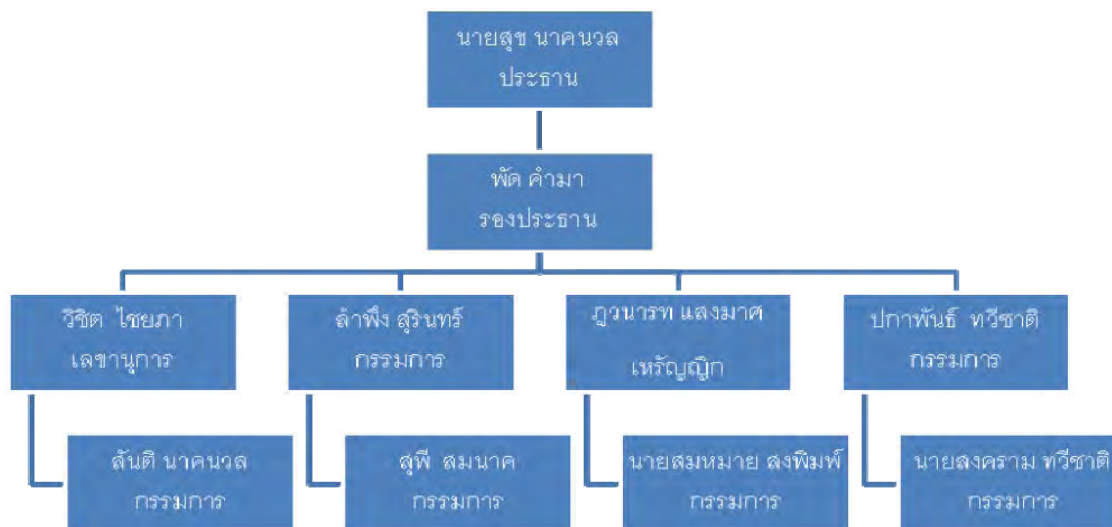
ปัจจุบัน กองทุนหมู่บ้านรณรงค์มีสมาชิกรวม ๖๘ ราย คณะกรรมการ ๑๑ คน มีนายสุข นาคนวน เป็นประธานคณะกรรมการ ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีเงินทุน (บัญชี ๑) ๑,๓๔๕,๑๔๒.๙๔ บาท เงินทุนในบัญชี ๒ ค้างบัญชี จำนวน ๒๑๓.๖๐ บาท มีเงินสมาชิกถือหุ้น ๔๖,๔๕๐ บาท เงินสะสมออมทรัพย์ของสมาชิก ๖๖,๕๓๐ บาท ด้านหนี้สินกองทุน ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านได้ดำเนินการปล่อยเงินกู้ ให้สมาชิก ดังนี้

- หนี้สินปล่อยกู้บัญชี ๑	๕๕ ราย เป็นเงิน ๑,๑๐๗,๐๐๐ บาท
- หนี้สินปล่อยกู้บัญชี ๒	๙ ราย เป็นเงิน ๑๐๘,๕๐๐ บาท
รวมสมาชิกที่กู้	๖๔ ราย รวมเป็นเงิน ๑,๒๑๕,๕๐๐ บาท

โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก เลขานุการ และกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้มาจากการที่สมาชิกเลือกตั้งที่ประชุม สมาชิกเลือกตั้งและโหวตเสียง บุคคลที่มีความเหมาะสม มีคุณสมบัติครบถ้วน ในการเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง ครึ่งละ ๒ ปี ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระ และสามารถกลับมาดำรงตำแหน่งได้อีก

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีหน้าที่การจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบริหารงานตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ การปล่อยเงินกู้ ให้สมาชิก การจัดเก็บเอกสารประชุม รายงานทางการเงิน การปิดงบดุลประจำปี ติดตามหนี้เมื่อถึงเวลากำหนดชำระ และรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทราบ

โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวข้างต้นมีผู้รับผิดชอบในแต่ละตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๕-๓ โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านร่องระ ได้กำหนดแนวทางในการปันผลงบประมาณประจำปี ๒๕๕๒ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

บัญชี๑ ปี๒๕๕๒	ร้อยละ	เป็นเงิน	บัญชี๑ ปี๒๕๕๒	ร้อยละ	เป็นเงิน
ยอดเงินปันผล ๖๖,๗๓๘ บาท	(%)	(บาท)	ยอดเงินปันผล ๔,๗๖๖,บาท	(%)	(บาท)
๑.ตอบแทนคณะกรรมการ	๑๕	๙,๑๐๘	๑.ตอบแทนคณะกรรมการ	๑๕	๗๑๕
๒.สมทบกองทุน	๑๕	๙,๑๐๘	๒.สมทบกองทุน	๕	๒๓๘
๓.เฉลี่ยคืนผู้กู้	๒๐	๑๒,๑๔๔	๓.เฉลี่ยคืนผู้กู้	๒๐	๙๕๓
๔. ทุนการศึกษา	๑๐	๙,๑๘๐	๔. ทุนการศึกษา	๑๐	๔๗๗
๕. สาธารณประโยชน์	๑๐	๖,๐๒๗	๕. สาธารณประโยชน์	๑๐	๔๗๗
๖.ประกันความเสี่ยง	๑๐	๖,๐๒๗	๖.ประกันความเสี่ยง	๕	๒๓๘
๗.สวัสดิการชุมชน	๑๕	๙,๑๐๘	๗.สวัสดิการชุมชน	๑๐	๔๗๗
๘.อื่นๆ	๕	๓,๐๓๖	๘.อื่นๆ	๕	๒๓๘
รวม	๑๐๐	๖๖,๗๓๘	รวม	๑๐๐	๔,๗๖๖

การดำเนินกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

๑. กิจกรรมการรับประทานอาหารร่วมกัน เมื่อถึงคราวสิ้นปี มีการปิดงบดุลประจำปีของกองทุนหมู่บ้านเพื่อจัดสรรผลกำไรประจำปีแก่สมาชิก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะมีการจัดกิจกรรมให้สมาชิกกองทุนมาร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน สมาชิกกองทุนและคณะกรรมการมีการเล่นและแสดงสนุกสนานร่วมกัน ซึ่งถือเป็นการคืนผลกำไรให้สมาชิก และเพื่อสร้างความรักสามัคคี ให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มองค์กร โดยการปิดงบดุลดำเนินการในวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม ของทุกปี

๒. กิจกรรมการประชุมของกองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านจะมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ให้มีการประชุมสามัญประจำปีของทุกปี ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อชี้แจงบัญชีรายรับ – รายจ่าย และคัดเลือกคณะกรรมการแทนชุดเดิมที่หมดวาระลงไป และพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้แกสมาชิกในแต่ละปี ในบางปีจะมีการทบทวนกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือไม่ จะมีการแก้ไขหรือไม่อย่างไร นอกจากนั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังมีการ ประชุมประจำเดือนสำหรับคณะกรรมการเดือนละครั้ง เพื่อมอบหมายหน้าที่ของคณะกรรมการ วางแผนการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้าน

๓. การจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านเป็นนิติบุคคล ใน พ.ศ. ๒๕๕๑ กองทุนหมู่บ้านรณะ ได้ดำเนินการยื่นเรื่องขอจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านเป็นนิติบุคคลตามนโยบายของรัฐบาล นายทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน ลงนามให้กองทุนหมู่บ้านรณะ เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เรียบร้อย แล้ว

๔. การเพิ่มทุนเงินกองทุนหมู่บ้าน ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ รัฐบาลได้มีมติให้กองทุนหมู่บ้านที่มีความพร้อมยื่นเรื่องเพื่อขอรับการสนับสนุนการเพิ่มทุนจากรัฐบาลเพื่อนำงบประมาณมาให้สมาชิกกู้ยืมเพิ่มเติมตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด กองทุนหมู่บ้านรณะได้ดำเนินการขอเพิ่มทุนจากรัฐบาล ในวงเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๕. การจัดสวัสดิการชุมชนโดยกองทุนหมู่บ้าน ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ กองทุนหมู่บ้านรณะได้ริเริ่มดำเนินการ แก่ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านให้มีการจัดสรรสวัสดิการให้แกสมาชิกให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นซึ่งในแต่ละปีกองทุนหมู่บ้านจะมีการจัดสรรผลกำไรร้อยละ ๑๕ เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน และจัดสรรให้สมาชิกตามกิจกรรมดังนี้

- สวัสดิการช่วยเหลืองานศพ ๒๐๐ บาท
- สวัสดิการเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลครั้งละ ๕๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานแต่งงาน ๒๐๐ บาท

- สวัสดิการช่วยเหลืองานบวช ๒๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานสู่ขวัญ ๒๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลือแกลมอ ๒๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลือขึ้นบ้านใหม่ ๒๐๐ บาท

สำหรับในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กองทุนหมู่บ้านจัดสวัสดิการจากผลกำไร ร้อยละ ๑๕ คิดเป็นเงิน ๙,๑๐๘ บาท โดยในปีนี้ได้จัดสรรสวัสดิการให้สมาชิก เป็นเงิน จำนวน ๔,๗๐๐ บาท จำนวน ๑๖ คน จำแนกเป็นสวัสดิการในการรักษาตัวที่โรงพยาบาล จำนวน ๕ ราย สวัสดิการช่วยเหลือในงานประเพณี จำนวน ๑๑ ราย

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านระยะ สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน	ความต้องการพัฒนา
- มีเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ - สมาชิกชำระหนี้ตามสัญญาหรือเวลาที่กำหนด ไม่มีปัญหาการค้างส่งเงินกู้ - สมาชิกเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ - สมาชิกมีการออมเงินกับกองทุนหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ	- สมาชิกเป็นหนี้สินมากขึ้น - สมาชิกไม่มาประชุม ขาดความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง - สมาชิกมีหนี้สินมากขึ้น หมุนเงินไม่ทันเป็นหนี้สินเรื้อรัง	- พัฒนากองทุนหมู่บ้านไปสู่ธนาคารหมู่บ้านหรือสถาบันการเงินชุมชนที่มีการจัดสวัสดิการชุมชน - เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน - นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงานกองทุนหมู่บ้านให้มากขึ้น - จัดอบรมเพิ่มพูนทักษะแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้กล้าแสดงออก สามารถเป็นวิทยากรได้

๔.๒.๓ กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ความเป็นมา

ภัยพิบัติจากยาเสพติด นับเป็นวิกฤติที่ร้ายแรงที่สุดอย่างหนึ่งของประเทศ และนับวันมีแต่จะรุนแรงมากยิ่งขึ้น ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา วิกฤติดังกล่าวเป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ ซึ่งเป็นพ่อและแม่ของแผ่นดิน ทรงมีพระปริวิตก ทรงเรียกร้องให้พลสกนิกรชาวไทยทั่วประเทศ ร่วมแรงร่วมใจกันเอาชนะวิกฤติปัญหานี้ โดยในช่วงหลายสิบปีก่อนหน้านี้ ทรงเล็งเห็นภัยพิบัติของปัญหายาเสพติด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานทรัพย์ ส่วนพระองค์เริ่มโครงการหลวงเมื่อ ปี พ.ศ.๒๕๑๒ (ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิโครงการหลวงตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕) ซึ่งเป็นพระบรมราโชบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาชาวเขาให้อยู่อาศัยและทำมาหากินเป็นหลักแหล่ง เลิกการทำลายป่าและเลิกการปลูกฝิ่น ความสำเร็จของโครงการหลวง เป็นที่ยอมรับและรู้จักแพร่หลายในนานาประเทศ จนได้รับรางวัลแมกไซไซ(Raymond Magsaysay Award) ในสาขา International Understanding เมื่อ พ.ศ.๒๕๓๑ ดังความตอนท้ายของประกาศเกียรติคุณว่า “จากการให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลของนานาประเทศและร่วมกันประสานงาน โดย หลายหน่วยงานในชาติ โครงการหลวงได้มีส่วนช่วยลดยาเสพติดพิษร้ายแรงของโลกลง และยังช่วยยกระดับความมั่นคงอยู่ดีกินดีแก่ชาวเขาทั้งหลายด้วย”

ด้วยความห่วงใยของ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ ได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ผ่านเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส.) เพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดังพระราชปณิธาน "แม่ของแผ่นดิน"และเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านในการเฝ้าระวังยาเสพติดอย่างยั่งยืนและ เป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้านที่ได้รับเงินพระราชทานขวัญฤๅ ๘,๐๐๐ บาท มาตั้งเป็น "กองทุนแม่ของแผ่นดิน"

บ้านนรระ ได้รับเงินทุนพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดินในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โดย นายจำรูญ นาคนวล ผู้ใหญ่บ้านนรระ ได้เข้าร่วมกิจกรรมการรับเงินทุนพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ณ เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี จำนวนเงิน ๘,๐๐๐ บาท และจัดพิธีต่อยอดเฉลิมฉลองเงินทุนพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และจัดกิจกรรมการต่อยอดเงินทุนเพื่อเป็นชนบัตร์ขวัญ

ถูกและเป็นสิริมงคล ได้เงินทุนทั้งสิ้น ๔๒,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นกองทุนในการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหา ยาเสพติดในชุมชน

แนวคิดการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อ เป็นการถวายเป็นความจงรักภักดีแก่สถาบันพระมหากษัตริย์และเพื่อเป็นการพัฒนาให้ กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นศูนย์รวมจิตใจของคน จึงมีแนวคิดขยายต่อยอด ดังนี้

๑. กองทุนแม่ของแผ่นดิน ถือเป็นสิริมงคลสูงสุด เมื่ออยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนใดก็เปรียบเสมือนกำลังใจของพระองค์ท่านที่พระราชทานให้กับหมู่บ้านในการทำความดีปกปักรักษาท้องถิ่นของตัวให้รอดพ้นจาก ภัยอันตรายและสร้างความเข้มแข็งในชาติ

๒. กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นกองทุนขวัญถุงสำหรับหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับพระราชทานเพื่อความมุ่งหมายสร้างให้เป็นศูนย์รวมของกองทุนทั้งหมด ภายในหมู่บ้านและให้เป็นตัวแทนของกองทุนที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการทำ ความดีทั้งกายใจการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมของหมู่บ้าน/ชุมชนหรือกองทุนเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ การที่กองทุนแม่ของแผ่นดินหมดสิ้นไปย่อมหมายความว่าถึง ตัวแทนของความดีหมดสิ้นลงด้วยทุกคนในหมู่บ้าน/ชุมชนจึงต้องปกปักรักษาให้ ออก งามไม่สูญสลาย

๓. กองทุนแม่ของแผ่นดิน ใช้เป็นเงื่อนไขกระตุ้นความตื่นตัวของชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองมาก ยิ่งขึ้นและเป็นแบบอย่างของการพัฒนา การพึ่งตนเอง การระดมทุนในชุมชน และเป็นแบบอย่างของการบูรณาการเพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่าง ยั่งยืน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นกองทุนสำหรับป้องกัน เผาระวัง และแก้ไขปัญหายาเสพติด แบบยั่งยืนในหมู่บ้าน

๒. เพื่อเป็นกองทุนสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นศูนย์รวมของความสามัคคี ความเสียสละ ความร่วมแรงร่วมใจของชุมชนเพื่อก่อให้เกิดสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน

๓. เพื่อเป็นกองทุนสำหรับส่งเสริมกิจกรรม การพัฒนาแบบพอเพียงในหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ การพึ่งพาตัวเองและการพึ่งพากันเองของชุมชน

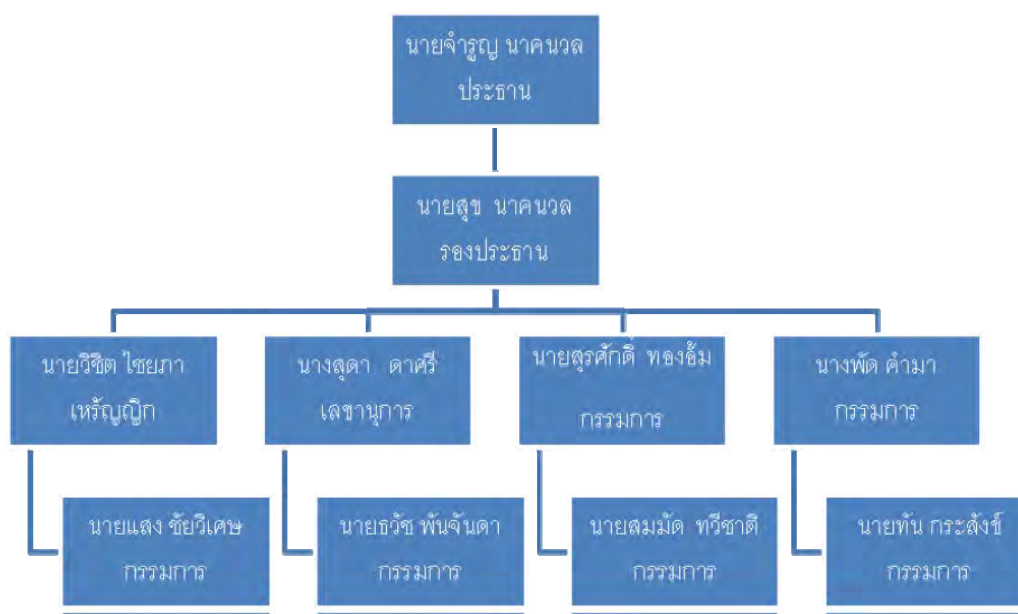
กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านนรณะ มีดังนี้

๑. กิจกรรมการมอบเงินทุนสมทบการจัดงานต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งงานบุญประเพณี งานมงคล งานอวมงคล งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานสู้ขวัญในชุมชน เป็นต้น โดยชุมชนจะดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ช่วยงานครั้งละ ๓๐๐ บาทต่องาน ภายหลังจากเสร็จกิจกรรม เจ้าภาพในแต่ละงานจะมีการสมทบทุนต่อยอดกิจกรรม ตามกำลังศรัทธา เพื่อเป็นการต่อยอดกองทุนแม่ของแผ่นดินต่อไป

๒. กิจกรรมการใช้จ่ายเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมการพัฒนา สาธารณประโยชน์ในชุมชน และจัดซื้อเครื่องเสียงไว้ใช้จ่ายในกิจกรรมการพัฒนา

๓. กิจกรรมกองทุนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน โดยให้สมาชิกยืมเงินไปใช้จ่ายเมื่อมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนในครัวเรือน ก็จะแจ้งให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินทราบ และพิจารณาเงินยืมให้สมาชิกเงินยืมตามความจำเป็นและความเหมาะสม โดยให้สมาชิกยืมเงินระยะเวลาไม่เกิน ๓ เดือน เมื่อชำระคืนแล้วสมาชิกจะสมทบเงินคืนสู่กองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อเพิ่มทุนให้งอกเงยขึ้น ปัจจุบันกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านนรณะให้สมาชิกยืมเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินจำนวน ๑๕ ราย เป็นเงิน ๒๖,๕๐๐ บาท ปัจจุบันมีเงินทุนในบัญชีจำนวน ๑๐,๗๕๑ บาท รวมเงินทุนคงเหลือ ๔๐,๗๒๗ บาท ทั้งนี้การพิจารณาใช้จ่ายเงินกำหนดให้มีเงินคงเหลือในบัญชีธนาคารไม่ต่ำกว่า ๘,๐๐๐ บาท

โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เกรียนุฎิก และกรรมการ โดยมีผู้รับผิดชอบในตำแหน่งดังกล่าว ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๔-๔ โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านร่งระ สรุปผลได้ดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน	ความต้องการพัฒนา
- มีเงินทุนชุมชนไว้ใช้ให้สมาชิกยืมในเวลาจำเป็น เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน - มีเงินทุนเป็นกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน - กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเงินทุนพระราชทาน ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯซึ่งเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ทำให้มีความยึดเหนี่ยวทางจิตใจ กระตุ้นให้กระทำในสิ่งที่ดีงาม	- สมาชิกบางรายที่ยืมเงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดินแล้วส่งคืนเงินยืมไม่ตรงตามกำหนดเวลาตามสัญญาที่ระบุไว้ - การใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยไม่มีการใช้จ่ายเพื่อการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดในชุมชน	- เน้นกิจกรรมการรณรงค์การแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน - พัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินให้เป็นกองทุนพัฒนาสาธารณะประโยชน์ และสนับสนุนกิจกรรมการจัดสวัสดิการชุมชน - จัดกิจกรรมสนับสนุน การออกกำลังกายและสนับสนุนการเล่นกีฬาในชุมชน

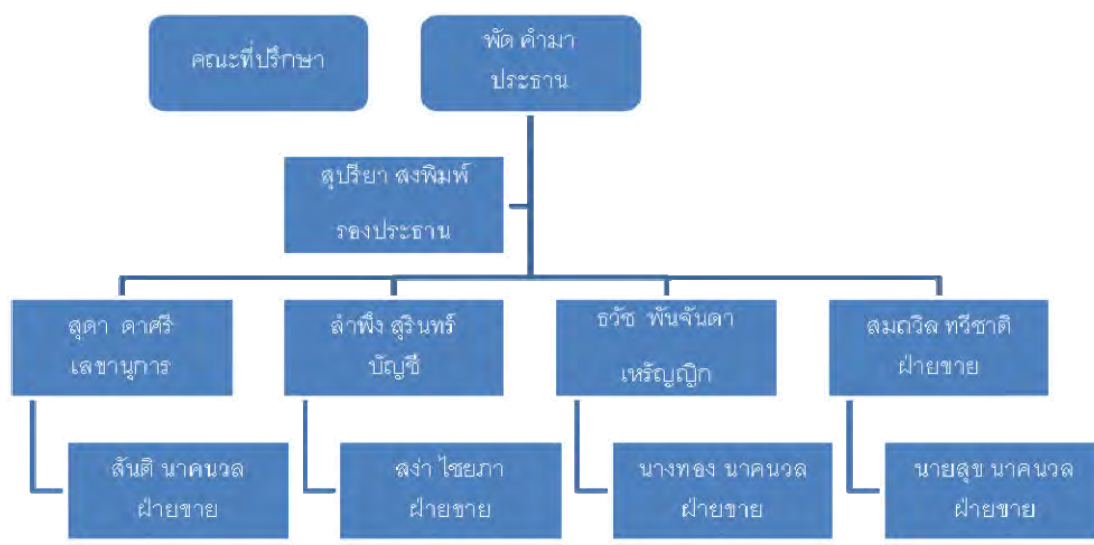
๔.๒.๔ กลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านหรงระ

กลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านหรงระก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยนายอนุกลกิจ ทวีชาติ นายสรรรถัญญา กระสังข์ นายจำรูญ นาคนวล และทีมงาน ได้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มฟื้นฟูภูมิปัญญาเก่าขึ้น โดยมีผลกำไรจากการดำเนินการของกลุ่มดังกล่าวแล้วสมทบกองทุนเพื่อจัดตั้งร้านค้าชุมชนจำนวน ๕,๗๐๐ บาทและระดมทุนจากสมาชิกลงทุนคนละ ๓๐๐ บาท จำนวน ๑๔ คน รวมเป็นเงิน ๔,๒๐๐ บาท รวมเงินลงทุนในตอนเริ่มต้น ๙,๙๐๐ บาท นำมาลงทุนซื้อสินค้าเพื่อมาจำหน่าย เปิดเป็นร้านค้าชุมชนในระยะต้นได้เช่าที่ทำการผู้ใหญ่บ้านปีละ ๕๐๐ บาท เป็นสถานที่ในการจำหน่ายสินค้า

การจัดตั้งร้านค้าชุมชนนั้นก่อตั้งขึ้นบนแนวคิดที่ต้องการให้สมาชิกได้ซื้อสินค้าที่มีราคาถูก เนื่องจากในระยะที่ก่อตั้งร้านค้าดังกล่าวในหมู่บ้านหรงระมีร้านค้าของภาคเอกชนจำหน่าย โดยการตั้งราคาผูกขาดเพียงไม่กี่ร้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกพึ่งพาตนเองจึงจัดตั้งร้านค้าชุมชนขึ้นบริหารจัดการเอง มีผลกำไรนำมาเฉลี่ยคืนกำไรสู่สมาชิกและชุมชน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม
๒. เพื่อให้สมาชิกมีความสามัคคี ในกลุ่มองค์กร
๓. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้มีสวัสดิการให้สมาชิกเมื่อยามเจ็บป่วย
๔. เพื่อให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่มองค์กร
๕. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการออม

โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มร้านค้าชุมชนประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เกรียงอุก บัญชี ฝ่ายขาย และที่ปรึกษา โดยมีผู้รับผิดชอบในตำแหน่งดังกล่าวดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๔-๕ แสดงโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มร้านค้าชุมชน

คณะกรรมการกลุ่มร้านค้าชุมชน มาจากคัดเลือกของสมาชิกผ่านมติที่ประชุม และการเลือกตั้งจากสมาชิก ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปีซึ่งจะมีการปันผล และเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมา คณะกรรมการมีวาระในการดำรงตำแหน่งไม่เกิน ๒ ปี ติดต่อกันได้ไม่เกิน ๒ วาระ คณะกรรมการร้านค้าชุมชนบ้านร่องจะต้องดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิก โดยแบ่งส่วนงานหรือฝ่ายในการปฏิบัติหน้าที่เป็น ๕ ฝ่าย ดังนี้

- ฝ่ายอำนวยการ ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มในภาพรวมทั้งหมด โดยมีประธานและเลขานุการทำหน้าที่เป็นแกนกลาง ในการประสานงานให้มีการประชุมสมาชิกเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อแจ้งผลการดำเนินงานในแต่ละเดือนให้สมาชิกทราบ สถานะทางการเงินของร้านค้าว่าขายได้มากน้อยเพียงใด และมีเงินสดในมือจำนวนเท่าใด นอกจากนั้นยังมีการเปิดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอปัญหาในการบริหารจัดการในแต่ละเดือนให้สมาชิกทราบ เช่น การมีสินเชื้อมากเกินไป การขาดเงินหมุนเวียนของร้านค้า เป็นต้น หลังจากนั้นจะมีการปรึกษาหารือกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาในแต่ละเดือนต่อไป

- ฝ่ายจำหน่ายสินค้า ทำหน้าที่ในการจำหน่ายสินค้า โดยการหมุนเวียนมาจำหน่ายเป็นวัน วันละ ๒ คน ฝ่ายจำหน่ายสินค้ามีจำนวน ๑๔ คน ในรอบหนึ่งสัปดาห์แต่ละคนรับผิดชอบมาจำหน่ายสินค้าสัปดาห์ละ ๑ วัน เปิดบริการตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ น. – ๑๙.๐๐ น. โดยขายสินค้าแล้วจะมีการบันทึกลงสมุดบัญชีรายรับ และบันทึกลงในสมุดของสมาชิกแยกเป็นรายบุคคล การขายสินค้าของคณะกรรมการฝ่ายนี้ จะไม่มีการตรวจจำนวนสินค้าในแต่ละวัน ไม่มีส่งมอบให้คนต่อไป เนื่องจากอาศัยความไว้วางใจ ความซื่อสัตย์ และมาตรการตรวจสอบทางสังคมเป็นสำคัญ

- ฝ่ายบัญชี ทำหน้าที่ ในการจดบัญชี รายงาน ความเคลื่อนไหวทางการเงิน ในด้านรายรับรายจ่ายของร้านค้าชุมชน โดยจะมีการบันทึกบัญชีทุกๆ วัน ในเวลาเย็นก่อนที่ร้านค้าชุมชนจะปิดให้บริการ โดยจะทำงานควบคู่กับฝ่ายการเงิน

- ฝ่ายการเงิน ทำหน้าที่เก็บรักษาเงินโดยทุกๆ เย็นก่อนร้านค้าชุมชนปิดให้บริการ ฝ่ายการเงินจะมารับเงินที่จำหน่ายสินค้าในแต่ละวันไปเก็บไว้ เป็นทุนหมุนเวียนซึ่งรายการทางการเงิน ของฝ่ายบัญชีและฝ่ายการเงินต้องสอดคล้องกัน ทั้งนี้การแยกบทบาทหน้าที่ของ ๒ ฝ่ายนี้ เป็นการสร้างกระบวนการตรวจสอบบัญชีและการเงินไปในตัวด้วย

- ฝ่ายจัดซื้อสินค้า ทำหน้าที่จัดซื้อสินค้ามาจำหน่าย และเป็นผู้ประเมินปริมาณสินค้า หากสินค้ามีน้อย ไม่พอขาย ก็จะซื้อสินค้าในร้านขายปลีก ที่อำเภอปรางค์กู่ โดยกำหนดให้ฝ่ายจัดซื้อไปซื้อสินค้าครั้งละ ๓ คน

- ฝ่ายสวัสดิการ ทำหน้าที่ดูแลเรื่องสวัสดิการของสมาชิกในกลุ่ม ตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด เมื่อสมาชิกกลุ่มมีกิจกรรมที่ต้องได้รับสวัสดิการตามระเบียบจะแจ้งให้ฝ่ายสวัสดิการทราบ เพื่อนำเงินมาจัดสรรสวัสดิการให้สมาชิกตามระเบียบที่กำหนดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

คุณสมบัติของคณะกรรมการ	คุณสมบัติของสมาชิก
- เป็นผู้ที่เป็นสมาชิกของร้านค้าชุมชน - เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ความเสียสละ รับผิดชอบในหน้าที่มีน้ำใจรักที่ทำงาน มีความขยัน อดทน - ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิก ให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ	- เป็นผู้ที่พำนักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านระแวง - ยินยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มอย่างเคร่งครัด - เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ - มีความซื่อสัตย์สุจริต

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ คือ สมาชิกพึงได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคืนตามระเบียบข้อบังคับที่กลุ่ม กำหนดไว้โดยเท่าเทียมกัน สมาชิกได้ซื้อสินค้าที่มีราคาถูก ประหยัด มีความเป็นธรรม สมาชิกได้รับสวัสดิการจากกลุ่มฯ ตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ และสมาชิกมีสิทธิกู้เงินจากร้านค้าชุมชน กรณีที่มีผลกำไรเหลือเพียงพอ โดยพิจารณาตามหุ้นในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ ต่อเดือน

ปัจจุบันร้านค้าชุมชนบ้านนรระ มีสมาชิกจำนวน ๕๘ ราย โดยแต่ละรายถือถือหุ้นหุ้นละ ๑๐๐ บาท ถือได้ไม่เกิน ๓๐ หุ้น ปัจจุบันสมาชิกถือหุ้นทั้งหมด ๑,๗๔๐ หุ้น คิดเป็นเงิน ๑๗๔,๐๐๐ บาท จำแนกเป็นทุนหมุนเวียนภายในร้านค้าชุมชน ๑๒๐,๕๕๕ บาท เงินสินเชื่อให้สมาชิกจำนวน ๘๕,๐๐๐ บาท สินทรัพย์ในร้าน ๑๐๕,๐๐๐ บาท การดำเนินกิจการเป็นไปด้วยดี มีสมาชิกยืมสินค้าค้างชำระบ้างแต่อยู่ในวิสัยที่สามารถบริหารจัดการได้ ซึ่งที่ผ่านมากลุ่มร้านค้าชุมชนบ้านนรระได้มีผลกำไรและได้มีการจัดสรรผลกำไรกลุ่มร้านค้าชุมชนประจำปีดังต่อไปนี้

พ.ศ.	ผลกำไรรวม (บาท)	การจัดสรรกำไรประจำปี				
		๑.ปันผลค่า หุ้น ๔๕% (บาท)	๒.เฉลี่ยคืนผู้ ซื้อ ๒๐% (บาท)	๓.ตอบแทน คณะกรรมการ ๒๐% (บาท)	๔.สมทบทุน ๑๐% (บาท)	๕.สวัสดิการ ๕% (บาท)
๒๕๕๑	๒๔๕,๕๗๗	๑๑๐,๕๐๗	๔๙,๑๑๕	๔๙,๑๑๕	๒๔,๕๕๗	๑๒,๒๗๘
๒๕๕๒	๒๕๖,๑๐๗	๑๑๕,๒๔๘	๕๑,๒๒๑	๕๑,๒๒๑	๒๕,๖๑๐	๑๒,๘๐๕
๒๕๕๓	๒๗๐,๐๐๐	๑๒๑,๕๐๐	๕๔,๐๐๐	๕๔,๐๐๐	๒๗,๐๐๐	๑๓,๕๐๐

กิจกรรมของกลุ่มร้านค้าชุมชน มีดังนี้

๑. การประชุมของกลุ่มดำเนินการ ๒ ลักษณะ คือ ประชุมประจำเดือน ประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง โดยเชิญประชุมทั้งคณะกรรมการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มทุกคนเข้าร่วมประชุมเพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหา และความเคลื่อนไหวของกลุ่ม และจะมีการรายงานฐานะทางการเงินให้สมาชิกทราบในทุก ๆ เดือน นอกจากนั้นยังมีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในรอบเดือนมานำเสนอเพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน อีกรูปแบบหนึ่งคือการประชุมสามัญประจำปีจะดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี เพื่อสรุปผลดำเนินงานประจำปี ปันผลให้สมาชิก คัดเลือกคณะกรรมการบริหารชุดใหม่

๒. การทำบุญเลี้ยงพระประจำปี เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของกลุ่มร้านค้าชุมชน เมื่อจัดกิจกรรมประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิกขึ้น จะนิมนต์พระสงฆ์จากวัดนาครินทร์มาฉันภัตตาหาร และรับศีล รับพร ถวายปัจจัยไทยธรรม เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตสำหรับกลุ่มร้านค้าชุมชนและสมาชิกทุกคน นอกจากนั้นยังมีการจัดอาหารสำหรับเลี้ยง สมาชิกและลูกค้าของกลุ่มร้านค้าชุมชน เรียกว่ากิจกรรมขอบคุณลูกค้าที่ช่วยกันอุดหนุนสินค้าจากร้านค้าชุมชน

๓. การให้สมาชิกร้านค้าชุมชนกู้เงิน สวัสดิการเพื่อใช้ในยามจำเป็นฉุกเฉินเร่งด่วน สมาชิกก็จะมากู้เงินไปใช้ โดยกลุ่มคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑ ต่อเดือนปัจจุบันมีสมาชิกมากู้เงินกลุ่มเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๘,๐๐๐ บาท

กิจกรรมการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกในกลุ่มร้านค้าชุมชน ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน โดยมีความมุ่งหมายในการสนับสนุนให้สมาชิกได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มซึ่งมีผลกำไรจากการดำเนินงาน หักเข้ากองทุนสวัสดิการกลุ่มเพื่อช่วยเหลือสมาชิก และได้มีการจัดสวัสดิการชุมชนช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

๑. สวัสดิการการรักษาพยาบาล กำหนดให้จ่ายสวัสดิการสำหรับสมาชิกที่เจ็บป่วยต้องนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล เป็นผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาล กลุ่มจ่ายสวัสดิการให้สมาชิก ๒๐๐ บาท

๒. การช่วยเหลือสมาชิก เมื่อมีการจัดงานในครอบครัวทั้งงานมงคลและงานอัปมงคล กลุ่มร้านค้าชุมชนจะจ่ายสวัสดิการช่วยเหลือเป็นตัวเงิน และสิ่งของจากร้านค้าชุมชนเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระ ของสมาชิกในชุมชน โดยช่วยเป็นเงินสด ๒๐๐ บาท และน้ำส้ม ๒ ขวด เบียร์ ๕ ขวด ต่อการจัดงาน ๑ ครั้ง ทั้งนี้กลุ่มได้สนับสนุนการจัดสวัสดิการสมาชิก ในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมาเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๖,๐๓๗ บาท แบ่งได้ดังนี้

- พ.ศ. ๒๕๕๑ จ่ายสวัสดิการ ๑๑ รายเป็นเงิน ๓,๐๘๒ บาท จำแนกเป็นสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจำนวน ๕ ราย สวัสดิการการจัดงานในครอบครัว จำนวน ๖ ราย

- พ.ศ. ๒๕๕๒ จ่ายสวัสดิการ ๒๖ รายเป็นเงิน ๙,๖๘๕ บาท จำแนกเป็นสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจำนวน ๙ ราย สวัสดิการการจัดงานในครอบครัว จำนวน ๑๗ ราย

- พ.ศ. ๒๕๕๓ จ่ายสวัสดิการ ๘ รายเป็นเงิน ๓,๒๗๐ บาท จำแนกเป็นสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจำนวน ๒ ราย สวัสดิการการจัดงานในครอบครัว จำนวน ๖ ราย

จากการจัดเวทีเรียนรู้ ของคณะกรรมการกลุ่มร้านค้าชุมชนเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินกิจกรรมในรอบปีที่ผ่านมาเพื่อค้นหาบทเรียนการดำเนินการผ่านการวิเคราะห์องค์กร สรุปได้ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
- กลุ่มร้านค้าชุมชนมีเงินทุนให้สมาชิกยืมเวลาเดือนร้อน จำเป็นหรือมีเหตุฉุกเฉิน - การร่วมกันดำเนินกิจกรรมร้านค้าชุมชนส่งผลให้สมาชิกมีความสามัคคี รักใคร่สมัครสมานกัน - สมาชิกมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นในครัวเรือน จากเงินปันผลประจำปีของสมาชิก	- การบริหารจัดการองค์กร มีความลำบาก เช่น สมาชิกยืมสินค้าแล้วมักลืม คนนอกหมู่บ้านยืมสินค้าแล้วเก็บยาก - พนักงานขาย มีจำนวนหลายคน สลับเปลี่ยนมาขายสินค้า บางรายจำราคาสินค้าไม่ได้ - สมาชิกมาประชุมไม่พร้อมเพรียง สมาชิกบางรายไม่มาประชุม และสมาชิกไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ในการประชุม	- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปรางค์กู่ จัดลำดับให้เป็นลูกค้าวิสาหกิจชุมชนชั้นดี คิดดอกเบี้ยในการกู้ยืมในอัตรา ร้อยละ ๕.๕ ต่อปี ซึ่งถือว่าเป็นดอกเบี้ยราคาถูก - มีกลุ่มองค์กรชาวบ้าน และชุมชนอื่น ๆ เข้ามาดูงานและเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน - ร้านค้าปลีก ในอำเภอปรางค์กู่ มีความเชื่อมั่นในกลุ่ม ๆ สามารถใช้เครดิตในการนำสินค้ามาจำหน่ายในร้านได้ก่อนแล้วค่อยชำระคืนภายหลัง - หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินการ กิจกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	- ราคาสินค้าบางรายการมีการเปลี่ยนแปลง ราคาเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนสูง

๔.๒.๕ กลุ่มสตรีบ้านนงระ

ความเป็นมา

กลุ่มสตรีบ้านนงระ ตั้งเมื่อวันที่ ๘ เดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๔๙ เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มกันของสตรีในหมู่บ้านซึ่งภายหลังว่างจากฤดูกาลทำนา กลุ่มสตรีส่วนใหญ่จะขาดอาชีพเสริม ดังนั้นกลุ่มสตรีจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนด้วยอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มที่ส่วนราชการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และเข้าร่วมกิจกรรมที่ภาคราชการจัดขึ้น ปัจจุบันนางสุตา ดาศรี เป็นประธานในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสตรี ของหมู่บ้านนงระ สมาชิกก่อตั้งกลุ่มสตรี จำนวน ๑๒ คน ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิกจำนวน ๑๐ คน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีงานทำหลังการเก็บเกี่ยวข้าว
๒. เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างงานสร้างรายได้ และพัฒนาอาชีพในชุมชน ภายหลังฤดูกาลทำนา
๓. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรักสามัคคี
๔. เพื่อส่งเสริมให้มีกลุ่มในการทำกิจกรรม
๕. เพื่อสืบสานประเพณีของท้องถิ่น

การจัดตั้งกลุ่มสตรีบ้านนงระ

กลุ่มสตรีบ้านนงระก่อกำเนิดขึ้นเนื่องจากสมาชิกในส่วนกลุ่มสตรีมีความสนใจในการพัฒนาบทบาทและกิจกรรมของกลุ่มสตรีให้เกิดขึ้นในชุมชน จึงได้มีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มขึ้นโดยกระบวนการ ดังนี้

๑. การจัดประชุมเสวนากลุ่มย่อยเพื่อพูดคุยประชุมกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เหตุผลและความจำเป็น ในการจัดตั้งกลุ่มสตรี ในที่สุดสมาชิกกลุ่มสตรีจึงมีความเห็นร่วมกันว่าสมควรให้มีการการจัดตั้งกลุ่มสตรีขึ้น

๒. การรณรงค์เพื่อรับสมัครสมาชิกที่มีความสนใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่มสตรี โดยนำเสนอข้อมูลในที่ประชุมของหมู่บ้านเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ และรับสมัครสมาชิกกลุ่มสตรี

๓. จัดการประชุมกลุ่มสำหรับสมาชิกที่มีความสนใจ และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มสตรีบ้านนงระ ชื่น

๔. คณะกรรมการกำหนดระเบียบข้อบังคับร่วมกันและนำเสนอเข้าที่ประชุมกลุ่มเพื่อรับรองระเบียบข้อบังคับของกลุ่มสตรี และดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด

การบริหารจัดการกลุ่มสตรีบ้านนงระ

๑. ด้านเงินทุนของกลุ่มสตรีในระยะก่อตั้งกลุ่มสตรีมีเงินทุนครั้งแรกจำนวน ๖,๐๐๐ บาท ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนจำนวน ๕๙,๑๗๐ บาท

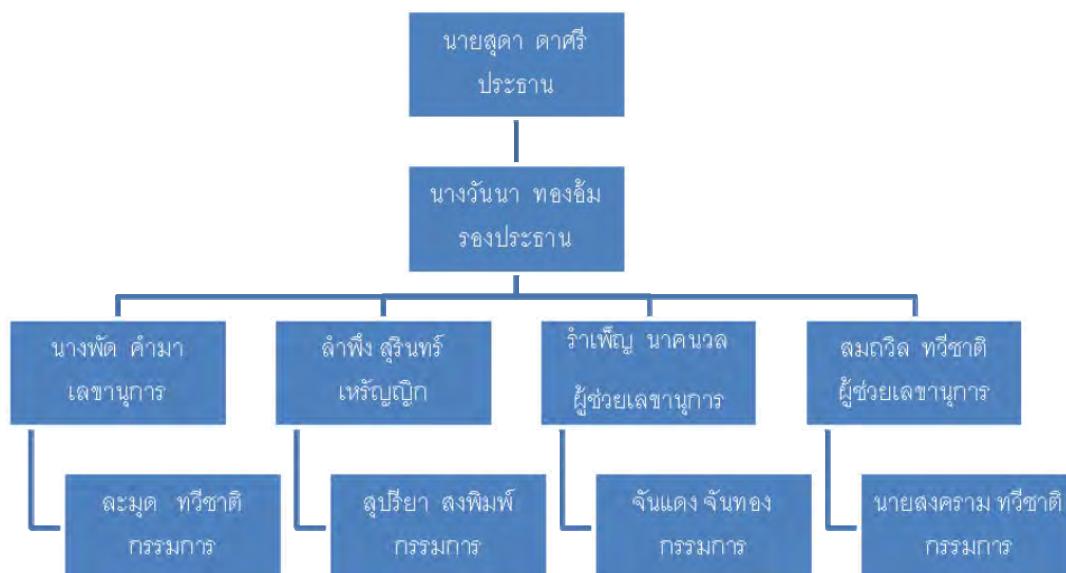
๒. ตามระเบียบข้อบังคับ กำหนดให้สมาชิกถือหุ้นๆ ละ ๑๐๐ บาท โดยสมาชิกถือหุ้นปีละ ๑ หุ้น ปัจจุบันกลุ่ม จำนวนหุ้น ๒๐ หุ้น เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท

๓. สมาชิกออมเงินในกลุ่มสตรี จำนวนคนละ ๑๐ บาท เป็นประจำทุกเดือน รวมคนละ ๑,๒๐๐ บาทต่อคน ในรอบปีกลุ่มสตรีมีเงินออมรวมกันทั้งสิ้น ปีละ ๑๒,๐๐๐ บาท

๔. ด้านการประชุมกลุ่มสตรี จะนัดประชุมสมาชิกกลุ่ม เดือนละ ๑ ครั้ง ทุกวันที่ ๓ ของเดือน ณ ที่ทำการกลุ่มเพื่อกำหนดแผนงานในการพัฒนากลุ่มสตรีในแต่ละเดือน

๕. ด้านการจัดสรรผลกำไร กลุ่มสตรีได้กำหนดระเบียบข้อบังคับไว้ ค่าดำเนินงาน ๑๐% สมทบทุน ๓๐ % ค่าปันผลค่าหุ้น ๖๐ %

โครงการสร้างคณะกรรมการกลุ่มสตรีบ้านนงระ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ช่วยเลขานุการ และกรรมการ โดยมีผู้รับผิดชอบในตำแหน่งดังกล่าวดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๔-๖ แสดงโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มสตรี

นอกจากคณะกรรมการกลุ่มสตรีแล้วยังมีที่ปรึกษากลุ่มสตรี ประกอบด้วย นายสรณัญญา กระสังข์ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ นายจำรุญ นาคนวล ผู้ใหญ่บ้านนงระ นายธวัช พันจันดา ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนงระ นายสุรศักดิ์ ทองอัม สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และ นายสมมัต ทวีชาติ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยบทบาทหน้าที่ของคณะที่ปรึกษา คือ ให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการกลุ่มสตรีและสมาชิก เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสตรีบ้านนงระให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เข้าร่วมประชุมกับกลุ่มสตรี และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนากลุ่มสตรีบ้านนงระให้มีความเข้มแข็ง

การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรี

กลุ่มสตรีบ้านนงระ ได้ริเริ่มดำเนินกิจกรรมในการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก โดยการลงมือทดลองทำในการดำเนินกิจกรรมอย่างหลากหลาย ดังนี้

๑. การทอพรหมเช็ดเท้า ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปรางค์กู่ ได้สนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๘,๐๐๐ บาท ให้กลุ่มสตรีบ้านนงระ ดำเนินกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน โดยกระบวนการเวทีประชาคมของหมู่บ้าน บ้านนงระได้มีมติให้กลุ่มสตรีดำเนินการ กิจกรรมการทอพรหมเช็ดเท้า โดยสนับสนุนให้กลุ่มฯ ไปศึกษาดูงานที่บ้านจานโง ตำบลสมอ อำเภอปรางค์กู่ และไปดูงานแหล่งผลิตและการตลาดที่บ้านท่ม อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัด

สุรินทร์ เพื่อศึกษาขั้นตอน กระบวนการในการผลิตและทดลองทำพรมเช็ดเท้า หลังจากนั้นได้เชิญวิทยากรจากบ้านห่มมาติดตั้งฟืมสำหรับผลิตพรมเช็ดเท้า โดยไปจัดซื้อวัสดุที่จังหวัดอุบลราชธานี มาดำเนินการทอพรมเช็ดเท้า ด้านต้นทุนการผลิต พรมเช็ดเท้า ๑ ผืน มีต้นทุนผืนละ ๑๐ บาท ด้านการตลาด กลุ่มจะนำสินค้าไปฝากขายที่กรุงเทพฯ นอกจากนั้นฝากขายที่ปรางค์กู่และขายในชุมชนต่างๆ ปัจจุบันกลุ่มได้เลิกผลิตพรมเช็ดเท้าแล้ว เนื่องจากไม่มีวัตถุดิบในชุมชน การตลาดที่ไม่แน่นอนและแหล่งวัตถุดิบอยู่ไกล

๒. การผลิตผ้าห่มไหมพรมการผลิตผ้าห่มไหมพรมของกลุ่มสตรีบ้านนงระ ดำเนินการใน พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกลุ่มสตรีบ้านนงระได้จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการทอผ้าไหมพรม จำนวน ๑๐ วัน โดยมีวิทยากรจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานมาสนับสนุนการจัดฝึกอบรมในชุมชนและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมแก่กลุ่มสตรีฯ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ภายหลังฝึกอบรมกลุ่มสตรีได้ระดมหุ้นหุ้นละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นเงินในการลงทุนในกระบวนการผลิตผ้าห่มไหมพรม โดยผลผลิตที่กลุ่มสตรีผลิตและจำหน่ายมีรายละเอียด ดังนี้

- พ.ศ. ๒๕๕๐ ผลิตได้จำนวน ๒๓๐ ผืน จำหน่ายให้ห้องการบริหารส่วนตำบลตูม เป็นเงิน ๖๗,๐๐๐ บาท

- พ.ศ. ๒๕๕๑ ผลิตได้จำนวน ๒๕๐ ผืน ส่งจำหน่ายให้ห้องการบริหารส่วนตำบลตูม เป็นเงิน ๖๗,๐๐๐ บาท

ภายหลังจากการดำเนินการผลิตผ้าห่มไหมพรมได้ ๒ ปี กลุ่มสตรีฯ ได้ประชุมสรุปบทเรียนการดำเนินการ พบว่า การผลิตผ้าห่มไหมพรม ต้นทุนการผลิตสูง ไม่มีตลาดรองรับ วัสดุอยู่ไกล ราคาไม่แน่นอนไม่คุ้มค่าแรงที่ทำจึงได้ยุติการดำเนินการในท้ายที่สุด

๓. การทำข้าวกล้องงอกใน พ.ศ. ๒๕๕๓ กลุ่มสตรีเริ่มดำเนินกิจกรรมอีกครั้งในเรื่องการผลิตข้าวกล้องงอกโดยสำนักงานเกษตรอำเภอปรางค์กู่ ได้สนับสนุนการดำเนินการ ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยจัดตั้งกลุ่มสายใยรักแห่งครอบครัว ขึ้น มีสมาชิกจำนวน ๓๐ คน เข้าร่วมฝึกอบรมที่ อำเภอห้วยทับทัน ในหลักสูตรการผลิตข้าวกล้องงอก จำนวน ๑ สัปดาห์ แล้วกลับมาดำเนินการผลิตข้าวกล้องงอก แต่ในระยะแรกกลุ่มประสบปัญหาในการดำเนินการ เนื่องจากขาดแคลนอุปกรณ์ในการผลิต เช่น โรงสีข้าวกล้อง ตราสัญลักษณ์ขาดเครื่องขึ้นสุญญากาศ โรงเรือน ข้าวไม่มีคุณภาพ ข้าวปนเปื้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่กลุ่มต้องร่วมกันดำเนินการต่อไป

จากการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มสตรีบ้านร่งระในประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและความต้องการพัฒนา สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ความต้องการพัฒนา
- สามารถสร้างงานและการมีรายได้ให้สมาชิก - มีเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมยามเดือดร้อน - สมาชิกมีเงินออมและมีการถือหุ้นร่วมกัน สามารถระดมทุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน	- สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ - ขาดตัวผลิตภัณฑ์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม - สมาชิกของกลุ่มสตรีจำนวนน้อยเกินไป	- หน่วยงานราชการในพื้นที่อำเภอ จังหวัดให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรีบ้านร่งระอย่างต่อเนื่อง - ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ องค์การบริหารส่วนตำบลตูม สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสตรีบ้านร่งระจำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท	- สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสายใยรักแห่งครอบครัว ให้มีการเรียนรู้ในการคัดเลือกสายพันธ์ข้าวและต้องการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต เช่น โรงสีข้าวกล้อง โรงเรือน ตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ - อบรมหลักสูตรการทอผ้า ชนิดต่าง ๆ เช่น การทอผ้าไหมมัดหมี่ การย้อมสีธรรมชาติ - อบรมหลักสูตรการทอผ้าไหมมัดหมี่ การย้อมสีธรรมชาติ - อบรมหลักสูตรการทอผ้าไหมมัดหมี่ การย้อมสีธรรมชาติ

๔.๒.๖ กองทุนฌาปนกิจศพ

ความเป็นมา

กองทุนฌาปนกิจศพบ้านร่งระก่อกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตซึ่งไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเริ่มต้นมาจากไหน เป็นกองทุนที่หมู่บ้านมีกฎกติกาโดยผ่านการจัดประชาคมของหมู่บ้านให้มีการช่วยเหลือกันเป็นตัวแทนเงินเมื่อมีการสูญเสียชีวิตจะเก็บเงินฌาปนกิจศพไปให้เจ้าภาพโดยอัตราในการเก็บค่าศพมีการเปลี่ยนแปลง โดยในช่วงผู้ใหญ่ทวด นาคนวน เก็บครัวเรือนละ ๒๐ บาท

ผู้ใหญ่เทียม ทวีชาติ เก็บศพละ ๒๐ บาท ผู้ใหญ่พันธ์ วิเศษชาติ เก็บศพละ ๕๐ บาท ผู้ใหญ่สน
นาคนวล เก็บศพละ ๕๐ บาท ผู้ใหญ่จำรูญ นาคนวล เก็บศพละ ๑๐๐ บาท จนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ลดค่าใช้จ่ายในงานศพ ซึ่งเป็นงานที่มีได้เตรียมการ
วางแผนไว้ล่วงหน้า
๒. เพื่อสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการทำบุญตามประเพณี
๓. เพื่อบรรเทา เหตุฉุกเฉิน ลดภาวะความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวผู้เสียชีวิต

การบริหารจัดการกองทุนฌาปนกิจศพ

กองทุนฌาปนกิจศพของหมู่บ้านเป็นกองทุนที่มีความเป็นมาอย่างยาวนานเป็น
สวัสดิการชุมชน วัฒนธรรมชุมชนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามเดือดร้อนจนกลายเป็นวิถีชีวิตชุมชน
ที่สืบทอดกันมา โดยเมื่อมีบุคคลในชุมชนเสียชีวิต จะมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. คราวเรือนที่มีบุคคลเสียชีวิตจะแจ้งให้ผู้นำชุมชนทราบผู้นำชุมชนจะ
ประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายให้ทุกครัวเรือนรับทราบ เพื่อให้ทุกครัวเรือนเข้าร่วมช่วยเหลือกัน
ในงานศพ ดังกล่าว
๒. แต่ละครัวเรือนจะมาร่วมกิจกรรมช่วยเหลือกันคนละไม้คนละมือ รับผิดชอบ
หน้าที่ด้านต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
๓. คราวเรือนนำเงินฌาปนกิจศพ ไปช่วยเหลืองานศพที่บ้านเจ้าภาพเพื่อรวบรวมให้
เจ้าภาพ คราวเรือนละ ๑๐๐ บาท
๔. ผู้ใหญ่บ้านคนที่รับแจ้ง และประชาสัมพันธ์ให้ไปช่วยเหลือการจัดการงานศพ
โดยส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านนงระ จะมีการช่วยเหลือ เป็นสิ่งของหรือของกินของใช้ที่จำเป็นในการ
จัดงานศพโดยมากในงานจะมีการช่วยเหลือ ฟริก หมากพลู พักแพง พลุ ข้าวสาร เป็นต้น
๕. ในด้านการช่วยเหลือแรงงาน ชุมชนจะไปร่วมกิจกรรมในงานศพและมีการ
มอบหมายหน้าที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ฝ่ายครัว ฝ่ายบัญชี ฝ่ายเสิร์ฟอาหาร ฝ่ายต้อนรับ โดยเป็น
การช่วยเหลือกันในงานโดยไม่ได้คิดมูลค่าในการช่วยเหลือเป็นตัวเงิน

๕. ในช่วงที่ตั้งศพบำเพ็ญกุศลอยู่ที่บ้านเจ้าภาพ แต่ละครัวเรือนนอกจากมาช่วยเหลืองานแล้ว ยังมีการมานอนเฝ้าศพเวลากลางคืน เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เจ้าภาพ

๖. ในวันที่จะนำศพไปฌาปนกิจ แต่ละครัวเรือน จะนำพินครีเรือนละ ๑ ดุ้น มาวางไว้บริเวณหน้าบ้านเพื่อเป็นการช่วยเหลือกันอีกทางหนึ่ง หลังจากนั้นจะนำพินไปทำเป็นเชิงตะกอนเผาศพดังกล่าว

๗. ในงานศพก่อนที่จะนำศพออกสู่เชิงตะกอนจะมีแกนนำหมู่บ้านนำเงินช่วยเหลืองานศพมามอบให้เจ้าภาพ โดยเป็นเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ศพที่ผู้นำชุมชนเก็บรวบรวมมามอบให้ ซึ่งใน พ.ศ. ๒๕๕๒ ประชาคมหมู่บ้านชาวัดนาครินทร์ ทั้ง ๔ หมู่บ้านได้มีประชาคมให้ดำเนินงานโครงการงานศพพอเพียงไม่เลี้ยงเหล้า และจัดระบบฌาปนกิจศพรวม ๔ หมู่บ้าน โดยมีมติให้แต่ละครัวเรือนช่วยเหลืองานศพ ๗ ละ ๑๐๐ บาทต่อราย จำนวนทั้งสิ้น ๓๒๐ ครัวเรือนเข้าร่วมโครงการ มีเงินช่วยเหลืองานศพในแต่ละครั้ง จำนวน ๓๒,๐๐๐ บาท

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ศพบ้านร่งระสรูปได้ดังนี้

ปัญหา	ข้อดี	ข้อเสีย	แนวทางการพัฒนา
-ในการจัดการงานศพ เยาวชนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื่องจากคิดว่าการช่วยเหลืองานในการจัดการงานศพเป็นบทบาทของผู้ใหญ่ในหมู่บ้านเท่านั้น -มีการเล่นการพนันในงานศพ เช่น ไพ่ ไฮโล และการจำหน่ายสุราในงานศพ	- มีการพัฒนากองทุนเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนในยามเดือดร้อน - เป็นการลดภาระ ในด้านรายจ่ายให้กับเจ้าภาพ ซึ่งงานศพเป็นงานที่ไม่ทันได้ตั้งตัวสำหรับเจ้าภาพทุกราย - ได้มีการพบปะเยี่ยมเยียนให้กำลังใจครัวเรือนผู้สูญเสีย	- มีการเล่นการพนันในงานศพ - ฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชนที่มีการมอมบทยบาทหน้าที่ให้ในงาน ลืมบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่	-อยากให้กลุ่มเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระบบฌาปนกิจสงเคราะห์ศพ -ให้มีการฟื้นฟูกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน ในงานศพ แทนการเล่นการพนันในงานศพ -ให้มีการฟื้นฟูการช่วยเหลือในงานศพโดยการช่วยเหลือข้าวของต่างๆ ในงานศพ -ให้มีการเลิกเล่นการพนันทุกชนิดในงานศพ

๔.๒.๗ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านรระ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านรระ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยให้สมาชิกร่วมกันออมเงิน โดยการตั้งสัจจะในการออมเงินร่วมกันทุกเดือน กำหนดออมเงินในวันประชุมประจำเดือนของกลุ่มฯ ปริมาณการออมเงินนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม แต่ละคนว่ามีความสามารถในการออมมากน้อยต่างกัน สมาชิกกลุ่มฯ เมื่อเริ่มก่อตั้งมีทั้งสิ้นจำนวน ๑๔ คน เงินทุนเริ่มต้น ๑๔๐ บาท ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๑๓๒ คน เงินทุนของกลุ่ม ๙๐,๒๕๖ บาท เงินออมเดือนละ ๑,๕๒๐ บาท หลักการทำงานในการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรได้ยึดหลักคุณธรรม ๕ ประการ คือ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจกัน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนการรวมกลุ่มองค์กรภาคประชาชนในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันพัฒนาองค์การให้เข้มแข็ง สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมเพื่อการพึ่งตนเองในรูปแบบต่าง ๆ
๒. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเงินร่วมกัน และเรียนรู้แนวทางการบริหารจัดการเงินทุนชุมชน
๓. เพื่อส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมให้เกิดการรู้จักสามัคคี

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้แบ่งโครงสร้างบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเป็น ๔ ฝ่าย โดยคณะกรรมการมีวาระในการดำรงตำแหน่งวาระละ ๒ ปี ดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน ๒ วาระ ในแต่ละฝ่ายมีผู้รับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย ประธาน คือ นายจำรูญ นาคนวล รองประธาน คือ นายสุข นาคนวล เลขานุการ คือ นางสาวดา ศาสตร์ และเหรัญญิก คือ นางพัช คำมา หน้าที่ของฝ่ายอำนวยการคือดำเนินการอำนวยการให้การขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้

- ฝ่ายเงินกู้ ประกอบด้วย ประธาน คือ นางสาวพื้ง สุรินทร์ เลขานุการ คือ นายวิจิต ไชยภา และ กรรมการ คือ นายจำลอง บรรจงปรุ ฝ่ายเงินกู้มีหน้าที่ให้การสนับสนุนสมาชิกในการประกอบอาชีพ และประชุมพิจารณาเงินกู้ให้สมาชิกที่มีความประสงค์ต้องการกู้เงิน

- ฝ่ายตรวจสอบ ประกอบด้วย ประธาน คือ นายธวัช พันจันดา กรรมการ คือ นายอมเรศ ไชยภา และนางปุ่น อุดมศักดิ์ ฝ่ายตรวจสอบมีหน้าที่ ในการตรวจสอบการดำเนินการในกิจกรรมของกลุ่ม ในด้านต่าง ๆ เช่น การเงิน การบัญชี เป็นต้น

- ฝ่ายส่งเสริม ประกอบด้วย ประธาน คือ นายประวัติ จันทอง กรรมการ คือ นางทอง นาคนวล และนายดั้น ทวีชาติ ฝ่ายส่งเสริมมีหน้าที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ของสมาชิก

กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๑. การประชุมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกำหนดจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ ๑ ครั้งทุกวันที่ ๖ ของทุกเดือน การประชุมในแต่ละเดือนจะเป็นกิจกรรมการติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานในทุกเดือน รายงานสถานะทางการเงินของกลุ่ม ติดตามแจ้งผลการออมและสมาชิกที่ขาดส่งเงินออมประจำเดือน และในวันประชุมประจำเดือนสมาชิกจะนำเงินมาส่งสัจจะออมทรัพย์ มาฝากให้คณะกรรมการเป็นเงินออมเดือนละ ๑๐ บาท เป็นอย่างน้อย การประชุมสามัญประจำปีจะดำเนินการปีละ ๑ ครั้ง เพื่อนำเสนอผลการดำเนินการในรอบปีและเป็นวันปันผลเฉลี่ยคืนสมาชิกตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด

๒. กิจกรรมการปล่อยเงินกู้ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดำเนินการปล่อยเงินสัจจะออมทรัพย์ ให้สมาชิกกู้ยืม โดยปล่อยเงินกู้ในระยะสั้น ๓ เดือน/ครั้ง เพื่อให้สมาชิกนำเงินไปหมุนเวียนใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒ บาท ต่อเดือน ปัจจุบันสมาชิกกู้เงินจำนวน ๔๑ ราย เป็นเงิน ๘๒,๐๐๐ บาท

๓. การจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิก เมื่อกลุ่มดำเนินการมีผลกำไรได้กำหนดระเบียบข้อบังคับของกลุ่มและกำหนดให้มีการจัดสวัสดิการสมาชิก ในด้านการรักษาพยาบาลสำหรับสมาชิกที่เจ็บป่วยเข้ารับรักษาตัวเป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาล โดยให้สมาชิกที่นอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล ๒๐๐ บาทต่อครั้ง ปีละ ๑ ครั้งต่อคนตามระเบียบข้อบังคับ กำหนดให้จัดสรรเงินสวัสดิการ ร้อยละ ๕ ของผลกำไรใน พ.ศ. ๒๕๕๓ จัดสรรงบประมาณไว้ จำนวน ๒,๐๙๕ บาท

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตฯ ได้กำหนดระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการจัดสรรผลกำไรจากการดำเนินงาน ดังนี้ สวัสดิการ ๕ % ค่าหุ้น ๕๐% ค่าเนิการ ๕% ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ๑๐% ทุนสมทบ ๓๐% ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านร่งระมีผลกำไรจากการดำเนินการ จำนวน ๔๑,๙๑๐ บาท จำแนกเป็นผลกำไรที่จัดสรรตามระเบียบดังนี้

- ค่าหุ้น	๒๐,๙๕๖ บาท
- สมทบ	๑๒,๕๗๓ บาท
- สวัสดิการ	๒,๐๙๕ บาท
- ตอบแทนคณะกรรมการ	๔,๑๙๑ บาท
- ดำเนินการ	๒,๐๙๕ บาท

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านร่งระ สรุปได้ดังนี้

สถานการณ์ปัญหา	จุดแข็ง	จุดอ่อน	ความต้องการพัฒนา
- การจัดทำระบบบัญชี ยังไม่ได้มาตรฐาน - คณะกรรมการ บางส่วน ขาดความ รับผิดชอบ ในการ ดำเนินงาน ส่งผลให้ ภาระหนักในการดำเนิน กิจกรรมตกอยู่แก่ คณะกรรมการเพียง ส่วนที่มีบทบาทหน้าที่ หลัก เช่น ประธาน เลขานุการ เหนือกว่า เป็นต้น	- สมาชิกปฏิบัติตาม กฎระเบียบกลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิต - สมาชิกในกลุ่มมีการ ส่งเงินออมเป็นประจำ ทุกเดือน - มีเงินให้สมาชิกใน กลุ่มฯ กู้ยืม ในยาม จำเป็น ฉุกเฉิน เร่งด่วน สมาชิกไม่ ต้องมีหนี้สินนอก ระบบ	- สมาชิกออมเงินน้อย โดยส่วนใหญ่สมาชิก ออมเงินเดือนละ ๑๐ บาท - สมาชิกไม่นำเงินมา ฝากไว้ที่กลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิต ส่งผลให้เงินทุน หมุนเวียนของกลุ่มมี น้อยไม่เพียงพอกับ ความต้องการของ สมาชิก	- ส่งเสริมให้สมาชิกมี การนำเงินมาฝากไว้ กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิต - พัฒนากลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิต ไปสู่การเป็นสถาบัน ทางการเงินชุมชน และดำเนินการในเรื่อง สวัสดิการชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูล สมาชิกในชุมชน

สถานการณ์ปัญหา	จุดแข็ง	จุดอ่อน	ความต้องการพัฒนา
- สมาชิกบางส่วนส่งเงินออมไม่ตรงเวลา โดยกลุ่มกำหนดให้ส่งเงินออมเดือนละหนึ่งครั้ง ในวันประชุมประจำเดือน แต่สมาชิกบางรายก็ขาดส่งเงินออม และส่งเงินออมไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด	- สมาชิกในกลุ่ม ๆ มีความสามัคคีซึ่งกันและกัน		- ขยายฐานสมาชิกให้มากขึ้น - อบรมจัดระบบทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้มีมาตรฐาน

๔.๒.๘ กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมา

กองทุนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านรระก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ ๕๔ ได้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและจัดเงินสงเคราะห์ราษฎรจัดสรรให้หมู่บ้านดำเนินกิจกรรมเพื่อการพึ่งตนเอง และมีกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำสมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษาดูงานที่แปลงเกษตรต้นแบบจังหวัดยโสธร (แหลม อรหันต์ชาวนา) ภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมจึงได้มีการจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น โดยมีสมาชิกก่อตั้ง ๓๐ คน มีการออมเงินคนละ ๑๒๐ บาทต่อปี ระดมหุ้นคนละ ๑๐๐ บาทต่อปี มีนายจำรูญ นาคนวล เป็นประธาน กิจกรรมในระยะแรกสนับสนุนพันธุ์กบ-ปลา ปลุกผักสวนครัว

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกกองทุนฯ ประกอบอาชีพตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนากองทุนเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อการพึ่งตนเองของสมาชิก

๓. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

การบริหารจัดการกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง

๑. กองทุนเศรษฐกิจพอเพียงบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการประชุมใหญ่ปีละ ๒ ครั้ง หรือประชุมประจำเดือนๆ ละ ๑ ครั้ง ร่วมกับการประชุมของกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในหมู่บ้าน

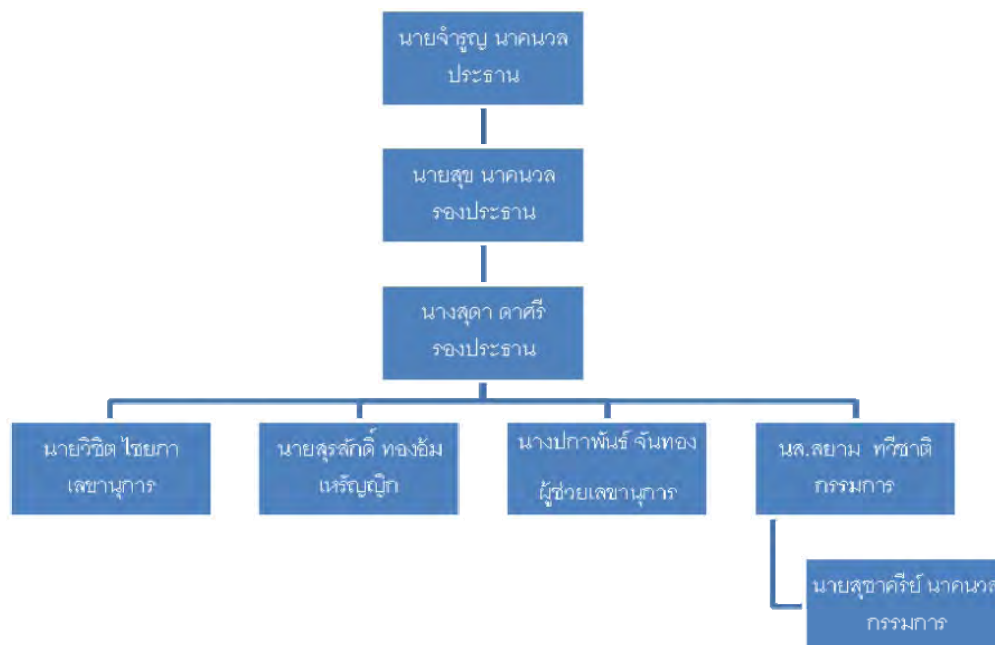
๒. ด้านเงินทุนของกลุ่มปัจจุบัน กองทุนเศรษฐกิจพอเพียงมีเงินทุนทั้งสิ้น จำนวน ๗๘,๕๐๐ บาท มีลูกหนี้จำนวน ๖๓,๐๐๐ บาท ด้านผลกำไรจากการดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา กลุ่มยังมิได้ดำเนินการปันผลตามระเบียบข้อบังคับเนื่องจาก มีเงินทุนยังไม่มากนัก โดยมีผลกำไรจากการดำเนินการ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๕๔๙ เงินทุน ๔๖,๖๖๐ บาท	กำไร ๒,๖๔๐ บาท
- พ.ศ. ๒๕๕๐ เงินทุน ๔๗,๐๐๐ บาท	กำไร ๓,๖๐๐ บาท
- พ.ศ. ๒๕๕๑ เงินทุน ๖๐,๐๐๐ บาท	กำไร ๒,๘๒๐ บาท
- พ.ศ. ๒๕๕๒ เงินทุน ๗๘,๕๐๐ บาท	กำไร ๓,๗๘๐ บาท

๓. การส่งเสริมการออมสำหรับสมาชิก ในแต่ละปีสมาชิกแต่ละรายจะส่งเงินออมปีละ ๑๒๐ บาทต่อราย หรือออมเงินเดือนละ ๑๐ บาท และจะลงหุ้นปีละ ๑๐๐ บาท ต่อราย

๔. ด้านการพัฒนากองทุนหมุนเวียน กลุ่มฯ จะดำเนินการปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกนำไปพัฒนาการประกอบอาชีพตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามจำนวนที่สมาชิกยื่นเรื่องขอกู้ โดยพิจารณาให้กู้ยืมปีละ ๒ รอบ ๆ ละ ๖ เดือน คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑ บาทต่อเดือน

ในด้านโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ ซึ่งมีผู้รับผิดชอบในตำแหน่งดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๔-๗ โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ

๑. ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวเพื่อการพึ่งตนเองทุกครัวเรือน ส่งเสริมการเลี้ยงกบ-ปลาในครัวเรือนเพื่อบริโภคเอง
๒. การพัฒนาแหล่งเงินทุนชุมชน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน การปล่อยเงินกู้ยืมสำหรับสมาชิก
๓. ส่งเสริมการเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นแหล่งศึกษาดูงานสำหรับชุมชนอื่น ๆ
๔. ส่งเสริมการออม การสร้างงานสร้างรายได้สำหรับสมาชิก

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มกองทุนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านนงระ สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
- สมาชิกมีกิจกรรมการออม และระดมหุ้นทุกปี - สมาชิกส่งเงินตรงตามงวดไม่ผิดสัญญา - สมาชิกมีความสำนึกความเป็นเจ้าของเงินเจ้าขององค์กร เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ก่อเกิดโดยชุมชนเอง - สมาชิกดำเนินกิจกรรมเพื่อการพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	- การจัดประชุมสมาชิกไม่สามารถดำเนินการได้ทุกเดือนเนื่องจากมีกิจกรรมมาก - สมาชิกบางรายไม่ดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้เงิน ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์

๔.๒.๙ กลุ่มรณводข้าวชุมชน (SML)

ความเป็นมา

กลุ่มรณводข้าวชุมชนบ้านนงระ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยหมู่บ้านนงระได้รับงบประมาณ สนับสนุนจากรัฐบาล จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยที่ประชุมของหมู่บ้านมีมติให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการจัดซื้อรณводข้าวชุมชน เพื่อแบ่งเบาภาระของประชาชนในหมู่บ้านที่มีรายจ่ายด้านการนวดข้าว ให้แก่รณводข้าวภาพเอกชน ดังนั้น จึงมีการประชุมและก่อตั้งกลุ่มรณводข้าวชุมชน ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง

๑. เพื่อบริการนวดข้าวให้สมาชิกในชุมชนที่มีความต้องการในราคาถูกลงกว่าท้องตลาด
๒. เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน ให้สมาชิกมีการลดรายจ่าย
๓. เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้สมาชิกในชุมชน

การบริหารจัดการกลุ่มรณводข้าวชุมชนบ้านนงระ

ภายหลังมีการก่อตั้งกลุ่มรณводข้าวชุมชนบ้านนงระขึ้น มีการรับสมัครสมาชิก และระดมทุนเพื่อดำเนินการขับเคลื่อน การดำเนินกิจกรรมในกลุ่มองค์กร โดยมีการระดมทุนใน พ.ศ.

๒๕๕๒ ชุมชนร่วมกันระดมทุนหุ้นละ ๑๐๐ บาท คนละไม่เกิน ๕ หุ้น มีเงินทุนดำเนินการจำนวน ๒๑,๐๐๐ บาท นอกจากนั้นยังมีการออมเงิน ปีละ ๑๒๐ บาท ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก จำนวน ๘๔ ครัวเรือน ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลา ๒ ปี โดยมีผลกำไรจากการดำเนินการใน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นข้าว จำนวน ๑๒๐ กระสอบ และใน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลกำไรเป็นข้าว จำนวน ๙๐ กระสอบ

ระเบียบข้อบังคับกลุ่มรณวดข้าวชุมชน

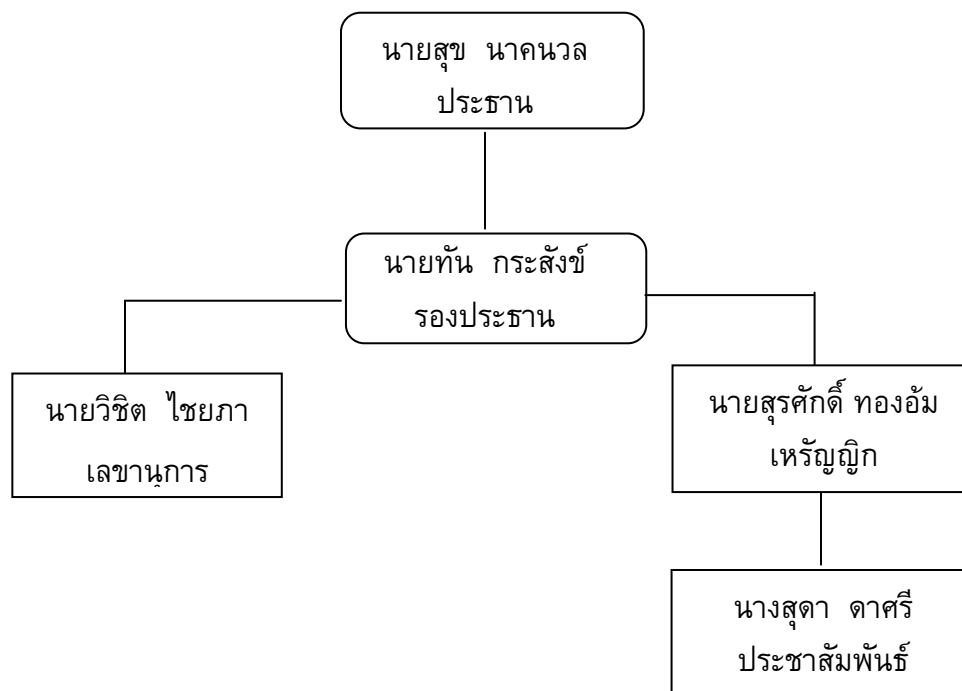
๑. รณวดข้าวชุมชน เป็นบริการของชุมชนที่ดำเนินการนวดข้าวให้ชุมชน ในราคา ย่อมเยา โดยคิดอัตราค่านวดข้าว ๑๐๐ กระสอบ คิดค่าบริการ ๓ กระสอบ ในกรณีไปนวดข้าว ภายนอกชุมชน คิดอัตราค่านวดข้าว ๑๐๐ กระสอบ คิดอัตราค่าบริการ ๔ กระสอบ

๒. พนักงานขับรถข้าวและบริการนวดข้าวจะได้รับค่าดำเนินการรายกระสอบ กระสอบละ ๓ บาท

๓. ในแต่ละปี คณะกรรมการจะเรียกสมาชิกมาประชุมใหญ่สามัญประจำปี เพื่อสรุปผลการดำเนินการและปันผลเฉลี่ยคืน ให้แก่สมาชิก ตามรายการ ดังต่อไปนี้

- ปันผลให้สมาชิกในหมู่บ้าน ร้อยละ ๒๐
- ค่าหุ้น ร้อยละ ๒๐
- เฉลี่ยคืนค่าบริการรณวด ร้อยละ ๒๕
- ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ ๑๐
- ค่าซ่อมบำรุง ร้อยละ ๑๕
- สวัสดิการชุมชน ร้อยละ ๕
- สาธารณประโยชน์ ร้อยละ ๕

โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มรณวดข้าวชุมชนบ้านรงระ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เற்றுญิก และประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีผู้รับผิดชอบดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๔-๘ แสดงโครงสร้างคณะกรรมการรณวดข้าวชุมชน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มรณวดข้าวชุมชน สรุปจุดแข็งจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
- สมาชิกมีความสำนึกความเป็นเจ้าของเงินเจ้าขององค์กร เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ก่อเกิดโดยชุมชนเอง - สมาชิกดำเนินกิจกรรมเพื่อการพึ่งตนเองตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - มีกิจกรรมการสร้างรายได้ให้ชุมชนเป็นประจำทุกปี	- การจัดประชุมสมาชิกไม่สามารถดำเนินการได้ทุกเดือนเนื่องจากมีกิจกรรมมาก - รณวดข้าว เสียบ่อย มีงบประมาณค่าซ่อมบำรุงสูง

๔.๓ การจัดสวัสดิการของชุมชนบ้านร่งระ

การจัดสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระ มีรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งที่เป็นชุมชนดำเนินการเอง และสถาบัน หน่วยงานองค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชนดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๓.๑ การจัดสวัสดิการโดยชุมชนเอง

การจัดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชนบ้านร่งระ นับว่ามีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน จากการจัดสวัสดิการบนพื้นฐานประเพณีวัฒนธรรมชุมชน สวัสดิการบนฐานทรัพยากรชุมชน และการพัฒนาสวัสดิการชุมชนโดยใช้เงินทุนชุมชน และทุนทางสังคมในหมู่บ้าน ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน โดยแบ่งการจัดสวัสดิการที่ชุมชนดำเนินการ ได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑) การจัดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชนที่เป็นเงินทุน

ในหมู่บ้านร่งระมีองค์กรในชุมชนที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นเงินทุน โดยในแต่ละองค์กรชุมชนจะมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับของตนเองเพื่อจัดสรรสวัสดิการให้สมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในกลุ่มสมาชิก ซึ่งกลุ่มองค์กรในชุมชนที่จัดสวัสดิการที่เป็นเงินให้กับสมาชิก เช่น จ่ายค่ารักษาพยาบาล จ่ายเป็นเงินช่วยเหลือในงานต่างๆ เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑) กลุ่มร้านค้าชุมชน กิจกรรมการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกในกลุ่มร้านค้าชุมชน ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน โดยมีความมุ่งหมายในการสนับสนุนให้สมาชิกได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มซึ่งมีผลกำไรจากการดำเนินงาน หักเข้ากองทุนสวัสดิการกลุ่มเพื่อช่วยเหลือสมาชิก โดยมีสวัสดิการชุมชนที่ช่วยเหลือสมาชิก ดังนี้

๑.๑.๑) สวัสดิการการรักษาพยาบาล กำหนดให้จ่ายสวัสดิการสำหรับสมาชิกที่เจ็บป่วย ต้องนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล เป็นผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาล กลุ่มจ่ายสวัสดิการให้สมาชิก ๒๐๐ บาท

๑.๑.๒) การช่วยเหลือสมาชิก เมื่อมีการจัดงานในครอบครัวทั้งงานมงคลและงานอวมงคล กลุ่มร้านค้าชุมชนจะจ่ายสวัสดิการช่วยเหลือเป็นตัวเงิน และสิ่งของจากร้านค้าชุมชนเพื่อ

เป็นการแบ่งเบาภาระ ของสมาชิกในชุมชน โดยช่วยเป็นเงินสด ๒๐๐ บาท และน้ำส้ม ๒ ขวด เบียร์ ๕ ขวด ต่อการจัดงาน ๑ ครั้ง ทั้งนี้กลุ่มได้สนับสนุนการจัดสวัสดิการสมาชิก ในช่วง ๓ ปี ที่ผ่านมาเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๖,๐๓๗ บาท แบ่งเป็น ใน พ.ศ. ๒๕๕๑ จ่ายสวัสดิการ ๑๑ รายเป็นเงิน ๓,๐๘๒ บาท จำแนกเป็นสวัสดิการการรักษาพยาบาลจำนวน ๕ ราย สวัสดิการการจัดงานในครอบครัว จำนวน ๖ ราย พ.ศ. ๒๕๕๒ จ่ายสวัสดิการ ๒๖ รายเป็นเงิน ๙,๖๘๕ บาท จำแนกเป็นสวัสดิการการรักษาพยาบาลจำนวน ๙ ราย สวัสดิการการจัดงานในครอบครัว จำนวน ๑๗ ราย และใน พ.ศ. ๒๕๕๓ จ่ายสวัสดิการ ๘ รายเป็นเงิน ๓,๒๗๐ บาท จำแนกเป็นสวัสดิการการรักษาพยาบาลจำนวน ๒ ราย สวัสดิการการจัดงานในครอบครัว จำนวน ๖ ราย

ด้านเงินทุนที่ร้านค้าชุมชนดำเนินการจัดสวัสดิการพบว่าในรอบ ๑ ปี กลุ่มร้านค้าชุมชน จัดสรรผลกำไรเป็นเงินสวัสดิการชุมชน ร้อยละ ๕ ของผลกำไร ในปี ๒๕๕๓ คิดเป็นเงิน ๑๓,๕๐๐ บาท

๑.๒) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ กองทุนหมู่บ้านนงระไตรีเริ่มดำเนินการ แก่ไขระเบี้ยบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านให้มีการจัดสรรสวัสดิการให้แก่สมาชิกให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งในแต่ละปีกองทุนหมู่บ้านจะมีการจัดสรรผลกำไรร้อยละ ๑๕ เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน และจัดสรรให้สมาชิกตามกิจกรรม ดังนี้

- สวัสดิการช่วยเหลืองานศพ	๒๐๐	บาท
- สวัสดิการเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลครั้งละ	๕๐๐	บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานแต่งงาน	๒๐๐	บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานบวช	๒๐๐	บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานสู่ขวัญ	๒๐๐	บาท
- สวัสดิการช่วยเหลือแกลมอ	๒๐๐	บาท
- สวัสดิการช่วยเหลือขึ้นบ้านใหม่	๒๐๐	บาท

สำหรับใน พ.ศ. ๒๕๕๓ กองทุนหมู่บ้านจัดสวัสดิการจากผลกำไร ร้อยละ ๑๕ คิดเป็นเงิน ๙,๑๐๘ บาท โดยในปีนี้ได้จัดสรรสวัสดิการให้สมาชิก เป็นเงินจำนวน ๔,๗๐๐ บาท จำนวน ๑๖ คน จำแนกเป็นสวัสดิการในการรักษาตัวที่โรงพยาบาล จำนวน ๕ ราย สวัสดิการช่วยเหลือในงานประเพณี จำนวน ๑๑ ราย

๑.๓) กลุ่มรณหวดข้าวชุมชนบ้านรณะ กลุ่มรณหวดข้าวชุมชนบ้านรณะ ดำเนินการจัดบริการด้านการรณหวดข้าวชุมชน และนำผลกำไรจากการดำเนินการมาตั้งเป็นกองทุน ด้านสวัสดิการของสมาชิก ร้อยละ ๕ ของผลกำไร ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ กลุ่มรณหวดข้าวชุมชน มีเงินทุน สวัสดิการทั้งสิ้นจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท สำหรับช่วยเหลือสมาชิกในยามเดือดร้อน

๑.๔) กลุ่มฌาปนกิจศพ ระบบฌาปนกิจสงเคราะห์ศพรวม ๔ หมู่บ้านซึ่งเป็นการ ช่วยเหลือสมาชิกในยามเสียชีวิต โดยจ่ายค่าศพครั้งละ ๑๐๐ บาทต่อศพ ซึ่งเจ้าภาพจะได้รับเงิน ช่วยเหลือเป็นเงิน ๓๒,๐๐๐ บาท

บทสรุป ผลการจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นเงินทุนในหมู่บ้านรณะซึ่งดำเนินการโดย กลุ่มองค์กร ที่มีการจัดสรรผลกำไรเพื่อสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านรณะมีจำนวน ๓ กลุ่มองค์กร ประกอบด้วยกลุ่มร้านค้าชุมชน กองทุนหมู่บ้านและกลุ่มรณหวดข้าวชุมชน โดยแต่ละ กลุ่มมีเงินทุนรวมกันในการจัดสวัสดิการชุมชน รวมกันจำนวน ๓๒,๖๐๘ บาท

๒) การจัดสวัสดิการโดยชุมชนที่ไม่เป็นเงินทุน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มองค์กรในชุมชนบ้านรณะได้มีการจัดสวัสดิการที่ไม่ใช่ สวัสดิการในรูปของเงินให้กับสมาชิกซึ่งได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูล เยี่ยมเยียนให้กำลังใจกัน ในยาม เจ็บป่วย การช่วยเหลือกันด้านแรงงาน การแลกเปลี่ยนสิ่งของ การแบ่งสิ่งของ การช่วยเหลือกันใน งานบุญ ประเพณี เป็นต้น สามารถจัดประเภทของสวัสดิการโดยชุมชนที่ไม่เป็นตัวเงินได้ ดังต่อไปนี้

๒.๑) สวัสดิการด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามป่วยไข้ เป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชนชาวบ้านรณะ เมื่อมีบุคคลในชุมชนเจ็บป่วยไข้ เข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาล จะมีการ ช่วยเหลือกัน ในกรณีที่ผู้ป่วยเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรในชุมชนก็จะได้รับสวัสดิการในการเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล ตามระเบียบที่กำหนด นอกจากนั้นยังมีรูปแบบการให้กำลังใจผู้ป่วยในชุมชน โดยการเยี่ยมผู้ป่วยที่โรงพยาบาล เพื่อเป็นการให้กำลังใจ ไล่ตามอาการด้วยความห่วงใยในฐานะ อยู่ร่วมชุมชนเดียวกัน เป็นญาติมิตร

ทั้งนี้ในชุมชนบ้านรณะมีรูปแบบในการช่วยเหลือกันในยามเจ็บป่วยใน ๒ กรณี คือ กรณีนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลในกรณีที่ผู้ป่วยนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล เมื่อคนในชุมชนทราบ ข่าวคราวเรื่องความเจ็บป่วยของสมาชิกในชุมชน ก็จะมีการจัดกลุ่มการไปเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วยใน

ลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ในกลุ่มญาติมิตร และคนรู้จักคุ้นเคยกันในชุมชนจะไปเยี่ยมไข้ จำนวนครั้ง ละ ๑๐-๑๕ คน จำนวนมากน้อยแตกต่างกันไป เมื่อไปถึงโรงพยาบาล จะเข้าเยี่ยมให้กำลังใจ พบปะพูดคุยสร้างขวัญกำลังใจ ปลุกปลอบอวยพรให้หายจากโรคภัยโดยเร็ว ส่วนใหญ่จะมีของฝาก ผู้ป่วยเป็น นม ขนม ผลไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการช่วยเหลือโดยนิยมนำเงินเพื่อเป็นกำลังใจ แต่ผู้ป่วย คนละ ๑๐-๒๐ บาท หรือมากน้อยแตกต่างกันไป

ในกรณีผู้ป่วยนอนรักษาตัวที่บ้าน (ป่วยหนัก) จะมีรูปแบบในการเยี่ยมยามถามไถ่ ให้กำลังใจในฐานะญาติมิตร เพื่อนบ้าน ในลักษณะเดียวกันกับการเยี่ยมผู้ป่วยที่โรงพยาบาล แต่ในกรณีที่ป่วยหนัก จะมีการมานอนเฝ้าผู้ป่วยที่บ้านเพื่อเป็นเพื่อนคอยดูอาการ และช่วยเหลือเจ้าภาพ ในเวลากลางคืน แกนนำหมู่บ้านจะมาร่วมให้กำลังใจ อยู่เป็นเพื่อนพบปะพูดคุยกัน ผู้เฒ่าผู้แก่ผู้ อาวุโสจะเตรียมตัวมาพักค้างในบ้านผู้ที่เจ็บป่วย เจ้าภาพจะจัดอาหารการกินไว้ต้อนรับผู้มา ให้กำลังใจ นอนเฝ้าผู้ป่วย โดยกินอาหารเย็นร่วมกัน หรือจัดเป็นกาแฟ โอวัลติน เป็นต้น

ในการดำเนินการดังกล่าวเป็นสิ่งที่ดีที่ชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลในยามเดือดร้อน สร้างขวัญกำลังใจให้รู้สึกอบอุ่นมีเพื่อนบ้าน มีมิตรร่วมทุกข์ ร่วมสุขเป็นชุมชนแห่งการเอื้ออาทร ไม่ทอดทิ้งกัน ช่วยเหลือกัน ได้มาพบปะพูดคุยสนทนา อย่างไรก็ตาม ควรกำหนดให้เป็นกติการ่วมกัน ของคนในชุมชนเพื่อฟื้นฟู และยกระดับเยี่ยมผู้ป่วยให้ครอบคลุมมากขึ้นในฐานะคนบ้านเดียวกัน ครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน

๒.๒) สวัสดิการชุมชนด้านเศรษฐกิจ ในมิติด้านเศรษฐกิจชุมชนบ้านระมะมี รูปแบบการช่วยเหลือกันที่ ผูกอยู่กับวิถีชีวิต วิถีวัฒนธรรมชุมชน วิธีการผลิต โดยมีรูปแบบการช่วยเหลือกัน ดังนี้

๒.๒.๒) การอาชีพวัวแซว (การลงแขก) หรือการช่วยเหลือกันโดยการ ลงแขกในภาคการผลิตด้านเกษตรกรรม ในอดีตที่ผ่านมาชุมชนบ้านระมะมีมีการลงแขกช่วยเหลือ กันในกิจกรรมการผลิตเกือบทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การเกี่ยวข้าว การทูปข้าว การสีข้าว การดำนา การปลูกบ้าน การไถนา การนำข้าวขึ้นฉางข้าว เป็นต้น การลงแขกมีความเป็นมาอย่างยาวนาน ถือเป็นการช่วยเหลือกันให้สามารถเก็บเกี่ยวเสร็จทันฤดูกาล เป็นการเวียนแรงงานช่วยเหลือ แรงงาน ในขั้นตอนการดำเนินการ เจ้าภาพจะไปบอกกล่าวยกมือไหว้มือเปล่าในเวลาเย็นเพื่อขอ ช่วยเหลือแรงงานช่วยลงแขกในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เจ้าภาพจะเตรียมอาหารเลี้ยง ผู้มาช่วยเหลือ แรงงาน ๒ เวลา คืออาหารกลางวันและอาหารเย็น ในระหว่างการลงแขกก็จะมีอาหารการกินและ เครื่องดื่มไว้บริการ เช่น เหล้าพื้นบ้านสาโท ขนม ลูกอม หมากพลู ยาเส้น นอกจากนั้นจะมีกิจกรรม

ร้องรำทำเพลง คู่บ่าวคู่สาวจีบกัน เปิดวิทยุทรานซิสเตอร์ฟัง หลอกล้อ เล่านิทานพื้นบ้าน เป็นที่สนุกสนาน การเลี้ยงอาหารเจ้าภาพเลี้ยงอาหารกลางวันในบริเวณที่นา ส่วนใหญ่จัดเลี้ยงเป็นอาหารพื้นบ้าน เช่น แกงไก่ใส่กล้วย แกงไก่ใส่ขนุน ตำเมี่ยง เป็นต้น ในปัจจุบันการลงแขกช่วยเหลือแรงงานในชุมชนลดน้อยลง ยังคงเหลือการลงแขกช่วยเหลือกันในบางด้านเท่านั้น เช่น ด้านปลูกสร้างบ้านเรือน การนวดข้าวเอาข้าวขึ้นยุ้งฉาง เป็นต้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่เน้นการผลิตเพื่อการจำหน่าย การใช้เงินตราเป็นสำคัญในระบบเศรษฐกิจชุมชน และการเมืองในชุมชนทำให้มีความแตกแยกขาดความสามัคคี ส่งผลให้วัฒนธรรมการลงแขกช่วยเหลือแรงงานในบางด้านถูกยกเลิกไปในที่สุด

๒.๒.๓) การจะแหละ (การแลกเปลี่ยน) ในอดีตที่ผ่านมาชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ตั้งแต่สมัยโบราณเมื่อชุมชนใดประสบปัญหาในภาคการผลิต การเกษตร ผลผลิตได้รับความเสียหาย หรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล คนที่ขาดแคลนไม่มีข้าวกิน จะนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่น ๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามเดือดร้อน

วิธีการคือ ผู้ที่ประสบความเดือดร้อนจะนำสินค้าที่ตนเตรียมไว้ มาจัดเป็นของฝากให้ครัวเรือนที่ตนเองต้องการขอความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่จะแลกเปลี่ยนกันในหมู่เครือญาติกัน โดยสินค้าสำหรับแลกเปลี่ยน เช่น หอม กระเทียม ปลาหนึ่ง ปลาทุเค็ม ผลไม้ หมากพลู ผ้าไหม หน่อไม้ มาแลกเปลี่ยนเป็นข้าวเปลือกหรือข้าวสารก็ได้

อัตราแลกเปลี่ยนในการแลกเปลี่ยนสินค้านั้น จะพิจารณาจากความใกล้ชิดของผู้ที่มาแลกเปลี่ยนสินค้า โดยระบบเครือญาติ คนในชุมชน คนนอกชุมชน จะพิจารณาแตกต่างกันไป มีทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เช่น จากบ้านโคกปรือ อำเภอสังขะ บ้านโนนกลาง บ้านสวัสดิ์ อำเภอเมืองจันทร์ เป็นต้น

๒.๒.๔) การตกพุด เป็นภาษาพูดของชาวกูย หมายถึงการแบ่งสิ่งของออกเป็นส่วน ส่วนละเท่ากัน การตกพุดเป็นวัฒนธรรมมีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ในหมู่บ้านรระนิยมตกพุดในกิจกรรมงานบุญประเพณีต่างๆ ที่สำคัญของชุมชน เช่น บุญจาสาก์ บุญประดับดิน หรือในกรณีเกิดเหตุสุดวิสัย เช่น โค หมู สัตว์เลี้ยงประสบอุบัติเหตุ บาดเจ็บหรือตายจะมีการช่วยเหลือกันและกันโดยการตกพุด เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เดือดร้อน การตกพุดจะได้ราคาดีกว่าการจำหน่ายซาก จึงนับเป็นการช่วยเหลือกันของคนในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

วิธีการตกฟูด เมื่อมีการฟูดคุยตกลงกันจะดำเนินการตกฟูด จะมีการจ้าง ชาวเครือญาติพี่น้องผู้นำชุมชนช่วยเหลือเอาฟูด จะมีที่ม้ฆ่าแหละเนื้อตกฟูด โดยแบ่งฟูดเป็นส่วน ๆ อย่างเท่าเทียมกัน โดยแต่ละส่วนจะได้เนื้อ เลือด กระดูกไส้ ตับ เครื่องใน หรือเนื้อในทุกๆ ส่วน อย่างเท่าเทียมกัน และแบ่งเนื้อพิเศษให้ผู้นำชุมชนด้วย ในด้านการเก็บเงินจะมีการกำหนดวันเวลา เช่น ๑๕ วัน หรือ ๑ เดือน ถัดจากนั้น

การตกฟูดเป็นการช่วยเหลือกัน ในกรณีวัว หมู ตายด้วยเหตุฉุกเฉินก็ใช้ วัฒนธรรมการตกฟูด เป็นเครื่องมือในเชิงวัฒนธรรมในการแบ่งเบาภาระเมื่อจำเป็น บรรเทาเหตุ ฉุกเฉิน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้เป็นอย่างดี

๒.๓) สวัสดิการช่วยเหลือการพัฒนาหมู่บ้าน ความเป็นมา แนวคิดการพัฒนา หมู่บ้านเป็นกิจกรรมที่ชุมชนริเริ่มจัดขึ้นมาเพื่อเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามาร่วม กิจกรรม โดยความร่วมมือกันของคนในชุมชน พัฒนาทำความสะอาด ทาง ถนน คลอง นิยมจัดวัน พัฒนาในวันสำคัญของชาติ เช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ วันปิยะมหาราช โดยมากจัด กิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น พัฒนาอาชีพ เช่น ปลูกผัก เลี้ยงกบ พัฒนาความสะอาด พัฒนาครอบครัวของตนเอง กิจกรรมทำความสะอาดคุ่ม พัฒนาด้านการศึกษา วัฒนธรรม การเวร ยาม ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาชุมชนจะดำเนินการช่วยเหลือกิจกรรม โดยช่วยเหลือแรงงานในการร่วม พัฒนา เช่น ช่วยบริการน้ำดื่ม โค้ก เหล้า ไก่ อาหาร นอกจากนั้นในวันพัฒนาทุกครัวเรือน จะ บริจาคข้าวสารครัวเรือนละเล็กน้อย เพื่อประกอบอาหารกินในกิจกรรม วันพัฒนาของหมู่บ้าน

๒.๔) สวัสดิการช่วยเหลือชุมชนโดยการจัดทำผ้าป่าสามัคคี การจัดทำผ้าป่า สามัคคี นับเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ชุมชน ได้ร่วมมือร่วมใจกัน เสียสละทรัพย์สินส่วนตัว บริจาคให้ คณะผ้าป่ารวบรวมเงิน ถวายวัดหรือหมู่บ้านเพื่อจัดทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ถือเป็นการช่วยเหลือกันในชุมชนอีกรูปแบบหนึ่ง ในห้วงที่ผ่านมาหมู่บ้านนงระ ได้ร่วมแรงร่วมใจกัน จัดทำกองผ้าป่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างศาลาประชาคมของหมู่บ้าน โดยเริ่มต้นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และต่อมาจัดทำใน พ.ศ. ๒๕๔๔ , ๒๕๔๘, และปีล่าสุด พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีนายสมใจ ทวีชาติ และคณะ เป็นผู้ประสานงานการดำเนินการ ปัจจุบันศาลาประชาคมบ้านนงระ ได้ดำเนินการ ก่อสร้างและต่อเติมเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำผ้าป่าสามัคคี เริ่มต้นโดยคณะกรรมการหมู่บ้านแจ้ง ประสานงานคณะผ้าป่า ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การทำผ้าป่าให้ผู้ประสานงานและทีมงานทราบ หลังจาก

นั้นคณะผ้าป่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุตรหลานของคนในชุมชนที่ทำงานที่กรุงเทพมหานคร ประชุมทีมงาน รวบรวมคณะกรรมการสายต่าง ๆ กำหนดวันเวลาในการทอดผ้าป่า ทางฝ่ายชุมชนก็จะมีการเตรียมงานเพื่อตอบรับ คณะผ้าป่าทอดถวาย โดยจัดกิจกรรมต้อนรับคณะผ้าป่า เมื่อได้เงินจากคณะผ้าป่าแล้วหมู่บ้านดำเนินการใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะผ้าป่าทราบ

สวัสดิการการช่วยเหลือกันในงานบุญผ้าป่าสามัคคี ชุมชนจะร่วมกันช่วยเงินสมทบทุนผ้าป่าสามัคคีโดยการช่วยเหลือเป็นไปโดยมติประชาคมของหมู่บ้าน และแล้วแต่กำลังศรัทธาของแต่ละครัวเรือน นอกจากนั้นเป็นการช่วยเหลือกิจกรรมในงานผ้าป่าสามัคคี ด้านแรงงานเช่น งานครัว งานต้อนรับ เป็นต้น ชาวบ้านยังมีการบริจาคของที่ระลึก มอบสิ่งของที่ระลึกให้แก่คณะผ้าป่า เช่น ผ้าไหม หมอน เป็นต้น

๒.๕) สวัสดิการด้านงานบุญประเพณีในชุมชน

๒.๕.๑) การช่วยเหลือสวัสดิการในงานศพ เมื่อมีงานศพในชุมชน สมาชิกในชุมชนบ้านนงระ จะไปช่วยเหลือกิจกรรมโดยมีต้องให้เจ้าภาพมาไหว้วาน เนื่องจากที่โสภณศา เจ้าภาพมิได้เตรียมตัวเตรียมใจไว้อีก โดยส่วนใหญ่ชุมชนจะมาช่วยเหลือกัน ในด้านแรงงาน เป็นสำคัญ เมื่อมีบุคคลสูญเสียชีวิต หัวหน้าครัวเรือนจะแจ้งให้ผู้นำชุมชนทราบ ผู้นำชุมชนจะมีการประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวสารให้ทุกครัวเรือนทราบ และเข้าไปช่วยเหลือกิจกรรมในงานศพ ในคืนแรกของการตั้งศพบำเพ็ญกุศล แกนนำชุมชนจะมีการประสานงานให้มีการประชุมกัน รวมญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิต เพื่อประชุมปรึกษาหารือกันและวางแผนในการดำเนินการจัดงานศพให้ลุล่วง ในการประชุมดังกล่าวจะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่มอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบในแต่ละด้าน โดยมีผู้รับผิดชอบงานฝ่ายบัญชี จำนวน ๒ – ๓ คน ฝ่ายครัว ชาย หญิง ฝ่ายหนุ่มสาวเยาวชนทำหน้าที่ด้านการบริการ ฝ่ายเฝ้าบริเวณพิธีเผาศพ ฝ่ายสัปเหร่อจำนวน ๔ คน ฝ่ายออกบอกงานญาติพี่น้องทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ฝ่ายอาจารย์พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

การช่วยเหลือกิจกรรมในงานศพ พบว่า มีรูปแบบการช่วยเหลือหลายด้าน เช่น การช่วยเหลือเป็นของกินของใช้เพื่อแบ่งเบาภาระของเจ้าภาพในงานศพ ได้แก่ ข้าวสาร พริกแห้ง กระเทียม เกลือ น้ำปลาหมากพลู ยาเส้น หมอน เสื้อ เป็นต้น การช่วยเหลือเป็นตัวเงินช่วยเหลือตามแก่ความใกล้ชิดของเครือญาติ เป็นญาติพี่น้องก็จะสมทบทุนในเงินรวมญาติ ในเวลากลางวันจะมีผู้เฒ่าผู้แก่ทำหน้าที่นั่งเฝ้าหน้าศพไว้คอยจุดเทียนจุดธูปหน้าศพมิให้ดับ ตามความเชื่อ

ของชุมชน ในภาคกลางคืนจะมีญาติพี่น้องมานอนเฝ้าศพเป็นเพื่อนเจ้าภาพในงานในอดีตจะมีกิจกรรมละเล่นพื้นบ้าน เช่น เล่นการบี หรือเล่นเหรียญหัวก้อยพนัน เอาสร้อยแหวน เล่นหลุมโยน เหรียญ การร้องเพลงสด ต่อมามีการเล่นการพนันในงานศพ เช่น โบก ไฟ ไฮโล ปัจจุบันหมู่บ้าน ได้จัดทำประชาคม โครงการงานศพพอเพียงไม่เลี้ยงเหล้า ปลอดการพนัน

๒.๕.๒) การช่วยเหลือสวัสดิการในงานบุญประเพณีชุมชน (งานแต่งงาน,งานบวช,งานขึ้นบ้านใหม่) จากการศึกษา พบว่ารูปแบบการช่วยเหลือสวัสดิการชุมชน ในงานบุญประเพณีนั้นเป็นทุนทางสังคมที่ชุมชนร่วมกันในการดูแล ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยจะมีกิจกรรมการช่วยเหลือกัน ตามรายละเอียดดังนี้

- การช่วยเหลือที่เป็นตัวเงิน เมื่อมีงานต่าง ๆ เกิดขึ้นในชุมชน เจ้าภาพจะบอกกล่าวงานให้ไปร่วมด้วยช่วยกัน ก็จะมีการไปช่วยงานเป็นเงิน จำนวนมากน้อยขึ้นอยู่กับ การช่วยเหลืองานและกิจกรรมที่มีบัญชีการช่วยเหลืองานในแต่ละครั้งเป็นปัจจัยกำหนด โดยมากจะช่วยเหลืองานประมาณ ๑๐๐-๕๐๐ บาทต่อรายต่องาน

- การช่วยเหลือแรงงาน สมาชิกในชุมชนจะมี การแบ่งบทบาทหน้าที่ มอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบในแต่ละด้าน โดยมีผู้รับผิดชอบงานฝ่ายบัญชี จำนวน ๒ – ๓ คน ฝ่ายครัว ชาย หญิง ฝ่ายหนุ่มสาวเยาวชนทำหน้าที่ด้านการบริการ ฝ่ายเฝ้าบริเวณพิธีเฝ้าศพ ฝ่าย สัปเหร่อจำนวน ๔ คน ฝ่ายออกบอกงานญาติพี่น้องทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ฝ่ายอาจารย์ พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

- การช่วยเหลือเป็นสิ่งของในการจัดกิจกรรมงานบุญประเพณี พบว่า มีรูปแบบการช่วยเหลือหลายด้าน เช่น ข้าวสาร พริกแห้ง กระเทียม เกลือ น้ำปลาหมากพลู ยาเส้น หมอน เสื้อ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการช่วยเหลือเป็นผ้าไหม โสร่ง ผ้าชนิดต่าง ๆ ในงานบวช จะมีการช่วยเหลือ หมอน เครื่องสังฆภัณฑ์ เป็นต้น

๒.๖) สวัสดิการชุมชนบนฐานประเพณีวัฒนธรรมชุมชน

๒.๖.๑) วัฒนธรรมการแบ่งปันกันในชุมชน ในอดีตที่ผ่านมาชุมชนบ้าน รงระมีวัฒนธรรมการแบ่งปันอาหารกันโดยเฉพาะในกลุ่มเครือญาติ โดยในแต่ละครอบครัวเมื่อ ครัวเรือนใดได้ประกอบอาหารการกิน ประเภทต่าง ๆ แล้วนิยมนำอาหารที่ประกอบขึ้นมาเพื่อ บริโภคภายในครัวเรือน แบ่งส่วนหนึ่งแลกเปลี่ยนอาหารกับเพื่อนบ้านข้างเคียง เช่น มีแกงปลา แกง

หน่อไม้ แกงเห็ด เป็นต้น ซึ่งเป็นระบบชุมชนในอดีตที่คนมีการดูแลเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ในปัจจุบัน วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนอาหารการกิน ได้ลดน้อยลงไปเนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่บีบคั้น อาหารส่วนใหญ่ใช้เงินซื้อขาย จาการถกกับข้าว การแบ่งปันกันจึงลดลงตามลำดับ

๒.๖.๒) วัฒนธรรมการส่งข้าวใหม่ปลามัน การส่งข้าวใหม่ปลามัน นับเป็นประเพณีสำคัญของชุมชนชาวภูในอดีตที่แสดงออกถึงความเคารพในบรรพบุรุษ โดยเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรเสร็จสิ้น บุตรชายที่ออกเรือนไปแล้ว พร้อมด้วยบุตรและภรรยา จะนำอาหารการกิน เช่น ข้าวเหนียว ปลาอย่าง เป็นต้น มาเลี้ยงผู้เป็นบิดามารดา เพื่อแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทิตา นอกจากนั้นยังนำข้าวสารจำนวนหนึ่ง มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกัน ปัจจุบันวัฒนธรรมข้าวใหม่ปลามัน ได้ลดความสำคัญลง ผู้ที่ถือปฏิบัติมีบ้างแต่ไม่มากนัก เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมของชุมชนที่เป็นอยู่

๒.๖.๓) ประเพณีบุญข้าวสาก(จาสาก) ในวัฒนธรรมชาวภู เรียกว่า “จาสาก” ซึ่งจัดขึ้นในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ญาติพี่น้องหรือบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยเชื่อว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการปล่อยดวงวิญญาณของผีบรรพบุรุษให้มารับของซึ่งญาติพี่น้องอุทิศส่วนกุศลให้

ในช่วงเวลาดังกล่าว ชาวบ้านจะเตรียมอาหารชนิดต่างๆ เช่น ขนม ข้าวต้ม อาหารหวานคาวสุกเครื่องต้มชนิดอื่นๆใส่ภาชนะหรือถาดใส่อาหารไว้ตั้งแต่เช้ามีด ฼ ครวเรือนซึ่งเป็นต้นตระกูลของแต่ละคนซึ่งในครวเรือนดังกล่าวจะมีญาติพี่น้องมาร่วมงานทั้งกลุ่มเครือญาติเมื่อทุกคนมาพร้อมแล้วก็จะเริ่มพิธีกรรมโดยผู้อาวุโสจําำนำจุดธูปเทียนบอกกล่าววงวิญญาณของลูกหลานหรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วมากินอาหารที่จัดเตรียมไว้ให้กินแล้วก็ขอให้มีความสุขและขอพรให้ลูกหลานที่มีชีวิตอยู่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานและมีความสุขและจากนั้นสมาชิกในชุมชนจะไปร่วมทำบุญตักบาตรที่วัดนาครินทร์เป็นอันเสร็จพิธี

ประเพณีจาสานับเป็นประเพณีที่เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นสวัสดิการชุมชนรูปแบบหนึ่ง เป็นอีกประเพณีที่ทำให้คนมาร่วมกันประกอบกิจกรรมนำอาหารการกินมาเช่นไหว้บรรพบุรุษและบุพการีผู้มีพระคุณทำให้ผู้คนได้พบปะได้ดูแลกันส่งผลให้สังคมเกิดการเอื้ออาทรต่อกัน

๒.๖.๔) ประเพณีบุญคุณลาน ในความเชื่อของผู้เฒ่าผู้แก่สมัยก่อนนั้น เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีพิธีเรียกขวัญข้าวเข้าลาน หรือ การทำบุญคุณลานนิยมจัดกิจกรรมในช่วงเดือนยี่ จะมีการนิมนต์พระสวดมนต์เย็นเพื่อเป็นมงคลแก่ข้าวเปลือก รุ่งเช้านิมนต์พระมาฉันแล้วทำพิธีสู่ขวัญข้าวและชาวบ้านจะเตรียมซื้อเพลงหรือ ฟีน เข้าบ้านเพื่อไว้ใช้สอยต่อไป

เมื่อบุญคุณลานมาถึงสมาชิกในชุมชนจะมาร่วมกันเตรียมลานสำหรับทำกิจกรรมบุญคุณลาน โดยนำขี้ควายมาผสมกับดินและฟางเพื่อทำเป็นลานตากให้แห้งแล้วนำข้าวของแต่ละครัวเรือนมาเทกองรวมกันเพื่อเตรียมทำพิธีทำในตอนเย็นและยามเช้า

การจัดประเพณีนี้เชื่อว่าจะเป็นการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปลูกข้าว เป็นมงคลแก่ชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขและชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันสมัครสมานสามัคคีกัน เป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนในการช่วยเหลือเกื้อกูลดูแลกัน โดยเฉพาะเมื่อนำเข้าเปลือกมารวมกันแล้ว ในบางกรณีก็จะนำไปช่วยเหลือกิจกรรมของวัด หรือมอบไว้ให้แก่ชุมชน ในการพิจารณาช่วยเหลือสนับสนุนหรือใช้ในกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน อีกด้วย

๒.๖.๕) ประเพณีสงกรานต์ ตรุษสงกรานต์ หรือ ประเพณีสงกรานต์จัดขึ้นในช่วงเดือน ๕ โดยมีการจัดกิจกรรมขึ้นทั้งที่หมู่บ้านและที่วัดจะมีการสรงน้ำพระพุทธรูปโดยการแห่พระพุทธรูปประจำวัดและนำไปประดิษฐานที่ฐานเพื่อให้ชาวบ้านสรงน้ำรดน้ำพระพุทธรูปพระสงฆ์ โดยเตรียมดอกไม้รูปเทียนไปบูชาพระพุทธรูปและรดน้ำดำหัว ขอพรผู้หลักผู้ใหญ่ผู้สูงอายุในชุมชน

สำหรับการจัดกิจกรรมในชุมชนผู้นำชุมชนจะได้ผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านมาพร้อมเพรียงกันที่บริเวณศาลาประชาคมของหมู่บ้านแล้วจัดให้มีการสรงน้ำพระพุทธรูปและรดน้ำดำหัวขอพรจากผู้อาวุโสในหมู่บ้าน บุตรหลานบางท่านจะมีของขวัญของฝากมอบให้ผู้สูงอายุหรือบุพการีของตนเองด้วย

ปัจจุบันชุมชนยังคงมีการสืบทอดประเพณีโดยการจัดกิจกรรมทุก ๆ ปี ทั้งที่วัดและที่หมู่บ้านเพื่อให้ลูกหลานรู้จักการเคารพผู้อาวุโสให้เกียรติมีสัมมาคารวะมีความสามัคคี และชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันนับเป็นระบบของชุมชนในการดูแลเกื้อกูลกันของคนในชุมชน

๒.๗) การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๗.๑) การอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านนงระ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีคณะกรรมการป่าชุมชนดูแลรักษาป่าชุมชนจำนวน ๒๐๐ ไร่ นับว่าเป็นสวัสดิการชุมชนอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากผลการสำรวจป่าชุมชนพบว่าป่าชุมชนบ้านนงระเป็นพื้นที่ที่ชุมชนร่วมกันใช้ประโยชน์หาอยู่หากินร่วมกัน เป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งยารักษาโรคของชุมชน เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ เป็นแหล่งพลังงานให้ชุมชนได้มีการใช้ประโยชน์ มีคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจต่อชุมชน อย่างประเมินค่ามิได้ ดังนั้นการอนุรักษ์ป่าชุมชนจึงนับเป็นการจัดสวัสดิการของชุมชนที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่แบบดูแลซึ่งกันและกันอีกรูปแบบหนึ่ง

๒.๗.๒) การอนุรักษ์พันธุ์ปลา หมู่บ้านนงระมีแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์จำนวน ๕ แหล่งน้ำประกอบด้วย แหล่งน้ำในหมู่บ้านจำนวน ๓ แหล่ง และในพื้นที่ป่าชุมชนอีกจำนวน ๒ แห่ง ซึ่งชุมชนได้มีระบบการจัดการร่วมกันโดยการนำพันธุ์ปลา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ประมงอำเภอ สนับสนุนพันธุ์ปลามาให้ชุมชนทุก ๆ ปี ซึ่งชุมชนจะมีกติกาของชุมชนร่วมกัน ผ่านการประชุมหมู่บ้านให้มีการอนุรักษ์พันธุ์ปลา แต่อย่างไรก็ตามพบว่า สมาชิกในชุมชนบางรายมีการลักลอบจับปลาในแหล่งน้ำของชุมชนทั้ง ๕ แห่งมากินอยู่บ้านแต่ไม่มากนัก

ในด้านการจัดการใช้ประโยชน์จากปลานับเป็นรูปแบบที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน เป็นสวัสดิการของชุมชนที่จะมีการจับปลาในแหล่งน้ำดังกล่าว โดยมีมติของประชาคมหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการหมู่บ้านในการนำปลามาประกอบอาหารเลี้ยงคนในชุมชนเมื่อมีกิจกรรมที่สำคัญดำเนินการในชุมชน เช่น กิจกรรมงานวันพัฒนาหมู่บ้าน งานเลี้ยงทำบุญที่สำคัญของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการลดรายจ่ายและแบ่งเบาภาระ ของผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี

๒.๘) การจัดสวัสดิการด้านการศึกษา

การจัดสวัสดิการด้านการศึกษาในชุมชนบ้านนงระ มีการจัดสวัสดิการโดยกองทุนหมู่บ้านนงระ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ ในระยะแรก ในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๗ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้พิจารณาจัดสรรผลกำไรหมวดทุนการศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของผลกำไรทั้งหมด โดยได้ซื้ออุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ดินสอ ปากกา ไม้บรรทัดแจกจ่ายแก่

บุตรหลานของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน แต่ในช่วงหลังได้ยกเลิกไป เนื่องจากการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ไม่ตรงกับความต้องการของสมาชิก จึงได้ปรับเปลี่ยนโดยการปันผลเป็นตัวเงิน ให้สมาชิกแต่ละรายใช้จ่ายเงินทุนการศึกษาด้วยตัวเอง ผลจากการดำเนินการดังกล่าวนี้พบว่าส่งผลดีให้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากการลดค่าใช้จ่ายผู้ปกครองในการซื้ออุปกรณ์การเรียนผู้ปกครองมีเงินใช้จ่ายในครอบครัวมีเงินให้ลูกไปโรงเรียน

๔.๓.๒ การจัดสวัสดิการชุมชนโดยหน่วยงานภายนอกชุมชน

ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนสวัสดิการของประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลตูม โรงเรียนบ้านชีนาค วัดนาครินทร์ มูลนิธิไอซีเอส โดยมากจะสนับสนุนสวัสดิการชุมชนในรูปแบบของเงินทุนแก่กลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียน ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ซึ่งการจัดสวัสดิการชุมชนโดยหน่วยงานภายนอกชุมชน มีดังนี้

๑) การจัดสวัสดิการโดยวัดนาครินทร์ ตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่

พระครูวรรณสารโสภณ รองเจ้าคณะอำเภอปรางค์กู่ เจ้าอาวาสวัดนาครินทร์ ได้พิจารณามอบทุนการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงปัจจุบัน ให้แก่เด็กนักเรียนในสังกัดวัดนาครินทร์ ซึ่งประกอบด้วย หมู่บ้านชีนาค บ้านชีนาคน้อย บ้านนระ บ้านพลึง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียน นักศึกษาที่เรียนดี มีความประพฤติดีแต่ยากจนได้เข้ารับทุนการศึกษา โดยประเภทของทุนการศึกษาที่วัดนาครินทร์มอบ ประกอบด้วยทุนเรียนดี ทุนตอบคำถามธรรมะในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทุนนักเรียนธรรมะศึกษา ชั้น ตริ โท เอก โดยมีรายชื่อผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาดังแสดงในตาราง ดังนี้

รายชื่อผู้ที่ได้รับทุน ประจำปี ๒๕๕๐	รายชื่อผู้ที่ได้รับทุน ประจำปี ๒๕๕๑	รายชื่อผู้ที่ได้รับทุน ประจำปี ๒๕๕๒
๑. นายอดิศักดิ์ บรรจงปรุ	๑. เด็กหญิงวันпка สุรินทร์	๑. เด็กชายดุสิต ทวีชาติ
๒. เด็กชายจิระวัฒน์ จันทอง	๒. เด็กหญิงสุริยา จันทอง	๒. เด็กชายวัชร นาคนวล
๓. เด็กหญิงนิตยา นาคนวล	๓. เด็กหญิงอรจิรา พันจันทา	๓. เด็กชายเดโช ทวีชาติ
๔. เด็กหญิงศิริการดา ทวีชาติ	๔. เด็กหญิงปาริชา นาคนวล	๔. เด็กชายวัชรพล ดาศรี
	๕. เด็กหญิงอริสา พันจันทา	๕. เด็กหญิงทัศนีย์ จันทอง

รายชื่อผู้ที่ได้เข้ารับทุน ประจำปี ๒๕๕๐	รายชื่อผู้ที่ได้เข้ารับทุน ประจำปี ๒๕๕๑	รายชื่อผู้ที่ได้เข้ารับทุน ประจำปี ๒๕๕๒
		๖. เด็กหญิงอภิญา วรเศรษฐ
		๗. เด็กชายวรุฒิ นาคนวล
		๘. เด็กชายจิรายุทธ นาคนวล
		๙. เด็กชายภูวดล ชันติวงษ์
		๑๐. เด็กชายวงเพชร ชัยวิเศษ
		๑๑. เด็กชายสมศักดิ์ สมบูรณ์
		๑๒. เด็กหญิงกิตติยา ตุ่มไสย์
		๑๓. เด็กหญิงเจนจิรา แสงมาศ
		๑๔. เด็กหญิงมาลินี ทวีชาติ
		๑๕. เด็กหญิงศิริพร สงพิมพ์
		๑๖. เด็กหญิงสุกัญญา แสงมาศ
		๑๗. เด็กชายกิตตินันท์ นาคนวล
		๑๘. เด็กชายกีรติภูมิ แสงมาศ
		๑๙. เด็กชายณัฐพงษ์ นาคนวล
		๒๐. เด็กชายธีรพงษ์ มาโยม
		๒๑. เด็กชายวัทศิริ मुखसार
		๒๒. เด็กหญิงเกวลิณ นาคนวล
		๒๓. เด็กหญิงปทุมรัตน์ จันทอง
		๒๔. เด็กหญิงวันпка สุรินทร์

ผลจากการดำเนินการมอบทุนการศึกษาดังกล่าว ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนหนังสือ และกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มากขึ้น

๒) การจัดสวัสดิการโดยโรงเรียนบ้านชีนาค ตำบลตุม อำเภอปรางค์กู๋

การสนับสนุนสวัสดิการช่วยเหลือเด็กนักเรียน โรงเรียนดำเนินการช่วยเหลือผ่านนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลเป็นหลัก โดยมีกิจกรรมการช่วยเหลือแก่นักเรียนดังนี้

โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนให้จัดซื้อจักรยานเพื่อมอบให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนดี แต่ยากจนได้ หมู่บ้านละ ๑ คัน โดยเด็กหญิงวันпка สุรินทร์ได้รับการมอบทุนจักรยาน เพื่อนำจักรยานปั่นไปโรงเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วคืนจักรยานให้โรงเรียนให้รุ่นน้อง หมุนเวียนใช้ประโยชน์ต่อไป

พ.ศ. ๒๕๔๙ โรงเรียนบ้านชีนาค ได้พิจารณามอบทุนการศึกษาโดยคัดเลือกจากเด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาสเพื่อรับทุนการศึกษา จำนวนทุนละ ๓,๐๐๐ – ๔,๒๐๐ บาท ปีละ ๑๒,๐๐๐ บาท หมู่บ้านรรมะมีเด็กที่ได้รับทุนการศึกษาจำนวน ๔ รายได้แก่ เด็กชายธีรพงษ์ มาโยม เด็กหญิงวันпка สุรินทร์ เด็กชายกิตติโชค ทวีชาติ และเด็กชายอดิศักดิ์ บรรจงปรุ

๓) การจัดสวัสดิการโดยมูลนิธิไอซีเอส

มูลนิธิไอซีเอส เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเด็กในโรงเรียนบ้านชีนาค เข้ามาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใน พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยสนับสนุนให้โรงเรียนและชุมชนดำเนินกิจกรรมสวัสดิการชุมชนด้านต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑) จัดตั้งกองทุนโค-กระบือ ในพ.ศ. ๒๕๓๘ โดยสนับสนุนโค-กระบือ ให้ชุมชนโดยคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี แนวทางการบริหารจัดการพัฒนากองทุนโค-กระบือ เป็นลักษณะกองทุนหมุนเวียน โดยหมุนเวียนให้ผู้ปกครองเลี้ยงโคกระบือ โคตัวแรกที่ออกลูกให้ผู้เลี้ยง ตัวที่สองเข้าเป็นกองทุนโค – กระบือ แล้วย้ายลูกวัวที่เป็นกองทุนโค-กระบือ ให้ครัวเรือนอื่นๆ ได้รับประโยชน์ต่อไป หมู่บ้านรรมะ มีครัวเรือนที่ได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมนี้ ตามรายชื่อดังนี้

- นางลาด บรรจงปรุ
- นายสุข นาคนวล
- นางแหว ไชยภา
- นายสุรศักดิ์ ทองอัม
- นางยุพิน ทวีชาติ
- นางนงนุช แพงภูงา
- นางสมบัติ ไชยภา
- นางไสว คำมา
- นายสนอง จันทอง

- นางสาวเสียม ทวีชาติ
- นายแสง ชัยวิเศษ
- นางสาวพี ทวีชาติ
- นางบุหงา ทวีชาติ

๓.๒) กิจกรรมการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการต่อเติมบ้านให้นักเรียนที่ยากจน เช่น สังกะสี อิฐ เสาปูน ทราย หินสร้างบ้านให้เด็กยากจนที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนเด็กยากจนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในหมู่บ้านรณะ มีผู้ที่ได้รับทุนตามกิจกรรมนี้ มีดังนี้

- เด็กชายวิทยา นาคนวล
- เด็กหญิงวันนา ทวีชาติ
- เด็กหญิงนิภารัตน์ นาคนวล
- เด็กหญิงทิพย์สุดา ชัยวิเศษ
- เด็กหญิงราตรี ไชยภา

๔) การจัดสวัสดิการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลตุม

๔.๑) การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อสร้างหลักประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันรายได้ เป็นการตอบแทนการทำงานหนักมาตลอดชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ และกระตุ้นการใช้จ่ายภายในประเทศ รัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อจ่ายเงินค่าเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ทั่วประเทศที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เพิ่มเติมจากกลุ่มผู้สูงอายุที่เคยได้รับการช่วยเหลือแล้วตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นต้นไป โดยจ่ายให้อัตราคนละ ๕๐๐ บาทต่อเดือน ในหมู่บ้านรณะมีผู้อาวุโสที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน ๔๕ ราย ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะนำเงินมาแจกจ่ายถึงมือผู้สูงอายุโดยตรงในหมู่บ้านเดือนละครั้ง

๔.๒) การแจกจ่ายผ้าห่มกันหนาว ในช่วงฤดูหนาวของทุกปี ทางองค์การบริหารส่วนตำบลตุมจะตั้งงบประมาณ ในการซื้อผ้าห่มป้องกันภัยหนาวมาแจกจ่ายประชาชนในพื้นที่ โดยจัดสรรมาให้หมู่บ้านบริหารจัดการ โดยพิจารณาคัดเลือกครัวเรือนที่เดือดร้อนเป็นลำดับแรก หรือหมุนเวียนกันรับประโยชน์ เพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรผ้าห่มกันหนาวมาให้ทุกปี โดยมากจะพิจารณาให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนเป็นลำดับแรก

๕) การจัดสวัสดิการโดยชุมชนข้างเคียง

ชุมชนสังกัดวัดนาครินทร์ บ้านชีนาค ตำบลตูม จำนวน ๔ หมู่บ้าน ๑ วัด ๑ โรงเรียน จะมีประเพณีปฏิบัติร่วมกัน เมื่อมีการจัดงานศพทุกงานเจ้าภาพงานศพจะจัดสรรเงินเงินทุนเพื่อมอบเป็นทุนสาธารณประโยชน์ เพื่อใช้ในการกิจกรรมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- มอบเป็นทุนการศึกษาแก่โรงเรียนบ้านชีนาค จำนวน ๕๐๐ บาทต่อครั้ง
- มอบเป็นเงินเพื่อบำรุงวัดนาครินทร์ จำนวน ๕๐๐ บาท ต่อครั้ง
- มอบเป็นทุนการศึกษาแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดวัดนาครินทร์ จำนวน ๕๐๐ บาทต่อครั้ง
- มอบเพื่อเป็นทุนสาธารณประโยชน์แก่หมู่บ้าน ๔ หมู่บ้าน ทุนละ ๕๐๐ บาท

กิจกรรมดังกล่าวนับเป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการในหมู่บ้านอีกทางหนึ่งซึ่งที่ผ่านมาแกนนำหมู่บ้านนรจะนำเงินที่ได้ดังกล่าวสมทบเข้ากับกองทุนสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้าน

๔.๔ สถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินของชุมชนในการสวัสดิการ

จากการศึกษาข้อมูล กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านนรระทั้ง ๑๐ กลุ่ม พบว่า แต่ละกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน มีข้อจำกัดในการดำเนินการ โดยมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

๔.๔.๑ ปัญหา ข้อจำกัด ด้านการบริหารจัดการองค์กรชุมชน

กลุ่มองค์กรที่มีปัญหาในด้านการบริหารจัดการองค์กร ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเนื่องจากคณะกรรมการบริหารงานโดยขาดความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงาน และปัญหาเก่าเรื้อรัง สะสมมาเป็นเวลานาน และขาดการติดตามจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐผู้รับผิดชอบ โดยองค์กรที่ประสบปัญหา มีดังนี้

๑) กองทุนสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

กองทุน ฯ นี้เกิดขึ้นจากการสนับสนุน โดยกรมประชาสงเคราะห์ (เดิม) ปัจจุบัน สังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การสนับสนุนโดยให้หมู่บ้านดำเนินการ จัดตั้ง กองทุนสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการสงเคราะห์ ผู้ประสบภัยในหมู่บ้าน ทางราชการอุดหนุนงบประมาณให้ หมู่บ้านละ ๑๒,๕๐๐ บาท โดยโครงสร้าง การบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการ มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานโดยตำแหน่ง

ในหมู่บ้านนรระ ประสบปัญหาในการบริหารจัดการ เนื่องจากหมู่บ้านประสบปัญหา ความขัดแย้งภายในชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านไม่มีการมอบหมายหน้าที่การงาน ระหว่างคณะกรรมการชุดเดิมกับชุดใหม่ ระบบบัญชีธนาคาร และเอกสารในการดำเนินการจากอดีต ถึงปัจจุบัน ได้สูญหายไป หน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการติดตามสนับสนุน ส่งผลให้หมู่บ้านปล่อย ปล่อยละเลย ขาดเวทีในการพูดคุยกันเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ผลจากการพูดคุยกัน ในเวทีการวิจัย คณะกรรมการกลุ่ม ฯ ได้กำหนดแผนงานใน การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยมอบหมายให้ประธานกองทุนสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ดำเนินการติดต่อประสานงานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อ จัดเวทีแลกเปลี่ยนแก้ไขปัญหา องค์กรร่วมกันต่อไป

๒) กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ)

กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ) หมู่บ้านนรระ ประสบปัญหาในการ บริหารจัดการกองทุน สาเหตุเนื่องจากหมู่บ้านมีความขัดแย้งภายในชุมชน คณะกรรมการกองทุน ฯ ไม่มีการติดตามผลการดำเนินการ เป็นเวลานาน เป็นผลให้สมาชิกไม่ชำระหนี้เงินยืม เนื่องจากไม่ ไว้วางใจการบริหารจัดการกองทุน ฯ ของคณะกรรมการชุดดังกล่าว โดยมีสมาชิกมีหนี้ค้างชำระคืน ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นเงิน ๒๘๐,๐๐๐ บาท

ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ หมู่บ้านนรระ ได้แจ้งให้ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปรางค์กู่ ใน ฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบ มาประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยให้ สมาชิกที่ค้างเงินยืมชำระหนี้ หลังจากเวทีดังกล่าว สมาชิกได้ชำระเงินค้างยืม ยังคงเหลือ ๑ ราย

จำนวน ๖,๘๐๐ บาท เนื่องจากเจ้าตัวอพยพโยกย้ายไปทำงานต่างพื้นที่ ต่อมาคณะกรรมการได้บริหารจัดการกองทุนเข้าสู่ระบบโดยได้หมุนเวียนเงินทุนให้สมาชิกยืมเพื่อประกอบอาชีพ ตามความถนัดของแต่ละครัวเรือน

ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อครบกำหนดสัญญา การชำระคืนเงินกู้ สมาชิกที่กู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ ส่งเงินไม่ครบจำนวน ๑๔ ราย จำนวนเงิน ๕๓,๓๐๐ บาท ซึ่งคณะกรรมการกองทุนได้ประชุมกัน และกำหนดแผนงานในการเร่งรัดชำระคืนเงินกองทุนฯ ตามระเบียบที่กำหนดต่อไป

๔.๔.๒ คณะกรรมการดำรงตำแหน่งหลายองค์กร

กิจกรรมการพัฒนาในหมู่บ้านร่งระ นับว่ามีหลายองค์กร ทั้งองค์กรทางการเงิน และองค์กรชุมชนในรูปแบบอื่น ๆ จากการศึกษาพบว่า ในหมู่บ้านจะมีคณะกรรมการหลายคณะ ดังนั้น ผู้นำชุมชน ที่เป็นทางการส่วนใหญ่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ปัจจุบันดังกล่าวส่งผลให้ ผู้นำชุมชนหลายคนได้รับตำแหน่งหลายตำแหน่งซ้ำซ้อนกัน ส่งผลให้คณะกรรมการมีบทบาทภารกิจ ที่ซ้ำซ้อนในหลายส่วน ทำให้ต้องทำงานหลายครั้งหลายวาระ ทำให้คณะกรรมการบางท่านมีความเหนื่อยล้าในการทำงาน

๔.๔.๓ กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนที่มีข้อจำกัดโดยระเบียบข้อบังคับ

๑) กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านร่งระ

กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านร่งระ เป็นกองทุนพระราชทาน ที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เป็นเงินทุนสำหรับหมู่บ้านในการดำเนินการ ต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาเสียดี หมู่บ้านละ ๘,๐๐๐ บาท โดยมีระเบียบข้อบังคับในการใช้จ่ายเงินกองทุน มิให้ใช้จ่ายเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน สนับสนุนการประกอบอาชีพ มิให้นำไปแสวงหาผลกำไร เน้นการช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน และการต่อยอดเงินทุนกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เพิ่มขึ้น

จากสถานการณ์ดังกล่าวนับเป็นข้อจำกัด อีกประการหนึ่งของกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากไม่สามารถนำเงินทุนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ไปดำเนินการในลักษณะกองทุนหมุนเวียน กองทุนฯ จึงไม่มีผลกำไรจากการดำเนินงาน และไม่มียกประมาณในการสนับสนุนในการจัดสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้าน

๒) กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ)

กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ) บ้านนงระ เป็นกองทุนที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลเพื่อสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยให้เงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ หมู่บ้านนงระได้รับเงินจัดสรร จำนวน ๒๘๐,๐๐๐ บาท โดยกำหนดระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงาน ให้คณะกรรมการบริหารจัดการกองทุน โดยพิจารณาอนุมัติเงินทุนในการประกอบอาชีพ แก่ครัวเรือนเป้าหมาย เป็นเงินยืมสำหรับการประกอบอาชีพ โดยไม่มีการคิดดอกเบี้ยจากครัวเรือนเป้าหมาย

จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินงานของกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ) มีข้อจำกัดด้วยระเบียบข้อบังคับที่ทางราชการกำหนดไว้ ทำให้กองทุนขาดความยืดหยุ่นในการดำเนินการ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนข้อบังคับให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนได้

๔.๔.๔ กลุ่มองค์กรที่มีข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการชุมชน

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนในหมู่บ้านนงระ ที่มีข้อจำกัดในการจัดสวัสดิการชุมชน เนื่องจากไม่ได้กำหนดหลักการไว้ในระเบียบข้อบังคับ ของกลุ่มองค์กร ส่งผลให้ไม่มียกประมาณในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการของชุมชน โดยมีกลุ่มที่เข้าข่าย ในข้อจำกัดดังกล่าว คือ กลุ่มสตรีบ้านนงระ กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นต้น

๔.๔.๕ ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานในการจัดสวัสดิการชุมชน

ปัจจัยที่สนับสนุน หรือเสริมแรง ในการจัดสวัสดิการชุมชน บ้านนงระ พบว่า มีจุดแข็งที่เป็นโอกาสในการพัฒนาไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชนในหลากหลายแนวทางโดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

๑) องค์การทางการเงินชุมชนมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับในการจัดสวัสดิการชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนในหมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนสมาชิก ในการแบ่งเบาภาระของสมาชิกกองทุนต่างๆ โดยมีกลุ่มองค์กรที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นตัวเงิน ดังนี้ ร้านค้าชุมชน รถนวดข้าวชุมชน กองทุนหมู่บ้าน โดยมีการจัดสวัสดิการชุมชน ตามรายละเอียด ดังนี้

- สวัสดิการช่วยเหลืองานศพ	๒๐๐ บาท
- สวัสดิการเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลครั้งละ	๕๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานแต่งงาน	๒๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานบวช	๒๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลืองานสู่ขวัญ	๒๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลือแกลมอ	๒๐๐ บาท
- สวัสดิการช่วยเหลือขึ้นบ้านใหม่	๒๐๐ บาท

๒) หมู่บ้านมีทุนเดิมในการจัดสวัสดิการชุมชน หมู่บ้านรณรงค์เป็นหมู่บ้านที่มีทุนเดิมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีรูปแบบการช่วยเหลือกันอย่างหลากหลาย บนพื้นฐานประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชน เช่น การช่วยเหลือในงานบุญ เช่น งานศพ งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น ในมิติด้านเศรษฐกิจ มีวัฒนธรรมการแบ่งปัน การลงแขก เพื่อช่วยเหลือแรงงาน ในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนในรูปแบบการจัดการป่าชุมชน การอนุรักษ์พันธุ์ปลา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการจัดสวัสดิการของหมู่บ้าน มีทั้งรูปแบบที่เป็นเงินทุนและมีเงินทุนจะเป็นรากฐานสำคัญของชุมชนในการสนับสนุนการสวัสดิการชุมชนแบบองค์รวมที่มีเอกภาพร่วมกันต่อไป

๔.๕ รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการองค์การทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านรณรงค์

จากผลการศึกษาที่เก็บข้อมูลรวบรวมในระยะที่ ๑ ของโครงการ ทีมวิจัยมีข้อค้นพบ ใน ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนบ้านรณรงค์ เป็นชุมชนที่มีผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวคิดสำคัญในการขับเคลื่อนหมู่บ้านโดยการรวมกลุ่มของประชาชน สร้างการมีส่วนร่วมในการ

ทำงานและเน้นให้สมาชิกของชุมชน เข้าสู่การสังกัดกลุ่มองค์กร และมีการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นมาอย่างหลากหลาย เพื่อให้กลุ่มองค์กรทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความสุขร่วมกัน ในด้านวิถีวัฒนธรรมชุมชนบ้านนรระ ยังคงเป็นชุมชนที่ดำรงอยู่บนฐานการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ในปัจจุบันวิถีการทำมาหากินของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตไปสู่ความทันสมัย มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในรากฐานระดับครัวเรือนชาวบ้านนรระก็ยังยึดวิถีการเป็นผู้ผลิตที่สามารถพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้ให้ชุมชน

๒. การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน หมู่บ้านนรระมีกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนจำนวน ๑๐ กลุ่ม ที่มาของกลุ่มองค์กรชุมชน พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนเกิดขึ้นมาทั้งจากการสนับสนุนการก่อตั้งโดยองค์กรภายนอกชุมชนหรือจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล และบางกลุ่มเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน ที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยชุมชนเอง ด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่ม พบว่ากลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนชาวบ้านนรระ ให้เข้ามาสังกัดกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนด้วยความสมัครใจ และได้ใช้กลุ่มองค์กรดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้เป็นคนที่สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น เป็นคนดีมีคุณธรรม กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีกิจกรรมในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้ การส่งเสริมการออม การปล่อยสินเชื่อให้สมาชิกนำเงินทุนไปประกอบอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ การออมข้าวเปลือก การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับสมาชิก ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างสมาชิก ในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม จะมีการร่างระเบียบข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มให้มีหน้าที่ในการบริหารจัดการตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด ซึ่งผลจากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชนบ้านนรระ มีบทบาทสำคัญที่เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านนรระให้มีความเข้มแข็ง สมาชิกของกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการนำเงินไปใช้พัฒนาครัวเรือนสร้างงานสร้างรายได้เป็นอย่างดี และพัฒนาระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความเห็นอกเห็นใจกัน และไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี

๓. การจัดระบบสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้านนรระ การจัดสวัสดิการเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนบ้านนรระ ที่มีรากฐานความเป็นมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในอดีตสวัสดิการชุมชนเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลในรูปแบบสวัสดิการแบบดั้งเดิมที่ช่วยเหลือกันบนรากฐาน

ทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น สวัสดิการการช่วยเหลือกันในงานบุญประเพณีของชุมชน เมื่อในหมู่บ้านมีกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกในชุมชนก็จะมีการช่วยเหลืองาน โดยมีได้คิดเป็นมูลค่า แต่เป็นระบบคุณค่าที่คนในชุมชนยึดถือร่วมกัน มีการช่วยเหลือแรงงานช่วยงาน ให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ การช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เช่น ผ้าไหม โสร่ง หมอน เป็นต้น ในด้านวิถีชีวิตก็จะดำรงอยู่โดยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปันกัน ตามคำที่กล่าวว่า พริกบ้านเหนือ เกลือบ้านใต้ การเยี่ยมไข้ เฝ้าไข้ยามเจ็บป่วย การลงแขกในวิถีการผลิต ในฐานะทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนก็มีการอนุรักษ์ป่าชุมชน อนุรักษ์พันธุ์ปลา เพื่อเป็นสวัสดิการร่วมกันของคนในชุมชน ในการทำมาหากินและเข้าถึงทรัพยากรชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าสวัสดิการชุมชนเดิมของหมู่บ้าน จะเป็นสวัสดิการการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในแบบที่มีได้เป็นตัวเงินทุน จะเป็นระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีความเอื้ออารี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสำคัญ สวัสดิการชุมชนในยุคปัจจุบัน จะเป็นสวัสดิการทันสมัย ที่เน้นการช่วยเหลือกันที่เป็นตัวเงิน ในหมู่บ้านนรระ มีกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนเป็นองค์กรในการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีการร่างกฎกติกาในการช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อบรรเทาเหตุเดือดร้อน เช่น สวัสดิการช่วยเหลืองานศพ การรักษาพยาบาล การช่วยเหลือในงานประเพณี เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานสู่ขวัญ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ในปัจจุบันหมู่บ้านนรระมีระบบสวัสดิการชุมชนทั้งแบบดั้งเดิม และแบบทันสมัย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ได้เป็นอย่างดี

๔. สถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนบ้านนรระ คือ ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน ที่มีการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ คือ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ที่มีขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากคณะกรรมการขาดความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ ซึ่งทางราชการที่รับผิดชอบมิได้มาติดตามให้การสนับสนุนในการดำเนินงาน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ และหยุดชะงัก นอกจากนั้นยังมีปัญหาในด้านคณะกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนกลุ่มเดิม ที่สมาชิกในชุมชนคัดเลือกให้มาดำรงตำแหน่งในกลุ่มองค์กร ส่งผลให้ผู้นำชุมชนบางท่านต้องทำหน้าที่คณะกรรมการในหลายองค์กร ทำให้มีความอ่อนล้าในการทำงานเพราะมีความรับผิดชอบมากในด้านการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน บางองค์กรไม่สามารถดำเนินการได้เพราะมีข้อจำกัดด้วยระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ ส่วนราชการกำหนดระเบียบไว้ เฉพาะเจาะจงขาดความยืดหยุ่น เช่น กองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน กองทุนแม่ของแผ่นดิน

จากข้อค้นพบดังกล่าว นำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนด รูปแบบการบริหารจัดการ องค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนใน ๓ รูปแบบ ดังนี้

๔.๕.๑ รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนที่ เหมาะสมกับชุมชนบ้านนรระ

จากการศึกษาข้อมูลองค์กรทางการเงินชุมชน และการจัดสวัสดิการชุมชนของชาวบ้านนรระ พบว่า องค์กรทางการเงินของชุมชนมีทุนเดิมในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความเข้มแข็ง แต่ละ องค์กรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมีผลกำไรในการดำเนินการประจำปีและได้จัดสรรกำไรสุทธิ ของแต่ละองค์กรในการจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิก

เพื่อให้การขับเคลื่อนองค์กรทางการเงินในการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้านให้อยู่ดีมีสุขร่วมกันจึงได้จัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดในการจัดสวัสดิการชุมชนเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๔ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกันของคนทั้งชุมชน ในการกำหนดรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมกับ คนบ้านนรระ ผลจากการจัดเวทีดังกล่าวชุมชนมีมติให้จัดตั้งกองทุนกลางในการจัดสวัสดิการชุมชน บ้านนรระขึ้น

ที่มาของกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนรระ

กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนรระเกิดขึ้นจากผลการศึกษาวิจัยและประชาคมหมู่บ้านมีมติให้ พัฒนากองทุนกลางในการจัดสวัสดิการชุมชนขึ้น เพื่อเป็นกลไกระดับหมู่บ้านที่คอยดูแลมีหน้าที่จัด สวัสดิการชุมชนให้แก่ชาวบ้านนรระ ตามระเบียบข้อบังคับหรือกติกาที่ชุมชนร่วมกันกำหนดเพื่อเป็น แนวทางในการจัดสวัสดิการชุมชนในภาพรวมของหมู่บ้าน โดยคัดเลือกคณะทำงานมาจากตัวแทน องค์กรทางการเงินมาร่วมกันบริหารจัดการ ทั้งนี้มีองค์กรทางการเงินชุมชนที่มีความพร้อมในการ ขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ดังนี้

๑. กองทุนหมู่บ้านนรระ
๒. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
๓. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านนรระ
๔. กลุ่มสายใยรักแห่งครอบครัว

๕. ร้านค้าชุมชนบ้านร่งระ
๖. กองทุนแม่ของแผ่นดิน
๗. ธนาคารข้าวบ้านร่งระ
๘. กลุ่มรณวดข้าวชุมชน
๙. กองทุนป๋วย
๑๐. กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง

เงินทุนของกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระ

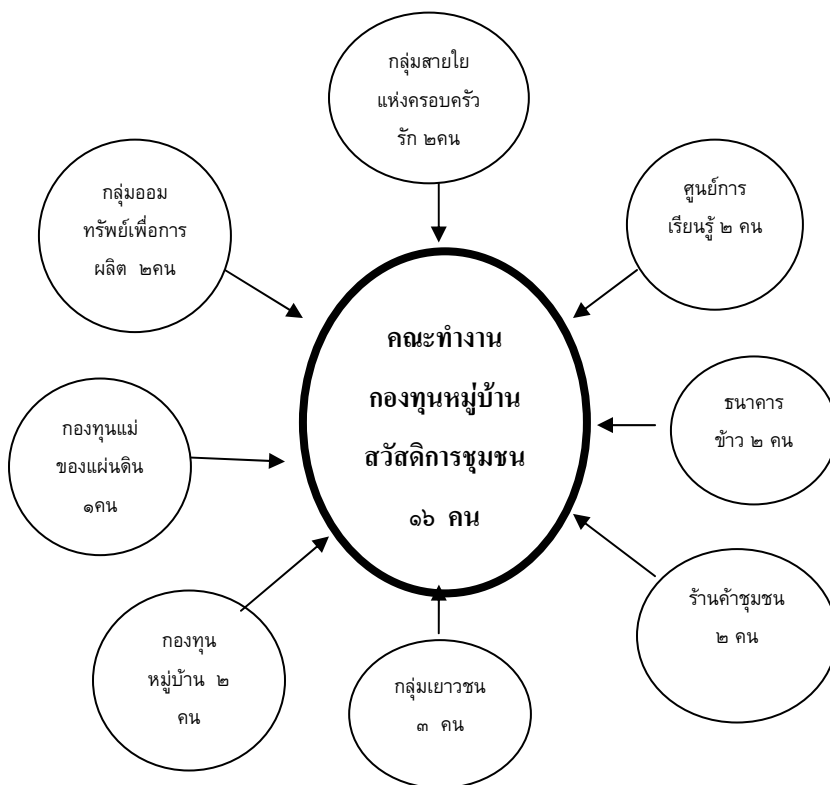
จากการจัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนที่เข้าร่วมดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาวิถีในการจัดการระบบสวัสดิการชุมชนจำนวน ๑๐ องค์กรดำเนินการในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ในการดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์การขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนและชี้แจงข้อมูลที่คุณะวิจัยได้จัดการศึกษาข้อมูลชุมชนให้คณะกรรมการและสมาชิกได้รับทราบและตัดสินใจกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนโดยที่ประชุมมีมติให้แต่ละกลุ่มสนับสนุนเงินทุนในการจัดการสวัสดิการชุมชน ดังนี้

- กองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและที่ประชุมสมาชิกได้มีมติให้สนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้านร้อยละ ๒ ของผลกำไรสุทธิประจำปี
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ได้มีมติให้สนับสนุนงบประมาณร้อยละ ๑ ของผลกำไรสุทธิประจำปี
- ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านร่งระ อุดหนุนงบประมาณรายปีปีละ ๑๐,๐๐๐ บาท
- ร้านค้าชุมชนบ้านร่งระ อุดหนุนงบประมาณเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระร้อยละ ๑ ของผลกำไรสุทธิประจำปี
 - ธนาคารข้าวบ้านร่งระ อุดหนุนเป็นข้าวเปลือกเป็นรายปี ปีละ ๕๐ กิโลกรัม
 - กลุ่มรณวดข้าวชุมชน อุดหนุนงบประมาณจากผลกำไรสุทธิประจำปีคิดเป็นร้อยละ ๕ ของผลกำไรสุทธิประจำปี
 - กลุ่มสายใยรักแห่งครอบครัว อุดหนุนงบประมาณร้อยละ ๑ ของผลกำไรสุทธิประจำปี
 - กองทุนแม่ของแผ่นดิน อุดหนุนงบประมาณรายปี ปีละ ๑,๐๐๐ บาท
 - กองทุนป๋วย กนช. อุดหนุนงบประมาณให้กองทุนสวัสดิการชุมชนปีละ ๑,๐๐๐ บาท
 - กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง อุดหนุนงบประมาณ รายปี ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

คณะทำงานบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนรกระ

ที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านนรกระเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ได้พิจารณาให้มีการคัดเลือกตัวแทนของแต่ละกลุ่มองค์กรทางเงินในชุมชนมาเป็นทีมในการบริหารจัดการมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖ คน ตามรายละเอียด ดังนี้

- กลุ่มสายใยรักแห่งครอบครัวบ้านนรกระ คือ นางสาวดา ดาศรี และนางลำพึง สุรินทร์
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ นางพัฑ คำมา และ นางสุปรียา สงพิมพ์
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คือ นายภูวนารถ แสงมาศ และนายสุข นาคนวล
- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คือ นางปราณี ทวีชาติ และนายเกา นาคนวล
- กองทุนแม่ของแผ่นดินคือ นายจำรุญ นาคนวล
- ร้านค้าชุมชนบ้านนรกระ คือ นางสาวสมถวิล ทวีชาติ และนายสมมัตต์ ทวีชาติ
- ธนาคารข้าว คือ นายธวัช พันจันดา และ นายสุรศักดิ์ ทองอัม

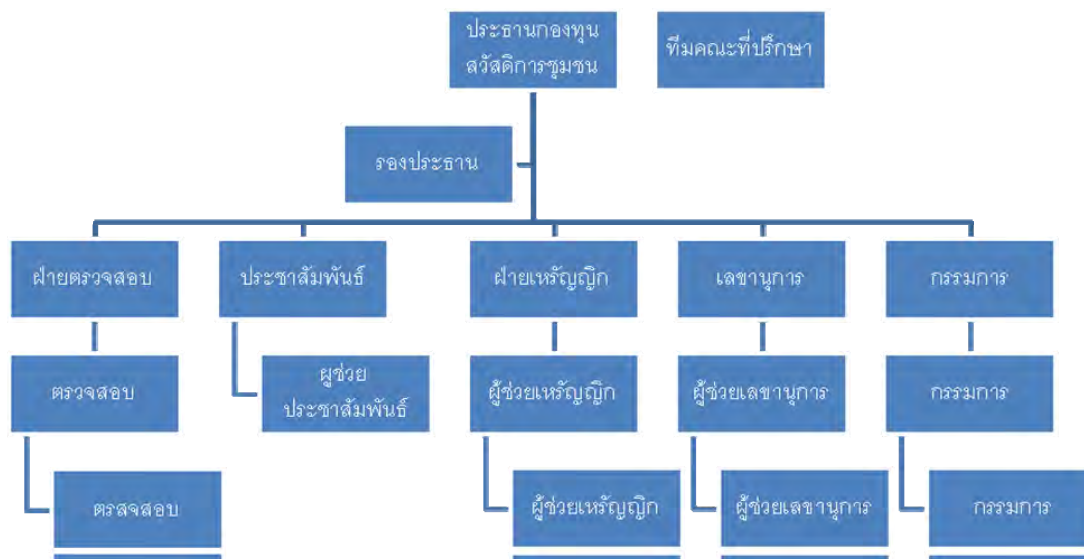

ภาพที่ ๔-๙ ที่มาของคณะทำงานขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนบ้านนรกระ

คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนงระ

เมื่อองค์กรพื้นฐานในชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ส่งตัวแทนเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ครบถ้วนแล้ว จึงได้มีการประชุมกันเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนงระ โดยวิธีการคัดเลือกกันเอง เพื่อเข้าสู่การดำรงตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

๑.นายจำรูญ นาคนวล	ประธานกองทุน
๒.นายสุรศักดิ์ ทองอัม	รองประธาน
๓.นางลำพึง สุรินทร์	เหรัญญิก
๔.นายเภา นาคนวล	ผู้ช่วยเหรัญญิก
๕.นางปราณี ทวีชาติ	เลขานุการ
๖.นางสาวศิริกานดา ทวีชาติ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๗.นางสุชาดา ดาศรี	ประชาสัมพันธ์
๘.นายสมมัตต์ ทวีชาติ	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
๙.นายธวัช พันจันดา	ตรวจสอบ
๑๐.นายสุข นาคนวล	ตรวจสอบ
๑๑.นางพัต คำมา	ตรวจสอบ
๑๒.นางสมถวิล ทวีชาติ	ปฏิคม
๑๓.นายภูวนารท แสงมาศ	กรรมการ
๑๔.นางสุปรียา สงพิมพ์	กรรมการ
๑๕.นางสาววันпка สุรินทร์	กรรมการ
๑๖.นางสาวนิตยา นาคนวล	กรรมการ

ภาพที่ ๔-๑๐ โครงสร้างคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านงระ

บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการ คือ บริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมมีเอกภาพเพื่อให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและทั่วถึง

นอกจากคณะกรรมการแล้ว ยังมีคณะที่ปรึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านงระ ซึ่งมีทั้งหมด 6 คน ประกอบด้วย

1. พระครูวรรณสารโสภณ	รองเจ้าคณะอำเภอปรังคฤ์
2. พระมานิตย์ โชติธรรมโม	ผู้ช่วยรองเจ้าอาวาสวัดนาครินทร์
3. พระประดิษฐ์ ชีระวังโส	รองเจ้าอาวาสวัดนาครินทร์
4. นายสมพงษ์ ทองมา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขี้นาค
5. นายบุญลภกิจ ทวีชาติ	ครูชำนาญการ
6. นายสรณ์ญา กระสังข์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

บทบาทหน้าที่ของคณะที่ปรึกษา คือ ให้ข้อเสนอ แนะนำให้คำปรึกษาและสนับสนุนให้กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านงระมีความเข้มแข็งสามารถจัดการสวัสดิการให้ครอบคลุมทั่วถึงมีเอกภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

หลักการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านร่งระกำหนดให้คณะกรรมการกองทุนมีบทบาทในการดำเนินงานโดยการนำทรัพยากรที่อยู่ในชุมชนมาเป็นทุนในการจัดสวัสดิการชุมชนให้สมาชิกชาวบ้านร่งระ โดยคณะทำงาน ได้ร่วมกันกำหนดกฎกติกาในการสนับสนุนสวัสดิการร่วมกัน มีความเท่าเทียมกันและทุกคนสามารถเข้าถึงสวัสดิการของชุมชน โดยมีหลักการทำงานที่สำคัญ ดังนี้

๑. ทำจากสิ่งที่เป็นจริง ไม่ใช่ลอกมาทั้งชุดสวัสดิการชุมชนต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตแต่ละพื้นที่ ตั้งใจทำโดยการลอกเลียนแบบไม่ได้

๒. เริ่มจากเล็กไปใหญ่ ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เหมือนต้นไม้ที่แตกทีละ ๒ ใบ ต่อมาก็เติบโตเป็นพุ่มใหญ่ หากคิดจะจัดสวัสดิการแบบรวดเร็วเกินไป โดยที่คนไม่พร้อม ไม่มีส่วนร่วม ไม่รู้สึกเป็นเจ้าของ ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

๓. เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนอยาก ทำงานอยาก ทำความดี สิ่งสำคัญ คือ การให้ความคิด ให้คนคิดพึ่งตนเอง คนมีคุณธรรม

๔. ระบบสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชน ควรให้ทุกคนได้รับ แต่มุ่งเน้นคนยากจน คนด้อยโอกาส ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตกลงกติกา และใช้ร่วมกัน

๕. เป็นองค์กรรวมที่ทุกอย่างเชื่อมโยงเข้าหากัน กิจกรรมทุกอย่างสามารถก่อให้เกิดสวัสดิการได้ทุกเรื่อง ตั้งแต่เกิดจนตายกับคนทุกเพศ ทุกวัย การสร้างสวัสดิการจะเริ่มจากเรื่องใดก็ได้ เช่น การเชื่อมโยงคนมาทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ผู้สูงอายุได้ทำบุญบิณฑบาตทุกวันพระ เด็กได้เรียนรู้ ถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้สูงอายุ และช่วยดูแลผู้สูงอายุ หรือการเชื่อมโยงคนกับธรรมชาติ เช่น การดูแลรักษาป่าให้มีแหล่งอาหาร น้ำ เป็นต้น

๖. ต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นผู้ให้และผู้รับ ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งหามาให้ฝ่ายหนึ่งรับ จึงเป็นความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกัน และมีศักดิ์ศรี มีการจัดเงื่อนไขที่ทุกคนมีส่วนร่วมจ่ายสมทบ มีเงินบางส่วนเติมเข้ากองทุน ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุน

๗.ต้องทำด้วยความรักและความอดทน โดยมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าชาวบ้าน สามารถสร้างสวัสดิการตนเองได้ รักที่จะทำงานเพื่อชุมชนเพื่อส่วนรวม อดทนต่อความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ยอมรับการคิดค้น การตำหนิ โดยถือว่าเป็นบทเรียนก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา

วัตถุประสงค์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนงระ

๑. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการบริหารจัดการชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเอง
๒. จัดหาทุน และทรัพยากรเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิกในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

คุณสมบัติผู้มีสิทธิได้รับสวัสดิการชุมชน

๑. เป็นคนที่พำนักอาศัยอยู่ในบ้านนงระติดต่อกันเกิน 6 เดือน ขึ้นไป
๒. เป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี
๓. เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎกติกาของหมู่บ้านโดยเคร่งครัด
๔. ไม่เป็นครอบครัวที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

การจัดสวัสดิการชุมชน

การจัดสวัสดิการชุมชนบ้านนงระบนฐานองค์กรทางการเงินชุมชนที่บูรณาการทางด้านแนวคิดและวิธีปฏิบัติโดยนำผลกำไรขององค์กรทางการเงินชุมชน จำนวน ๑๐ องค์กร มาเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยในระยะแรกกำหนดให้มีการจัดสวัสดิการชุมชนใน ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. การจัดสวัสดิการ แรกเกิด

กำหนดให้กองทุนสวัสดิการชุมชนจัดสวัสดิการ โดยเน้นการผสมผสานสวัสดิการดั้งเดิม และสวัสดิการทันสมัยในลักษณะการสร้างสวัสดิการสังคมที่มีจิตวิญญาณแบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อกองทุนชุมชนได้รับแจ้งจากสมาชิกว่ามีทารกเกิดขึ้นในหมู่บ้าน แกนนำหมู่บ้านพร้อมด้วยคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนจะไปเยี่ยมบ้านให้กำลังใจคร่ำเรือนที่เด็กแรกเกิดและผูกข้อต่อแขนพร้อมเงินขวัญถุงรายละเอียด ๕๐๐ บาท

๒. การจัดสวัสดิการสำหรับผู้เจ็บป่วย

การดูแลสุขภาพให้กำลังใจสำหรับผู้เจ็บป่วยนับเป็นสิ่งสำคัญเป็นสวัสดิการชุมชน อีกรูปแบบหนึ่งที่ชุมชนมีการให้กำลังใจกันไปเยี่ยมยามตามไถ่ข้าวคราวในฐานะคนบ้านเดียวกัน นอกจากการไปเยี่ยมกันแล้วชุมชนยังมีการจัดการสวัสดิการชุมชนที่เป็นตัวเงินเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระให้สมาชิกชุมชน โดยกำหนดกติกาไว้ว่าเมื่อผู้ใดเจ็บป่วยต้องเข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลเป็นผู้ป่วยในกองทุนสวัสดิการชุมชนจะจ่ายเป็นเงินสวัสดิการให้รายละ ๕๐๐ บาท ต่อครั้ง ปีละไม่เกิน ๑ ครั้ง ต่อคน

๓. การจัดสวัสดิการเมื่อมีเหตุสูญเสียชีวิต

การจัดสวัสดิการเมื่อมีเหตุสูญเสียชีวิตในหมู่บ้านรณรงค์ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ซึ่งชุมชนมีทุนเดิมในการจัดการสวัสดิการด้านนี้ เช่น สวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ การสงเคราะห์ศพ โดยกองทุนหมู่บ้าน แต่ละสวัสดิการการสงเคราะห์ศพนี้เป็นการต่อยอดสวัสดิการให้มีความหลากหลายขึ้นเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนได้รับประโยชน์ ทั้งนี้เมื่อสมาชิกในชุมชนสูญเสียชีวิต กองทุนสวัสดิการชุมชนจะนำเงินวงสงเคราะห์ศพไปมอบให้เจ้าภาพรายละ ๑,๐๐๐ บาท

ผลจากการดำเนินการ พบว่า ทำให้ชุมชนบ้านรณรงค์ สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชน ในเรื่องแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่ดำเนินการในหมู่บ้านที่ดำเนินการในลักษณะที่ต่างกลุ่มองค์กรต่าง ดำเนินการ ซึ่งผลจากการวิจัย ส่งผลให้ชุมชนมีองค์กรกลางในการจัดสวัสดิการชุมชน ที่คอยกำกับทิศทางในการดำเนินงาน ให้สามารถจัดสวัสดิการได้อย่างทั่วถึงกับสมาชิกในชุมชน กลุ่มคนที่มีได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ในหมู่บ้านก็สามารถเข้าถึงสวัสดิการของหมู่บ้านอย่างทั่วถึงเสมอภาคและเป็นธรรม นับเป็นการวางรากฐานการจัดสวัสดิการชุมชนในหมู่บ้าน ให้มีแนวคิด แนวทางในการดำเนินการร่วมกัน เพื่อพัฒนาต่อยอดให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ครอบคลุม ในอนาคต

๔.๕.๒ การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ ปลุกป่า และปล่อยพันธ์ปลา บริเวณป่าชุมชนบ้านรณรงค์

จากการศึกษาข้อมูลในระยะที่ ๑ พบว่าหมู่บ้านรณรงค์มีพื้นฐานด้านการจัดสวัสดิการชุมชนแบบดั้งเดิมคือ มีระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ในด้านการวางระบบชุมชนให้มีการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนซึ่งตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านมีพื้นที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นแหล่งการหาอยู่หากินของชุมชน ชุมชนมีความสัมพันธ์กับผืนป่าแบบพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในด้านการเป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพร ยารักษาโรค และแหล่งพลังงานหาฟืนเผ่าถ่าน เป็นต้น

ในด้านทรัพยากรน้ำ ชุมชนมีแหล่งน้ำเพื่อสาธารณประโยชน์หลายแห่ง ซึ่งได้มีการกำหนดผ่านประชาคมหมู่บ้านให้มีการอนุรักษ์พันธุ์ปลาในแหล่งน้ำดังกล่าว เมื่อมีพันธุ์ปลายาวมากขึ้นจึงได้จับปลามาประกอบอาหารในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งนับเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของระบบสวัสดิการชุมชน

ดังนั้น จึงได้จัดให้มีกิจกรรมการจัดการสวัสดิการชุมชน บนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยกิจกรรมทดลองปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มเติมในพื้นที่ป่าชุมชนและการปล่อยปลา เพื่อเป็นการหนุนเสริมระบบสวัสดิการชุมชนและความมั่นคงทางอาหารของชุมชน

เมื่อวันที่ ๓๑ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ชุมชนบ้านนงระได้จัดกิจกรรมปลูกป่าชุมชน – ปล่อยปลาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารให้เกิดขึ้นแก่ชุมชน นับเป็นกิจกรรมที่หนุนเสริมระบบสวัสดิการชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ในอนาคต โดยกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยแกนนำหมู่บ้านนงระ กลุ่มเยาวชนและผู้นำชุมชนและตัวแทนครัวเรือนจากบ้านพลึง หมู่ที่ ๙ ตำบลตูม อำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ

ในการดำเนินกิจกรรมมีกลุ่มเป้าหมายร่วมกิจกรรมจำนวน ๑๐๐ คน ปลูกต้นไม้เสริมในพื้นที่ป่าชุมชนจำนวน ๑,๐๐๐ ต้น ประกอบด้วย ต้นยางนา ต้นสะเดา ต้นมะค่า ต้นประดู่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังปล่อยพันธุ์ปลาในพื้นที่สระน้ำสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ซึ่งได้รับสนับสนุนพันธุ์ปลาจาก สำนักงานประมงอำเภอปรังค์กู จำนวน ๕,๐๐๐ ตัว เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งอาหารร่วมกันในอนาคต

จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้ชุมชนได้ร่วมมือกันส่งเสริมปลูกจิตสำนึกในการหวงแหนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการหนุนเสริมการสร้างระบบสวัสดิการชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ชุมชนมีอยู่

นอกจากนั้น แกนนำหมู่บ้านยังได้กำหนดเป็นแผนการทำงานต่อเนื่อง โดยกำหนดให้ชุมชน มีกิจกรรมการปลูกเสริมป่าชุมชนในทุกๆปี ปีละ ๑ ครั้ง โดยมอบหมายให้คณะกรรมการป่าชุมชน เป็นแกนหลักในการดำเนินการในปีถัดไป

๔.๕.๓ การจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชน โดยจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อจัดการศึกษาให้แก่คนในและนอกชุมชน

การจัดสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษาตลอดชีวิต เกิดขึ้นจากข้อค้นพบในการศึกษาชุมชน ในระยะที่ ๑ ว่าชุมชนบ้านนงระ มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีทรัพยากรมนุษย์ที่ได้รับการฝึกฝน มีความพร้อม เป็นหมู่บ้านที่ดำเนินกิจกรรมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งตนเอง ได้ มีกิจกรรมในลักษณะกลุ่มองค์กรที่หลากหลาย ตลอดจนได้รับโอกาสการสนับสนุนงบประมาณให้ ดำเนินการ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาปรางค์กู่ ทีมวิจัยชุมชนจึงได้พิจารณา ดำเนินการทดลองจัดสวัสดิการ ชุมชนด้านการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีทีมวิจัยชุมชนเป็นแกนหลัก โดยมีหลักการการดำเนินงาน ที่สำคัญดังนี้

๑. เป็นแหล่งเรียนรู้ทุกด้านทุกรูปแบบไม่เน้นการเรียนการสอนในห้องเรียน
๒. เป็นศูนย์กลาง ในการพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เพื่อ สร้างความรู้ความเข้าใจความร่วมมือ ในการพัฒนาตนเองของชุมชน
๓. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยประชาชนเพื่อประชาชน

การก่อเกิด

ทีมวิจัยชุมชนได้ทดลองจัดสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษาตลอดชีวิต โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ชุมชนขึ้น จากการสรุปผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาในหมู่บ้าน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง โดยการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาตนเอง การพัฒนารูปแบบการผลิตเพื่อการพึ่งตนเอง ผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งในระดับครัวเรือน กลุ่มองค์กรและชุมชน เช่น การส่งเสริมการออม การลดละเลิกอบายมุข การลดรายจ่าย การเสริมสร้างรายได้ให้ครัวเรือน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ในด้านการพัฒนากลุ่มองค์กร หมู่บ้านมีกลุ่มองค์กรที่มีความหลากหลาย ในการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ร้านค้าชุมชน กองทุนเศรษฐกิจพอเพียง กองทุนหมู่บ้าน สถาบันการเงินชุมชน รถนวดข้าวชุมชน ศูนย์ซ่อมเครื่องยนต์ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน คณะกรรมการป่าชุมชน เป็นต้น

ดังนั้นใน พ.ศ. ๒๕๕๔ โครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน ร่วมกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปรางค์กู่ หน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เล็งเห็นความสำคัญ จึงได้ยกระดับศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ เป็นแหล่งอบรมลูกค้ำธนาคารฯ ตามโครงการอบรมพัฒนาและฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกหนี้ในระบบ และเรียนรู้กันเองของคนในชุมชน โดยได้สังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ดังนี้

จุดเรียนรู้ที่ ๑ ครอบครัวยึดแบบเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเรียนรู้ที่ ๒ การบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนและระบบสวัสดิการชุมชน

จุดเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตข้าวกล้องงอก

จุดเรียนรู้ที่ ๔ การเพาะถั่วงอกคอนโดและเพาะเห็ดขอนมะม่วง

จุดเรียนรู้ที่ ๕ การเลี้ยงหมูหลุม/การผลิตสารหมักมูลสุกร

จุดเรียนรู้ที่ ๖ การเลี้ยงกบ เพาะขยายพันธุ์กบ

จุดเรียนรู้ที่ ๗ แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่

หลักสูตรการจัดการเรียนรู้

ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางในการพัฒนาและจัดหลักสูตรของศูนย์เรียนรู้ โดยในเบื้องต้นได้พัฒนาหลักสูตรในการอบรมโครงการพัฒนาและฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรที่เป็นหนี้ในระบบ อำเภอปรางค์กู่ ดำเนินการอบรมระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืน จำนวน ๑๒ รุ่น เป้าหมายดำเนินการจำนวน ๑,๒๔๔ คน และให้การเรียนรู้แก่คนภายในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

๑. เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิถีชีวิต แนวทาง ในการดำเนินชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เพื่อสร้างการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ และประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยหลัก ๔ ส ประกอบด้วย

๑. สาระ เน้นการนำเสนอการเรียนรู้ ให้ได้เรียนรู้ ในเนื้อหาสาระตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ส่วนร่วม ผู้เข้าร่วมอบรม มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

๓. สร้างสรรค์ นำเสนอข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์

๔. สนุกสนาน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้แบบมีความสุข สนุกสนานกับการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เป็นวิถีชีวิตของชุมชน

เนื้อหาในการอบรม

ในการจัดกระบวนการอบรมศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงบ้านนงระ ได้จัดเนื้อหาในการอบรมในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ จำแนกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. กิจกรรมการเสริมสร้างความสัมพันธ์สำหรับผู้เข้าร่วมอบรม เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เข้าร่วมอบรม ต่อผู้เข้าร่วมอบรม และผู้เข้าร่วมอบรมต่อวิทยากร ให้มีความพร้อมและเปิดใจเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ในขั้นตอนต่อไป โดยมีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

- การละลายพฤติกรรม
- กิจกรรมการแสดง (ศิลปวัฒนธรรม) ของผู้เข้าร่วมอบรม
- กิจกรรมพาแลงแสดงวัฒนธรรมชาวกูย
- กิจกรรมบ้านพักวิถีชีวิต

๒. กิจกรรมเสริมสร้างคุณค่าผู้เข้าร่วมอบรม โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมหลักสูตรการอบรมให้มีความสมบูรณ์ ตามรายละเอียดดังนี้

- กิจกรรมออกกำลังกายยามเช้า
- กิจกรรมธรรมะก่อนนอน

- กิจกรรมทำบุญตักบาตรยามเช้า
- กิจกรรมต้อนรับและ อำนวยความสะดวก
- กิจกรรมคำกล่าวปณิธานการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓.กิจกรรมเสริมสร้างแนวความคิดในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

- กิจกรรมนำเสนอผลการพัฒนาหมู่บ้าน
- แนวคิดการพัฒนาสังคม ด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- กิจกรรมนำเสนอผลการเรียนรู้กิจกรรมประจำวัน
- กิจกรรมการสร้างข้อตกลงร่วมกันและความคาดหวังในการอบรม
- กิจกรรมการเรียนรู้ตามสถานีจำนวน ๗ แห่ง

ผลจากการจัดกิจกรรมดังกล่าว พบว่า ทีมวิจัยชุมชน สามารถพัฒนาหลักสูตรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นวิทยากรชุมชนในการนำเสนอข้อมูล ชุมชน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นนักวิจัยชุมชน ยังสามารถพัฒนาตนเองสู่ การเป็นวิทยากรชุมชน จำนวน ๒๕ คน มีความเชื่อมั่นมั่นใจในตนเองมากขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการนำเสนอข้อมูล และนำข้อค้นพบจากการวิจัย ไปถ่ายทอดความรู้ ให้บุคคลอื่น ได้รับรู้รับทราบ และประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

๔.๖ บทเรียนจากการดำเนินการวิจัย

๔.๖.๑ ผลที่เกิดกับทีมวิจัย

- นายจำรูญ นาคนวล ตำแหน่งหัวหน้าโครงการวิจัยฯ กล่าวว่า การทำงานวิจัย นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนมีการสร้างการเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งที่ผ่านมาตนเอง ได้จัดทีมวิจัยโดยเน้นกลุ่มบุคคลใน ๒ กลุ่มคือ กลุ่มแกนนำหมู่บ้าน โดยพิจารณาจากแกนนำทางการ และแกนนำกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย และจัดทีมเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วย มีความคาดหวังว่าจะสร้างกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพแบบคู่ขนาน สร้างเด็กเยาวชนสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สิ่งที่ได้รับจากการทำวิจัยมีดังนี้

๑. มีความเข้าใจความเป็นมาและรากเหง้าของชุมชน ตนเองมากขึ้น
๒. ได้ร่วมกันทำงานเป็นทีม
๓. ได้เรียนรู้การทำงานในเชิงข้อมูลมากขึ้นและ ได้จัดระบบเอกสารเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาชุมชน ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

- **นายสุรศักดิ์ ทองอัม** นักวิจัยชุมชน กล่าวว่า ได้เรียนรู้ มีความเข้าใจในระบบข้อมูลของชุมชนในหลายด้าน เช่น ความเป็นมาของชุมชน ด้านฐานทรัพยากรของชุมชน สวัสดิการชุมชน ในด้านเกี่ยวกับตนเองได้มีทักษะในการนำเสนอต่อชุมชน มีความมั่นใจมากขึ้นเพราะได้ฝึกฝน อย่างสม่ำเสมอ

- **นายสุข นาคพล** กล่าวว่า ภายหลังจากงานวิจัยทำให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยซึ่งตนเองเป็นคนอายุมาก แต่ก็เข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงตนเอง ทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น และเข้ามาสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ในด้านความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย

- **นางสง่า ไชยภา** กล่าวว่า ก่อนเข้าร่วมงานวิจัยเป็นคนที่ไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนาของหมู่บ้าน พอมาเป็นทีมวิจัยชุมชน ทำให้ได้เรียนรู้กระบวนการขั้นตอนการทำงานวิจัยมากขึ้น และมีความเข้าใจเรื่องราวของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่นความรู้ เรื่องระบบเครือญาติทำให้รู้จัก ที่มาที่ไปของแต่ละสายตระกูลมากขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น สามารถจับไม้ค้พูดต่อหน้าทีชุมชนได้ ทำได้ดีขึ้นกว่าเดิม

- **นายสันติภาพ วรติยะ** ทีมวิจัยเยาวชน กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการวิจัยครั้งนี้ ได้เรียนรู้ในการทำงานเป็นทีม ทำงานเป็นกลุ่ม และตนเองกล้าแสดงออกมากขึ้น โดยเฉพาะการพูดต่อที่ชุมชน มีความมั่นใจมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดสวัสดิการของชุมชนบ้านนระ

- **นายสุธีชา สงพิมพ์** ทีมวิจัยเยาวชน กล่าวว่า จากการเข้าร่วมทีมวิจัยของหมู่บ้าน ได้รับประสบการณ์ในการทำงาน และฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทางด้านความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับ ตนเองได้รู้ข้อมูลชุมชนในด้านต่างๆ ทำให้รู้ความเป็นมาของชุมชนการจัดสวัสดิการชุมชนและด้านอื่น ๆ อีกด้วย

- **นายสุรศักดิ์ บัญชาเมฆ** นักวิจัยเยาวชน กล่าวว่า ได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยชุมชนว่ามีขั้นตอนกระบวนการอย่างไรและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนหนังสือและใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ตนเองกล้าแสดงออกกล้า พูดต่อที่ชุมชนมากขึ้น มีความมั่นใจขึ้น

- **นางสมถวิล ทวีชาติ** นักวิจัยชุมชน ซึ่งรับผิดชอบงานจัดทำระบบบัญชีของโครงการ กล่าวว่า การร่วมดำเนินโครงการวิจัย ทำให้ได้พัฒนาทักษะในการทำงานที่หลากหลาย ตนเองมีการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับคนอื่น ทำงานเป็นทีม มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น กล้าแสดงออก มีทักษะในการพูดในที่ชุมชน จนพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นวิทยากรฝึกอบรมให้ความรู้ แก่ผู้อื่นในด้านการผลิตข้าวกล้องงอก นอกจากนั้นยังมีความรู้เรื่องระบบบัญชีมากขึ้นอีกด้วย

- **นางลำพึง สุรินทร์** กล่าวว่า ตนเองได้เรียนรู้จากการทำงานวิจัย มีความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน การจัดสวัสดิการชุมชน นอกจากนั้นในด้านการพัฒนาตนเอง รู้สึกมีความมั่นใจมากขึ้น และกล้าแสดงออกมากขึ้นกว่าเดิม

- **นางสาววันпка สุรินทร์** กล่าวว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ตนเองมีการเปลี่ยนแปลงไป พัฒนาในทางที่ดีขึ้น กล้าแสดงออกมากขึ้น มีทักษะ ในการพูด การนำเสนอในที่ประชุม ได้ฝึกฝนทักษะการเขียน ในด้านความคิดช่วยให้เราสามารถคิดวิเคราะห์ได้ มากขึ้นนอกจากนั้นยังได้มีความรู้ในชุมชน เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชน ทรัพยากรชุมชน และในด้านสวัสดิการชุมชน

- **นายสรณัญญา กระสังข์** นักวิจัยชุมชน กล่าวว่า ได้เรียนรู้และเข้าใจขั้นตอนกระบวนการวิจัยชุมชนในเชิงลึก นับตั้งแต่ขั้นตอนการพัฒนาโจทย์วิจัย การบริหารจัดการโครงการ การอบรมทีมวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการวิจัย นอกจากนั้นยังได้ใช้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการทำงานพัฒนาชุมชนซึ่งผลปรากฏว่า งานวิจัยชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนได้อย่างแท้จริงและเป็นกระบวนการค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน บนพื้นฐานความต้องการของชุมชน

๔.๖.๒ ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน /หน่วยงานในพื้นที่

ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อชุมชน คือคนในชุมชนมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ลงมือดำเนินการวิจัยเอง ตั้งประเด็นเอง จัดเก็บ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์ และมีเวทีนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน ในด้านหน่วยงานในพื้นที่ คือ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปรางค์กู่ ที่ส่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนลงมาเป็นทีมวิจัยเกาะติดการทำงานและรับรู้สถานการณ์ในพื้นที่ทำให้ บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อชุมชนได้แสดงออกอย่างชัดเจน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นกันเองได้ทั้งงานและทีมในการทำงานชุมชน

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัย โครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาวิถีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชน บ้านรจระจากอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนบ้านรจระแต่ละกลุ่มในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการเดิมของชุมชนบ้านรจระทั้งที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเองและองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจากอดีต ถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหา ข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนบ้านรจระ และเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชน เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านรจระ

ผลจากการวิจัย ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนบ้านรจระ เป็นชุมชนที่มีผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวคิดสำคัญในการขับเคลื่อนหมู่บ้าน โดยการรวมกลุ่มของประชาชน สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานและเน้นให้สมาชิกของชุมชน เข้าสู่การสังกัดกลุ่มองค์กร และมีการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นมาอย่างหลากหลาย เพื่อให้กลุ่มองค์กรทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความสุขร่วมกัน ในด้านวิถีวัฒนธรรมชุมชนบ้านรจระ ยังคงเป็นชุมชนที่ดำรงอยู่บนฐานการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน ในปัจจุบันวิถีการทำมาหากินของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตไปสู่ความทันสมัย มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในรากฐานระดับครัวเรือน ชาวบ้านรจระก็ยังยึดวิถีการเป็นผู้ผลิตที่สามารถพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสร้างรายได้ให้ชุมชน

๒. การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน หมู่บ้านรจระมีกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนจำนวน ๑๐ กลุ่ม ที่มาของกลุ่มองค์กรชุมชน พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนเกิดขึ้นมาทั้งจากการสนับสนุนการก่อตั้งโดยองค์กรภายนอกชุมชนหรือจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล

และบางกลุ่มเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน ที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมโดยชุมชนเอง ด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่ม พบว่ากลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนชาวบ้านนรระ ให้เข้ามาสังกัดกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนด้วยความสมัครใจ และได้ใช้กลุ่มองค์กรดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ให้เป็นคนที่สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น เป็นคนดีมีคุณธรรม กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีกิจกรรมในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก ดังนี้ การส่งเสริมการออม การปล่อยสินเชื่อให้สมาชิกนำเงินทุนไปประกอบอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ การออมข้าวเปลือก การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับสมาชิก ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างสมาชิก ในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม จะมีการร่างระเบียบข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มให้มีหน้าที่ในการบริหารจัดการตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด ซึ่งผลจากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชนบ้านนรระ มีบทบาทสำคัญที่เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านนรระให้มีความเข้มแข็ง สมาชิกของกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการนำไปใช้พัฒนาครัวเรือนสร้างงานสร้างรายได้เป็นอย่างดี และพัฒนาระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความเห็นอกเห็นใจกัน และไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี

๓. การจัดระบบสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้านนรระ การจัดสวัสดิการเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนบ้านนรระ ที่มีรากฐานความเป็นมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในอดีตสวัสดิการชุมชนเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลในรูปแบบสวัสดิการแบบดั้งเดิมที่ช่วยเหลือกันบนรากฐานทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น สวัสดิการการช่วยเหลือกันในงานบุญประเพณีของชุมชน เมื่อในหมู่บ้านมีกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกในชุมชนก็จะมีการช่วยเหลืองาน โดยมีได้คิดเป็นมูลค่า แต่เป็นระบบคุณค่าที่คนในชุมชนยึดถือร่วมกัน มีการช่วยเหลือแรงงานช่วยงาน ให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ การช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เช่น ผ้าไหม โสร่ง หมอน เป็นต้น ในด้านวิถีชีวิตก็จะดำรงอยู่โดยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แบ่งปันกัน ตามคำที่กล่าวว่า พริกบ้านเหนือ เกลือบ้านใต้ การเยี่ยมไข้ เฝ้าไข้ยามเจ็บป่วย การลงแขกในวิถีการผลิต ในฐานะทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนก็มีการอนุรักษ์ป่าชุมชน อนุรักษ์พันธุ์ปลา เพื่อเป็นสวัสดิการร่วมกันของคนในชุมชน ในการทำมาหากินและเข้าถึงทรัพยากรชุมชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าสวัสดิการชุมชนเดิมของหมู่บ้าน จะเป็นสวัสดิการการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในแบบที่มีได้เป็นตัวเงินทุน จะเป็นระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีความเอื้ออาทรย์ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นสำคัญ สวัสดิการชุมชนในยุคปัจจุบัน จะเป็นสวัสดิการทันสมัย ที่เน้นการช่วยเหลือกันที่เป็นตัวเงิน ในหมู่บ้านนรระ มีกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนเป็นองค์กรในการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีการร่างกฎกติกาในการช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อบรรเทาเหตุเดือดร้อน เช่น สวัสดิการ

ช่วยเหลืองานศพ การรักษาพยาบาล การช่วยเหลือในงานประเพณี เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานสู่ขวัญ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ในปัจจุบันหมู่บ้านรณะมีระบบสวัสดิการชุมชนทั้งแบบดั้งเดิม และแบบทันสมัย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน ได้เป็นอย่างดี

๔. สถานการณ์ปัญหาข้อจำกัดและแนวทางวิธีการในการจัดการปัญหาข้อจำกัดเพื่อการเสริมประสิทธิภาพกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนบ้านรณะ คือ ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน ที่มีการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ คือ ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน ที่มีความต่อเนื่องในการดำเนินงานเนื่องจากคณะกรรมการขาดความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ ซึ่งทางราชการที่รับผิดชอบไม่ได้มาติดตามให้การสนับสนุนในการดำเนินงาน ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ในการบริหารจัดการ และชักงัก นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในด้านคณะกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนกลุ่มเดิม ที่สมาชิกในชุมชนคัดเลือกให้มาดำรงตำแหน่งในกลุ่มองค์กร ส่งผลให้ผู้นำชุมชนบางท่านต้องทำหน้าที่คณะกรรมการในหลายองค์กร ทำให้มีความอ่อนล้าในการทำงานเพราะมีความรับผิดชอบมาก ในด้านการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน บางองค์กรไม่สามารถดำเนินการได้เพราะมีข้อจำกัด ด้วยระเบียบข้อบังคับและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ ส่วนราชการกำหนดระเบียบไว้เฉพาะเจาะจงขาดความยืดหยุ่น เช่น กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน กองทุนแม่ของแผ่นดิน

๕. รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในหมู่บ้านรณะ โดยจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านรณะ ขึ้น เป็นองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านรณะ ให้มีเป้าหมายและเอกภาพร่วมกันในการจัดสวัสดิการชุมชน ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั่วทั้งชุมชนบ้านรณะ อย่างเสมอภาคและทั่วถึง และสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยการปลูกเสริมป่าและปล่อยปลาเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชน ซึ่งเป็นสวัสดิการด้านความมั่นคงทางอาหารของชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยชุมชนต่อยอดพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของคนภายในและภายนอกชุมชน ให้สามารถดำรงอยู่บนพื้นฐานการพึ่งพาตนเองของครัวเรือน การบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน สามารถดำเนินการได้จริง เพราะชุมชนเห็นความสำคัญร่วมกันในการผลักดันให้สมาชิกในชุมชนสามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการชุมชนขั้นพื้นฐานที่กลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชนจัดให้ ซึ่งเดิมมีข้อจำกัดว่า หากครัวเรือนใดมิได้เป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน ก็จะไม่ได้รับสวัสดิการดังกล่าว แต่จากการดำเนินการวิจัย สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้โดยมี

กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านนรระ ทำหน้าที่ในการรวบรวมเงินทุนจากองค์กรการเงินชุมชน จำนวน ๑๐ องค์กร มาจัดสวัสดิการให้สมาชิกชุมชน อย่างทั่วถึง โดยกำหนดให้มีการจัดสวัสดิการชุมชน ใน ๓ เรื่อง คือ สวัสดิการด้านการเสียชีวิต สวัสดิการด้านการเกิด และสวัสดิการการรักษาพยาบาล

๕.๒ ผลจากการดำเนินการวิจัย

๑. นักวิจัยชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ แนวคิดในการดำเนินการกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น และได้ลงมือปฏิบัติ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

๒. นักวิจัยชุมชนมีการพัฒนาตนเอง มากขึ้น ได้รับโอกาสในการฝึกฝน ทักษะการพูด การฟัง การจดบันทึก การสื่อสาร การพูดต่อที่ชุมชน จากผลดังกล่าวส่งผลให้นักวิจัยชุมชนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นักวิจัยชุมชนสามารถเป็นวิทยากรชุมชนในการบรรยายให้ความรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ของตนเองและชุมชน ได้เป็นอย่างดี

๓. เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีเวทีในการพบปะพูดคุย และมีข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนอย่างเป็นระบบ

๔. มีผลการทำงานที่เป็นรูปธรรมสามารถแก้ไขปัญหาชุมชน ได้อย่างแท้จริง เกิดรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมในหมู่บ้านนรระ

๕. เกิดความร่วมมือ ชุมชนมีความตื่นตัวในการช่วยเหลือดูแลกันภายในชุมชนเองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดระบบสวัสดิการชุมชน

๖. เกิดความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปรางค์กู่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปรางค์กู่ องค์กรบริหารส่วนตำบลตูม ประมงอำเภอปรางค์กู่

๗. ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อชุมชน คือคนในชุมชนมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ลงมือดำเนินการวิจัยเอง ตั้งประเด็นเอง จัดเก็บ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์ และมีเวทีนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน ในด้านหน่วยงานในพื้นที่ คือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปรางค์กู่ที่ ส่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนลงมาเป็นทีมวิจัยเกาะติดการทำงานและรับรู้สถานการณ์ในพื้นที่ทำให้ บทบาทของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีต่อชุมชนได้แสดงออกอย่างชัดเจน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นกันเอง ได้ทั้งงานและทีมในการทำงานชุมชน

๕.๓ การขยายผล

๑. การขยายผลในระดับพื้นที่ จากการดำเนินการวิจัยของชุมชนบ้านนรระ ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน ตามกิจกรรมของชุมชน เนื่องจากมองเห็นศักยภาพของชุมชน และแกนนำชุมชน โดยมีกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปรังคู้ ได้สนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยนักวิจัยชุมชน จำนวน ๒๓ คน ได้พัฒนาดนเองสู่การเป็นวิทยากรชุมชนบรรยาย แนวคิดในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการอบรมฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรายย่อยที่เป็นหนี้ในระบบ อำเภอปรังคู้ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมอบรม จำนวน ๑,๔๒๕ คน หลักสูตร ๓ วัน ๒ คืน ดำเนินการอบรมจำนวน ๑๑ รุ่น

- สำนักงานประมงอำเภอปรังคู้ สนับสนุนพันธุ์ปลา เพื่อปล่อยในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้าน เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ ความมั่นคงทางอาหารของชุมชน จำนวน ๕,๐๐๐ ตัว

- ศูนย์เพาะพันธุ์กล้าไม้ จังหวัดศรีสะเกษ สนับสนุนกล้าไม้ เช่น ยางนา ประดู่ สะเดา เพื่อปลูกเสริมป่าในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนรระ

๒. การขยายผลผ่านสื่อสาธารณะ การดำเนินโครงการวิจัยในช่วงปฏิบัติการ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน ในมิติการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ผ่านกิจกรรมการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนรระมีทีมสื่อ มาบันทึกและนำเสนอ ผ่านโทรทัศน์ ทีวีสี่ช่อง ๓ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ และรายการนักข่าวพลเมือง สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

๕.๔ ข้อจำกัดในการดำเนินการวิจัย

๑. นักวิจัยชุมชนทุกคนต่าง ๆ มีภารกิจ บางครั้งการดำเนินการวิจัย ที่แผนปฏิบัติการตรงกับช่วงวิถีการผลิต ส่งผลให้นักวิจัยไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ จนครบทุกกิจกรรม ขาดความต่อเนื่อง บางครั้งจัดกิจกรรมในเวลากลางคืน ทำให้มีความอ่อนล้า ขาดเวลาในการพักผ่อน ในส่วนนักวิจัยเยาวชนต้องไปเรียน ในวันปกติ การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จึงดำเนินการในวันเสาร์ – อาทิตย์ ดังนั้นจึงประสบปัญหาในการเชิญส่วนราชการมาร่วมกิจกรรม เนื่องจากในช่วงวันหยุด ข้าราชการจะไม่ว่างเข้าร่วมกิจกรรม

๒. งานวิจัยเป็นเรื่องใหม่ สำหรับคนในชุมชน นักวิจัยไม่มีประสบการณ์ ในการทำวิจัย ส่งผลให้นักวิจัยบางท่าน เบื่อหน่าย และออกจากทีมวิจัยไป ร่วมวิจัยไม่ครบกระบวนการ

๓. ความล่าช้าของงบประมาณ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมในบางกิจกรรมมีความล่าช้า ส่งผลให้การดำเนินการวิจัย มีล่าช้าไปไม่ตรงตามแผนงานที่กำหนด

๔. ชุมชนมีกิจกรรมในการดำเนินการหลากหลายกิจกรรม มีหน่วยงานมาสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรม หลายหน่วยงาน มีผลกระทบต่อกิจกรรมการวิจัยบ้าง แก้ไขปัญหาโดยการบูรณาการกิจกรรมร่วมกันในบางกิจกรรม ที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน

๕. ทีมวิจัยชุมชน ขาดทักษะในด้านการเขียนรายงานผลการดำเนินงาน ส่งผลให้การเขียนรายงานผลการวิจัยในแต่ละช่วงมีความล่าช้า

๕.๕ ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย

๑. รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางการเงินชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนบ้านรระ นับเป็นแนวทางในการดำเนินการที่ได้ วางระบบการจัดสวัสดิการชุมชนโดย มีกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านรระเป็นองค์กรกลาง ในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว มีที่มาของรายได้จากผลกำไรขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพียงอย่างเดียว ดังนั้น ชุมชนควรค้นหาแนวทางว่าควรจะมีรายได้จากแหล่งไหนบ้างเพื่อมาสมทบการจัดสวัสดิการชุมชน ให้มีความเหมาะสม และยั่งยืน

๒. กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านรระ ควรมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชน และจัดเวทีเพื่อวิเคราะห์องค์กร และกำหนดแผนงานในการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชน ในอนาคต

๓. ควรให้สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนมีส่วนร่วมในการ สมทบทุนเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนตามกำลังและศักยภาพที่สมาชิกมี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการจัดสวัสดิการชุมชนที่ว่า ให้อย่างมีคุณค่า รับผิดชอบต่อสังคม

๔. นำผลการวิจัย เผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชน นำเป็นบทเรียนในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการสวัสดิการชุมชน ทั้งสวัสดิการที่เป็นเงินทุน และสวัสดิการที่ไม่ใช่เงินทุน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ภาพการดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัย

กิจกรรมที่ ๑ ประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เตรียมทีมวิจัย

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๓๐ น. – ๑๒.๐๐ น.

สถานที่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหระ

กิจกรรมที่ ๒ ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยต่อชุมชนและกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกันกับ
ชุมชน วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๓๐ น. – ๑๔.๐๐ น.
สถานที่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านระระ

กิจกรรมที่ ๓ ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ทบทวนเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๘.๓๐ น. - ๒๑.๐๐ น.
สถานที่ร้านค้าชุมชนบ้านระ

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมที่อบรมที่มวิจัยเรื่องแนวความคิดการวิจัยและการออกแบบเครื่องมือในการศึกษา วันที่ ๒๔- ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓
สถานที่ ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ภูสิงห์ จ.ศรีสะเกษ

กิจกรรมที่ ๕ ศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม
ระหว่างเดือน สิงหาคม – พฤศจิกายน ๒๕๕๓
สถานที่ หมู่บ้านร่งระ

กิจกรรมที่ ๖ ประชุมกลุ่มย่อยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาในเบื้องต้น
ระหว่างวันที่ ๖ - ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓
สถานที่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนงระ

กิจกรรมที่ ๗ นำเสนอข้อมูลการศึกษาในเบื้องต้นต่อชุมชน
 วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๘.๐๐ น. – ๑๒.๐๐ น.
 สถานที่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านระระ

กิจกรรมที่ ๘ ประชุมทีมวิจัยเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้า

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๓.๐๐ น. – ๑๕.๐๐ น.

สถานที่ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านร่งระ

กิจกรรมที่ ๙ จัดทำรายงานความก้าวหน้า

ระหว่างวันที่ ๒๗ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

สถานที่ บ้านริมห้วย หมู่ที่ ๗ ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ

กิจกรรมที่ ๑๐ ศึกษาดูงานการจัดระบบสวัสดิการชุมชนตัวอย่างการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ดำเนินการวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔

สถานที่ บ้านบึงหมอก ตำบลส้มป่อย อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

กิจกรรมที่ ๑๑ ประชุมทีมวิจัยเพื่อวางแผนการทดลองปฏิบัติการ
 ดำเนินการ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านรณะ เวลา ๑๘.๓๐ น. – ๒๑.๐๐ น.

กิจกรรมที่ ๑๒.๑ ทดลองปฏิบัติการการจัดสวัสดิการโดยกลุ่มองค์กรทางการเงินชุมชน
ดำเนินการในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนงระ

กิจกรรมที่ ๑๒.๒ ทดลองจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปลูก
ป่า ชุมชนและการอนุรักษ์พันธุ์ปลา ดำเนินการในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

กิจกรรมที่ ๑๒.๓ ทดลองจัดสวัสดิการชุมชนบนฐานการศึกษาตลอดชีวิต โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนและดำเนินการ ทดลองอบรมให้ความรู้ในโครงการพัฒนาและฟื้นฟูเกษตรกราย่อยที่เป็นหนี้ในระบบ ดำเนินการในระหว่างเดือน มิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๕๔

กิจกรรมที่ ๑๓. ประชุมติดตามความก้าวหน้าผลการทดลองปฏิบัติการรายเดือน
ดำเนินการประชุม เดือนละ ๑ ครั้ง จำนวน ๖ ครั้ง
สถานที่ดำเนินการ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนระ

กิจกรรมที่ ๑๔. เวทีนำเสนอผลการศึกษาวิจัยต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนงระ

กิจกรรมที่ ๑๕ ประชุมทีมวิจัยเพื่อจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
ดำเนินการ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนงระ

กิจกรรมที่ ๑๖. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
ดำเนินการ ณ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านนงระ

ภาคผนวก ข รายชื่อทีมวิจัยและคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยฯ

ทีมวิจัยชุมชน

๑. นายจรรุญ นาคนวล หัวหน้าโครงการวิจัย

ที่อยู่ : ๑๖ หมู่ที่ ๘ ต.ตุมอ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘-๔๔๑๓-๐๖๑๗

ตำแหน่ง: -ผู้ใหญ่บ้านรณะ

-ประธานกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง

-ประธานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

การศึกษา: มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒. นายสรณัญญา กระสังข์

ที่อยู่ : ๗๓ หมู่ ๗ ต.ตุม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘-๗๔๗๔-๒๒๗๓ / ๐๔๕๖๘๗๔๔๕

ตำแหน่ง: นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

การศึกษา: ปริญญาตรี รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๓. พระมานิตย์ โชติธัมโม

ที่อยู่ : วัดนาครินทร์ บ้านชีนาค ต.ตุม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘-๙๖๒๙-๙๖๕๒

ตำแหน่ง: หัวหน้าฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยา วิทยาเขตอุบลราชธานี ห้องเรียนจังหวัดศรีสะเกษ

การศึกษา: ปริญญาตรี สาขาวิชา พระพุทธศาสนา มจร, สาขา

รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ปริญญาโท พุทธศาสตร์

มหาบัณฑิต มจร

๔. นายสง่า ไชยภา

ที่อยู่ : ๒๗ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘-๘๐๑๒-๖๘๖๐

ตำแหน่ง : ผู้นำ อช. อสม., เลขานุการกองทุนหมู่บ้าน

และเลขานุการกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษา : ประถมศึกษาปีที่ ๖

๕. นางลำพึง สุรินทร์

ที่อยู่ : ๘/๑ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง : คณะกรรมการกลุ่มร้านค้าชุมชน / คณะกรรมการกลุ่มสตรี

การศึกษา : ประถมศึกษาปีที่ ๖

๖. นายสุรศักดิ์ ทองอัม

ที่อยู่ : ๕๖ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘๒๓๗๑๘๘๔๘

ตำแหน่ง : สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตุ้ม

การศึกษา : มัธยมศึกษาปีที่ ๓

๗. นายสุข นาคนวล

ที่อยู่ : ๑๗/๒ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘๐๑๖๔๕๘๒๑

ตำแหน่ง : ประธานกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษา : ประถมศึกษาปีที่ ๖

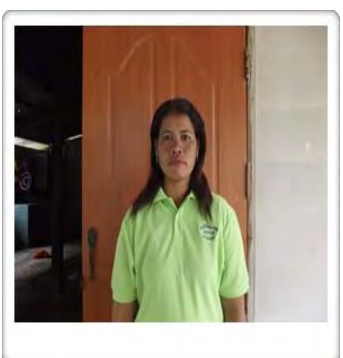

๘. น.ส.สมถวิล ทวีชาติ

ที่อยู่ : ๓๒ หมู่ที่ ๘ ต.ตูม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกลุ่มสตรี / คณะกรรมการร้านค้าชุมชน

การศึกษา : ประถมศึกษาปีที่ ๖

๙. นางพัต คำมา

ที่อยู่ : ๑๒ หมู่ที่ ๘ ต.ตูม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต,

คณะกรรมการกลุ่มสตรี

การศึกษา: ประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๐. นายรัช พันจันตา

ที่อยู่ : ๘๓ หมู่ที่ ๘ ต.ตูม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: ประธานธนาคารข้าว

การศึกษา: ประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๑. นางสาว ดาศรี

ที่อยู่ : ๖๘ หมู่ที่ ๘ ต.ตูม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘๙-๐๗๕-๔๗๓๕

ตำแหน่ง: ประธานกลุ่มสตรี

การศึกษา: ประถมศึกษาปีที่ ๖

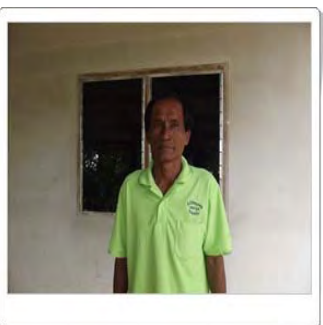

๑๒. นายสุรศักดิ์ บัญชาเมฆ

ที่อยู่ : ๖๙ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกลุ่มเยาวชน

การศึกษา: มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑๓. นายสันติ นาคนวล

ที่อยู่ : ๑๕ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษา: ประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๔. นายสมมัต ทวีชาติ

ที่อยู่ : ๒๘ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษา: ประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๕. นายภูวนารถ แสงมาศ

ที่อยู่ : ๘๑ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษา: ประถมศึกษาปีที่ ๖

๑๖. นางสาวศิริกานดา ทวีชาติ

ที่อยู่ : ๒๑ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกลุ่มเยาวชน

การศึกษา: มัธยมศึกษาปีที่ ๖ (กำลังศึกษา)

๑๗. นางสาวนิตยา นาคนวน

ที่อยู่ : ๑๖ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกลุ่มเยาวชน

การศึกษา: มัธยมศึกษาปีที่ ๖ (กำลังศึกษา)

๑๘. นางสาววันпка สุรินทร์

ที่อยู่ : ๘/๑ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกลุ่มเยาวชน

การศึกษา: มัธยมศึกษาปีที่ ๖ (กำลังศึกษา)

๑๙. นางสาวอรจิรา พันจันทา

ที่อยู่ : ๘๓ หมู่ที่ ๘ ต.ตุ้ม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: คณะกรรมการกลุ่มเยาวชน

การศึกษา: มัธยมศึกษาปีที่ ๖ (กำลังศึกษา)

คณะที่ปรึกษา

๑. พระครูวรรณสารโสภณ

ที่อยู่ : วัดนาครินทร์บ้านชีนาค หมู่ที่ ๖ ต.ตุม อ.ปรางค์กู่

จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: รองเจ้าคณะอำเภอปรางค์กู่

การศึกษา: มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒. นายสมพงษ์ ทองมา

ที่อยู่ : โรงเรียนบ้านชีนาค หมู่ที่ ๖ ต.ตุม อ.ปรางค์กู่

จ.ศรีสะเกษ

ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชีนาค

การศึกษา: ปริญญาโทการบริหารการศึกษา

๓. นางสาวศรี ดวงแสง

ที่อยู่ : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปรางค์กู่ อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๔๕๖๙๗๔๔๕

ตำแหน่ง: นักวิชาการพัฒนาชุมชน ชำนาญการ

การศึกษา: ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

๔. นายฉลอง บุญช่วย

ที่อยู่ : ๔๓ หมู่ ๗ ตำบลสมอ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

โทรศัพท์ ๐๘-๗๔๗๔-๒๒๗๓

ตำแหน่ง: นักวิชาการพัฒนาชุมชน ชำนาญการ

การศึกษา: ปริญญาตรี รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง